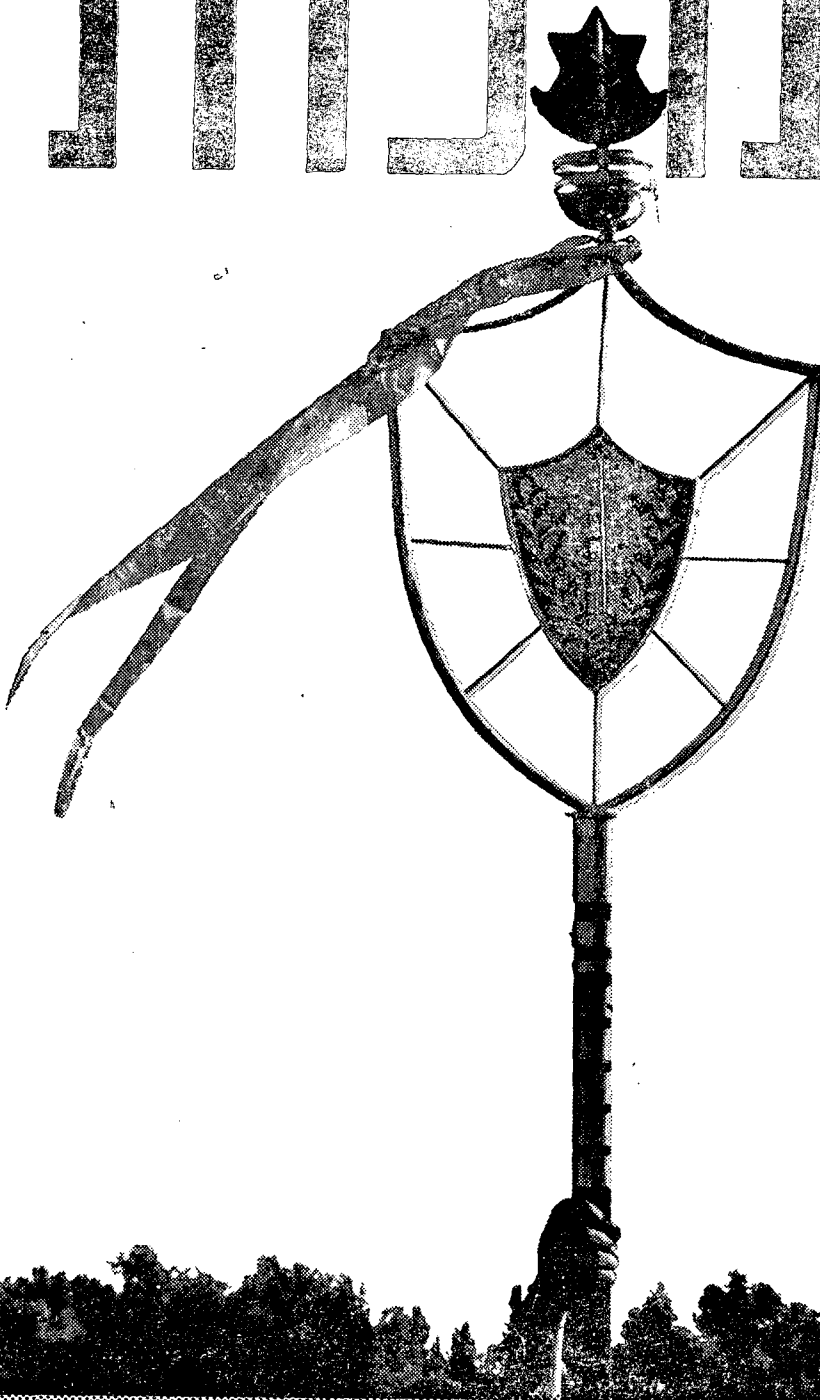

הנהגות

יחידת המחקר והפיתוח של משרד החינוך

תשרי תשי"ד
דוקטור 5953

„מערכות“
בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל
המערכת והמנהלה: רח' נחלת בנימין 57 ת.ד. 168
תל-אביב.

על המועמטה:

נס חטיבת גבעתי (למלאת חמש שנים להקמתה)
דפוס „ספר“ בע"מ ת"א

תוכן הענינים

- חמיבת „גבעתי“ לשנתה השישית (עם יום החטיבה)
- 5 ד. ברגורין חיל-רגלים — לזו הצבא
6 רב־אלוף מ. מקלף שאו דגל זה בגאון
- אברהם רייפנברג**
- 7 ח. ע. מורה ומפקד
8 מ. ג. מסירות חלוצית
- 9 ממוזרשת ההגנה העברית: תורת היציאה בלילה
מלחמת קוריאה — מה לקחה?
- 10 קומנדנט מישלה ממסקנות מסע־קוריאה
23 ה. מורלאט החל לקח־קוריאה על זירות מלחמה אחרות? לזיט־קול? ה. מורלאט
27 ז. וילמוט זאת לימדה קוריאה
30 אלוף י. שדה על הכוננות למלחמה ועוד (לקט מובאות)
- 32 סגן־אלוף י. בר סוגיית ההגנה — יסודות
46 סגן־אלוף ר. זאבי התמרון הטוב
50 סגן־אלוף א. פלד המודיעין וקצירת־המודיעין
- עוד מתחום אפסנה־יצבאות ולוגיסטיקה
54 סגן־אלוף צ. א. הלוגיסטיקה במלחמה העתידה
58 סגן א. שביט תובלה בפרדות בתנאי־חיות
קולונל פליבר לוגיסטיקה בתנ"ך
- 63 תחרות רשימות מס' 2: כיצד נעלה את רמת הקליעה?
64 מיר ג. פראליש מחסום־דרך
- 71 מתכונת הג"א בכריטניה
72 סרן א. אורן הכלב לעזרת החייל
במת „מערכות": הבו חומר למ"מ — סגן מ. ישעיהו / הערות למאמר:
74 „השגות בתחום ההדרכה, הכנת השעור" — גדעון
76 מכתב לקצין מילואים: כוחו הפיזי של החייל
- 77 תחרות רשימות מס' 1: תוצאות
78 כיצד נתאים את שיטת ההדרכה לחומר האנושי? רב־סרן א. אורן
הידושי נשק ומכניקה: מענה נ"מ למטוס־סילון? מיכל־דלק גרור לטנק /
80 במקום בו לא יעבור גיפ...
בעולם החמוש: תמורות בחיל־האוויר של פקיסטן / כינוסה וחימושה של
82 דיבמות מילואים צרפתית
מרח ספרים: „פנים אל פנים" — נתן אלרום / פרלמנטים וסיעות במצרים —
85 א. א. / האין עקבות לעמידה על הנפש?

מ' ומה בחוברת

עם תום מלחמת קוריאה ניתנים בחוברת זו שלושה מאמרים להערכת לקחה. בתוכ- ניתנה המקורית של החוברת לא היו מאמרים אלה כלולים. כדי לאפשר פרסומם כאן היה הכרח לדחות לחוברות הבאות חומר שנועד לפרסום כאן. עם הקוראים — ועם הכותבים — הסליחה. — המערכת.

במשך שנים ארוכות של מאורעות — בהפסקות ארוכות לעתים, ולעתים קצרות —

התרגלה המשטרה הבריטית בארץ לקבל מנקודות עבריות קריאות לעזרה „יורים עלינו“. הקריאה „יורים על בית-וגן“, לא היה בה, אפוא, מן החידוש למשטרה זו. לעומת זאת היתה הקריאה „יורים על עין-כרם“, מפתיעה. כי עין-כרם — כפר ערבי היה. ההפתעה היתה משולשת: הופתעו הבריטים, הופתעו הערבים והופתע הישוב העברי (ואף חברי „הגנה“ בתוכו, גם מאלה שדרשו זאת כל הזמן) מן האפשרות שה„הגנה“ תעבור משיטות הגנתיות גרדיא לשיטה של הגנה תוקפנית. אכן, אין משום הגזמה בדבריו של אלוף יצחק שדה, בזכרונותיו שהעלה מאותה תקופה (עמ' 9). כשהוא אומר כי „בעליה זו על הגבעה בערב היתה מעין ריבולוציה“.

על מידת החידוש שברעיון ההתקפה מעידה העובדה כי בהרסטוב היה צורך לארגן גוף מיוחד לצורך זה. ה„גוף“ מנה שלושה אנשים, אשר האחד מהם היה יצחק האקר, שנספה בסירת הכ"ג בשנת 1941.

„מקובל היה, שכל שליח ונושא דברה של א"י היוצא לגולה מבכרם את עיקר הסכרתו

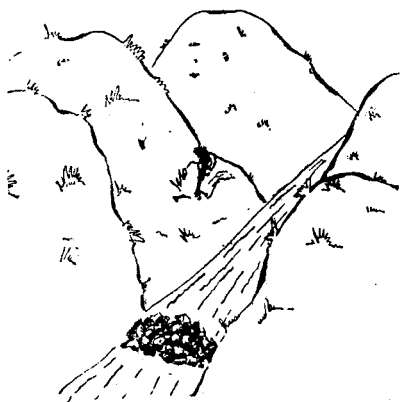
על עניני הארץ וצרכיה על „בשורת המציאות הארץ- ישראלית“ אשר אתו. השליחים — בני זרמים שונים היו; ואפילו בני זרם אחד הם — בדרך הטבע, יש ובעלי דעות שונות הם. לא פעם קרה כי רבתה התמיהה בין המקשיבים לדברי השליחים: „כמה בעצם מציאותיות ארץ-ישראליות מצויות שם אצלכם.

בארץ? דומה, לעתים, כי אף הסוגיה הקרויה „לקח קוריאה“ — אחות היא למציאות הארץ-ישראלית. מסתכל מסתכל — ומסקנותיו; מסכם מסכם — ולקחו. אלא שלקורא איש-הצבא חשוב לאו דוקא הסיכום „החלק“, אשר לכאורה „פותר“ את כל הבעיות: כי הלו, יתכן, רק פוטרן. אדרבא, הצגת שתי הבחינות של הבעיה (או אף בחינותיה המרובות) היא דוקא אשר עשויה לאלף ביותר את הקורא, איש המקצוע הצבאי, ולהרחיב את אופקו. ועל-כן — רשות הדיבור לקומנדנט מישל הצרפתי (ממסקנות מסע קוריאה, עמ' 10): ללויט „קול“ מוראלט השביצרי („החל לקח קוריאה על זירות מלחמה אחרות ז' עמ' 23. ויכוח עם דעותיו של קאמיל רוזרון וספרו על לקח-קוריאה); ולצ'סטר וילמוס, הסופר האנגלי-האוסטרלי הנודע („זאת למדה קוריאה“, עמ' 27).

מי ומה בחוברת

אכן, ב"לקח קוריאח" מצויים גם דברים שאין חולק עליהם. וכיניהם — חינוכותו (החיובית — ליזומי; והשלילית — לנתקלים בו) של מחסום הדרך הנערך בעורפו של היריב, וביחוד — על דרך נסיגתו, כשהזירה הגה הררית ומבותרת. לרוב מקובל בצבאות ללמד כיצד עורכים מחסום כזה ליריב; אולם לא פחות מזה ההכרח לדעת כיצד נחלים ממחסום אויב. כי טיבו של צבא מתגלה בראש ובראשונה בפגעי ובמבחניו — והיתקלות במחסום דרך היא אחד החמורים במבחנים. למפקד ולגייסות. (ראה "מחסום הדרך", למיור ג' פראליש, מצבא ארצות-הברית, עמ' 64).

קיימות שתי תקופות של אקטואליות למאמר המנתח נפוץ תמרונים: מיד לאחר

סיום פרשת תמרונים — ובערב פרשה כזו. דבריו של סגן-אלוף זאבי (עמ' 46) זוכים עתה בשני שבשני כתרים אלה. אלא שדרך של הבעיות שבסוגית התמרונים לחזור ולהשנות ולו גם בגלגול צורה ולבוש. המאמר עצמו מכון, בראש ובראשונה, למניעת הישנות בלתי הכרחית של אותן אי-הבנות ומגרעות אשר ניתן כבר לראותן בבחינת נחלת-העבר.

מועגל המאמרים על שאלות אפסניה-צבאית שבחוברת ע"ש לא יכול היה, כמובן,

לדלות את הנושא הענף, ואף לא נתכון לכך. התוספות הניתנות בחוברת זו (עמ' 54) — אף הן רחוקות מלהשלים את הנושא ואינן אלא בבחינת המשך ראשון. זו העוסקת בפרדה כגורם בתובלה-צבאית (עמ' 58)) מבליטה-מחדש את האמת-המוכרת כי ברוב השיכלולים הטכניים מרחיקה-הלכת ביותר בכל הנוגע לציוד ואספקה-צבאית שמור עדין ערכם של ה"כלים הפשוטים": רגל האדם, גב הפרדה, את-החפירה, זרדים שבמדורה.

זה — וגם זה

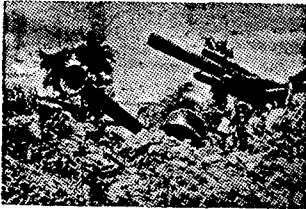
„טובה צפור אחת ביד משתים על חבר“ פתגם זה עשוי להיות מוטו לרשימתו של

סגן-אלוף צ. א. (עמ' 54) המאירה באור-המציאות את מאמרו של קול' אורלאנדו (צקלון מס. 4, יוני 1953). במאמרו הנ"ל דן הקול' אורלאנדו בצרכי התכנון הלוגיסטי נוכח התפתחות אמצעי ההובלה (בהם אף כאלה אשר טרם פותחו עד כדי אפשרות של שימוש מעשי). אכן, הייב צבא לבדוק, מדי-פעם, את המתודים של

מי ומה בחוברת

הפעלה ואת שטות הביצוע נוכח התפתחות האמצעים שניתן להפעילם; יחד עם זה חלילה לו מלסמוך על אמצעים אשר אינם ברשותו או אשר אין סיכויים שיימצאו ברשותו בעתיד. לכאורה, צריכה היתה הרשימה (ממקור צרצפת-צבאי) על „לוגיסטיקה בתנ״ך“ (מאת קולונל פיליבר, עמ' 60) להיות רצופה הזכרת מעשי-נסיים. בדיעבד מרובים בסקירה זו דוקא ציונים לשיקולים ולסידורים גשמיים ומעשיים למדי. אכן, המעשה בא לידי הו התשבי ובעורבים אינו פוטר מלדאוג את דאגת המחיר כירסף ומלקבוע סידורים ולהתקין מתקנים כש למח.

הקונטרס „רגלי מול שריון“ המופיע בימים אלה במדרת „קונטרסים למקרא ולעיון“

נועד בראש וראשונה לסמל הרגלים — אך לא לסמל בלבד, ואף לא לרגלי בלבד. עלול כל איש-צבא להדרש לשאת במשימותיו של „חייל רגלי“ שעה שפורץ שריון אויב אל פנים המערך, או עוקפו וחודר אף לעורף. באיתנות העמידה של „גייסות מסייעים“ ו„שירותי-עורף“ יש וימדד תוקף המערך כולו. דוגמא לכך — התמונה הרצופה: „בוזקאי מאבטח-בפני-טנקים האוביצר בן 155 מ״מ, בחזית קוריאה — תותחן שהפך „רגלי“, ודוקא רגלי חיוני ביותר.

בימים אלה יוצא בהוצאת „מערכות“ ספרו של רומל, „חיל-הרגלים תוקף“. בדבריו

ההוצאה אשר בפתח הספר מסופר, בין השאר, על קצין בריטי שנשאר באחד מימי-הנסיגות שבראשית מלחמת-העולם הראשונה, פצוע ברגלו, בקהובא-שיחים בצד-דרך. פלוגת-רגלים גרמנית ערכה את חנייתה בסמוך, מעבר לכביש — והוא, הפצוע ונתון בסכנה, גרר עצמו בחשאי, בזחילה, אל קצה סוללת הכביש, כדי להתבונן התבוננות-יתר בעריכת החניה, בהצבת הזקיפים ובנקיטת סידורי-המגן של ״חיל-הרגלים בעל האימון המשובח שבעולם״ — אשר לפי מיטב אמונתו-הוא, צריך למגרו ולנתצו לרסיסים למען יוכל להתקיים החופש בעולם.

וה„מוסר-השכל“ מכך: אין מקור פסול ללימוד תורת הלחימה. ערכם של

הדברים חייב להימדד לא לפי מקורם אלא לפי עצמיהם. אשר למהותו של הספר יפים דבריו של אלוף ח. לסקוב בהקדמתו:

„איי-לכך חשוב וכדאי תרגומו של ספר זה, שכן הוא מעלה, בבהירות יתרה, את נסיונם המובהק של לחמת-הרגלים ושל החייל הרגלי עצמו. הספר הדגיש הדגשת-יתר את ערכה של ההתקפה כצורת הלחימה היחידה להשגת ההכרעה והנצחון. הרוח התוקפנית מודגשת לגבי לחימה בכל תנאי-קרקע ובכל יחס-כוחות, בין שהעדיפות היא לנו בין שהיא לאויב — או, שעה שקיים שוויון-כוחות מחולט.“

חטיבת גבעתי לשנתה הששית

(עם יום החטיבה)

"תפעם רוח הראשונים כממשיכים!"

מתוך פקודת-יום ליום החטיבה,

מטעם מפקד החטיבה.

חיל-הרגלים - לוז הצבא

מפקדים וחילים:

תרשו לי להגיד על ידכם מלים אחדות לכל חיל-הרגלים שבצה"ל.

חיל-הרגלים הוא הצבא הסדיר הראשון בהיסטוריה האנושית. אחריו קמו חילות אחרים שהצטיינו בציד ובנשק מיוחד או באמצעי תנועה מהירים, כגון: חיל-פרשים, שעבר כמעט מן העולם, חילים, ובימינו חיל-אוויר. הרבה חידושים טכניים וארגוניים נעשו במלאכת הצבא, ותורת הלחימה נתעמקה ונסתעפה — אולם חיל-הרגלים נשאר הלוז של הצבא, יסודו ומשענו העיקרי. רק הוא יכול להדוף אויב, רק הוא יודע לכבוש ורק הוא מסוגל לשמור על כיבושים. ואל יתבטל חיל-הרגלים בפני חילות אחרים, שבידם ניתנו כלי-נשק ותנועה יותר מעולים ויותר יעילים. אין הללו אלא כוחות מסייעים. חוט-השדרה של הצבא נשאר גם בימינו — חיל-הרגלים. ומלים אחדות על חטיבה זו שנתכנסה, המסומנת במספר מסוים, אבל מוטב שנקרא לה בשם המפואר שנשאה במלחמת-הקוממיות: "חטיבת גבעתי".

אחת שעלתה על חטיבת גבעתי בכשרה המלחמתי, בכוננותה המתמדת, במשמעתה ובגבורתה.

לא אנסה למצות כל פעולתה בימים הגדולים ההם, אעמוד רק במלים ספורות על שתי מערכות: אחת לפני הקמת המדינה, ואחת — לאחריה.

המערכה הראשונה נודעת בשם "נחשון" ונתארגנה בסביבה זו, שבה אנו מכוונסים היום. מערכת "נחשון" היתה נקודת-מפנה מכרעת במלחמה, שכפו עלינו אויבינו. עם מבצע "נחשון" עברנו מהתגוננות להתקפה. עוד השלטון הבריטי היה אז בארץ, ולרשר תו עמדו לא פחות משבעים וחמשת אלפים חיילים בריטים. שלטון זה הבטיח לנו לשמור על חופש התנועה בדרכים, וביחוד על הקשר החופשי שבין תל-אביב לירושלים. הבטחה זו הופרה. הערבים ריכזו כל כוחותיהם על ניתוק ירושלים והשבתת התנועה העברית בכביש זה והשלטון הבריטי לא מחה בידם. החלטנו לפתוח הדרך לירושלים בכוחנו אנו, ולשם כך גויס הכוח הגדול ביותר שריכזנו עד אז באחת החזיתות. ובפעם הראשונה לאחר החורבן כבש כוח יהודי הדרך לירושלים. גרעינים של יחידות רבות השתתפו במערכה זו, וחטיבת גבעתי מלאה במבצע "נחשון" תפקיד נהדר. זה היה מבצע גורלי; אילמלא הצליחה מערכה זו אינני בטוח אם היינו מגיעים להכרזת העצמאות; וכל חייל העומד כאן רשאי

לא היתה אף חטיבה אחת במלחמת-השחרור, שלא היו לה כשלונות ושלא עשתה שגיאות, ולא היתה אף חטיבה אחת שלא עשתה גדולות; כל החטיבות שנלחמו יש להן חלק רב בנצחון המופלא של צבאנו הצעיר במבחנו העליון. אולם איני יודע אף חטיבה

זו שחררנו כל הנגב הצפוני ואחרי ששה ימים הגענו לעירו של אברהם אבינו. גם במערכה זו נשתתפו כמה חטיבות, וחטיבת גבעתי מלאה בה תפקיד. שיעמד בתולדותינו לכבוד ולתפארת.

לא נתכוונתי לספר היום כל עלילות גבעתי במלחמת-השחרור, אלא לציין חלקה בשתי מערכות מכריעות בלבד; ואני שמח שנמצא כאן אתנו — אם כי בבגדים ציוויליים — המפקד של חטיבת גבעתי בימים ההם, שמעון אבידן.

תמשיכו במסורת המפוארת של גבעתי, ותשלוט בכם בימי שלום הרוח החלוצית — מקור כוחנו ויתרוננו; ואם שוב תוכרחו להילחם — תפעם בתוכם רוח הגבורה והנצחון של החטיבה, כאשר נתגלתה במלחמת-הקוממיות.

מדברי ראש הממשלה ושר הבטחון
ד. בן-גוריון (ב"יום החטיבה")

להתגאות על שייכותו לחטיבה, שהיה לה חלק זה במבצע היסטורי זה.

ומערכה שניה שבה מילאה חטיבת גבעתי תפקיד גדול — אף היא מערכה גורלית, יחידה במינה: המערכה הראשונה היוזמה על-ידינו אחרי התפוגה השנייה. לאחר שהסכמנו, אנחנו ואויבינו, להפסיק פעולות איבה על-פי דרישת או"ם — הפרו המצרים תנאי התפוגה וחסמו לפנינו הדרך לנגב, בניגוד לתנאי-התפוגה שקבעו כי נוכל לשלוח מזון ואספקה גם ליושבים וגם לכוחות הצבאיים שלנו, הנמצאים מדרום לקו ההחזיקו בו המצרים. נציגי או"ם תבעו מהמצרים לקיים תנאי התפוגה, והמצרים סרבו. ולאחר שעברו כשלושה חודשים ואו"ם לא הצליחה להבטיח לנו מעבר חופשי לנגב להביא אספקה וצידה לישר בלנו ולצבאנו, אמרנו: „מה שנבצר מאו"ם לא יבצר קצבא הגנה לישראל“; וצבאנו קיבל פקודה לפרוץ בחמשה-עשר באוקטובר הדרך לנגב בכות. במערכה

שאו דגל זה בגאון

אשר תהיה, נצחונו של חיל-הרגלים הוא שיקבע סופית את גורל הקרב.

עוז רוח, כושר גופני, ידיעה מעולה בשימוש בנשק-שדה — ומעל לכל: רוח החברות הלוחמת — הם הם הגורמים הקובעים בכושרה הלוחם של חטיבה.

התמידו באימוניכם, חיתרו להעלות את רמתכם וטפחו את רוח הקרב — והשגתם את המטרה. זהרי הוכחתם כבר יכולתכם בעבר ויעילות המגן במשך השנה האחרונה.

ברכת, ברכת המטה הכללי וברכת כל יחידות צה"ל נתונה לחיילי החטיבה, למפקדיה ולמפקדה על הישגים!

עלו והצליחו והיו נאמנים למסורתה המפוארת של חטיבתכם.

מדברי הרמטכ"ל
רב-אלוף מ. טקלף
(ב"יום החטיבה")

מפקד החטיבה, קצינים וחיילים:

יש סמליות רבה בכנס זה הנערך ביער חולדה. באזור זה החלה גבורת ישראל — בפעולותיו של שמשון. בקרבת מקום זה נמצא כפר מולדתם של המכבים, גבעות ושטחים אלה בהם לחמו ברומאים.

יער זה היה עד לגלויי גבורה בשנת תרפ"ט ועמידתה של חולדה הפכה לסמל עמידת הישוב העברי בהאבקות על בנין הארץ. ומכאן, מיער זה, נערכה חטיבתכם לאחת מפעולותיה הראשונות במלחמת השחרור, לפריצת המצור על ירושלים.

היום נענד את לוחיות הציון לקרבות החטיבה — ציונים למבצעים חשובים ומכריעים במלחמת הקומ-מיות, שאו דגל זה, עטור ציוני גבורה — בגאון, שימרו עליו, היו נאמנים למסורתה של החטיבה!

חיילי החטיבה! לשרווליתכם ענדו סמל מפואר — על כובעיתכם צמוד תג החיל החשוב והמכריע במע-רבה — חיל-הרגלים. תהיה ההתפתחות בנשק ובמדע

לזכרו של אברהם א. רייפנברג

ב' 27 באוגוסט 1953 נפטר בירושלים בגיל 54 אברהם א. רייפנברג, איש מדע בעל שם, הוגה דעות בתחום הצבאי, ותיק ההגנה, "נוטר" במאורעות קפטן בצבא הבריטי, רב-סדרן בצה"ל. במותו ללא עת שילם את המחיר הסופי בעד השתתפות בשלוש מלחמות ובשלוש תקופות של מאורעות, בעד מסירות ללא סייג, בעד התאמצות בלתי-יפוסקת ובעד מפעל חייו המונח ביסוד היסודות של קיומנו בארץ.

מורה ומפקד

בשנת 1920, עלה ארצה מגרמניה; שעה שמעטים באו מהגולה ההיא, שעה שהאוניברסיטה העברית, שעתידי היה רייפנברג להיות אחד ממוריה המוכרים — לא היתה עדיין קיימת, ויתר בעליהו ארצה על דרך-חיים נוחה וסלולה — והלך לעבוד כחקלאי בכנרת. היתה זו תקופה שציונים צעירים כמוהו — והמנהיגות הציונית ברובה — חשבו כי אותו אדם הנעשה לעובד אדמה במסגרת ההתיישבות הלאומית חלוץ הנו. אך רייפנברג ידע כבר אז לשחות נגד הזרם. אחרי זמן מה נתגלה כושרו החליטי בעצמאות מחשבה על דרכו: הוא החליט שמתפקידו לתרום לבניין הארץ ולקיום החקלאות משהו אחר, דבר שידיעותיו המקצועיות הכשירוהו לתרום. בארץ לא היו עדיין מוסדות מדעיים; לא היתה מסגרת אשר בה יוכל אדם להתמסר לעבודה מדעית. למרות כל אלה החליט רייפנברג כי אחד התפקידים העיקריים ליישוב באותה תקופה: חקירת הקרקע של ארץ-ישראל, הרכבו החימי ואפשרויות עיבודו. השם "מדעי הקרקע" כמעט שלא היה ידוע אז בעולם. רייפנברג היה אחד המעטים שמאמצם הפך את המדע הזה לשם-דבר וליסוד כל פיתוח חקלאי מתוכנן. בחוברת ע"ב-ע"ג של "מערכות" (מאי 1952) עמ' 96-89, הוצג בפני הקוראים ספרו, "מלחמת המזרע והישימון", תולדות החקלאות בארץ ובמזרח הקרוב במשך 5000 שנה. בספר זה נאמר אז, "נחקרו לראשונה בעברית במסגרת כה רחבה היסודות הגיאוגרפיים של תולדות הארץ". בספרו זה הובלט בצורה בלתי נשכחת שילובן של תולדות הארץ בכל התקופות — שילוב שאינרנית-להפרדה — של פעולה צבאית ושל עבודה חקלאית. בספר זה הוסברה העובדה ההיסטורית הגיאופוליטית שלארץ הזאת לא היו מעולם גבולות יציבים בין מזרע וישימון. היה בספר זה לקח צבאי אשר ישמש הדרכה למחשבותינו

הצבאית לדורות. אולי, אם אך נשכיל לקבלו.

נראה, שמפעל מדעי כה מסונף כחקירתם המתמדת של קרקעות הארץ, דיו לחיי איש אחד. אך לאברהם רייפנברג לא היה די בזה. מראשית היותו בארץ התמסר לענייני הגנה. הוא היה בין הראשונים שהביאו לשורות ה"הגנה" ידיעות שנרכשו בצבאות אירופה. במלחמת העולם הראשונה שירת בצבא הגרמני, ומה שלמד שם העמיד באופן מתמיד לרשות ה"הגנה". אך מטבעו היה איש שאהב לעשות דברים. מעולם לא הסתפק בהדרכת אחרים בעשייתם. במאורעות 1936/39 עזב את עבודתו המדעית והתגייס כ"גפיר", יחד עם הסטודנטים שלו, לשמירה במוצא המבודדת. אז היה כבר בן 37, קצת למעלה מהגיל שהתאמצות כזאת הולמת אותו. רק אחרי תקופת שירות פעיל הסכים, בהמשך המאורעות, לקבל על עצמו את התפקיד של קצין הקשר בין הסוכנות היהודית (קרי: ה"הגנה") לבין המשטרה הבריטית. בשנת 1941 התגייס לצבא הבריטי, והוא בן 42. לכתחילה לא הסכים להתגייס כבעל מקצוע, אלא עמד על כך שיגויס לשירות פעיל, ביחידה מהיחידות העבריות, ואכן עבר את כל שלבי השירות בחיל-התחבורה, שירת במדבריות צפון אפריקה, היה באניה שטבעה בדרכה למלטה. רק בשלבים האחרונים של המלחמה עבר לתפקיד מקצועי בחיל-הנדסה, שבו ערך חקירות קרקע להקמת שדות תעופה במזרח הקרוב. בידיעות שרכש אז, השתמש 5 שנים לאחר מכן, על פעולותיו אלה יורחב הדיבור בבוא העת.

כאן יסופר במקצת על האישי-החילי. ברצוני להדגים בשלושה סיפורים קטנים את אופיו. אם זכרונות אלה אישיים ומקריים יתר על המידה — עם הקוראים הסליחה, ואם זכרונות אלה לא יראו אולי הולמים מסגרת זו — הלוא הוא היה סולח לכך, כי ידע לצחוק, וידע שבפרט הקטן מתגלה הכלל הגדול. שמו של רייפנברג התפרסם כאיש מדעי-הקרקע

וכדימאי מזה, וכמחבר ספרים נומיסמאטיים, מזה. כשפגשתי לראשונה שאלתי אותו מתוך בורות גמורה: „איזה רייפנברג אתה — החימאי או הארכיאולוג?" הוא צחק והודה ששניהם אינם אלא אחד. משך שנים ניסיתי להבין מה קשר מצא בין שני שטחיהתענינות אלה, אשר לכאורה רחוקים זה מזה. מסתבר שמצא בהם אחדות פנימית עמוקה. תחילה — אחדות פיסית גרידא: גם המלחמה עם המטבעות נמצאו באדמה. אך בשבילו הפכה אחת לנת פיסית זו לאחדות רוחנית. באדמת הארץ מצא ידיעה על אפשרויותיה ועל עברה גם יחד. אשר היתה האדמה לתושבי הארץ — ואשר היו הם לה — הפך בחונו לתהליך אחד ובלתי-פוסק. סחף-האדמה ועקרות-נפש היו בשבילו שני צדדים של אותו המטבע. פוריות האדמה בארץ זו היתה בכל תקופת תיה תוצאה של פוריות מוח האדם ונפשו.

כשבאו היחידות העבריות הראשונות לבנגזי, מצאו שם יהודים; וביניהם ילדים שלא ראו מעולם בית-ספר. הבחורים אספו את הילדים האלה, התחילו ללמדם שירים עבריים, לארגן טיולים וכד', תפסו לצורך זה בית ששימש „קן" לילדים יהודים בבנגזי, וקראו לו: בית-ספר. אך למעשה היה בית-ספר זה רק מקום בו סיפרו על ארץ-ישראל, לימדו שירים והודה — בקיצור: „ציונות". בא רייפנברג לבנגזי, ובמשפט אחד נפח בדבר רוח של מעשיות. שאלה צנועה שאל: „אולי נלמד אותם קרוא וכתוב?" למחרת התחיל הפרופסור, בעל השם העולמי בתחומו, ללמד ילדים יהודיים בבנגזי את אותיות האלף-בית העברית, להדריך חיילים בהוראה, לערוך תכנית לילדים ולעמוד על ביצועה. השלטונות הבריטיים לא ראו בעין יפה את הפעולה „הפרטיזנית" של קצין-היל-התחבורה הזה. בשאלה עדינה זאת טיפל רייפנברג שוב בהצלחה ומבלי להקים רעש. באותה שעה אף היה לו מפקד שידע לתמוך בו. היה זה אחד מלשרונותיו של רייפנברג: לכבוש אהדה לעניינים שהוא ראה אותם כחיוניים.

בהיותו חניך ביה"ס-לקצינים הבריטי במצרים סבל מחוסר בקיאותו בדברים טכניים, כגון מנוע מכונת. זה הטרידו כי שאף להשיג שלימות בכל מעשיו. זאת ועוד: סבר שכארצי-ישראלי חייב הנו להצלית. אולם פחדו היה פחד שוא. קצין, ממדריכיו, אשר נשאל על-כך, אמר: „רייפנברג? הרי הוא נהדר. הוא למעלה מבן 40, ולפי הנוהג הריהו פטור מהתעמלות-בוקר הנהוגה בבית-הספר ובכל זאת הוא משתתף בה, למרות שקשה לו. אין זה חשוב

שאינו יודע הרבה בדבר מנועים — זהו קצין, זהו איש שלעולם לא ידאג לנוחיותו הוא".

בירחונים מדעיים ברחבי העולם יכתבו בשבועות אלה ההספדים וההערכות. חימאים ואנשי מדעי הקרקע, ארכיאולוגיים ונומיסמטיקאים ידברו על אחד מגדולי מקצועם. בתולדותיה של התחדשות החקלאות בארץ ובתולדות הכוח העברי שעזר לבנותו — בתרור מה מקורית ביותר — לא ישכח שמו. אך בזכרונם של אלה שהיו מאושרים להכירו תשאר — דומני, עד סוף חיהם — דמות של אדם ושל ידיד, של סמל ושל מורה, של מפקד שמעטים יישוו לו.

ה. ע.

מסירות חלוצית

אנשי המודיעין עושים מלאכתם בעילום-שם ועטור פי גלימה של הוראות בטחוניות, המונעות בעד פרוסם מפעלם ברבים. אך עתה, ימים ספורים אחר פטירתו, מותר להזכיר כי הלך מאתנו מקימו של המודיעין הגיאוגרפי בצה"ל ומנהלו במשך מלחמת העצמאות. פרופסור אברהם רייפנברג היה מצויד יותר מכל אדם אחר, בנתוני-סוד מתאימים לביצוע תפקידו. זה, כמרצה למדעי-הקרקע וכחוקר עתיקות הארץ ותולדותיה ידע למזג את חוש ההערכה המציאותית עם הוצאת לקח-העבר, בבואו להעריך את נתוני הזירה, תואיה ואתריה. כקצין המודיעין הגיאוגרפי בצבא הבריטי, קנה ניסיון — במשך שנות מלחמת העולם השנייה — במקצוע צבאי מיוחד זה, ואף למד את התורה של הצמדת השיטה והידיעה המדעיות לצרכים היומיומיים והדחופים של המנגנון הצבאי, תורה שקשה לאנשי מדע ללמוד. מצויד בנתונים אלה, ובכוח מסירותו החלוצית הבלתי-נלאית, אסף סביבו קומץ עובדים מתוך שורות הצבא ומבין אנשי האוניברסיטה, אשר הדריכם והכשירם עד כי היו לצות עובדים שעמד במבחן הקשה ביותר — הוא מבחן ההצלחה בקרב. למרות קוצר הזמן שלד-שותו, תרם אותו צות תרומה נכרת להצלחת המבצעים הגדולים במחציתה השנייה של המלחמה, ואף זכה להערכה רבה.

עם סיום המלחמה חזר פרופ' רייפנברג לאוני-ברסיטה העברית, וקיבל על עצמו עול תפקידים אקדמאיים רבים. אעפ"כ לא ניתק את הקשר החי והרצוף עם הצבא. הוא שימש דוגמה לאיש מדע הכורך את תשומת הלב המתמדת לצד הבטחוני שבמקצועו האקדמאי עם פעילותו המקצועית הכללית. מפעלו עומד כמוזכרת נצח לשמו, ובזכרו יתגאו חבריו ופיקודיו ממשכי מפעלו.

ג. ג.

”תורת היציאה בלילה”

קיבלתי פקודה להגן על הר־טוב.

התושבים כולם רוכזו בבית בן קומותים, וע”י כך התארגנה ההגנה על המקום. ראיתי כי אין לי עוד מה לעשות שם, והחלטתי לארגן „אגרוף” להגנה בחוץ. את האגרוף היו: יצחק הגר ועוד אחד. יצאנו לילה־לילה — במטרה של התקפת־נגד על אלה שיתקפו את הבית. כאן נוכחתי לדעת כי האנשים סתם פוחדים לצאת בלילה. בעיקר חסר להם מושג על תנועת לילה. הר־טוב לא הותקפה אף פעם, אולי בגלל דלותו של המקום. וביקשתי מיעקב פת מפקד ירושלים, להעבירני לשכונה בה יש התקפות. כעבור ימים אחדים קיבלתי תפקיד כמפקד שכונה בית־וגן.

רצייתי שהמפקד הקודם יסע אתי וימסור לי את המקום ופרטיו. אך לא יכולתי לשכנעו. „אמסור לך בביתי” — טען. ומפה לא היתה לו בבית. הוא הסביר לי בעל־פה כי יש בשכונה בית, העומד בכיוון לעין־כרם הערבית, ואותו צריך לעזוב.

הגעתי לבית־וגן בשעת הצהריים. התחלתי עובר את העמדות עם הסגן. התברר לי כי השכונה מותקפת לילה־לילה ביריות, אך לא נעשה כל נסיון להתפרצות לתוכה. ביקרתי בבתיים קיצוניים, נכנסתי למרכו, שהיה במאפית אנגל — אותה מאפיה שב„דבר” היו מודיעים כי כל לילה יורים עליה (הגורם היה כי במאפיה היה הטלפון של עמדת־הפיקוד וכששאלו מהמערכת „מי מדבר?” — ענה מטעמי בטחון „מאפית אנגל”. ולשאלה „מה נשמע?” ענה — „יורים עלינו”. וכך נמסר לעתון, כי יורים על מאפיה). בינתיים ירד הלילה. לא הספקתי לגמור את הסידור, והתחילו יריות. היה ברור כי הן באות מאותו מקום הנקרא היום „הר־הרצל”. ואני עדיין לא הספקתי לבדוק את העמדות שממול הגבעה. אמרתי לסגני: „עכשיו נצא לראות מה נשמע בעמדות”. ענה לי בפסקנות: „כאשר יורים — לא יוצאים”. נסיתי להסביר לו שהצורך בנו מתחיל דוקא כשיורים, ולפני זה איננו נחוצים כאן כלל. ענה לי: „אתה מספר בדיחות, אין יוצאים בזמן יריות”. ביקשתי מתנדב, ויצא אתי מיד בחור ספרדי. הגענו לעמדה הקיצונית שלייד הכביש, ונוכחתי כי הערבים יורים מהגבעה הנ”ל. למחרת נסיתי לברר מדוע לא נעשה נסיון שאנו נתפוס את הגבעה? כולם פערו פיהם, ותמרו על הצעה משונה שכזו. אך אני אירגנתי כיתה, שגייסתי מאנשי העמדות, ולפנות־ערב, כשהחל מחשיך, העליתיה על הגבעה. בערב, כשבאו הערבים כמנהגם החלו עולים לגבעה גורשו באש הכיתה. לתוספת אמרתי למ”כ: „ועכשיו — ניתן אש על עין־כרם!” הדבר נראה בעיניו כבלתי־אפשרי, והוא ענה „לא, לא!” ואני עניתי: „כן! כן!” ופקדתי על מתן אש לבתי עין־כרם. שמענו את הצוחות בכפר, ראינו סגירת תריסים וכיבוי אורות.

בחזרי לעמדת הפיקוד במאפיה התברר שכבר טלפנו ממטה־המשטרה בתמיהה: „מה בלבול המוח הערב? גם עין־כרם מודיעה כי יורים עליה, וגם בית־וגן מודיעה כי יורים עליה. לאן סוף סוף צריכה המשטרה לנסוע?”

בעליה זו על הגבעה בערב היתה מעין ריבולוציה. אח”כ הרחבתי את תחום פיקודי גם על שכונת־יפה־נוף, הסמוכה. המא”ז שם, תושב ירושלים, אף פעם לא הופיע לראות מה נעשה אצלו במקום. פעם התקשרתי אליו ושאלתי, האם מתוך סקרנות בלבד אינו רוצה לצאת לראות את הנעשה באזורו. הוא ענה לי ברצינות, כי „למפקדים גבוהים אסור לסכן את חייהם”. אך מפקדים ירושלמיים רבים החלו באים לשאול ולהתענין איך נעשה אצלנו תנועות הלילה. מידי לילה התחלפו המפקדים־האורחים, שקלטו כאן את „תורת היציאה בלילה”.

אפיוודה מהו הימים ההם וממושגיהם: היה בבית־וגן יהודי דתי, עבדן; הוא היה גבר אמיץ מאוד. פעם החלטנו להעניש כפרים מסוימים ע”י כמה רימוני־רובה. הוטל עליו להביא את המדוכה שהיתה טמונה בבית הרב. יהודי זה סיפר, כמובן לרב לשם מה הוא לוקח את הנשק, והרב סירב למסרו לצורך זה. כעבור זמן־מה הופיעה לפני משלחת: הרב, מורה מקומי ועוד אחד. השיחה התנהלה כמעט בידידות. הרב אמר, שהוא רוצה לשמוע אישור של מוסד אחראי לפעולה. הוא צדק בכך, והסכמתי עמו. אך כשהמורה החל לטעון: „מה הענין הזה, אנו הכבשים נלבש עור אריה?” התרגזתי, קמתי והודעתי לו שלכבשים אין מה לעשות במקום זה, לקחתיו בצוארונו וורקתיו החוצה. מכיון שלענין ניתן פרסום רב מדי — ביטלנו אותה שעה את הפעולה. היא בוצעה במועד מאוחר יותר בנשק שלקחנו ממקום אחר.

(מעדונו של אלוף יצחק שדה ז”ל על התפתחות פעולותיה של ההגנה במאורעות תרצ”ו—תרצ”ח. מתוך גנוי מערכת „חולדות ההגנה”).

מלחמת קוריאה

— מה לקחה?

אין עוד כמקצוע הצבאי, אשר רוב רובו — לימוד והתאמנות, ורק מינוטו המוחלט — קיום המקצוע גופו, נמבחן לאשר נלמד. עלינו המלחמה הינה הגדול שבבתי-הספר הצבאיים, אם גם הקצר שבהם מבחינת הזמן. בהפסקות הארוכות (למזלה של האנושות) שבין מלחמות רבות מקבלות ה"מלחמות הלא-גדולות" חשיבות מיוחדת כמקור התנסות ובחינה לתורות, לאורחי-פעולה, לארגון ולחיימוש — לא רק של הצבאות הנלחמים, אלא אף של כל אלה הזומדים דרך נסיונם של אלה. צירוף המאמדים על הנושא, השנוי במקצת במחלוקת, של "לקח-קוריאה", בא לספק לאנשי צה"ל, כמידת היכולת של כתב-עיתו, את ההזדמנות לעמוד — נוסף למה שכבר נתפרסם מעל דפי "מערכות", וביתר ריכוז ושלימות — על נסיון זה אשר נרכש ע"י אחרים במחיר יקר של דם, סבל וממון. ואילו לנו, ניתן לסגלו לעצמנו, במידה כלשהי, במחיר מאמץ-שכלי — של התבוננות ובחינת דברים לעמקם, של ערנות והתאמה-גישה של הלקח.

צירוף מאמדים זה רק פותח בלימוד לקחן של שנות המלחמה בחצי האי שבמזרח אסיה. והדבר עוד יתבע המשך: פירוט והכללה גם יחד. הדולה שבשלושת המאמרים הנו זה של הקומנדנט מישלה. אנשי חילות ומקצועות מיוחדים (בין השאל שריינים, תותחנים) ניתן להם ללמוד ממאמר זה לקח יותר מאשר מן המאמרים האחרים. מאמרו של קול-לויס פון מוראלט, מעלה מקצת מן הפולמוס אשר מסביב להערכות לקח מסוימות, הוא מאפשר את ההצצה אל העבריים השונים של מתרטי הפולמוס. רשימתו התמציתית של צ' וילמוט מתקשרת בחלקה לסקירה המאלפת של מיוז ר.ס.ג. תומס ("מערכות", חוב' ע"ו). המערכת תשמח אם יציינו קוראים בחינות מסוימות בסוגיית-קוריאה, אשר רצוי להם שתועלינה ותובהרנה מעל דפי "מערכות".

להלן רשימת המאמרים והסקירות, שנתפרסמו ב"מערכות" מאז 1950 והמטפלים במלחמת קוריאה:

(1) מטוס מפלטי בתפקידי "אוידיית-סער" (לנוכח לקח קוריאה). חוב' ס"ח, עמ' 64. 2) א. ההדביק נשק ב"ט את יכולת השריון? ב. האם גיסות ממונעים-ממוכנים הפסידו מיכולתם למול חייר? חוב' ס"ח, עמ' 66-67.

(3) פרקי לקח זירת קוריאה. חוב' ע"ב-ע"ג, עמ' 127. 4) ק. רווירון — ממערכות ורדן וסדן אל מבצעי קוריאה. חוב' ע"ד, עמ' 24. 5) פרקי לקח מנירת קוריאה. חוב' ע"ד, עמ' 96. 6) לקח בריטי מקוריאה. חוב' ע"ד, עמ' 99. 7) "סיבר" מול "מיג". חוב' ע"ו, עמ' 90. 8) "זוטות". חוב' ע"ו, עמ' 91. 9) בעיות-צבא בראי קוריאה. חוב' ע"ו, עמ' 92. 10) הכוחות הסיניים הנלחמים בקוריאה. חוב' ע"ו, עמ' 58.

קומנדום מישלה

ממסקנות מסע קוריאה

שטחה של קוריאה והשפעתו

את רוב שטחה של קוריאה מהוות שרשרות של הרים גמוכים יחסית (1000 עד 1300 מ') אך תלר-לים מאוד. המדרונות כה זקופים, עד כי בדרך כלל אי אפשר לגוע לאורך צלעו של רכס. קווי-הרכס בולטים עד מאוד ומהווים רשת אמיתית של גתיבים לתנועה: כי לרוב, "מסומן" קו הרכס ע"י שביד ברוחב של מטר בקירוב, בו שתי שורות עורפיות של אנשים יעברה במקצת קושי, זו ליד זו. הסינים ניצלו לאספקתם את שבילי-קו-הרכס האלה ניצול מכסימלי; ואילו בנות הברית נצטרכו להרחיבם במקומות רבים כדי אפשרות תנועתו של רכב ממונע, בעיקר מכוניות G.M.C., — ברכס טאו-סאן, בספ-

טמבר 1951. העמקים, לעומת זאת, הנם סגורים מאוד. דרכם עוברים נחל ונתיבי-פרדות גרוע. כאחד, נתיב הפרדות בעברו מדי פעם ממדרון אחד של העמק למשנהו, חוצה את הנחל במקומות רבים. מכאן, שהדרכים שנסללו ע"י האמריקאים על גבי "סימוני" שבילים אלה כוללות גשרים רבים, העלולים להיות מוצפים ונגרפים בקלות אף ע"י הנחלים הקטנטנים העולים על גדותיהם בעונת הגשמים (אבגוסט—ספטמבר) שבשם את כל קשרי התנועה.

"אנשי הרכסים" ו"אנשי העמקים"

"האוכלוסיה הצבאית" של בעלות הברית בקר ריאה נחלקת, בהתאם לטיבה הטופוגרפי החמור הזה

חניות ומצבורים שבעמק — ומסע אל עמדות הרכס שבאופק.

רגימנטים־רגליים, ופלוגות מרגמות כבדות של הרגימנטים ופלוגות־הטנקים שלהם, תחנות־מיון לפינוי פצועים, „פלוגות־השירות” של הרגימנטים; גדודי הארטילריה־הדיביזיונית, גדודי הארטילריה־הנ”מ האבטומטית, על רכבם המנועי, גדודי הטנקים־הדיביזיוניים, עיקר יחידות ההנדסה והשירותים הדיביזיוניים, מוצבי פיקוד של דיביזיות, עם חלקות־הנחיתה שלהן, למטוסי קשר ותצפית וכיו”ב.
בעיית התובלה

על הרכסים מצויים משטחים המאפשרים נחיתה להליקופטרים. דבר זה מאפשר לגנרלים (של דיביזיה, של קורפוס ואף של ארמיה) להופיע בכל

„ראשי־חץ” של יחידת סבלים דרום קוריאנית נע בבקעה לקראת המעפל לרכסים

של הארץ, חלוקה די בולטת ל„אנשי־הרכסים” ול„אנשי־העמקים”. לשני סוגי „אוכלוסיה” אלה תנאי קיום, תכונות־אופי, אופן־מחשבה ודרכי־הגבה שונים בתכלית.

ברכסים מוצאים את הפלוגות הרובאיות בשלמותן, על נשק הפרט שלהן: הרימונים, המקלעים־הקלים, הבזוקות, המק”בים (מקוררי־האוויר), המרגמות בנות 60 מ”מ, והקנים־ללא־רתע בני 57 מ”מ אשר להן מוצאים שם את הפלוגות המסייעות הגדודיות על המק”בים 30. אינץ’ מקוררי־המים ומקוררי־האוויר, המקלעים הכבדים 50. אינץ’, המרגמות בנות 81 מ”מ והקנים־ללא־רתע בני 75 מ”מ אשר להן כן מוצאים שם את מוצבי־התצפית ומוצבי־הפיקוד הקידמיים הגדודיים. עם פלוגות הרובאים מצויים צופי־הארטילריה וצופי פלוגות־המרגמות־הכבדות של הרגימנטים־הרגליים המסופתים אליהן. ולבסוף מוצאים על הרכסים לעתים קרובות מחלקות ה„חלר צים” * של גדוד הרגלים, יחידות משנה של הנדסה העובדות בשכלול העמדות, וכן תחנות עזרה ראשונה של הגדודים.

ואילו בעמקים מוצאים מוצבי־פיקוד עורפיים של הגדודים ודרגי התובלה שלהם, מוצבי־פיקוד של

* „פינורים” — „חיילי ההנדסה” של גדוד הרגלים.

זמן כדי לבקר את הגדודים שבקורהחיות. ההליקופטרים מופיעים גם בעיתות-חירום, לפינוי הפצועים קשה שאי אפשר לפנותם בדרך אחרת. פרט למסיבות מיוחדות אלה, הדרך היחידה להגיע לרכסים הנה מסע מייגע ברגל, הנמשך מספר שעות. האנשים היוצאים אל הכנס נושאים את ציודם ונשקם האישי, או את חלקם במשא כלי-הזינוי הקיבוצי. תחמושתם עם מונון שדה ליום אחד, כלי-התחפרות האישי, שמיכה וריעת אוהל-שדה. הצנחת האספקה — והטלתה ללא מצנח — נעשית במסיבות-חירום מיוחדות. ואילו כרגיל מובאה האספקה על ידי חבורות סבלים קוריאניים, המאורגנים ביחידות קבועות, ועל-ידי אנשי יחידות הרכסים עצמם.

עדיפות מוחלטת ניתנת לתחמושת, שהיא דאגתם הראשונה של הפיקוד ושל אנשי הרכסים, ולאחריה — למזון המשומר, למים (אותם יש להביא ב„גריקנים“), לאלונקות ויקות, לסוללות-מלאי למכשירי-קשר, לקני-חילוץ למקלעים, למוקשים, ל„מלכודות-תאורה“, לתיל וכלונסאות-משען בשבילו וכיו"ב. לעולם אין לך די סבלים בשביל להביא את כל אשר היית רוצה כי יהא עמך בשבתך על גבי הרכס.

הן ארגונו של עמדת הגנתית והן הכנתה של התקפה תלויים ומותנים לחלוטין במספר הסבלים המצויים ובפרק הזמן הנחוץ בשביל להשלים את המספר הדרוש של מסעים מן הכא אל התם ומן התם אל הכא.

ב־5 במרס 1951, לאחר לכידת הגבעה 1037 על-ידי כוחות-האום, נאץ הגדוד הצרפתי, משהוחלף עם כיבושי-עודו זה, לנוע כמעט 48 שעות בתוך שטח המור וקשה במיוחד. ועל פני מעטה-קרח חלקלק ואיום, בשביל לרדת לעמק עם פצועיו והרוגיו, זיננו תחמושתו וציודו. באותו זמן לא עמדו לרשות הגדוד סבלים קוריאניים.

במשך ההתקפה על טארסן, שבוצעה ע"י רגימנט-הרגלים ה־38, נדרש משך חודש ימים, צבא-ממש של סבלים קוריאניים בשביל להגיש ללוחמים את 49,000 פצצות המרגמה ו־10,000 פגזי קנה-ללא-רתע אשר היה הכרח בהם בשביל למגר אותנו מבצר, שחיל-המצב שלו מנה לא פחות מ־2,500 איש. אשר ל־75,000 פגזי-ארטילריה ו־115 טון פצצות אויריה אשר אף הם נדרשו לאותה מטרה — הקי את אלה למולם של התוקפים, ניתן היה להוביל באמצעי-טלטלה אחרים.

נוחות החייל

בתנאי-ההובלה קשים אלה, אין כל אפשרות לספק

ל„אנשי-הרכסים“ אותם הדברים העשויים להקל במקצת את תנאי-חיהם הקשים. משתדלים בכ"ו במידת האפשר, לספק להם את שקי-השינה שלהם, לבנים להחלפה ומחממי-ספירט קטנים לחימום האוכל. אך בדרך-כלל אין להם דבר, שימש מחפה בפני רוחות מקפיאות, שלג נגשם אלא אותה שוהה אישית עלובה, שחפרו לעצמם ברגעי הפוגה בקרב. לעומת זאת טובים תנאי-החיים של „אנשי-העמקים“: אמנם מקבלים הם בקביעות את „מנתם“ מידי המרגמות והארטילריה של האויב ואין הם מוכיחים כלל בפני הסתננות או התקפת-פתע, אך ניתן לארגן את החיים שם.

המחפורות זוכות עד מהרה לתגבורת-חוזק, באמצעות חגורת קורות, או תיבת-תחמושת; מקימים בנקל אח או תנור „מאולתר“; יושנים על קש יבש למדי או על מטה מתקפלת, ואילו במוצב-הפיקוד של הרגימנט, מרחק-מה גוסף לעבר העורף, נראים כבר מערכים רבי-רושם של אוהלים נאים ונוחים למדי, מצוידים בתנורי נפט-כבד, אוכל חם ומבושל היטב על מבעירי-נפט מוגש בקביעות אל תוך אילפסי החיילים.

קולנוע תחת כפת השמים, מקלחות, חלוקת בירה, „סחורות קנטינה“ מוסיפים לנוחותו של החייל ונותנים פורקן למתיחות הנפשית שלו.

בכל מקום בו נמצאים דרך או שביל עבירים לתנור עת רכב תמצא אנשים שלבושם מותקן כיאות, מגר לחים, נפושים, שמוזנם טוב ופניהם מחייכות — אולם בשל כך אין הם משקיעים פחות מסירות ורגש אחריות בעבודתם, בפרט בהרהרם בחבריהם שעל הרכסים, ואילו על הרכסים תמצא אנשים מוטרדים מגודל-יוקן, מרופשים ועייפים.

וזה הסיבה שבגללה המונחים „לעלות לקו“ או „לרדת מן הקו“ מובנם מוגדר והולם עד כדי להפתע את משמעות הביטויים האלה, והוא רווי חוש-מציאות נוקב.

אופיה של זירת-קוריאה יחיד במינו

שטחה של קוריאה בכללו, נוח מאוד להגנה, והוא מכביד מאוד על פעילות טנקים ועל תנועת כלי-רכב מנועיים. על כן עשוי הוא לגרום לצבא חדיש וממוכן הפסד של אותו יתרון-ניידות אשר ממנו נהנה כרגיל על פני צבא פרימיטיבי יותר, זה שיסדיר העיקרי חיל-הרגלים. בנקודה זו יש להדגיש בכל לשון של הרגשה את אופי היחיד-במינו של שטח זה. פירושו של דבר, כי כל המסקנות אשר תוסקנה ממצעי קוריאה — וביחוד, לגבי ניידותם היחסית

של שני סוגי צבאות אלה — אין להן תוקף אלא כלפי אותן זירות מבצעים אשר תנאי השטח שלהן יקבילו לאלה של קוריאה; וזירות כאלו — זירות הנן, יש אפוא להתייחס מלכתחילה בהסתברות רבה ביותר לכל נסיון להקיש מנסיונות קוריאה על מבצעים אפשריים, למשל, במישור הצפון-אירופי הגדול.

השתלשלות המבצעים בקוריאה

נעבור עתה לסקירה היסטורית כוללת על המבצעים בקוריאה. ננתח, בזה אחר זה, את כל המפנים ותמורות המצב, ונשתדל לקבוע את סיבותיו העיקריות של כל אחד מהם. בכל מקרה ומקרה תהינה מסקנותינו מבוססות על בחינה מדוקדקת של הגורמים הראשיים אשר היו עשויים להשפיע על תוצאותיו של קרב: קרקע, מסיבות אטמוספיריות, יחסי כוחות מספריים, השנאה בין הצידוד שלשני הצדדים, השואה בין עצמת האש שלרשות שני הצדדים, התקנת השטח, יסוד האפתעה וגורמים רוחניים, נפשיים ומדיניים.

השלב הראשון: — לפני קאסונג

השנה הראשונה של מלחמת קוריאה, מ־25 ביוני 1950 ועד לפתיחת המו"מ בקאסונג, צוינה בעיקר על ידי שש מתקפות רבות עוצמה של ה"צפוניים":

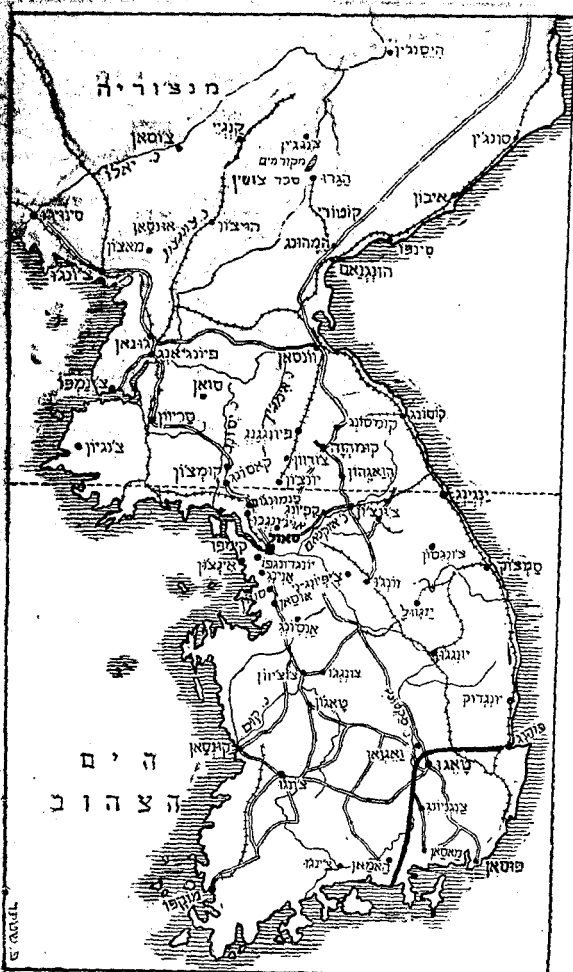
- הצפון-קוריאנית, מ־25 ביוני 1950;
- הסינית, מנובמבר 1950;
- הכללית, מ־1 בינואר 1951;
- הסינית, מ־11 בפברואר 1951;
- הראשונה של האביב, 23 באפריל 1951;
- השנייה של האביב, 15 במאי 1951.

שלב זה צוין, אצל הצפוניים, על-ידי עדיפות מספרית עצומה החל מנובמבר, על-ידי שימוש מתמיד בטקטיקת המסה (טקטיקת המונים), על-ידי אופיין הנמרץ והאכזרי של ההתקפות, על-ידי עצמת-אש מוגבלת למדי ועל-ידי היעדר גמור כמעט של יכולת מרדף וניצול ההצלחה.

אצל כוחות-הברית ציינו שלב זה: ניצול של עצמת-אש (שהיתה מועטת תחילה ושגדלה ללא-הפסק, עד הגיעה לממדים שלא יאמנו), שיפור בלתי-פוסק של מתודות-ההגנה, ומעל לכל — בראשית חודש ינואר — חידוש השליטה על הגייסות ועל מהלך הקרבות על ידי הפיקוד החדש.

איי-ההצלחות הראשונות

כבר בשעותיה הראשונות של הפלישה לדרום קוריאה, ב־25 ליוני 1950, נקל היה לראות מה תהיה תוצאת הקרבות. התמוטטותו של הצבא הדרום-

מפה 1. הקו השבור הדק — קו הרוחב 38° (הגבול — חזית-המוצא). הקו הרצוף — תחום הנסיגה המכסימלית של כוחות או"ם (ראש החוף של פוטאן)

קוריאני יכלה לבוא גם מכמה סיבות אחרות; אולם הסיבה הנראת-ביותר לעין, והגיונית ביותר, ודאי תהיה זו שהוגדרה על ידי הנשיא סינגמון-רי בתור: „מפלצות-פלדה שאין להתגבר עליהן“. כי אם אפילו מועט היה מספרם של הטנקים של T-34—85* אשר הופעלו על ידי הצבא הצפון-קוריאני, הוא ודאי שהדרום-קוריאניים לא יכלו להציב מולם אלא שנים אלה: את הבווקה בת 2,36 האינטש — ואת התותח הנ"ט הגרור בן 57 מ"מ. שניים אלה הוכיחו במהלך מלחמת-העולם השניה את אי-יעילותם המוחלטת במידה כזו, שאין מקום להעמיד פנים כי ניתן היה כביכול, להביאם בחשבון. כן היתה זו נוכחותם של T-34—85, אלה, אשר הפריעה בתמידות את

* דהיינו, הטנק הסובייטי הבינוני T-34, שהותקו בו תותח בן 85 מ"מ.

לא האיריה היא אשר בלמה אותם; וכן לא היה זה (הגם שיש הסבורים כך) הכנסתן לשימוש של הבונקות בנות 3.5 האינטש — כי אם היתה זו הפעם לחם של הטנקים האמריקאים M—26, M—4A3E 8, ר M—46, אשר החלו מגיעים למן סוף יולי: גודד הטנקים ה־70, עם דיביזית הפרשים ה־1*, הגדוד ה־72 שעם דיביזית הרגלים ה־2, ושלוש פלוגות הטנקים שבתוך הרגימנטים הרגליים של אותה דיביזיה; גדוד הטנקים של ה"מריןס" (M—26), ולבסוף — גדוד הטנקים ה־6 (M—46). — בסך הכל 350 טנק אשר הגיעו כולם בתקופת "מעוז פוסאן". טנקים אלה הם אשר נתנו את היכולת לבלום את התקדמות הצפון ניים, החזירו את הבטחון העצמי לחיילים האמריקאיים והדרום־קוריאניים ועשו לאפשרית את ההגנה על ראש־הגשר.

נחיתתו של הקורפוס העשירי

בתולדות מלחמת קוריאה היה (ובדאי ישאר) המעשה־הרב של אינצ'ון**, שעה שהועלו בהוף אויב הקורפוס האמריקאי העשירי ויחידות ה"מריןס" — הדוגמה היחידה לנצחון אומות־מאחדות אשר הושג שלא באמצעות פעולה חזיתית ועצמת־אש. תמרון זה של איגוף בדרך הים נתאפשר כתיצאה משני תנאים: האחד — העובדה שכוחות האויבים בכל מקום, נודעו, נרשמו, אוכנו והוצמדו; והשני — העובדה שהיה ביכולתו של מקרא־תורד לשחרר את הכיחות שהיו הכרחיים להגשמת מטרתו.

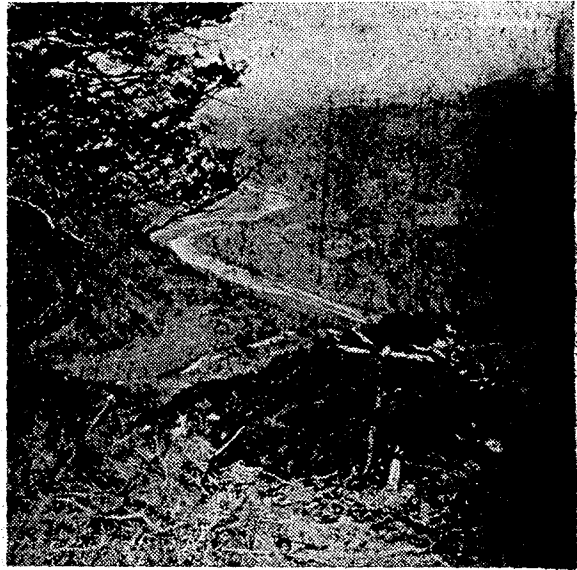
אכן, מבצע כזה אפשרי רק בשעה שיש לפניך כוח יריב שממדיו מוגבלים. לאתך מכן, לא נהאפשר עוד שום דבר בדומה לו, כי התערבותם של הסינים הציגה למול האומות המאוחדות כוח יריב אשר מספריו היו בלתי־מוגבלים כמעט. אין איפוא מקום לטעון נגד הגנ' ריג'וי על אשר לא חזר הוא על תמרונו של הגנ' מקרא־תורד.

ניצול ההצלחה

משהובס הצבא הצפון־קוריאני כשדה הפתוח לא נותר עוד לצורך הגשמת מטרת התערבותן הצבאית של האומות המאוחדות אלא לנצל את ההצלחה, כדי לתפוס בכל המהירות האפשרית את כלל שטחה של קוריאה הצפונית ולכונן בה ממשל צבאי מטעם האומות המאוחדות.

לא היה עוד מקום לחשוש לכך, כי היריב ישוב

* דיביזיה רגלית, השומרת על שמה זה מטעמי שמירה על המסורת ורוח היחידות.
** עיר החוף המשמשת נמלה של סיאול, הבירה.

„מוצבי־שיאים“: זקיפים דרום־קוריאניים במחפורת בבליטת־רכס. שדה חצפית—בקעת הנהר וההרים מעבר לה

„היענות“ היחידות האמריקאיות, שהוטלו לפעולה גם מנסיגתם של אלה אפשר היה לעמוד על אי־יעילותם המוחלטת בקרב של כלי־הנשק הנ"ט המדור מים — הלא הם הבונקה בת 2.36 אינטש והקנים־ללא־רתע בני 57 המ"מ.

כזה הנו הפסק גם לגבי הטנקים הקלים M—24, (שפי) אשר חולשתם נודעה למדי כבר לפני־כך. פלוגה א' של גדוד־הטנקים ה־78, שהופעלה עם דיביזית־הרגלים ה־24, וזו של הגדוד ה־79, שהופעלה עם הדיביזיה ה־25 — וכן פלוגות־הסיור של שתי הדיביזיות הנ"ל* — נופצו לרסיסים מבלי שעלה בידן לעשות דבר.

האבידות היחידות שנגרמו לטנקים T—34—85 באו מידי חיל־האוויר האמריקאי על ידי פגיעות רקיטות ופצצות**. אולם אבידות אלה, ככל שהיו חמורות, לא היה בהן כדי לעצור את עיקר הטנקים הצפוניים מלהמשיך במסעו — והן לא היו מוגעות בעדו מלהגיע עד אל פוסאן***.

* הפלוגות הנ"ל של גדודי־הטנקים — וכן פלוגות הסיור של דיביזיות־הרגלים — היו חמושות, לפי התקן של צבא ארה"ב, בטנקים הקלים האמורים, M—24.
** עם זאת מצויים כמה תיאורים לפיהם נבלם בלימה־כלשהי שטף התקדמותם של טנקים אלה, והושגו פגיעות תכליתיות בהם משהופיעו בזירת קוריאה „בונקות־רבתי“ בנות 3.5 אינטש חדשות, אשר הראשונות שבהן הוטסו לשם לסי הוראה מיוחדת בכדי „להציל את המצב“.
*** הנמל במרכזו של האיזור העיקרי, והסופי, שנשאר בידי הדרום קוריאניים והאמריקאיים בסוף קיץ 1950.

ויערוך מסע־תגופה תוקפני. לא נותרו אלא כ־20.000 צפון־קוריאנים ביחידות מאורגנות לעומת 135.000 במחנות־השבויים וכ־7000 בבתי־החולים. אשר לאומי הסינים ולאזהרתו החגיגית של צ'רצ'ן לני — אפילו אם קיבלום ברצינות — סברו הכל כי מספיק יהיה להגיע במהירות עד אל נהר יאלו בשביל ליטול מהסינים את החשק, ואת האפשרות, להגשת עזרה לצפון־קוריאניים.

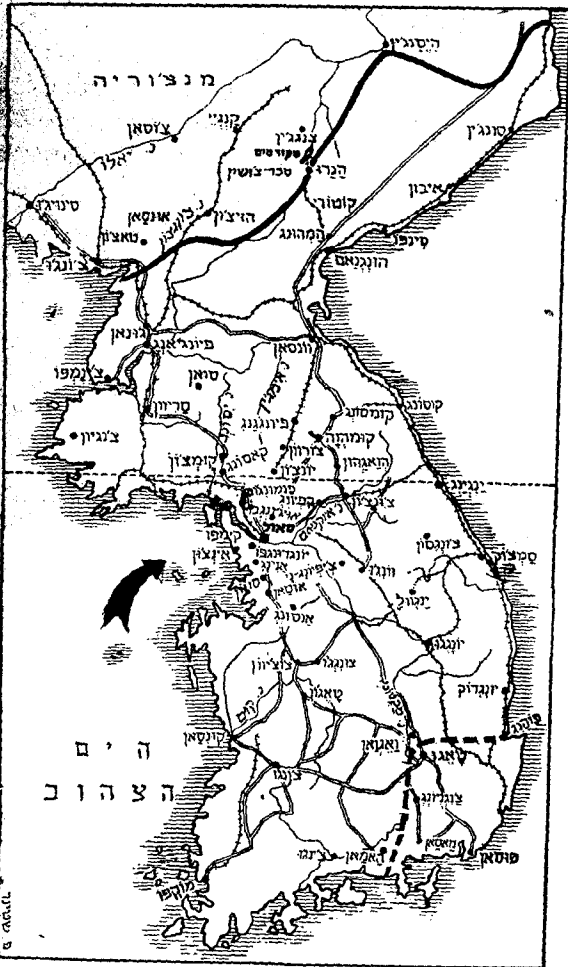
הופעתן של כמה יחידות־של־מתנדבים סיניים אשר נתחילה, כאילו, אישית לצבא הצפון־קוריאני — לא היה בה עדיין כדי להפריך. הנחה זו. במסיבות אלה חשוב היה לפעול בזרירות; ושיקולי־המהירות היו עדיפים על שיקולי־הבטחון. זאת הסיבה שבגללה, ב־25 לנובמבר 1950, היוו כוחות האומות המאוחדות מערך דליל ופגיע ביותר — כזה אשר בדרך כלל מתהווה לאחר תקופת מרדף־וניצול־הצלחה בצורת „מניפה“. חלק של הציוד הכבד פיגר אחרי הגייסות. הבסיסים, השירותים, ומוצבי־הפיקוד שבדרגים הגבוהים יותר נמצאו עדיין במרחקים גדולים מדי מן החזית. קו־התחבורה נתארכו מעל־לכל־גבול. האס־פקה היתה מגיעה באופן לקוי. זאת ועוד: תוך שיכרון הנצחון — ומתוך צפייה לצאתם־בקרוֹב של גופי־הצבא האמריקאים בדרכם הביתה — הוציאו את החיילים הדרום־קוריאנים, אשר מאז אבגוסט שימשו לסתימת הפרצות הגדולות שנתהוו והגיעו ל־60—80 איש לפלוגה. את הללו עמדו עתה לרכז ביחידות עצמאיות, בכדי שניתן יהיה לכוּנן בכל ההקדם צבא דרום־קוריאני מחודש, עליו יוטל לשמור על קוריאלו לאחר צאת האמריקאים. כתוצאה מכך הועמדו איתור הפלוגות על פחות ממחצית עצמתן התקינה.

ועתה התחיל הקור לפרוץ פרצות נוספות — בקרב האמריקאים ובקרב הדרום־קוריאנים כאחד — כתור־צאה מדלקות־הריאה ומקפיאות רגלים חמורות; והוא הטיל את הצל הראשון על תמונת־המצב אשר, בדרך כלל, נראתה כמעודדת.

ההתערבות הסינית

16 באוקטובר 1951 היה היום בו החלו יחידותיה של „ארמית־השדה“ * הסינית הרביעית לחצות את הנהר יאלו. החל ממועד זה התנסו כוחות־האומות־

* בצבא הסיני מכנים „ארמיה“ גוף־צבא המקביל למה שמקובל ברוב הצבאות לכנותו קורפוס־צבא, דהיינו, גוף הכולל דיביויות אחדות; ואילו הצפון־קוריאנים משתמשים לגבי גוף כזה במונח „קורפוס“. הביטוי „ארמית־שדה“ המקובל אצל הסינים מקביל ל„קבוצת־ארמית“ של הצבאות המערביים.

מפה 2. קו שבור — חזית ראש החוף בספטמבר 1950. החץ — מבצע אינצ'ון האמפיבי. קו רצוף — תחום התקדמות ארמית כרפי צ'ון.

המאוחדות בסדרה של מפלות, שהיו אמנם מקומיות, אך שפגיעתן לא היתה משום כך רעה פחות. מפלות אלה הן שיצרו את האוירה של חרדה גוברת־ההולכת בפני דבר־מה נורא, אשר כולם יודעים כי הוא עומד להתרחש אך איש אינו מעזי לבטא זאת. ב־31 באוקטובר גילו סקירות המודיעין כי על גבול מנגוריה עומדים 316.000 אנשי־צבא סיניים המאוגדים ב־44 דיביויות שחוברו ל־12 „ארמיות“. אולם רק ב־9 בנובמבר מכרזו מק־אתר, באגרתו אל האומות־המאחדות, על מציאותם של גייסות סיניים מאורגנים, הנאמדים ב־60.000 איש בחזית שלמולו ואשר אין עוד מקום לראותם כ„מתנדבים שבאו כפרטים לעזרת הצפון־קוריאנים“. התנגדות־יריבה עקשנית מס־תמנת לאורך הקו של צ'ונג־ג'יא, טא־צ'ון, אוק־טסאן, הוא־טסאן.

מתקפתו של מק'ארתור מ' 24 בנובמבר 1950 נתקלת כמעט מיד במתקפה נגדית המבוצעת על ידי 4 ארמיות סיניות, שזוהו כארמיות ה' 38, ה' 39, ה' 40 וה' 41. אחת מהן לוחמת במזרח, נגד הקורפוס העשירי רי, ואילו שלוש האחרות נגד תארימה השמינית.

אולם מאחרי 4 ארמיות אלו, שעמדו בקו הראשון, נמצאות ארמיות סיניות אחרות, המדורגות לעומק בשטחה של קוריאה, והן געות בעקבות התקדמותן של הראשונות. באם נוסיף לכך את הארמיות המרוכזות במנג'וריה והמוכנות להתערבות בשעת הצורך — תוך הפרש-זמן של שבוע או שבועיים — הרי נגיע בנקל לאותו מליון אנשי-צבא אשר הכריזו עליו מק'ארתור. מספר זה אינו דמיוני כלל. הוא מעולם לא הוזם על יסוד נתונים, שיהיו כה רציניים כאלה אשר לפיהם הושב.

שירותי-המודיעין שבטוקיו * ידעו בשלמות את סדר-המערכה של הצבאות הסיניים שבסין ובמנ' ג'וריה תחת מקום חניתן של הארמיות והארמיות השדה השונות.

החל ממועד הצהרתו הנ"ל של צ'ואן-לני היה ביכולת האמריקאים לעקוב אחר תנוותיהם של גיי-סות אלה, וכיחוד של „ארמית-השדה“ הרביעית, בכיוון אל מנג'וריה. הנידויים המאוחרים של ארמיות דיביזיות אישן — לאחר מעשה — את ערך עבודתו זו של האגף ה"שני"***.

מק'ארתור משחק משחקיהסתכנות — ומפסיד
אכן, היה יסוד למק'ארתור להצהיר: „המלחמה המתחילה עתה, הנה מלחמה חדשה לגמרי“. כל נחור ניה של הבעיה נתהפכו על פיהם. ביחוד היה עתה צורך לחשב-מחדש את עמדתן של האומות-המאוחדות. הניתן היה מלכתחילה לקבל את הרעיון של מלחמה טוטלית עם סין? ברור הדבר שלא! האם אפשר היה לקוות להתנגד לצפון-קוריאה הנתמכת במליון סינים, בחזית עצומת-מרחב, עם קויד-התחבורה שנמתחו מתיחת-יתר — וזאת, באמצעות גייסות מדולדלים אשר דוללו עוד יותר על ידי הקור? ברור הדבר כי לא!

האם הגיוני הדבר, נוכח מסיבות אלה, לתלות בצבאו של מק'ארתור את קולר הנסיגה הכללית אל קרה-רוחב ה' 38, משכותר הקורפוס העשירי שלו ומש „שופשוף“ המורות הטובות שבדיביזיות שלו — כשדיביזיות-הרגלים השניה, למשל, הפסידה בקרב

* מקום המפקדה העליונה של כוחות ארה"ב שבמזרח הרחוק.
** אגף המודיעין.

ליד קונורי 4000 איש וחלק הגוז מהארטילריה שלה? סבורני, כי בהגיון רב הרבה יותר אפשר היה לזקוף לחובתו את העובדה כי המתין עד לפרוץ המתקפה הכללית הסינית, ולא נקט את היזמה של נקיגה אל עמדת-הגנתית שבבחרה-היטב כטרם נמצא הוא במצב כה ביט.

גם מן הבחינה המדינית ניתן היה להצדיק גישת כזו, שהיא הגיונית מנקודת-מבט צבאית, האומרת המאוחדות הרי שחררו את קוריאה הדרומית והענישו את התוקפן הצפון-קוריאני אף כשמגמתן היתה לקיים שלטון כיבוש בקוריאה הצפונית — לא נת' כונו לאיים על סין, כי אם רק להעמיד עצמן במצב בו תוכלנה להתבטח אבטחת-של"ממש את דרום-קוריאה בפני התקפה מחודשת.

לו היה מק'ארתור מקבל פתרון זה בעוד-מועד כי אז יכול היה להימצא, כבר למן 15 בדצמבר 1950, באותו מצב מצוין אשר אליו הגיעו האומות המאוחדות ביוני 1951 לאחר כשלוש מתקפת-האביב הסינית השניה.

עצמת שני הצדדים

לאחר שקרה היפוכו של הדבר ומק'ארתור קיבל על עצמו, במפורש, להילחם בתוך שטחה של קוריאה הצפונית — מה יכלו להיות סיבות כשלונו? נבחן גא, תחילה, את יחסי הכוחות. הסינים הפעילו בקו הראשון 4 ארמיות, כל אחת מהן כללה שלוש דיי-ביזיות (בנות 10.000 איש) וכן „גייסות-ארמית“ (5.000 איש) — דהיינו 35.000 לכל ארמיה נבסך הכל 140.000 איש.

מצד בעלות הברית היו שבע דיביזיות אמריקאיות (כ' 4 במערב ר' 3 — במזרח) הבריגדה הבריטית, הבריגדה התורכית, ובערך 4 דיביזיות דרום-קוריאניות. דהיינו, בסיכום, שוה-הערך של 12 דיביזיות — כלומר אותו מספר דיביזיות אשר לסינים, אמנם, דיביזיה אמריקאית בעצמת-התקן המלאה שלה מונה 18—19 אלף איש, אבל חיל-הרגלים שבה איננו עולה במספרו על זה שבדיביזיה סינית. דיביזיה אמריקאית נהנית מסיוע טוב יותר, כי יתרת כוח-אדם שבה נמנית על חיל-התותחנים, הטנקים, תיל-ההנדסה והשרותים-הדיביזיוניים — יסודות אשר באותה תקופה לא היו מצויים מקבילים להם בדי-ביזיה סינית.

אולם יש לזכור כי ברגע ההתקפה הסינית נמצאה עצמתו של חיל-הרגלים שבדיביזיות האומות המאוחדות נמוכה בהרבה מרמת התקן, ולא זו בלבד, אלא

שאף גרמי הסיוע מהם נהנתה לא יכלו מסיבות שונות לפעול את פעולתם השלמה. לעומת זאת, היה חיל-הרגלים הסיני בתקנו המלא, ורעגן לחלוטין. נוסף על כך יכלו הסינים, כשהיזמה בידם, לרכז את כוחותיהם בהתאם לפננותיהם. הם נערכו כך, שבכל מקום בו תקפו, היתה להם עדיפות מספרית מקומית. והרי, מכל מקום, בכללה של זירת-המלחמה היתה להם עדיפות מספרית של לפחות שלוש נגד אחד — עדיפות, אשר הם קיימהו בתמי-דות מאז. בשום מקרה לא אולצו כוחות האומות-המאוחדות לסגת על ידי חיל-רגלים, הנחות מהם במספרו.

כיצד נברו הסינים?

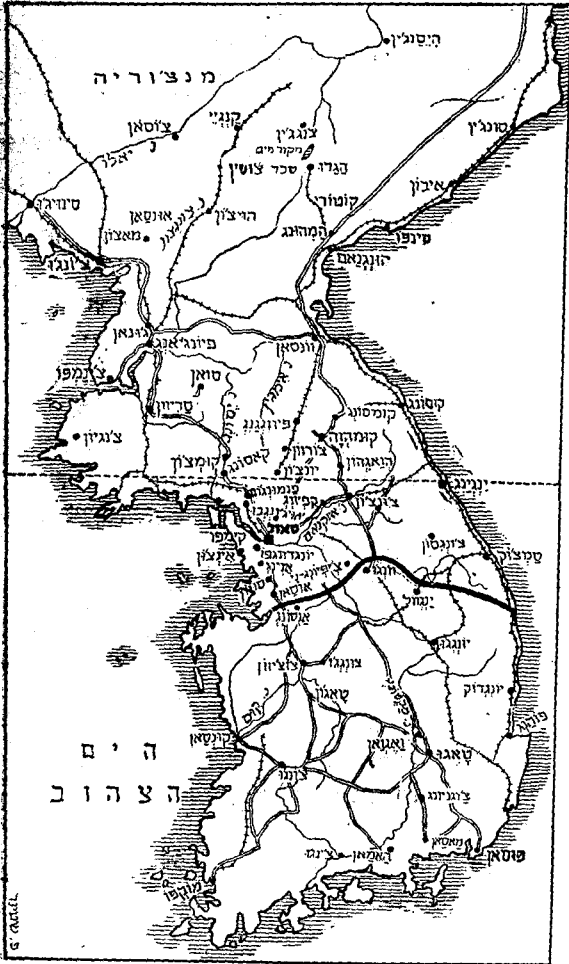
בהודמנויות הנדירות עד למאוד בהן יכלו כוחות האומות-המאוחדות להפעיל את עצמת-האש שלהן, סבלו הסינים אבידות ניכרות. דו"ח שנתקבל על שביים סיניים שנשבו לאחר שנתנסו בכך מתארם כמופתעים לגמרי, מדוכדכים, הממומים ממש על ידי עצמת-אש זו של צבא חדיש, אתה גפגפונים לראשונה.

אולם לרוב התקיפו הסינים בלילה, תוך שימוש באורח-פעולה ברוק, אשר אפשר להם להיחלץ מפגי-עתה של עצמת-האש. כמעט ואי אפשר היה לטנקים לירות כלפיהם ירי תכליתי; לארטילריה היו כמיות בלתי-מספיקות של תחמושת. העמדות של בעלות-הברית היו בדרך כלל מאורגנות * ומותקנות, על רגל אחת, ללא מוקשים, ללא תיל, ללא מלכודות-תאורה.

כמעט בכל מקום עלה בידי הסינים לבצע את כיתורם של מרכזי-התנגדות אלה; ועל ידי עורמות-מלחמה שהשפעתן רבה כלפי גייסות שטרם התחשלו כיות בקרב — להביא את המגינים לידי הרצאת תחמושתם עוד לפני הרגע בו תערך ההסתערות האמיתית.

לעומת זאת, מעולם לא היתה לגייסות האומות-המאוחדות האפשרות לתפוס את כלל השטח בצפיפות הגנתית בת-ממש. היה עליהם להסתפק בהערכות על גבעות לא גבוהות בקרבם הבלתי-אמצעית של העמקים. אך היות והיריב היה עושה דרכו במהירות לארכם של קווי-הרכס הגבוהים ביותר, נמצאו כוחות-הברית מאוגפים בתמידות, כשקווי-התחבורה שלהם מנותקים מידי לילה בלילה, בכל מקומות-המיצר, על ידי מחסומי-דרך: הריסות או מכשולים, ש"חופו" באש והיו מעין מארב.

* בדרך כלל הביטוי, "ארגון עמדות" בלשון-הצבא הצרפתית כולל ביצור, התקנה, קשר וכיו"ב.

מפה 3. קו רצוף — קצה נסיגת אר"ם ינואר 1951

בהיותם נאלצים לסגת היה עליהם לרכז את כל אמצעייהם לצורך הבקעת מחסומי-הדרך — מבצע שהנו קשה ביותר ועולה במחיר יקר. אולם בלילה הבא היה, כרגיל, מחסום-הדרך מוקם-מחדש על ידי התקפה סינית מתחדשת, שהפגיעה מן השטח הנישא. המחסום החדש היה מוקם עוד בטרם הספיקה השדרה בשלמותה לזרום ולעבור דרך אותו מיצר. מכאן, שבכל מקרה כזה היה הכרח להפקיר חלק הגון של הציוד הכבד.

כמה טעויות-ראיה

כתוצאה, הועלו המסקנות הנמהרות ביותר: האמריקאים — כך אמרו — הפסידו את ניידותם באשר היו להם מכוניות-משא רבות מדי; לעצמת-אש לא היה עוד כל ערך כנגד גלי האדם הענקיים; לא זו בלבד שהבזוקה לא יכלה לעצור את הטנקים

הגנו על קר־הרוחב מצפון צ'ון־צ'ון. המגע עם היריב אבד כליל — פרט למה שנגע לחבורות הגריליה, אשר שרצו בקוריאה הדרומית כולה.

אשר לכוחות הסיניים העיקריים, נתגלה כי לא היה ביכולתם לקיים את הרדיפת אחרי הדיביזיות האמריקניות אפילו כשהללו מדולדלות וארגונן משובש. הם עסקו אותה שעה בהתפרסות לקר־חזית, קצת מדרום לפיונג־יאנג. קורפוסים צפון־קוריאניים שנתכוננו מחדש הופיעו עכשיו, בפי כל היתה שאלה אחת: האם יעברו עתה הסינים את קר־הרוחב? רבו ההתערבויות על כך. אולם מששאלת על כך אנשי־צבא אמריקאיים — ואפילו בדרגים הגבוהים ביותר — הרי דומה היה כי טרם שיוו לעיני רוחם את קר־ההתנהגות בו ינקטו במקרה כזה (וכאן נקטנו לשון רכה). לאמיתו של דבר היה הרושם כי האומות המאוחדות, ומצביאן העליון, טרם קבעו ברורות את עמדתם בענין זה.

אכן ב־1 בינואר 1951, לא נותרה עוד אפשרות לספק כלשהו. היריב חידש את מגע־הקרב והתקיף לאורך כל החזית. הוא לפת והקיף את 4 הדיביזיות הדרום־קוריאניות אשר הגנו על צ'ון־צ'ון והקים מחסום־דרך כדי לנתק את נסיגתן. סיאול נפלה ב־3 בינואר. ב־7 בינואר תקפו הצפון־קוריאנים את וון־ג'ו. זמן מועט לאחר כך פונתה העיר. כל המבטים, שלא לומר כל התקוות, הופנו לעבר פוסאן. כבר החלו מדברים גלויות על הצורך להפקיר את קוריאה לגורלה.

חידוש השליטה במצב

באותם הימים התרחש אחד הדברים רבי־התוצר אות ביותר שקרו במהלך המלחמה כולה: הגנ' ריג'וי קיבל את הפיקוד על הארמיה־השנייה — במקומו של הגנ' ווקר, שנהרג בתאונה של מכונית — והוא פותח מיד בפעולות־פיקוד תקיפות. הגנ' מק־ארטור העמיד

על שום מה כה חיונית האספקה־המאורז הצנחת ציוד ומזון ליחידה מבודדת בין רכסים תלולים במרכז קוריאה

(צ'ון שהנו נכון), אלא שהמקלעים ומחסומי־האש הארטילריים חסרי־אונים הנם לבלום את התקפות ה„בנזאי“. יש ופסלו — אפילו שלא בצדק — את נכונות הקרב של החייל־הרגלי שבצבא ארה"ב, כשכל פירות־התחילה שמורים לאנשיה־מרינס" (צבא־הצי), כאילו היו שייכים אלה לאיזה גזע־אדם שונה לחלוטין.

כן היו שטענו כי המדובר כאן ב„מלחמת חיל־הרגלים כמאה האחרון“, מלחמה בה תושג ההכרעה על ידי תעוזתו האישית של הלוחם בהיאבקות גוף־אל־גוף, או בקרב כידונים.

כל זה מופרך, כפי שהוכח על ידי התפתחות המאורעות מאז. האמת היא, כי בתקופה האמורה מעולם לא נוצלה עצמת־האש עד תומה, במחץ הנחוץ ולאורך־הזמן הנדרש. נפל בחלקו של גנרל ריג'וי להתחייב לעצמת־האש את כבודה המגיע לה, ובא היום בו מחצה היא ללא־תקנה את מתקפת־האביב השנייה. מכל־מקום, דומה כי כל המסקנות אשר הוסקו מששת חודשי־המבצעים הראשונים הופרכו כליל לאחר מכן.

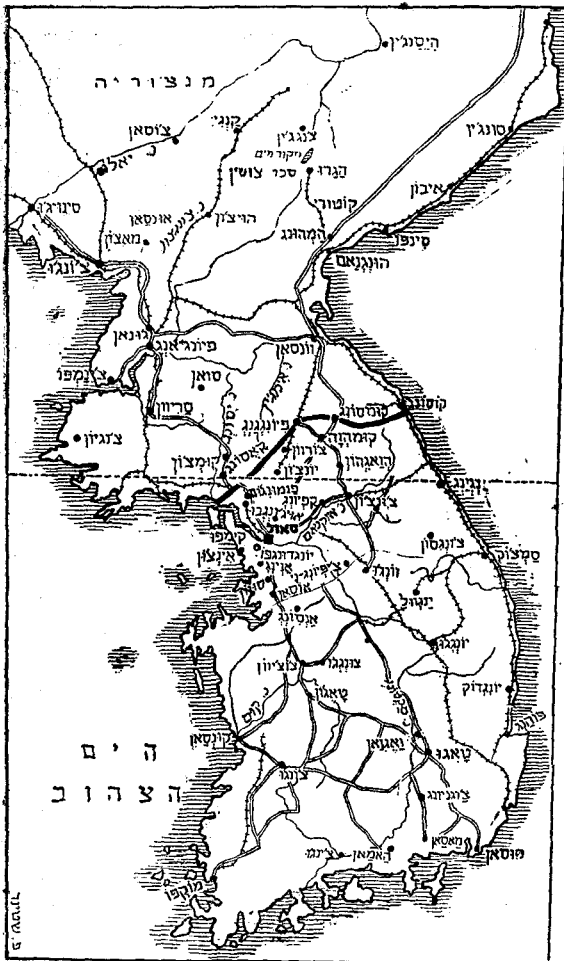
התאוששות ראשונה

סוף חודש דצמבר מצא את גייסות האומות המאוחדות מדולדלים למדי על ידי המבצנים שנתנסו בהם, אולם במערך מעוצב בסמוך לקר־הרוחב ה־38, ערכם ההגנתי הכולל של העמדות, שהיו נוחות במקומות ידועים, היה לקוי מאוד. נעשה מאמץ מפורש להפוך קו זה באופן ממשי ככל האפשר, אולם מצב הדברים היה רחוק עדיין מחזית רצופה. שלוש הדיביזיות האמריקאיות אשר „שופשו“ חמורות בתוך „כיס“ של „הונג־נאם“, טרם חזרו ותפסו את מקומן בקר־המערכה.

שני השלישים המזרחיים של החזית החזקו על ידי הדרום־קוריאנים ולגביהם היה קיים „סימן שאלה“ בולט למדי. דיביזיות־הרגלים השנייה של ארה"ב, אשר זה אך נחלצה ממבחנה הקשים, כבר הובאה לצ'ון־ג'ו. נכונה לתמוך בקוריאים אשר

* בנזאי — יללת קרב יפנית בדומה ל„הורה“ של צבאות המערב. כהתקפת „בנזאי“ החלו מציינים במלחמת העולם השנייה הסתערו־ת־בהמוני־יפאנית שהיתה גואשת, עד לאיש האחרון, כאן מועתק המושג לגבי התקפות הסינים.

* הכונה לאותו „ראש־חוף“, מצטמק הוילך, אשר נתחת בחוף הצפון־מזרחי של קוריאה עם נסיגת דיביזיות ה„מרינס“ האמריקאית מסביבות מיקוה־המים הגדול של צ'ר־שיץ — והוא כלל את עיר הנמל הונג־נאם, ובתחילה גם את עיר התעשייה נאם־הונג. משחזרו משם, בדרך חזרה, הניסו שגמזאו ב„כיס“ (שלוש הדיביזיות של הקורפוס העשירי), שהו תחילה בעורף־העמוק, לצורך נפיש, מלוי החסר בציוד ובאדם ולהתארגנות מחדש.

מפה 4. קו החזית, בקרוב, בראשית 1953

לכונן מחדש עשר דיביות דרום-קוריאניות (שלמות) — אשר את הכרותו הוא משיג מממשלת קוריא; ולבסוף, תודות לחיטול חבורות-הגריליה שבעורף. אין הוא מקיים עוד אלא קורפוס אחד בלבד מתוך שלושת קורפוס-הצבא הדרום-קוריאניים — את זה שבכנף המזרחית של החזית. שני האחרים מתפרקים, והדיביות שלהן מצורפות אל שלושת הקורפוסים האמריקאיים: הראשון, התשיעי והעשירי. דבר זה איפשר לדיביות הדרום-קוריאניות ליהנות מסיועם של גייסות-הקורפוס אשר בקורפוס-צבא אמריקאי, ובייחוד מהסיוע הארטילרי, שיש בו כדי לפצות — במידת-מה — על המכסה הזעומה של ארטילריה-דיביונית הנמצאת אצל הקוריאנים (גדוד האובי-צרים קלים, בני 105 מ"מ לדיביות*). ועוד: כל

* הגדוד ("בטליון"), בן שלוש סוללות, מונה 18 כל-ייריה.

כאופן מפורש תחת פיקודו את הקורפוס-העשירי, שיחידותיו הראשונות החלו עתה מגיעות אל קר החזית*, ואשר עד כה היה תמיד במצבים של "עושה שבת לעצמך". ריגיוי משתמש מיד בכוחות אלה בשביל להאריך את קרהחזית שלו לעבר המזרח והם מחליפים את הדרום-קוריאנים אשר מוגרו שוב. מעל לכל, הגדיר הגדרה ברורה את הקו בו ינ-קוט: אין עוד מקום לדבר על הבסת הצבא הסיני בשדה הפתוח, באמצעות תמרון שנון ורברושם. כפי שניתן היה לעשות בהתחלה כלפי הצבא הצפון-קוריאני. אולם אין עומדת כל שאלה גם בדבר ירידה-לאניות בחוף פוסאן. כוחות האומות-המאוחדות יחזיקו מעמד בקוריאיה בפני כל יריב שהוא. הם יתיצבו על קו-ימגן איתנים ורצופים. גדולה מזו, בכל מקום ישגרו הם קדימה פטרולים תוקפניים, בכדי לקיים את המגע עם היריב, וכן יקימו בסיס-פטרולים מוצקים — ובכל מקרה של אפשרות ילכדו עמדות חדשות שתהיינה נוחות יותר להגנה.

באותו זמן עצמו עורך הג' ריגיוי מסע שלם ממש לניצול מכסימלי של אותו "קלף" אמיתי יחיד העומד לרשות כוחות-הברית בקוריאיה: עצמת האש. בהתקפה כמו בהגנה תהיה מעתה המטרה לירות ירי מכסימלי — כדי לגרום ליריב אבידות מכסי-מליות.

לא מעניין את ריגיוי כיבושם, או שמירתם, של כך וכך הקטרים של "נכסידל-אנידי" — כי אם מעניינת אותו גרימת נזק רב ככל האפשר ליריב. אותו רגע מתחיל כל ממונה, החל ממרומי הסולם הפיקודי וכלה בתחתיתו, לטעון בכל הזדמנות כנגד מפקד-משנה שלו כי הנה לא ירה ירי רב למדי. בתגובה לכך התחילו כל דרגי-הפיקוד בחיל-הרגלים, בחיל-התותחנים ובחיל-השריון ממצייאים ד"חי צרי-כת תחמושת רב-ירושה יותר ויותר, כאילו היה מדר בר באיזה תחרות-לשיא. אכן, בעת ובעונה אחת עם ההטפה לשימוש קיצוני באש, שוקד הפיקוד על כינון מערכת יעילה של תספוקת בתחמושת. לאט לאט חזר לגייסות אמונם בעצמת-האש. הסינים "צוברים" אבידות מחמירות והולכות, ומתקפת-האביב השניה שלהם נמצאת תחת סופת הברזל והאש. במקביל לכך מציין בואו של הג' ריגיוי את ראשיתו של מאמץ מתמיד לכינונה של חזית רצופה. עד מהרה הוא מגיע לכך, תודות לכניסתו לקרהחזית של הקורפוס-העשירי; תודות לגיוס הכללי (שאישר

* לאחר שנה קמעה ונתארגן מחדש בעורף מאז חולץ מ"כיס" הונג-נאם.

הבקעה אשר יבצע היריב בגזרת אחת הדיביזיות הדרום-קוריאניות — ניתן יהיה עתה לבלום ביתר קלות וביתר מהירות.

ולבסוף, גנ' ריג'וי מרכז את כל שקידתו על שיי פור הטכניקה של ההגנה, וביחוד של ההגנה הלי- לית: בחירת העמדות, התקנת השטח, הקמת תח- פורות, מקלטים, מחפים, הנחת מוקשים, סידור מכ- שולית-ל, מלכודות-תאורה מטעני-נפץ ("פוגאסים"); זרקורים, תצפית, משמר אזהרה; הפעלת אש מרוכ- זת; דירוג העתודות וסיעופן; תכניות מוכנות להתקפת-נגד, וכיו"ב. נערכו הזדאוות מפורשות, אשר פורטו בהן בבהירות כל הפרטים הטכניים, למקומות הנחוצים הומצא הציוד הנדרש לכל אלה.

ההנחיות, אשר הוחדרו אל כל דרגי הארגון על ידי הפיקוד רב-המרץ, ואשר נתבצעו ברצון על ידי הגייסות, לא איחרו לתת תוצאות מעודדות. ב-13 וב-14 בפברואר 1951, ערכו הסינים התקפה גדולה מחור- דשת, במחצם של המוני אדם; והם נחלו, ליד ציפיונג'ני וליד וונ'ג'א, את כשלונם החמור הראשון במלחמה כולה, כשלון אשר עלה להם בעשרת אלפים איש. כשלון זה נחרת באופן כה חמור ונוקב בזכרונם עד כי הפיקוד הסיני, שעה שהתכוון למתקפת-האביב השניה, קבע כאחת המשימות את השמדת דיביזיית- הרגלים השניה של ארה"ב, "בשביל לנקום את נקמת החלי ציפיונג'ני". הצלחה רבת-רושם זו שהיתה נצחונה הראשון של עצמת-האש על המון-האדם, ודאי שהושגה בעזרת האויריה ואש-המרגמות. אולם, נוסף על-כך, הושגה ביחוד, בעזרת אש הארטילריה ואפילו אש הטנקים. לאורך כל הקו החלו עתה הסינים נסוגים לעבר הצפון. התקפת-הנגד של בעלי-הברית נפתחה ב-22 בפברואר. מבצע "הרג" ("KILLER") ואלה שבאו בעקבותיו, הביאו את גייסות האו"ם, ב-22 באפריל, עד אל גדותיו של מאגר-המים הגדול הואצ'ון.

באותה שעה פתחו הסינר-קוריאנים בשלב התוק- פני החמישי הנודע שלהם, זה אשר תיכו לו זמן לה רב, וכיום מכונה הוא "מתקפת-האביב הראשונה". הקורפוסים הראשון והתשיעי נרתעו לאחור בפני ההלם שלהם, אולם ככל זאת גרמו ליריביהם אבידות נוראות. מקצת מן השטח שנכבש על ידי התקפה זו נלכד מחדש לאחר כשלונה.

הטבח של מאי

מרכז-הכובד של מערך היריב מתחיל לזוז בהדר- גרה לעבר המזרח וקמעה-קמעה, מתגלים פרטיה של ההתקפה הממששת-ובאה. ב-16 למאי ערכו הסינים

את "מתקפת-האביב השניה" הנודעת. מול חזיתו של הקורפוס העשירי בלכה, התיצבו 4 ארמיות סיניות (137,000 איש) וקורפוס צבא צפון קוריאני (38,000 איש). ששה ימים וששה לילות נמשכה השחי- נה הטוטלית של המוני-היריב על ידי ארטילריה- דיביזיונית, ארטילריה-כבדה ומרגמות, אוירית-הסער ומפציצי B-26 — הממטירים, במשך לילות, כל לילה ברציפות, מאות טונות של פצצות. אותה שעה קוצרים הטנקים — הערוכים במבני-קרב על פני כל העמקים — את גלי-ההסתערות האויבים בירי מקלעיהם. את אבידות היריב העריכו ב-66,000 הרגים. היה זה הנצחון הגדול שבכל המלחמה, אשר בצדק נודע בשם "הטבח של מאי".

נקל להשיג מכאן: מקור כל הכשלונות של האו- מות-המאוחדות בקוריאה היה ניצולה הבלתי-מספיק של עצמת-האש. דבר זה נבע, אמנם, מסיבות שונות מאוד: נחיתות מספרית; עמדות-בלתי-נוחות; מע- רך שהיה "מתוח" מדי לרוחב או לעומק; אי-רצי- פותה של החזית; הספקת תחמושת בלתי-מספקת.

מהיום בו גילר-מחדש גייסות האו"ם את עצמת- האש וניתנו בידם האמצעים להפעיל עצמת-אש זו — במשקל רב, במרוכז — נחל היריב אי-הצלחת מח- מירות והולכות, סבל אבידות מחמירות והולכות. עומק החזירה שהושג על ידי מתקפותיו הלך הלוך ופחות — עד לאותו יום בו נבלמה לחלוטין האח- רונה והכבירה שבהן, מתקפת-האביב השניה, לאחר שעברה ביגיעה מרובה על פני 8 ק"מ, תחת מבול פלדה נמרץ, שכמותו לא נודע לפני כן. כאן נתגלו ונתבררו התנאים האידיאליים לשימוש בעצמת-האש:

- עמדה הגנתית טובה שאורגנה ארגון מוצק — או עמדת-מוצא להתקפה;
- חזית רצופה ככל האפשר;
- צפיפות גייסות אשר תספיק כדי לאפשר השגחה ושמירה על שלמות השטח;
- ולבסוף — הספקת-תחמושת הפועלת ללא-תקלה. מענין לציין כי פרט למבצע רב-הרושם של העליה-בתוך אינצון — הבולטים המכריעים שבנצ- חונות האו"ם (ציפיונג'ני, וונג'ג'ו, ו"טבח מאי") היו נצחונות הגנתיים מובהקים. על כל פנים היו אלה נצחונות אשר באו בזכותה של עצמת-האש.

השלב השני: בימי קאסונג ולאחר מכן

בעקבות כשלונה העקוב-מדם של מתקפת-האביב השניה, ולנוכח עמדותיהם המוצקות של בעלי- הברית, ויתרו הסינר-קוריאנים על התקפות-ההמון

לבטון אולם נתגלם בהם המיצוי הגמור של אפשרות יות תבצורת-השדה אשר כל אמצעיה נוצלו כאן פגזים בני 105 ר"מ 155 מ"מ, ואפילו כשהם מצוידים במרעום-השהיה, נעשו נטולי-השפעה לחלוטין כנגד מקלטים ומחסים העשויים קורות, שכבות עפר ואבן וערימות גושי-סלע, שנודעו לגרום להתפוצצות הפגזים בטרם יחדרו. אחדים מהמקלטים „נחפרו“, באמצעות חמרי-נפץ, בתוך סלעים ממש. לרבים מאנשי הצבא האמריקאי מזכירות עמדות אלה את אשר ראו באיבו-שימה וליד ליטה שבפיליפינים. מספר ידוע של ביצורים נמצא ממש על קו-הרכס; ואחרים אפילו על הגלגשיש*, במדרון הקדמי, אולם רוב המקלטים-לאדם נמצאים במדרון האחורי.

ברור, כי על גבי עמדות שכאלה אין הכנה-ארטילרית רגילה משיגה כל תוצאה. כאן הכרח, לפני ההתקפה, להתמסר להריסה מתודית. בזה אחר זה, של כל ה„בונקרים“ הללו. פתרון טוב ניתן למצוא בירי הישיר של טנקים בעלי תותחים בני 76 או 90 מ"מ, באופן זה אפשר להשיג בנקל פגיעת פגז באשנב-יריה של העמדה, אך לא תמיד ניתן למצוא לטנקים עמדות מתאימות לירי ישיר, ואפילו הושגה פגיעה באשנב-יריה — לא תמיד מובטחת השמדת הבונקר. אם אין תוקפים את העמדה מיד אח"כ, מחד-ליף היריב את אנשי העמדה שנהרגו.

הפתרון היסודי היחיד הוא טיווח-דיוק, תוך תיקון הדרגי של הירי לפי הפגיעות, לכל כלי וכלי לחדד — כשכלי-היריה שבשימוש לצורך זה הנו תוביצר בן 8 אינצטשים — כפי שהחלו נוהגים בחזית המערב ב־1916. דבר זה מצריך הרבה זמן וסבלנות; לא תמיד מצויים קציני תצפית בעלי ההכשרה הדרר שה במספר המספיק בשביל שניתן יהיה לבצע ולהשלים מלאכה זו בגזרת-חזית פחות או יותר נכר-רת. בכל זאת נתן אורח-פעולה זה תוצאות מצוינות. כשכלי-היריה יורה ממרחק 6000 מטרים היה צורך, בממוצע, ב־15 יריות וב־45 דקות של טיווח בשביל להגיע לפגיעה במטרה.

יש בין בונקרים אלה המכילים עד ל־30 איש. רובם הוטוו להפליא, ונאלצים לירות לשם במשך שעות ממש בטרם רואים כיצד מתפוררת יריעת-הירק, החושפת בהתמוטטה הריק-יריה או כניסה לעמדה שהותקנה בפיתולים, כדי למנוע הטלת רימוני יד זרכה. כלילה עורך היריב בדיק בביצוריו ומסוה אותם מחדש, מבלי שיופרע בכך על ידי אש ההטרדה.

שלחם. גיסות-הארץ ניצלו עובדה זו לשם הגברת עמדותיהם, כשהם משתמשים שימוש רחב — רב אפילו מן הקודם — באפשרויותיה של תבצורת-שדה. מבאן שבאומות-המאוחדות הן אשר נקטו את היוזמה למל-חמת-עמדות. אכן, הסינו-קוריאנים החלו מחקים אותם; הם התחפרו לעומק, על פני קוים שנבחרו היטב.

שלב זה צויין אצל היריב על ידי הסתלקות ממת-קפות-רבתי ומטקטיקת-המסה, על ידי ארגון של עמדות חזקות ביותר ועל ידי עצמות-אש של מרגמות וארטילריה, שגדלה והלכה ללא הפסק, עד אשר השתוותה, לבסוף, צפיפותה עם זו המצויה אצל כוחות הארץ.

אצל בעלי-הברית ציינו את השלב הזה: הגנה מוצקת, סדרת מתקפות בעלות מטרות מוגבלות, שעלו ביוקר רב מאוד, וכשלו כמעט גמור של פעולת הסינו-האויירי כלפי יריב אשר נתחפר כדבעי.

נדמה כי הסינו-קוריאנים, אשר הותשו על ידי כשלוך מתקפת-האביב השניה שלהם, הודו אחת ולתמיד כי טקטיקת-המסה שוא הנה בפני עצמת-אש שהופעלה היטב ועמדות שאורגנו כראוי. מעתה נמ-צאת היוזמה בידי האומות-המאוחדות. מיוני 1951 ועד לסוף השנה שוב אין היריב עורך אפילו התקפה אחת שתהא רחבת-ממד באמת. בטרם שיערוך במשך 1952 שתיים או שלוש התקפות כאלה — ימתין, עד שתהיה לו עצמו עצמת-אש שתוכל לעמוד בהשוואה (לפחות — במסגרת מקומית) עם זו של האומות המאוחדות.

היריב בהגנה

מעתה החלו הסינים, לראשונה, מקדישים את כל מאמציהם להגנה. בהשתמשם בריוח-נשימה, אשר נר-תן להם על ידי המשאיומתן בקאסונג, ביצעו תכנית עצומה של כינון קוים מבוזרים אשר אורגנו לעומק רב.

כך, בגזרתה שלה בלבד, נתקלה דיכויות-הרגלים השניה של ארה"ב באחת מהתקפותיה בשלושה תבצורים* רביי-ממדים:

הרמה 1.179 — טאו-סאן;

הרמה 983 — „הרכס העקוב-דם“ (Bloody Ridge);

הרמה 931 — „רכס שברון הלב“ (Heart-Break Ridge).

בתבצור של טאו-סאן בלבד היה חיל-מצב שעלה על 2500 איש. ביצורי יריב אלה לא נזקקו מעולם

* תבצור — ראוט בלע"ז.

* גלגשיש — גלאסיס, מונה המקובל בתבצורת לציון המורד המשופע שלפני חומה או סוללת ביצור.

על גדודי חיל-התותחנים שעמדוניהם ערוכות בעמ' קים, כשכלים בני 105 מוצבים במרחקי 10-15 מ' אחד מהשני.

משיוצא גדד רגלים להתקפה הוא מקבל לתמיכה ריכוזי אש רבי-רושם של מרגמות וארטילריה (1000-500 יריות פגז ליום). ניתן לראות את ארטי-לרית היריב מבצעת ירי-גדודי מתואם — דבר שכ-מותו לא נודע בעבר. יחידות בעלי-הברית שבצמדות, מוצב הפיקוד, מוצבי-התצפית, הסוללות, נקודות-האחסון וצומתי-הדרכים זוכים מדי יום לריכוזי-אש. לעתים קרובות נראה הדבר כתגמול, בצורת מהלך-מות-נגד, לריכוזי האש אשר מנחיתה ארטילרית הברית.

עצמת האש הסינר-קוריאנית עוד הוסיפה לגדול במשך כל שנת 1952. החל מן ההתקפה, ב-6 באוק-טובר, על „רכס הסוס הלבן“, קיבל הגדוד הצרפתי, תוך שבוע, 40000 פצצות של מרגמות, ארטילריה ומטילר-קישות (מהם 15000 — ביום הראשון), על שטח מערכו.

כמובן שלכל אלה משיבים כוחות האר"ם באיזון כלי האש האויבים, באש נגד-סוללתית ובאש האוי-ריה הטקטית. לכל רגי-מנטר-רגלים מחלקה משלו לאיכר-לפיר-קול (Counter Fire Platoon), לפי התקן האמריקאי. יחידות איזון אלה מוסרות את חומרי-המודיעין שלהן, ישירות אל הארטילריה-הדיביזיונית, אל הגדודים הארטילריים לסיוע ישיר, אל מרגמות-הרגלים, אל הבקרים הקידמיים (Advanced Controllers), אל רשת הקס"א של סיוע האויר ואל הקתק"ים הסמוכים ביותר למוצביהן.

אולם, אם גם לעתים קרובות זוכות אוירית-הסער והאש הנגד-סוללתית להצלחות הראויות לציון, בהשתיקן סוללה — או אף סוללות אחדות — הרי אין הן מצליחות לחסל לאורך-זמן את אמצעי האש של היריב, כי רק לעתים רחוקות עולה בידן להשי-מיד את כלי-היריה עצמם ואת ציודם. התותחנים הסינר-קוריאניים מביאים במהירות אנשים חדשים במקום הנפגעים, מחליפים את מוצביהם ופוחתים מחדש באש.

כן בונה הוא ביצורים נוספים. בלילה מחדש הוא את אספקתו, מפנה את פצועיו, מביא את תגבורתו ומבצע את ההחלפות התכופות של היחידות המגינות על ידי יחידות רעננות, בעלות עצמת-תקן מלאה. לצורך בנית כל הביצורים האלה נהגים שימוש לחב ביותר בכוחות-עבודה מקומיים, אשר מחייבים אותם להתגייס לכך. מגויסים אלה מאורגנים ביחי-דות פועלים וביחידות סבלים.

עצמת-האש של היריב

מזה זמן רב נהגה תעמולת היריב לבצר את רוח גייסותיו על ידי ההבטחות, על כמיות רבות-רושם של ציוד חדש אשר תובאנה מרוסיה בקרוב ותאפ-שנה ללחום בכוחות הברית תוך שיוון בעצמת-האש. כבר ה„שלב החמישי“, היינו מתקפת-האביב הראשונה, נועד להיות מבצע אשר יסתייע בארטי-לריה ניכרת בטנקים ובמטוסי-סער.

כמידה רבה הפך כיום חלום זה למציאות. ודאי שמטוסי היריב היו עד כה טרודים מדי במשימות לכידת המפציצים האמריקאיים כדי שיוכלו להתמסר לסיוע לגיסות-הקרקע. תפקידם של הטנקים T-34-85 המועטים ושל התותחים הסער-עצמיים 8U76 אשר עמדו לרשות האויב היה צנוע והגנתי גרידא. אולם במה שנוגע לארטילריה ולמרגמות שונה הנו המצב. מאז ספטמבר 1950 ניתן לציין אצל האויב עליה מוחשית בצפיפות המרגמות וכלי-הארטילריה: מרג-מות בנות 50, 60, 81, 82 ו-120 מ"מ; תותחים נגד-טנקים בני 76 מ"מ; תותחים הרריים בני 76 מ"מ; הוביצרים אמריקאיים בני 105 מ"מ ורוסיים בני 122 מ"מ; תותחים-הוביצרים (רוסיים) בני 152 מ"מ. יחידות בעלי-הברית הפועלות בחזית, נקודות-התצ-פית, מטוסי-תצפית, ה„מוסקיטר“, ויחידות-האיכון והטיווח באמצעות הקול והמכ"ם מאפנים במשך היום מוצבי מרגמות וארטילריה חדשים. צילומים של עצמדות-סוללה רבות וסיכומי חקירת-שבויים מעידים

* מטוס התר מעל לעמדות האויב, משתדל להבחין במטרות וקורא ליחידת חיל-האויר, העומדת הכן, לבצע מהלומת אויר.

קראו בחוברת הבאה את מאמרו של קומנרנט מישלה: „שריון ונשק מבקיע-שריון“.

החל לקח קוריאה על זירות מלחמה אחרות?

לברור המסקנות שבספרו של ק. רו'רון. לקח מלחמת קוריאה

על יסוד נסיונות המלחמה בקוריאה יש לשנות שינויי יסוד בטקטיקה ובחימוש. לכך נותן המחבר את הגימוקים הבאים בעיקר:

ספרו החדש של הסופר הצרפתי הידוע בעניני צבא ומלחמה, קמיל רוג'ארן („לקח ממלחמת קוריאה“), זכה בזמן האחרון לביורור דברים בעתה נות הצבאית. מסקנתו הכללית של הספר הנה, כי

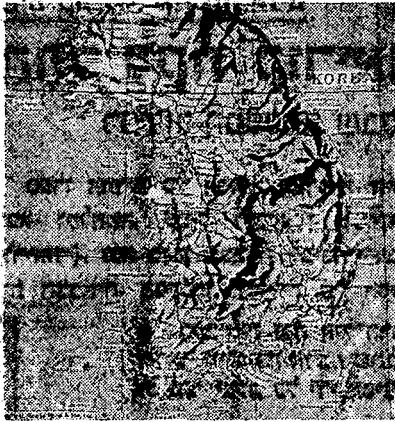
- בקוריאה זכה חיל-הרגלים ליתרון על פני כל שאר החילות. כי צבא האומות המאוחדות — על אף התמיכה הרבה שתמכו בו כחות-שריון, ארטילריה, אוויריה וכיו"ב — הוכה תוך התקדמותו אל גזר יאלה, על ידי הסינים והצפון-קוריאנים, שעלו עליו הרבה בניידותם.
- שדרות-השריון והגושים הגדולים של ארטילריה כבדה של גייסות-הא"ר, וכן חיל-הרגלים שלהם העמוס ציוד רב מדי, אולצו לנסיגה בעיקר על ידי תת-המקלעים, רימוני-היד, והמרגמות של הסינים והצפון-קוריאנים וכן על ידי הטקטיקה המיוחדת-במינה — העדיפה — של הללו.
- מאידך גיסא גם חיל-התותחנים הקוריאני „נתפש“ תכופות, והוצא מכלל פעולה על ידי אווירית-א"ר, כי ריכוזים ארטילריים גדולים ניתנים אך בקושי להסוואה. דבר זה הופך לעתים קרובות לגורלי לגביהם. בשל כך הפסידה עתה ארטילריית-השדה מכוחה שעד-כה.
- שיחוררה של סיאול לא בידי טנקים בא כי אם על ידי חיילי ה„מרנס“ („צבא-הצי“ של ארה"ב, אשר הדיביזיה הראשונה שלו הופעלה בסוף ספטמבר 1950, במבצע הנודע אינצ'ון סיאול), אשר חדרו קדימה, תוך קרב, צעד אחר צעד.
- הטנקים עמדו שם מן הצד. לבסוף, בחסרון כושר-פעולה בתנאי-הקרקע אשר שם, הפכו הם ל„מלכות לאנשי-צבא“, כי השריונים היו נבקעים ע"י פגזי תותחים נ"ט, הן פגזי-לוח-הפלדה והן פגזי-המטען-החלול, וכן על ידי קליעים-רקטיים.
- הטנקים הבינוניים והכבדים, מטוסי-סער ומפציצי-ענק, חסרי-אונים הנם בפני אי-שרגלים שהתחפר היטב ותוך ידיעת מלאכתו.

על יסוד הגימוקים הללו קובע ופוסק הסופר הצרפתי הצבאי כי כלי-הנשק המקובלים, וכל ציוד המלחמה הכבד, הממונע והממוכן, לא יהיה בעתיד אלא בחינת גרוטאות-ברזל. המחבר מציע דרכים חדשות אלו:

החיימוש הכבד — יש לותר עליו בעתיד.

- לעומת זאת, יש להפעיל לתמיכה בחיל-הרגלים מרגמות לרוב, בעלות טוה"ר עד ל-5 ק"מ, ותותחי-שדה, הבנויים לפי עקרון אי-הרתיעה, בקוטר 7.5 ס"מ עד 10.5 ס"מ ובעלי טוה"ר עד ל-6 ק"מ — היות וכלי-זין אלה הנם ניידים בהרבה מכלי-היריה הכבדים שעד-כה.
- תחת הציוד הכבד היקר, שאינו הולם עוד את צרכי הזמן, יש להקים דיביזיות רבות יותר, כמידת החסכון המתאפשר מן הנ"ל. הללו צריכות להיות חמושות, בעיקרו של דבר, בשפע של תת-מקלעים, בזוקות, מרגמות, ותותחי-שדה כנ"ל. בקרב צריכות הן לנקוט בטקטיקה הנהוגה אצל הסינים והצפון-קוריאנים, ובראש וראשונה — בהתחפרות החרוצה, לאדם ולכלי-זין.
- נגד התקפות-שריון יש להפעיל, במקום הטנקים הכבדים של עכשיו, רק טנקים קלים לאיש אחד, שמשקלם בדרך טונה אחת וגבהם כ-90 ס"מ ולהם תותח היורה פגזים חלולי-מטען; עובי שריונם אינו צריך לעלות על מה שנדרש בשביל הבטחה בפני קליעי חיל-רגלים. דעת המחבר, היא כי בערך כ-100 דיביזיות שתצוידנה כך — היא ביכולתן לעמוד בפני דיביזיות-הטנקים הרוסיות.
- בכדי להתגבר תוך כדי התקפה על פני „200 המטרים האחרונים“, על המכשולים שהקים היריב, ועם זאת לחסוך בחיי החיילים, יש להשתמש בהליקופטר מהדוגמה החדשה, שמשקלו כ-45 ק"ג, אשר הותקן לכך כי יוכל אדם לשאתו, ואין הוא מכביד יותר על התנועה מאשר זוג מגלשים.

יש להשתמש בשדות-מוקשים רדי-אקטיביים, אשר הנם פשוטים וגם יעילים בהרבה מן הרגילים. כי „צבא המח“ מחבר בתוכו שנים שהם תרתי-סחרי קיצוניים: מצד אחד את אורח-הקרב הקדום ביותר, תוך שימוש בחימוש אינדיבידואלי — ומהצד השני, את השימוש בהמצאות החדשות ביותר.

במפה זו מודגמים דבריו של המחבר האומר כי „קוריאה חצי־אי קטן, ארוך וצר, המוקף משלושה עברים ביים. כמו כן ניתן לראות את הכריותו של רוב השטח, שני דברים אלה מיוחדים ארץ זו כזירת־מלחמה.

מאד, ונוכח אוכלוסיה חשדנית, ובחלקה אף עוינת, כנגד אויב עדיף־מספר, מצויד היטב, ותקיף במדה בלתי־שכיחה, המקריב עצמו עד הסוף.

לכך יש להוסיף עוד: כי הפעלת גייסות וציוד חדשים, וכן מעשה ההספקה בכללו, ניתנו להיעשות רק באמצעות סדרה של „גשרי־אוויר“ ענקיים, או בדרך הים, הגזלת זמן רב. הובלות אלו נתבצעו בעיקר־של־דבר מִיפן, אולם לשם היו הגייסות וההספקה מגיעים בעיקר מאמריקה או מאירופה, כשמרחק־המסע המססימלי מגיע עד ל־8000 ק״מ. לעומת זאת היה כל ענין ההובלה לחזית, הן בגייסות והן בציוד, פשוט פי כמה לגבי הצפון־קוריאנים, כי ניתן היה לבצעו בדרך היבשה, מרוסיה ומסין.

אין איפוא כלל לתמוה כי האמריקאים — ואח״כ גם כוחות א״ם — נתנסו בכמה וכמה כשלונות, ואם בכל־זאת היה ביכולתם להתקדם בשעתו עד אל נהר יאלו — יש לציין זאת כהישג בלתי־רגיל. העיבי דה כי במרחב זה נאלצו אח״כ לבצע נסיגה אין סיבור תיה נעוצות בהיסר־אונים של כלי־הנשק המקובלים, להכרת בנסיגה זאת יש לראות כגורמים את: קרבתו של הגבול הסיני, התרחבות כפולה של החזית מבחינה גיאוגרפית, התארכות נתיבי־האספקה, והתקפות מתמידות של פרטיזנים על נתיבים אלו — והזרימה בממדים שלא־שיעורם של „יחידות־מתנדבים סיניות“, אשר הקנתה לפתע יתרון־עצמה מספרי לצפוניים.

בכל־זאת אין חלוק על כך כי ביחס לטקטיקה שהיתה נקוטה בידי כוחות־א״ם, וביחס להפעלת ציוד מלחמה ממוכן וממונע כבד, רבים הם הדברים אשר מידת יעילותם, או תוצאות־השימוש בהם, היו

כדי שניתן יהיה לשפוט אם נסיונות המלחמה שנרכשו בקוריאה מסמנים באמת את כיוון ההתפתחות גם לגבי אירופה — וביחוד לגבי הגנה על מערב־אירופה — מן הראוי להשוות את התנאים המיוחדים שבקוריאה עם התנאים שבמציאות באירופה, ולאחר מכן לקבוע עמדה כלפי המסקנות וההצעות השונות של ק. רוג'ארון.

מה בין קוריאה לבין אירופה?

מבט אחד על מפת קוריאה דיו לקבוע פי מצבה האסטרטגי של ארץ זו — כחצי־אי קטן, ארוך וצר, המוקף משלושה עברים ביים — שונה לחלוטין מזה של אירופה.

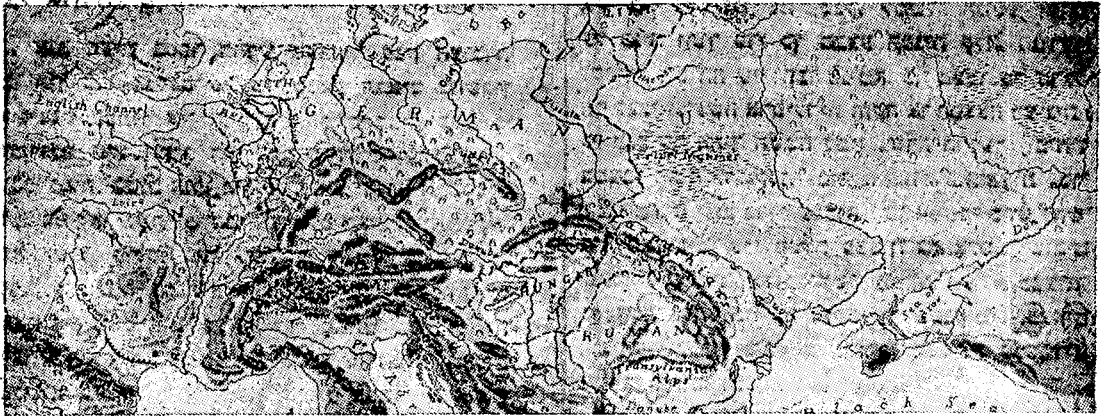
שטחים של ארץ זו בניגוד לחלקים גדולים של מערב אירופה, הם בעיקר שטחים הרריים, שלרוב הנם מבוותרים וקשי־תצפית, אשר מעטים בהם נתיבי תחבורה טובים.

החזית הקצרה יחסית, בת 250 ק״מ בערך, המשתרעת אלכסונית על פני חצי־האי, נשענת בשתי קצותיה על הים; באופן שקיים בתמידות ההכרח לשמור באמצעות כוחות־אוויריים על האגפים ולהבטיחם בשעת פעולות־קרב.

כיתורו של היריב ניתן בעצם רק בדרך האוויר או הים, דבר המצריך תמיד גם הכנות יסודיות וממור שכות. בקוריאה, אין איפוא אפשרות להפעלת גושי ארטילריה ועוצבות־שריון גדולים, עקב כך אף ריכוזה של אש כבדת־כוח מכל סוגי־הזינוק, והתיאום בין החילות השונים, נתקלים בקשיים יוצאים מגדר הרגיל, לכן נגזר על חיל־הרגלים, במקרים רבים, לשאת בעול העיקרי ולסמוך בראש וראשונה על כלי־נשקו הוא.

הואיל וכמעט כל נתיבי התחבורה מוליכים לארכו של חצי־האי והדרכים־המקשרות המשתרעות לרחבות מועטות מאד הן — קשה מאוד העתקת הגייסות והעתודות מגזרה לגזרה, והנה גזלת זמן רב, יש עוד לציין כי כבר זמן רב לפני שנפתח מסע־המלחמה בקוריאה הופעלו מדרום לקר־הרוחב ה־38 מרגלים, סוכנים ופעילים־פוליטיים במספר רב ואורגנו קבוצות־פרטיזנים חזקות מאוד בהנהלת מפקדים צבאיים. עליהם הוטל: לרגל, לחבל, לטפח תסיסה ובהלה.

עוד יש להביא־בחשבון כי גייסות־א״ם באו ונתחברו מארצות רבות ושונות, כשאימונם, חימושם, נוהגם־הטקטי ולשונם שונים תכלית השוני אלו מאלו; לרוב חסר להם כל סיגול קודם לאקלים ולשטח; וכי הוטל עליהם ללחום בתנאי־קרקע קשים

לעומת קוריאה, אירופה הינה שטח־יבשת רחב ימים. השטח המערבי, אשר הוא המענין בעיקר את ק. רודרן ואת פון־מוראלט — מישורי ברובו ומרובים בו עורקי־התחבורה. קנה המידה של שתי המפות הניתנות כאן — אינו שווה)

קה — שלא־תיראה, לא־תישמע ולא תובחן — אל פנים חזית־היריב ואל מאחוריה, וזאת בני העיזרות בסוגי־החיל האחרים, ובמסיבות המכבידות על מעשה זה. נוסף על כך נדרש הישול האנשים על ידי התנסות בתנאי־קיום קשים ובמאמצים מוגברים, וכן הסתגלות והתרגלות רבות יותר לחיי שדה ויער ולגורמי הטבע השונים, למען טפה את היכולת לעמוד בפני כל התיבעות אף במצבים קשים ביותר. לבסוף, בד בבד עם ההרגל המוגבר למאמצים, פגעים ומחסור, נחוצה גם הקניית מידה מסוימת של סטואיות קנאות, למען יוכל האדם בעתיד לעמוד בפני כל עצמה ובפני כל זין. מעל לכל רב תקפם של צרכים אלה לגבי חזק הרגלים, כי הוא החיל הראשי אף באורח־המלחמה החדש — ועל כן יש להביאו לכך שיוכל לשאת במעמסה היטיב.

לעומת זאת נראה כודאי שכלי הנשק שהיו מקור בלים עד כה, והמחרוזות כולה של ציוד המלחמה הממוכן והממוצע הכבד, יגיעו שוב לידי גילוי מליא ערכם, שעה שיופעלו בשילוב עם סוגי־נשק חדשים (כגון צורות מסוימות של זין אטומי). כך עלול להיות הדבר, למשל, שעה שיובקע דרך על פני רצועת־מגן עמוקה של היריב באמצעות כלי־נשק אטומים או פצצות אטומיות, או אולי בעזרת אמצעים חדשים אחרים — וגושי־הארטילריה יחד עם עוצבות־השריון הגדולות (שבעקבותיהם נעים כוחות ממונעים חזקים, וניתן להם הסיוע של חיל־האוויר ויחידות־צנחנים) יש ביכולתם לפרוץ ולהתקדם באי־מעכב, אל תוך ארץ היריב. והלוא דוקא לכך מהוה אירופה, בניגוד לקוריאה, זירת־מלחמה אידיאלית ממש.

שונים מן המצופה. כבכל מלחמה ומלחמה אף בון של קוריאה היה צורך, איפוא, לצבור לקח. אכן, כל הדברים אשר נתבררו בקוריאה וכל הנס־יונות אשר נרכשו בה — יש להתחשב בהם לא רק לגבי זירת־המלחמה ההיא אלא אף למקרה של מל־חמה אפשרית באירופה. על הללו נמנים במיוחד:

- ניצול מוגבר של האפשרויות הגלומות בשטח, הן ביום והן בלילה;
- ניידות רבה פי כמה של הפיקוד והגייסות בכל גלגוליהן של פעולות קרב;
- השגית־תנועה גדולים יותר במסע על פני שטחים קשי־מעבר;
- הפעלת חיל־הרגלים לעתים קרובות, במסיבות של „מצבים מיוחדים“, מבלי הסיוע של כלי־נשק כבדים.

בהתאמות לפעולות הקרב השונות יש לשלב במידה מוגברת הדגמות של מצבים קריטיים, בהם חייבת למלא תפקיד בולט במיוחד היכולת לקבלת־החלטות מהירה לשם הגשמתו של פתרון מתאים. כן יש להכשיר לנקיטת הצעדים המתאימים (בראש וראשונה — במצבי־הגנה) לתכלית מניעתה של הסתננות היריב ובייחוד בלילה. יש לייחס חשיבות מוגברת לקרב־בישובים, לקרב־ביער ולקרב־לילה. אגב כך יש לטפל במפורט בסוגייתם של קרבות גוף־אל־גוף אשר נתרחו כה תכופות בקוריאה. ועוד: אורח־ההתנהגות הרצוי של גייסות שעה שיריב תוקף מן האויר בפצצות־נאפאלם; השימוש התכוף בגורם־האפתעה, בהתנפלות־פתע ובכל המתור־דים המיוחדים של מלחמת פרטיזנים ובעקרון החמי־

על אחדות מן המסקנות וההצעות שבספר

אגב העיון בספר החדש מעוררת ענין העובדה כי תוך כדי מניינם של כלי-הנשק הבאים בחשבון לשימוש בעתיד אין המקלעים זוכים לציון כלל, כי המדובר הוא תמיד רק בתת-מקלעים, ברימוני-יד ובמרגמות. בשום אופן אין לשכוח כי דוקא המקלעים הם שמילאו בשתי מלחמות-העולם האחרונות תפקיד כה חשוב ובלוט. שלא ככמה כלי-זיון אחרים מהיה המקלע מטרה קטנת-ממד בלבד, וקשה להבחין בו באם אין הוא יורה זמן רב מדי מאותו מוצב עצמו. לעתים די קרובות נבלמו בשתי מלחמות העולם פלוגות וגדודים שלמים של היריב באמצעות אישם של מקלעים בודדים, ונגרמו להם אבידות חמורות. אין אנו יכולים ואין אנו רוצים לותר על כלי-נשק חשוב זה, ודאי שלא נותר על המקלע החדש מהיר-הירי.

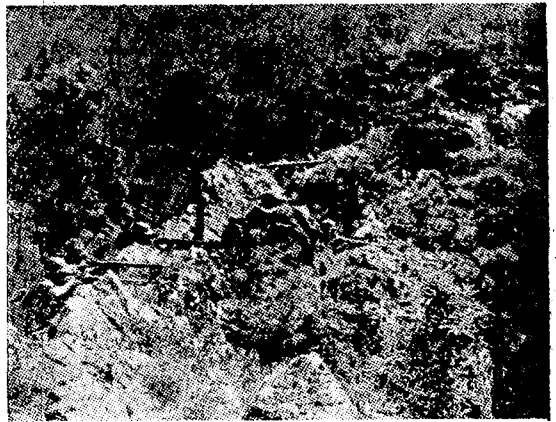
ק. רוג'ארון מציע כי אותם תותחי-שדה אשר מתכון הוא להשאירם ברשות הצבאות לא יצטרכו לירות לטנחים שעולים על 6 ק"מ. והלא מאז מלחמת-העולם הראשונה שקדו כולם בתמידות להגדיל את טחית-הירי של הארטילריה, בכדי שיהיה ביכולתה למלא את כל המשימות שהוצבו לפניה. נקל להבין כי במלחמה יהיה זה לרעתו של צד-לוחם מסוים, ויעלה לו באבידות רבות, אם יהיה נתון לאישו של היריב ואילו הוא-עצמו לא יהיה מסוגל להחזיר-אש. על-כן אין להבין על שום מה נגזר על טחית-הירי, אשר הוארכו במאמץ כה רב, להפסיד כהרף-עין את ערכם ותקפם.

כן קובע המחבר כי רכבת-השריון, מטוסי-הסער ומפציצי-הענק חסרי-אונים הנם אפילו כנגד האש של רגלים שהתחפרו. והלא שוחתו של הרגלי הבודד

אין בה כל מגן נגד טנק, למשל, הנוסע ועובר על פניה ותוך כדי כך מבצע תפנית קלה, הגורמת לקירות השוחה שילחצו פנימה. כך מצבו של הרגלי אף לגבי הרעשה ארטילרית חזקה או הפצצה רצינית: כי אגב כך הופך השטח למין "שדה חרוש" (וביחוד במצבי הכנה להתקפה, "ביד נדיבה", באמצעות "סור פות" פגזים ו"מרבדי" פצצות). כן אפשרי כיום להש" מיד ממטוסים, ע"י הטלת פצצות נאפאלם, "ישובים ומערכים שלמים, על כל אשר בתוכם. פעולת פצצות נאפאלם אלה הנה כה חזקה עד שטנקים הנמצאים במרחק של עד כ-40 מ' ממרכז הפגיעה מושמדים על ידי החום, המתקרר ל-1,000.

לבסוף עומד הוא עוד על ענין ההליקופטרים הקטנים החדשים. באמצעות אלה עתיד חיל-הרגלים להתגבר על "200 המטר האחרונים שבהתקפה" כי אין עוד לשאת באותם הקרבנות הכבדים אשר נגרמו עד כה תמיד על ידי ההסתערות על עמדות אויב. אמנם נכון כי יש לעשות הכל בשביל שאפשר יהיה בשלב זה, הקשה שבכל שלבי ההתקפה, לסייע לחיל הרגלים — בכל האמצעים אשר ניתן להמציאם — להתגבר ללא אבידות קשות על המכשולים ועל שדות המוקשים ולפרוץ אל תוך עמדת האויב. אלא שנראה לנו כי ההנחה שמעתה צריך הדבר להיעשות רק באמצעות הליקופטרים קטנים שכאלה — הנה נועזת מאוד ופרובלימטית למדי. ובייחוד — משנחשוב על הצורך בהעמדת מכשירי-טיס כה רבים לרשותה של התקפה כזאת, דבר שיהיה בגדר הכרח באם ירצו למגר מיגורי-של"ממש עמדה אויבת. על כך יש עוד להוסיף כי היריב זוכה בהקדם — מחמת רעש המנר עים (או המדחפים) — לאזהרה בענין ההתקפה המתקרבת, וכי האיש ה"מטיס-עצמו" חייב להחזיק במשך טיסתו את נשקו בידו, כדי שיוכל להשתמש בו בכל עת.

צוין כבר כי בספר מצויה גם הדעה שכלל ציוד-המלחמה הכבד — הממוכן והממוגע — הפך עתה ל"גרוטאות ברזל". אפשר שהצעה זו נכונה היתה לגבי קוריאה, ארץ קטנה ששטחיה הרריים בעיקרם, וקשי תצפית ומעטים בה נתיבי-התחבורה טובים. אולם לגבי אירופה אשר המסיבות בה הן שונות בתכלית והן נוחות בהרבה להפעלתם האסטרטגית והטקטית של כלי-הנשק האמורים, לא ניתן כלל לקבוע הנחה שכזו. די להעלות במחשבה את המי-שורים הנרחבים ואת השטחים הגלילים במקצת, המשתרעים על פני חלקים כה גדולים של גרמניה, צרפת, הולנד ובלגיה, ואת רשת התחבורה שבהן, המסועפת וטובה כל כך, אשר בעזרתה ניתן לשדרות

כיתת רגלים מצבא ארמי מחזיקה ברכס, בקוריאה.

רוג'ארון. אדרבא: ניתן לשער שדבר זה לא יהיה בגדר האפשר אפילו בכוחן של 100 דיביזיות בעלות חימוש כבד.

ניתן היה לטפל כאן עוד בשורה שלמה של ענינים נוספים, בדומה לנ"ל. אולם כבר ההצעות שהוזכרו כאן מחייבות תמורה מוחלטת בכל סוגיות האימון והחימוש. באחריות לתמורות כגון אלו שעה שהמצב הצבאי והמדיני רווי בתמידות מתיחות — לא ייתכן לשאת. זאת ועוד: עדיין לא הוכח כלל אם נכונות הנחות אלה כשהמדובר הוא בנקיטה בהן בתנאי אירופה. אכן, היות ודעותיו והצעותיו של ק. רוג'ארון כבר קנו להן מהלכים בעתונות שביצריה, יתכן מאוד כי בעם — וגם בצבא — עלול להיוצר אי־בטחון מסוים ביחס לאימון וחימוש הנהוגים כיום. כנגת מאמר זה הינה על כן לסייע לסילוקה של הרגשת אי־בטחון כזו — ולהזכיר כי ביחס לדרכי הגנת ארצנו צועדים אנו בדרך הנכונה; וכי יכולים אנו, מחר כאתמול, להשקיף בטוחות על עתיד מולדתנו.

שריון ולכל החילות הממונעים להתקדם במהירות ולהמחיש את עדיפות כוחם מכל בחינה שהיא. זאת ועוד: ללא עזרתם של הכוחות הממוכנים והממונעים, בצירוף עם היל־האוייר ובתוספת אמצעי־הקרב החדשים (כלי־זין ופצצות אטומיות וכי"ב) — אי אפשר יהיה לסייע בידי איש־הרגלים בכל מלחמה עתידה, יהא זה בהתקפה או בהגנה.

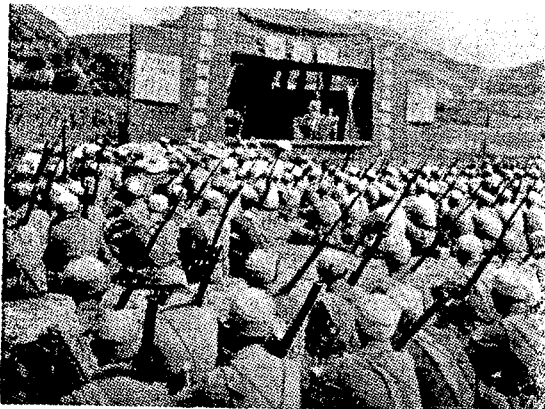
לבסוף, יש עוד להצביע כאן בפירוש על כך שעצמתו של הצבא הסובייטי, למשל, מושתתת בעיקר־של־דבר על הפעלתן והשפעתן של עוצבות־שריון כבידות־כוח וגושי־ארטילריה גדולים — ושל ציוד־המלחמה הכבד אשר בהכרח משולב באלה. על כן לא יקבל איש את ההנחה כי אירופה המערבית תוכל לנהל במקרה של צורך מלחמה מבלי שיהיו בידה סוגי־נשק ואמצעים אלה.

מטעמים אלה לא יעלה כלל על הדעת כי במקרה שתפרוץ התקפה של צבא סובייטי על מערב אירופה ניתן יהיה לבלמה בכוח 100 דיביזיות חמושות בכלי־זין כה קלים בלבד, כפי שהוצע בספרו של ק.

צ'סטר וילסון

זאת לימדה קוריאה

מספקת לה את כלי־הזין הכבדים אותם אין ביכולתה היא לייצר — עשויה סין להעמיד צבא אשר יהא רב כוח גם בהריצות הצבאית כשם שיהיה רב במספרו. היחידות הסיניות אשר הוטלו לקוריאה בשלהי 1950 יכולתן היתה מרובה ביחוד באותו סוג של מסע־

חיילים סיניים מקשיבים לקומיסרים, המספרים להם מדוע הם לחושים.

עצמתה העולה של סין

ממלחמת קוריאה יצאה סין כמעצמה צבאית רבת־זוהי המסקנה שיש להסיקה מן העובדה כי תוך ארבע שנים מאז נצחוננו המוחלט של מארצ־ה־טונג על צי־אנג־קאי־שק היה בכוחה של סין — בעזרה כלכלית מצד רוסיה — להעמיד בשדה צבא בן מיליון איש, אשר לא ניתן היה לאומות־המאוחדות להביסו מבלי הסיכון של גרימת היאבקות גדולה פי כמה.

עצמתו הכוללת של הצבא הסיני קרובה עתה לארבעה מיליון איש. כוח־צבאי פעיל זה נשען על מלאי כוח־אדם אשר כמעט ולא ניתן לדלותו, כי מצויים בסין למעלה מ־100 מיליון איש בגיל השירות הצבאי. מאלה מאורגנים כששה מיליון ביחידות מילי־ציוניות.

הכוח־הפוטנציאלי הגלום במלאי עצום זה לא היתה לו משמעות צבאית רבה כל זמן שחסרה סין הן את ההנהגה הפוליטית והן את המשאבים הכלכליים הנחוצים להפיכתו לדבר־שלי־ממש. אולם מלחמת קוריאה הראתה כי בפיקוד הקומוניסטי — וכשרוסיה

מתוך „גרולם־פוטט“ 14.8.1953.

הקשר המורכבים הנחוצים בשביל תיאום אישם של כל-ינשק אלה.

בסתקפות הגדולות באביב 1951 סמכו הסינים כמעט על הנשק הקל בלבד, בצירוף אש-הטרדה מכלי-ידיה ארטילריים בודדים. אולם שעה שתקפו בעצמת-גייסות גדולה בנובמבר 1952 את „הר הסוס הלבן“ ("White Horse Mountain") נתמכה הסתע-רותם בריכוזי ארטילריה ומרגמות אשר כשטף אישם לא נודע מאז מחסומי-האש שבחזית המערב ב-1918.

גורם האוויריה

אף כי נכשלו שוב, היחה זאת בעיקר תוצאה של היעדר משאבי אספקה — או ארגון הספקה — שיהא בהם כדי תמיכה מספקת בהתקפה מתמשכת, או בחדירה עמוקה. צד-חולשה זה עשוי להתמיד, ככל שיעמדו הסינים פנים-אל-פנים למול כוחות אשר להם שליטה גמורה באויר; אה, ככל שיהיו נתונים במבצעים ניידים המצריכים דרגה גבוהה של מיכון.

בשנתיים האחרונות הקימו הסינים לפחות ארבע דיביזיות משוריינות המצוידות בטנקים-בינוניים רוסיים T-34, וכן כוננו דיביזיות נגד-טנקיות אחדות. אך צבאם עודנו, בראש-וראשונה, צבא צועד-ברגל, אשר ידו תהיה על התחתונה במידה חמורה למדי משימצא בארץ של שטחים-פתוחים, המתאימה ללחימה-ממוכנת.

בחולשות אלו באשר ללוגיסטיקה ולניידות יש אמנם כדי לעורר בסינים את הרצון להימנע מלהסד תבך, במספר השנים הקרובות, במלחמת-יבשת רחבת-ממדים. אולם אין סיבה שלא יגיעו הם אל אותה רמת חריצות של הצבא הסובייטי בכל הנוגע להפעלת כוחות משוריינים; כמוכן — במידה שהרוב סים יוסיפו לספק להם טנקים ומדריכים.

בינתיים, באותו תכל-עולם בו ניתן להם להפעיל את גייסותיהם תוך השגת תכלית מדינית רבה ביותר, וגם זאת תוך סיכון צבאי מועט ביותר — דהיינו, בדרום מזרחת של אסיה — קשה עד מאוד יהיה לעקור את הסינים לו היו נכנסים לשם.

התקפות-בהמון

בקוריאה הוכיחו הם את היכולת להתקדם אף בפניה של עצמת-אויר שכמעט והיתה מוחצת וממגרת את הכל לפניה; את העובדה שלא ניתן לעצורם אלא בכוחו של חיל-דרגלים תקיף-רוח, מהטור היטב ובהנה מסינצ חזק; את יכולתם להחזיק במערכם

מלחמה בנוסח גריליה-רבתי (וגריליה המתחילה כבר חורגת אף מסוץ לתחום-גריליה) אשר כמנתו ניהלו במלחמת-האזרחים הסינית. אותו זמן עצמו היו כורחות האומות-המאוחדות פרוסים על פני חזית הרבה יותר מדי ארוכה. עד כדי סיכון חמור לעצמם, ואיוון מערבם לקוי היה בשל ההתקדמות הנחפזת לעבר הגדה יאלו. עליבן היו פגיעים במיוחד לאותם תכ-פסי הסתגנות ולפיתהא אשר הסינים ידוע ידעו כיצד להשתמש בהם.

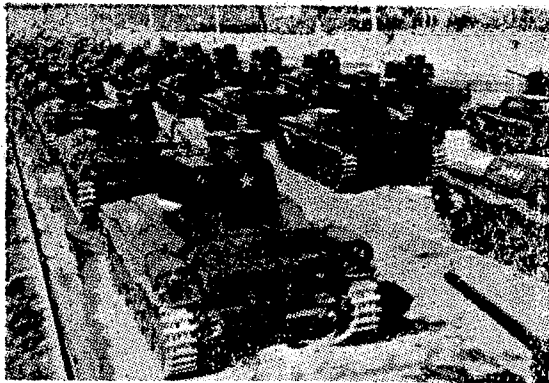
תכונותיו של החיל הסיני

הסינים — שהיו אמיצי-לב, מחוסנים ומסתפקים במועט, מסוגלים לצעוד ולטפס על פני מרחקים שנר-אים כעצומים לפי מושגי מערב — לימדו אז את האמריקאים פרק נוקב בסוגיית השימוש הטקטי בפני הקרקע. הם הזכירו לאלה הזכר ושגן, את החשיבות של סטיה בשעת הצורך מן הכבישים ומדרכי השדה ושל קניית השליטה בקרקע הנישא. במסיבות אלו היה בעדיפותם המספרית של הסינים, ובכונותם לתקוף ולפרוץ קדימה מבלי שים לב לאבידות, כדי משקל-שכנגד (ולמעלה מזה) למחסור בכלי-הנשק הכבדים ולהיעדר האימון באורח-מבצעים המתקרב יותר למה שרגיל במסגרת צבאית תקינה.

אכן, נקודת-חולשה אלה נראו עד מהרה לעין, משנתכוננה חזית חדשה, התוצאה את „קרהמתנים“ הצר של קוריאה — בראשית 1951. הנסיונות, שערכו מחילה הסינים לפרוץ קו זה, חסרו להם הן ארגון טוב והן סיוע טוב. האבידות אשר סבלו כתוצאה מכך היו נבזות-מכדי-לשאת-בהן — אפילו בשביל הסינים.

באביב 1951 נבלמו הם, ואח"כ נדחקו אחורנית. בערך לאותו קו, בו היו ערוכים צבאותיהם, שעה שהחל המשא-ומתן על שביתת-נשק; אך הם לא יאחרו ללמד לקח משלונם. במשך השנתיים שבאו לאחר מכן, שנות „תיקוף“ הדדי והיתגרות בתגרות, הגשימו הסינים התקדמות מפתיעה בקניית הידיעה ויכולת המעשה בכל הנוגע להתקפה ערוכה-מראש ומוכנה כדבעי. הם עדיין שמרו בעיקר על משקלם של מספרי האדם, אולם עם זאת פיתחו חריצות ניכרת בתכנון התקפותיהם וארגונן ובתיאום עצמת-האש של חיל-תותחנים, מרגמות וטנקים.

התקדמות זאת נתאפשרה תודות לרוסים אשר סיפקו הן ציוד חדיש והן מדריכים בעלי אימון מעולה. אולם הדבר אשר הפתיע את פיקוד האו"ם היתה המהירות בה למדו הסינים, חרף השכלתם הצבאית המוגבלת, כיצד להפעיל כל-ינשק כבדים ולקיים את שליטת הפיקוד עליהם; והוא הדין — לגבי סידורי-

יחידה מצבא סיוג המצוידת בסנקים יפניים ישנים, אשר נלכדו מידי הלאומניים.

אפילו כשעל עמדותיהם הונחתה אש עדיפה-כתרבה וכשקורי-האספקה שלהם היו נתונים להתקפה מתמדת מן האויר.

בשביל כוחות או"מ — ובייחוד בשביל האמריקאים, אשר מעולם לא הקדישו תשומת-לב רבה ללחמה הגנתית — סיפקה קוריאה לקח שאין-ערור-לו לגבי הבעיה של הדיפת התקפות-בהמון אשר מנחיתים אותן ומתמידים בהן עד תרמה. קוריאה היא שהקנתה לענין ההגנה חשיבות חדשה בעינים אמריקאיות. פרקי הלקח שנלמדו — בייחוד מדוגמתה של „דיביזית הקהיליה הבריטית“ — זוכים עתה לשימוש ולסיגול באסכולות-האימון של צבא ארה"ב ובבתי-הספר-למטה שלו.

החשובים שבפרקי-לקח אלה אומרים כי את עמדת-ההגנה צריך להכין הכנה יסודית ביותר להגנה היקפית. להקיפן מעטה של תיל כבד ומוקשים, ולחפרן עמוק לתוך הקרקע; אישם של כל כלי הנשק הכבדים צריך שתהא מתואמת תיאום כה הדוק עד שניתן יהיה לרכזה תוך כדי שניות לגורה הקריטית; וגדוד הרגלים — הרי זקוק עתה לעצמת-אש העולה בהרבה אפילו על זו אשר היתה לו ב-1945. לא זו בלבד, אלא שחייבת לשרור משמעת כה מדוקדקת עד שניתן יהיה להנחית את אש הנשק-הקל בשטף נמרץ ביותר דוקא על פני „200 המטר האחרונים של ההסתערות“, אותו רגע בו תולם גל האויב בעמדות ההגנה.

הגבלות פוליטיות אשר הפנו את היתרונות הגיאוגרפיים לטובתם של הסינים בראש וראשונה.

במשך השנתיים האחרונות של המלחמה ניתן לסינים להתרכז בהחזקת חזית צרה, בשטח הררי קשה שאינו אידיאלי להגן עליו — שעה שכוחות האו"מ (מנימוקים מדיניים) לא יכלו להשתמש בניידותם האסטרטגית העדיפה באויר ובים כדי לאגוף וללפות את אגפיו של היריב.

בדומה לכך — על-אף היות קו-התחבורה של הצבא הסיני פגיעים — נמצאו בסיסיו העיקריים, מקור רות-אספקתו אשר מעבר לנתר יאלו, מחוסנים בפני התקפות מן האויר; ושוב בשל שיקולים מדיניים.

בן-ברית רב-כוח

המסקנה הכללית הנה שמוטב להן למעצמות-המערב, אף בהפיקן תועלת מגסיונות קוריאה, לא להפריז בכל זאת בנקיטה בלקח אשר למדהו שם. העובדה כי המלחמה נסתיימה ב„תיקר“ ובשביתת-נשק — אין בה משום יסוד לסברה כי לא ניתן היה להנחית לסינים תבוסה מכרעת בהיאבקות שהיתה נערכת ללא סייגים, ומובאת עד הסוף.

אכן, אין כמעט לפקפק בכך, כי לו נטלו על עצמן האומות-המאוחדות היאבקות כזו כי אז היתה עד מהרה מתרחבת עד להיותה מלחמת-עולם שלישית, אשר בה היתה רוסיה מוצאת בסין הקומוניסטית בן ברית כביר-כוח.

פרק-הזמן המכריע

לפי סיכומיהם של קצינים בריטיים וקנדיים נמצא שפרק-הזמן המכריע בעמידה בפני התקפות-בהמון אלו אינו נמשך אלא דקות ספורות; וכי הריכות של אש שתהיה בת-משך, ותוך קטע-הזמן הקצר הזה, מצריך כלי-זינו מרובים יותר, שליטה מהודקת יותר, ארגון מעולה בהרבה של קשר, מכפי שנדרשים בכל שאר צורות הלחימה, ומכפי שהיה רגיל במלחמת העולם השנייה.

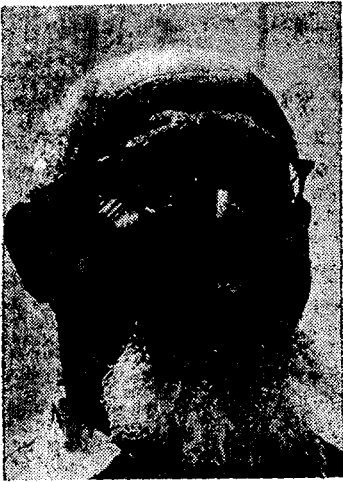
שעה ששוקלים את הבעיה של התמודדות הצבא הסיני במלחמה יש לזכור כי בהיאבקות זו בקוריאה לא היה משום מבחן שלם לכוחם הצבאי של שני הצדדים, היות וכוחות האו"מ פעלו בתוך מסגרת של

כאשר האויב מתקדם — אנו נסוגים. כאשר הוא בורח — אנו מזנבים.
כאשר הוא נסוג — אנו רודפים. כאשר הוא עיוף — אנו תוקפים.

מאר ססה-טרנז

אלוף י. שדה

(שנה למותו)

על הכוננות למלחמה

תפקידו הראשון של צבא בימות שלום, או בהפסקה בין מלחמות, הוא לנסות ולהציץ אל תוך העתיד, למען הבהיר לעצמו מה דמות תהיה למלחמת העתיד אשר אפשר וצפויה לו; רק לאור ידיעה, או הערכה, כזאת ידע לכוון כראוי את ארגונו, תכונתו ואימונו. אכן, זהו תפקיד קשה. אין, כידוע, מלחמה אשר תדמה למלחמה האחרת, שקדמה לה. כל מלחמה מחדשת משהו; במקצת, כהמשך לקוי ההתפתחות שהסתמנו כבר במלחמה קודמת, ובמקצת — אף חידושי הפתעה, אשר קשה לראותם מראש. הרוצה בכך כי לא יפתיעוהו — עליו להיות דרוך עד קצה גבול יכולתו — דרוך במחשבה וערנות — ועליו עצמו לכלכל כל הפתעה אפשרית מצדה, אשר תסייע לשבש את מערכי האויב ותכניתיו.

„מערכות“ חוב' ס"א, 1950

על האויב נצטרך להתגבר או ע"י איכות אנשינו, ע"י אמצאות ותחבולות מגוונות וע"י תכסיסים, שיהיו חסכוניים בשבילנו וקטלניים בשביל האויב.

„מערכות“ חוב' ס"א, 1950

יש ומשתמשים, בעניני מלחמה וצבא, בהשוואות הלקוחות מעולם האספורט. והנה מן הנודעות שמי אשר זכה להגיע לתואר האליפות בענף מסוים של האבקות אספורטיבית, רבות יידרש ממנו בשביל שיצליח לשמור על תוארו זה. אנהנו, אשר הגענו ל„אליפות“ בהתמודדות שבינינו לבין שכנינו הכלתי ידידותיים — נדע גם כי בלי התחדשות מתמדת של יכולתנו, רעננות מחשבה ודריכות רצון, לא נוכל לשמור על מעמד מעין זה.

„מערכות“ חוב' ס"א, 1950

יידרשו לנו, בודאי, חסכון באנשים וחסכון בחומר. ולעומת זאת אל „נקמץ“ במחשבה צבאית, בתכסיסים ובתחבולות — ובגוננות להשתמש בכל תכסיס וחידוש באם רק יש בו כדי לעזור לנו להשיג את המטרה, את העיקר.

„מערכות“ חוב' ס"א, 1950

בתחומה של מלחמה זעירה

בודאי אין המלחמה הזעירה יכולה לבוא במקום צורות המלחמה האחרות, כבודות-הציוד והיקרות יותר — כי אין לנצח רק על ידה. אך יש בה כדי לשמש אותה תוספת משקל על כף המאזנים האחת, אשר, עם כל המיעוט היחסי של כוחות חומריים שהושקעו בה — עשויה היא להכריע את נפש המאזנים; וזאת בשל הפתאומיות והגמישות של כוחותיה, אמצעיה ותחבולותיה. אכן, אף מעצמות אדירות, בעלות מגנוני-צבא כבירים, לא זנחו אמצעי-עזר חשוב זה בעבר — וכנראה שאינן נוטות להזניחו גם בעתיד.

„מערכות“ חוב' ס"א, 1950

גבולנו ארוך, גבול זה מלא פרצות הנו ופוחת פתחים לפררענות אף בימי שלום.
הוא יוצר לגבינו — בכוח — מציאות מתמדת של מלחמה זעירה.
„מערכות“ חוב' ס"א, 1950

ערך פעולתה של יחידה פרטיזנית בהתגוננות הוא במידה רבה, ב„רנטביליות“ שלה — לא רק משום ששנים-שלושה פרטיזנים, כשהם טומנים מוקש הגן חחת מסילת-ברזל, יכולים להוציא מכלל פעולה יחידה צבאית גדולה למדי, להרוג הרבה חיילים אויבים — אלא גם בזה, שב עצם קיומם ואיזומם על דרכי-החבורה, מתקני-עורף, יחידות-בתנועה, מפקדות וכדומה מחייבים הם את הצד-שכנגד (לש מירה מתמדת על כל האוביקטים, ולמלחמה נגד היחידות הפרטיזניות) אנשים וציוד העולים לעתים עשרות מונים על מספר האנשים (ובדאי — על כמות הציוד) אשר לרשות הפרטיזנים.

„מערכות“ חוב' ע', 1951

יש שהאויב נוקט בשיטה של מלחמה קטנה, בשיטה של „יתוש מטריד“. האם הפטיש הכבד המתואר לעיל הוא הכלי המתאים למלחמה ביתוש? האם לא יתכן, שבמקרה זה בחוץ צבא מצויד באופן קל יותר, ואשר אימונו הטקטי הותאם במיוחד ל„מלחמה קטנה“ דוגמה נאה לכך אנו מוצאים אצל חיל הרוכבים. ידועה הריפורמה היסודית שנעשתה בחיל הפרשים הבריטי — החיל הורד מעל סוסיו והועבר למכוניות; על חיל חדש זה מוטלים אותם התפקידים הטקטיים של חיל הפרשים אבל בתנאים מודרניים. ובלי כל ספק גדל כוחו בזכותה של מודרניזציה זו. אבל בארץ-ישראל ראינו גדודי-פרשים בנוסח הקודם — רוכבי-סוסים. לכאורה הרי זה כמעט אנכרוניזם! ובכל זאת, יודעים אנו שבתנאים מיוחדים מוצדקת ה„שמרנות“ הזאת. יש אשר כוחו של „האיש על הסוס“ גדול יותר מכוחו של האיש במכונית.

„מערכות“ חוב' א', 1940. (בחיטת ו. קונסקי)

על ההגנה

עליך להשתדל, איפוא, להפיק מלוא התועלת ממצבך זה: תחילה עליך לגרום לאויבך מכסימום אבידות, להקין את דמו, להתישו, ואז תתקוף אותו בתנאים הנוחים לך — לאחר שנחלש בחומר וברוח — כאשר הוא אינו מוכן עדיין לעמד בפני החקפה: לפני שהתחפר, לפני שנערך להגנה. עם זאת עליך לזכור שלא לקשור את כל כוחך לעמדות הגנה, אלא לשמור כוחות גידיים כדי שתוכל לגצל, בבוא השעה, את חולשתו של האויב. הגנתך צריכה להיות עמוקה וגמישה, כדי לגרום לאויב מכסימום אבידות ולהחזיק מעמד זמן רב ככל האפשר — עד שתגיע שעתך לתקוף ולנצח.

קובץ „בשבילי מחשבה צבאית“, הוצ' „מערכות“, 1950

ניתן לומר שמלחמתנו, בתוכנה הכללי, כולה היתה התקפת-נגד מוצלחת. הרתקפנו והתגוננו; אך לא היתה זו הגנה פסיבית. ברגע הנכון, עברנו מהגנה להתקפה, וההתקפות הן-הן שהכריעו לטובתנו.

קובץ „בשבילי מחשבה צבאית“, הוצ' „מערכות“, 1950

ההגנה

סוגית

סגן אלוף י. בר

י ס ו ד ת

...לא נצדק אם נעמיד את אורח הלחימה ההגנתי בצל... כשאנו מוקפים אומות המושות מכף-רגל ועד ראש, וגמצאים בנקודה גיאוגרפית מרכזית ביניהן — חייב אורח זה לתפוס את מקומו הראוי באימון מפקדונו וגייסותינו... הסיבה לכך ברורה: בשום התמודדות עתידה איננו יכולים לצפות לעדיפות על אויבנו — לא בכוח אדם ולא בהימוש; כיצד נוכל לפתח את זמנתנו אם לא נחיש קודם לכן את התנופה החוקפנית של יריבנו? כיצד נוכל לנצל ביעילות את היתרון של קיום פנימיים אשר לרשותנו, אם לא נרתק את הגייסות האויבים, ברוב הגורות, ע"י מבצעים הגנתיים יעילים כדי שנוכל לקבוע מאמץ עיקרי מוחלט באותה גזרה, שבה נרצה להשיג הכרעה? משיקולים פשוטים אלה בלבד מסתבר, שעלינו לטפח, בכל הרמות, את האורח ההגנתי. אל לנו להזניח כל נשק שהוא וכל מתוד שהוא... כי הצלחת ההגנה תלויה ראשית כל באיזון המתודים והאמצעים..."

פלדמרשל פון-לאב על ההגנה. — עיקרי דבריו.

1. מטרת המתקר

נים בתנאים דומים, טבעי, איפוא, כי צבאות אלה יקדישו תשומת לב מיוחדת — תוך התחשבות בנתונייהם המיוחדים, הקובעים את בטחון המדינה — לאורח הלחימה ההגנתי בכל הרמות, ולבעינתו השונות של אורח לחימה זה. לא בכל המקרים דנה

א. מושגים ומונחים בהתנכשותם ההיסטורית דבריו של פון-לאב המובאים לעיל, אם כי נאמרו לגבי צבא מסויים, הנתון בתנאים מסויימים, הריהם הלמים באופן קולע ביותר אף צבאות אחרים הגתור

במערכה הגנתית — להשתמש בדיביזיות מסוימות שימוש התקפתי; ולבסוף, אפילו בהתיצבות הפשוטה ביותר לנוכה הסתערות האויב, הכדורים אשר ישוגרו מולו — תוקפניים יהיו. עליכן הצורה המגינה של ניהול-מלחמה אינה מגן פשוט-כמשמעו, כי אם מגן העשוי מהלומות שונות.

ק. פון-קלאוזוויץ

ע ל ה ה ג נ ה

1. הגדרת מושג ההגנה.

2. יתרון-ההגנה

מהי חכלית ההגנה? לקיים קל מלכבוש; ומזה עצמו נובע שההגנה, כשההנחה היא כי האמצעים שונים, קלה מן ההתקפה. אולם, במה מונחת הקלות הרבה יותר של קיום דבר בידך, או של שמירה עליו? בכך שכל הזמן, אשר חולף ללא-שימוש-בו — לכף המאזנים של המגן הוא נופל. הוא קוצר במקום בו לא זרע. כל המנועות מהתקפה, בשל דעה מוטעית, בשל פחד, בשל רישול — המגן נהנה ממנה... כבר צוין כללית שההגנה קלה מההתקפה; להגנה אמנם תכלית שלילית — הקיום ואילו להתקפה תכלית חיור בית — הכיבוש...

אם ההגנה הנה צורה חזקה יותר של ניהול מלחמה, אולם בעלת תכלית שלילית, הלא מעצמו נובע שאין עלינו

מהי משמעות ההגנה? תמנע מהלומה. מה, אם כן, סימנה-היכר שלה? ההמתנה למהלומה זו, הרי שזהו סימנה-היכר ההופך כל פעולה להגנתית ובעזרתו בלבד ניתן להבחין במלחמה בין הגנה להתקפה. אולם, היות והגנה מוחלטת נוגדת בתכלית את מושג המלחמה, כי תוך כדי כך רק צד אחד נמצא מנהל מלחמה, הרי שבמלחמה אין ההגנה יכולה להיות אלא יחסית בלבד; ואותו סימנה-היכר יש להשתמש בו רק כלפי המושג-הכולל ואין להרחיב את השימוש בו על כל חלקיו של הל. קרב חלקי הנו הגנתי אם נמתין לזניקת האויב, להסתערותו; מערכה — אם נמתין להתקפה, כלומר להופעת האויב לפני עמדו-ינו בתחום אשנו; מסע-מלחמה — אם נמתין לכניסתו לזירת המלחמה שלנו...

במסע-מלחמה הגנתי ניתן, לכן, להלום באורח התקפתי;

קלאוזביץ כתב בספרו „על המלחמה“: „ההגנה אין פירושה סבילות וצפיה בלבד, כי תמיד היא חדורה גורמים תוקפניים, כשם שההתקפה כוללת בתוכה תמיד גורמים הגנתיים... עפ"י מסתיים כל תהליך הגנתי בהטלת היזמה התוקפנית — וכל תהליך התקפתי, אם אינו מביא הצלחה בזק, מן ההכרח שיסתיים בהתגוננות“.

ומאורטסה-טונג כותב: „אופנסיבה ודפנסיבה אינם אלא שני הצדדים של אותו מטבע“.

במה דברים אמורים? שניהם מערערים את כל אותה מחשבה פשטנית אשר רואה את אורחי הלחימה כמובדלים הבדל מוחלט אחד מן השני, ואשר — יחד עם זאת — מדגישה לגשיתור את החיוב אשר בהתקפה.

אמנם נכון, כי בכל רמה של פעילות מלחמתית, תושג ההכרעה רק ע"י יזמה. אולם אין יזמה זהה תמיד דוקא עם אורח לחימה תוקפני. משמעותו האמיתית של מושג יזמה, הוא: חופש הבחירה באורחי הקרב, וחופש בחלוקת הגייסות והפעלתם.

לכן, טעות חמורה יטעה החושב, כי תמיד ובכל התנאים תוקף פירושו „הפעיל והיוזם“ ולעומתו מתגונן פירושו „הסביל ומחוסר-המעש“.

בשלב מסויים של ההתפתחות המלחמתית יכול צד אחד, מרצונו החופשי, לנקוט באורח לחימה

הספרות המקצועית בבעיות אלה בהקפדה ובהתעמקות הדרושות. כי אף שאורח הלחימה ההגנתי זכה בספרות זו לניסויים ומיוזנים רבים — הלא יש והפכו אלה לסימאות סתמיות, שהמשתמש בהן לא תמיד מהרהר במשמעותן היסודית: הגנה סבילה — ופע"ל; לה; הגנה סטטית — דינמית; הגנה גמישה; הגנה נידת. מונחים אלה מופיעים בשפע בתקנונים, בהר"צאות ובתרגילים. אכן, לגבי הדוגלים באותם מונחים יפה לפעמים המימרה של גתה:

„מקום בו תחטרנה מחשבות

שם המלים חיש מתייצבות“.

המגמה הראשונה של מחקר זה תהיה, על-כן, לנסות לגתח — ולהגדיר הגדרה מדויקת ככל האפשר — את השיטות הטקטיות והאופרטיביות של אורח הלחימה ההגנתי, כפי שהתגבשו במשך ההיסטוריה כדי לברר: מחד גיסא, מה הם היסודות הקבועים של אורח לחימה זה — ומאידך גיסא, מהם החזיונות החולפים, המותנים בתקופה ובמסיבות, אשר דבקו בו.

ב. ההשלמה ההרדית של צורות הקרב

בנקודה אחת הגיעו למסקנה זהה שני הוגי דעות צבאיים גדולים, מרוחקים אחד מן השני מרחק רב בזמן, בתנאים הסובבים ובנסיון המעשי. אפילו ג"ר סוחה של מסקנה זו דומה בשני המקרים.

ה. הסיוע של העם.

ו. הפעלתם של כוחות נפשיים גדולים.

(השני והשלישי מן הגורמים האלה פועלים, בד"ר-כלל, לטובת התוקף, והאחרים — לטובת המתגונן).

להלן תמצית דבריו של קלאוזביץ בדבר אופיה של ההגנה האסטרטגית:

4. הרעיון המרכזי.

תהליך ההגנה מורכב, איפוא, משני חלקים: ההמתנה להתקפת האויב ובליתתה — והפעולה היוזמה. בין שני חלקים אלה אין להפריד. לעולם אין לשכוח כי שינוי יחסי-הכוחות לתכלית ההתקפה, לתכלית ההגנה של המלחמה — הוא-הוא עצם מהות ההגנה. נקודת הוזהר של התהליך ההגנתי תהא, לכן, המעבר המהיר וההחלטי להתקפה — חרבה-הנקם הנוצצת. מי שאינו זוכר זאת, מי שאינו מבין כי פעולות המתגונן מכוונות כולן לשיא זה, מי שחושב כי תפקיד ההגנה הוא רק עצירת האויב ולא השמרתו — אינו מבין כלל את מהות ההגנה.

להשתמש בה, אלא כל עוד נזקקים לה מחמת חולשה — ועלינו לנטשה משהחזקנו די הצורך להציג לעצמנו את התכלית החיובית. והנה, כיון שבדרך-כלל נוצרים יחסי כוחות נוחים-יותר כתוצאה מנצחון בעזרתה של ההגנה, הרי שהמהלך הטבעי במלחמה הוא לפתוח בהגנה כדי לסיים בהתקפה...

3. יתרונות אסטרטגיים של ההגנה

אותם הגורמים אשר הם בראש-וראשונה המביאים את ההצלחה באסטרטגיה, או מקילים על השגחה — כלומר העקרונות הראשיים של המעש האסטרטגי, הם:

א. יתרון השטח.

ב. הפתעה — בין ע"י התנפלות-פתע ממש ובין ע"י עריכתם הבלתי-צפויה, בנקודות מסוימות, של כוחות עדיפים.

ג. ההתקפה מכמה כיוונים.

ד. הסיוע הנובע מזירת המלחמה באמצעות מבצרים, וכל הדברים השייכים לכך.

להלן יוכח ע"י דוגמאות עובדתיות, כי אסטרטגיה דפנסיבית, המתרכזת בשתי המגמות הראשונות, היא המציאותית לגבי מדינות קטנות והיא היחידה המתאימה להן: ולא פעם אף הביאה להן נצחון על כוחות עדיפים.

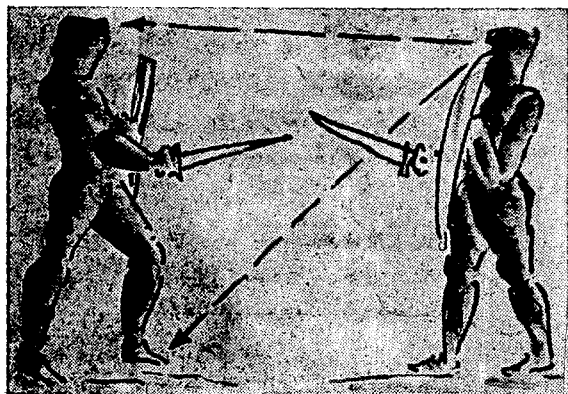
אולם, גם מעצמות אדירות היו ניצלות מכשליך אילו נקטו מתחילה באסטרטגיה דפנסיבית, או אילו הגבילו את עצמן — לפחות בשלב מסוים של פער לוח האויב — לשתי המגמות הראשונות. במקום לדרוף לשוא אחרי המגמה השלישית, אף לזה נביא הוכחות מתולדות המלחמות.

ד. הרמה האסטרטגית והביצוע האופרטיבי והפקטי

בתקופות שונות ובצבאות שונים הוגיחו את ההנהלה הדפנסיבית של המלחמה ואף התנגדו לה באופן עקרוני. ההנמקה לכך היתה, כי כמה מן הכשלוניות החמורים נכשלו מעצמות, אשר מגמתן האסטרטגית היתה הגנתית. הפרקים הבאים ינסו להראות, כי במקרים האמורים היה שורש המפלות והאסונות ההיסטוריים הידועים לא במגמה היסודית — אלא בשיטות הביצוע האר פרטיביות והטקטיות הנפסדות.

לעתים קרובות מוכחה אסטרטגיה דפנסיבית להתמש באמצעות מבצעים אופרטיביים יזומים. ברוב המקרים יכולה הגנה אופרטיבית להתגשם רק ע"י פעולות טקטיות תוקפניות. הסבילות וחוסר המעש אינם אופייניים להנהלה הגנתית של מלחמה, כשם שאינם אופייניים לאורח לחימה זה ברמות גמוכות.

סיבות המפלות במלחמת-התגוננות או במסעי-

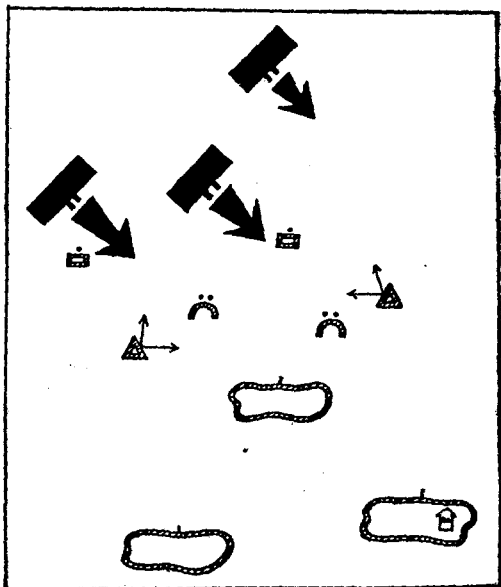
הגנתי, אשר לא פעם יהיה את ההכנה היעילה ביותר לאורח התוקפני, בשלב מאוחר יותר. לעתים קרובות דוקא ההגנה היא היוצרת את המצב הקרבי ואת חסכון הכוחות המאפשרים התקפה.

את האמת הידועה, כי לכל הצלחה תוקפנית דרושה התבססות הגנתית, כשם שלכל הצלחה הגנתית דרוש ניצול תוקפני. מטרה שניה שמציג מחקר זה לעצמו הנה: להוכיח את קיום התלות ההדדית וההשלמה ההדדית בין שתי צורות הלחימה העיקריות — הגנה והתקפה — בכל הרמות גם יחד: האסטרטגית, האר פרטיבית והטקטית.

ג. מדינות קטנות ואסטרטגיה דפנסיבית

האסטרטגיה, שהיא השימוש של כלל הכוחות המזוינים במלחמה, שלוש מגמות עיקריות לה: הכשלת מזימות האויב ושכירת רצונו להמשך הלחימה, החלשת מכרעת של גייסותיו, כיבוש השטח ומקורות הכוח של האויב תוך כדי השמדה מוחלטת של גייסותיו.

למחקר זה כונה נוספת, והיא: להוכיח כי משלוש המגמות האסטרטגיות העיקריות ניתן להשיג ע"י אסטרטגיה דפנסיבית — כלומר ע"י הנהלת מלחמה אשר בשלבה ההתחלתי אינה נוקטת ביוזמה תוקפנית ואינה שואפת לחידירה לשטח האויב — את המגמה הראשונה (לבטח) ולעתים קרובות גם את השניה.

שלב א' — המגע. 1. מוצבי שדה ומערך קדומני בתפקידם כסיוור לתצפית.

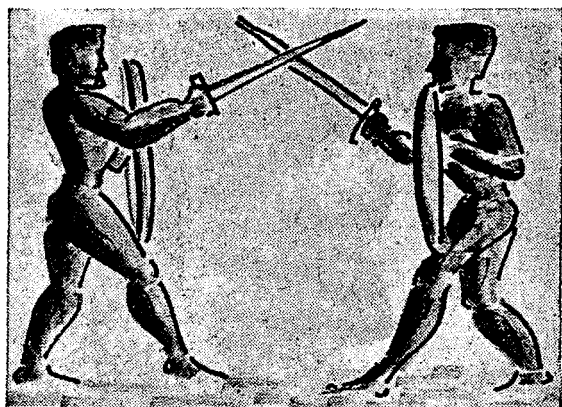
מלחמה של-התגוננות אינן שונות, ביסודו של דבר, מסיבות הכשלונות של המבצעים האופנסיביים, והן: מגרעותיו של המכשיר הצבאי, ומגרעות בהפעלתו. דהיינו, אי-היכולת להתאים את האמצעים ואת שיטות השימוש בהם לתנאים מסוימים של הקרב, המסע או המלחמה.

2. שיטת המחקר

מציין את תורת המלחמה אופיה השימושי המובהק, היינו: הצורך לממש כללים ועקרונות מופשטים בהתאם למצבים מיוחדים ומעשיים. בגלל אופי זה יביא כל מחקר צבאי תועלת כלשהי, רק אם יחתור מראש להגיע למסקנות ברורות; להגיע למספר של כך-וכך מצוות של "עשה" ושל "בל תעשה".

אולם על מה תתבססה מסקנות המחקר, מה ישמור אותו מפני סוביקטיביות מופרזת ומפני "מקוריות ללא אחיזה"? על כך ענה הקול' וילובי (Willowby). עתה מיורגני' ובעבר קצין מודיעין של הגנ' מק'ארתור בקוריאה) בספרו "תימרון במלחמה": "בכל מדע מבוססת הגדרתו של עקרון, בדרך כלל, על שורה ארוכה של ניסויים מעבדתיים. אין מדע הראוי לשמו, שהיה מעו להגדיר דוקטרינה כל שהיא ללא הוכחות ע"י ניסויים אלה. אין לשחרר את תורת המלחמה מחובת הוכחה כזאת. האמצעי היחיד למלי חובה זאת הוא ההיסטוריה הצבאית, כלומר הניתוח המדעי והמקצועי של מבצעים, שחלו בעבר הרחוק והקרוב. ההיסטוריה הצבאית היא אשר מהזה את המעבדה של התורה הצבאית".

בהתאם לכך תתבססה המסקנות והגירסאות המורכבות במחקר זה על תוצאות עבודתה של אותה

מקרא

	מדינת		משמר חוץ		התוקף
	תוכחי שדה		פטרול		המגן
	פלוגת טנקים		מוצב הצבית		גדוד
	מרחב טנק		מתחם עליוני		פלוגה
			מתחם תחתון		מחלקה
			מרחב צבאי		

המרשמים המופיעים במאמר זה אינם משקפים מצב טקטי מסוים. ערכם — מרשמי בלבד.

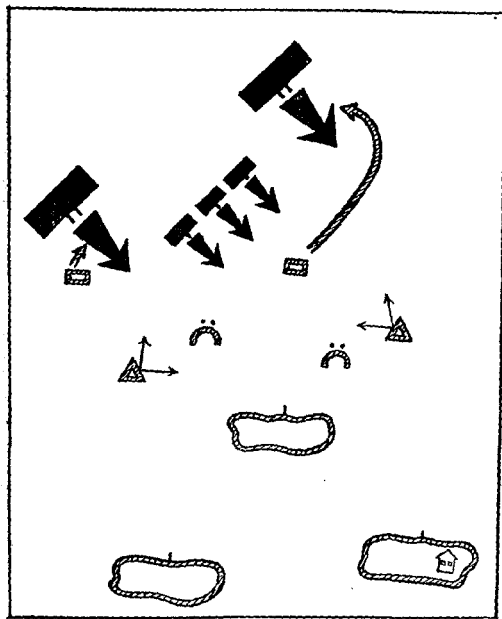
מעבדה גדולה המכונה היסטוריה צבאית השואתית.

3. המהות הכללית של ההגנה

לפני שנכנס לניתוח הלקח הממשי של מבצעי העבר הרחוק והקרוב והמסקנות הנובעות ממנו, עלינו להבהיר תחילה אם קיימים כללים מסוימים, היפים לאורח הלחימה ההגנתי בכל התקופות ובכל תנאים שהם, ומה הם כללים אלה.

א. שלבי הלחימה ההגנתית

נוכל להמחיש לעצמנו את הכללים האלה בשיטה תמימה כביכול — אבל ציורית ובוולטת למדי — אם נעלה לנגד עינינו דירקרב בין שני לוחמי-קדם, המצוידיים שניהם במגן ובחרב; האחד תוקף ואילו השני החליט להתגונן. שלבי הדירקרב יהיו אז:

שלב א' — המגע. 2 מוצבי שדה ומערך קדומי בתפקיד הטרדה והכבדה

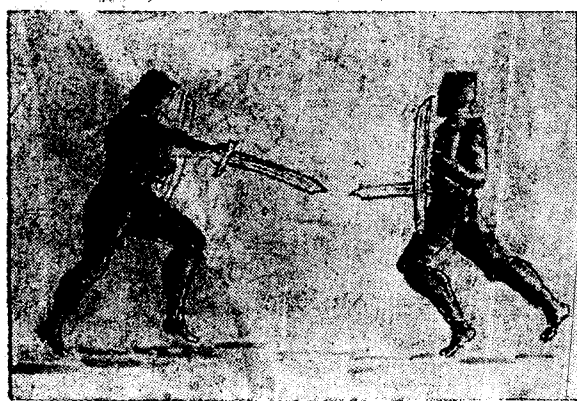
אולם אם כוחו עמו או אם מקום הקרב צר מכדי להשתמש מן המהלומה ע"י תנועה, אזי ישתמש המתגונן באפשרות השניה: הוא יבלום את המכה ע"י מגינו. היות ואין מגן שיהא רחב וגדול במידה שיוכל להבטיח את כל גופו של גורשו, ישתמש המתגונן בכלי זה, קודם-כל, לשמירת אותם חלקי גופו שהפגיעה בהם מהלומת מות היא; יחד עם זאת, ינסה לפגוש בגמישות כל גיחה וגיחה של יריבו בכל זמן ובכל מקום.

מגמתו הראשונה של המתגונן בהפעילו את מגינו היא לשמור על עצמו. אולם מטרה שניה לה השהה בחשיבותה הראשונה והיא: להקנות את כל-ההלם של יריבו.

באותו פרק זמן אין המתגונן נוחן לכלי-ההלם של-רצצמו, לשקוט, כמו בשלב הקודם, הוא צופה ותר אחר מקומות התורפה של יריבו, הסיכויים כי בלהט-ההסתערות יחשוף חלק-גופו, כי ינזיח את התיאום בין מגן וחרב רבים יותר מאשר בעת ההתקדמות — ומכאן ההודמנות למתגונן שיהא הוא עצמו פוגע בתוקף.

אם לא תתנה הודמנויות כאלו למתגונן, גם אז אין חרבו מיותרת במהלך זה של הדרקרב. הוא משתמש בה ככלי-בולם נוסף, המשלים את מגינו. אפשר לומר שבחרבו וברגליו יוצר לעצמו המתגונן מגן נוסף, אולם יחד עם זאת ישמור מכל משמר על חדות הלהב של מכשיר ההתקפה שלו. התנהגותו וכל פעולותיו בעת זו של הדרקרב מודרכים ע"י דאגה יסודית אחת: שמירה על איתנות כושרו הגופני ויעילות נשקו לעומת אלה של התוקף.

אלה הן הפעולות בשלב השני של התהליך

(1) המתגונן מחכה להתקדמות התוקף כשהוא שמור ע"י מגינו, וחרבו בידו.

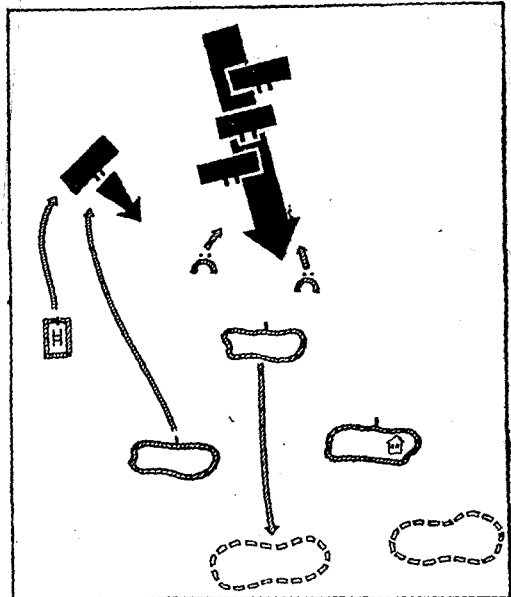
הוא מתכוון באויבו, מעריך את טיבו, את כוחו וחימושו, שוקל מאיזה כיוון ינחית הלו את המהלומה הראשונה ובאיזו תנועה.

הוא אינו מסיר את מבטו מיריבו, עוקב בתשומת לב בלתי-פוסקת אחרי תנועותיו — פן יפתיענו הלו ע"י גיחה פתאומית ובלתי-צפויה.

עם זאת אין הוא נחפו להפעיל את נשקו-שלו אלא לשם מגע ראשוני, תגרה התחלתית — ללמוד משהו נוסף על יכולת אויבו וכוננותו, או כדי לנצל הודמנות יוצאת-מן-הכלל: נקודת תורפה כלשהיא, שהתוקף חשף אותה ע"י תנועה שאינה זהירה תוך כדי התקדמותו. למנוע הפתעה, להשיג ידיעות על האויב, ולהטרידו — אלה הן, בצורה פשטנית, הפעולות האופייניות לתהליך הגנתי בשלב הראשון, הוא שלב המגע.

(2) התוקף הגיע עד אויבו, ומנחית את מהלך מותיו. שתי אפשרויות למתגונן. בחירתו מותנית במרחב שבו מתנהל הדרקרב וביחס-הכוחות ההדדיים של שני המתמודדים.

האפשרות האחת היא להמנע מן המהלך לזמה ע"י תנועה זריזה ולעייף את המסתער ע"י כך שיניחו לו להכות באויר. בשיטה זאת יבחר המתגונן כשמקום הקרב רחב לתנועה ואילו הוא עצמו מהיר רגלים וחלש שרירים גם יחד.

שלב ב' — הבלימה וההקניה. 1. בלימה ע"י הגנה ניידת.

ההגנתי, הוא שלב בלימת התוקף והקה-
ית אמצעיו.

3) ההסתערויות נשברו הודות לפעולה המתור-
אמת של אמצעי המתגונן: עיניו, מגינו, רגליו
וחרבו. התוקף מפסיק לפי שעה את המגע עם יריבו
ונסוג אחר.

עתה הגיעה למתגונן השעה לחשוב נוקב. שוב
הוא מתבונן התבוננות קפדנית במצבו של יריבו:
האם הוא נושם בכבודות, האם כוחו לא מספיק לו
לזניקה נוספת? האם הוקו דמו, האם הוקתה חרבו,
האם רוסק מגינו?

אף את מצבור-שלו מחשב המתגונן: ההצליח
לחסוך בכוחותיו כראוי? האם כושרו הגופני מעולה
משל יריבו, חרבו חדה משל הלז ומגינו איתן משלו?
מאזן זה הוא הפתח לשלב המכריע בתהליך
ההגנתי.

אם אין המאזן חיובי למתגונן, אם התוקף עדינו
מסוגל לזניקה מחודשת — כי אז יחזור השלב
הקודם על עצמו: ההתמודדות בין הסתערויות של
התוקף לבין בלימתו של המתגונן.

אולם, אם נשאו פעולותיו של מתגונן את הפרי
הראוי, אם הצליח הוא לעיף ולפצוע את אויבו
ולהקהות את נשקו — אז הגיע אותו מפנה, שלקראתו
מכוון כל התהליך ההגנתי: התוקף נאלץ להדול
ממשימתו, עתה אנוס הוא ליהפך למתגונן. התה-
ליך ההגנתי נכנס לשלב השלישי — והמכריע שבו
גלומה תכלית ההגנה: שלב התשתו של
התוקף. הוגה דעות צבאי הגדיר שלב זה כך:
„יחסי-הכוחות ההתחלתיים הופכים ומשתנים לטובת
המתגונן“.

4) עתה הגיעה שעתו של המתגונן לזנוק; בטרם

בעודנו סובל מעיפותו ומפצעיו, כשתוצאות ההתשה
במלוא תוקפן.

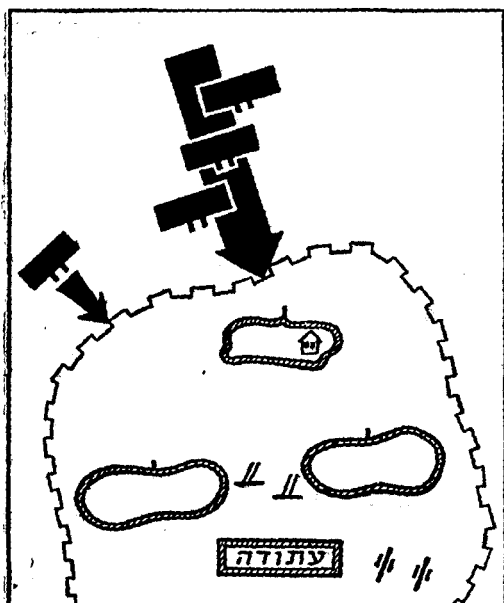
זאת שעת היעוד העיקרי לחרבון של המת-
גונן, „חרב-הנקם הנוצצת“ כדברי קלאוזביץ.

שלב רביעי — ואחרון — זה שלב היוזמה
הנגדית חייב לעמוד נגד עיני המתגונן בכל
השלבים הקודמים. לקראתו הוא מכוון את פעולותיו,
לקראתו הוא חוסך את כוחו. לעולם צריך הוא לזכור,
כי בשלב אחרון זה הוא קוצר את אשר זרע בשלבים
הקודמים. כוח הדירתה של „חרבו הנוקמת“ יעמוד
עתה ביחס ישר ליכולתם הבולמת והמקהה — קר-
דס-לכן — של מגינו, חרבו והתמרון שלו.

מובן שהמתגונן לא ישכח כי עצם הגיעו לשלב
זה בא לא במעט מפני שאויבו לא ידע לשלב, במידה
מספקת ומוצלחת, את הפעלת המגן והחרב. לכן יזהר
הוא מלחזור על שגיאות יריבו, אשר הביאו להצל-
חתו שלו — ויבטיח את עצמו, בעזרת מגינו, גם
באותה שעה בה הוא מגיח ומסתער.

ב. כללים לגבי סוגייהאמצעים בהגנה — והפעלתם

מתמונת הדו-קרב שצויררה לעיל נוכל לסכם
כללים עיקריים לגבי אמצעי ההגנה השימוש בהם.
התגשמותם המעשית של כללים אלה שונה בתקו-
פות התפתחות שונות של הצבא ושל הטכניקה
הצבאית. התגשמותם שונה גם ברמות השונות:

שלב ב' — הבלימה וההקיה. 2. בלימה ע"י מערך התגוננות קבוע (נייח)

האופרטיבית, הטקטית והאסטרטגית. אולם, אופיין היסודי — ותפקידם היסודי — זהים בכל הרמות ובכל התקופות.

הבה ונבחן עמה את האמצעים העומדים לרשות המתגונן. אפשר לקבוע כי לאורח הלחימה ההגנתי ארבעה סוגי-אמצעים ראשיים, ואלה הם:

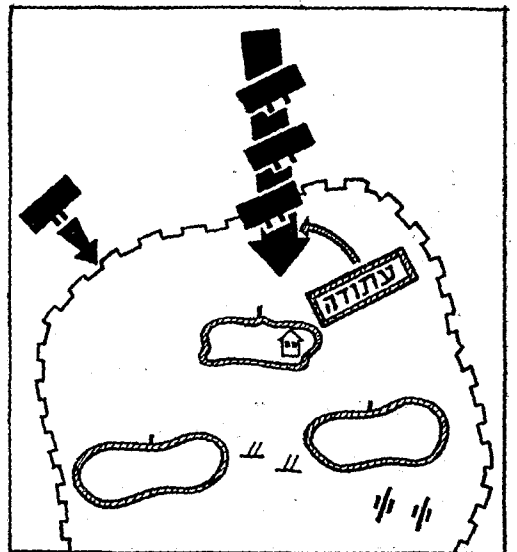
- העינים — אמצעי השגת הידיעות וההבטחה.
- המגן — או אמצעי הבלימה.
- החרב — או אמצעי ההלם.
- הרגלים — תנועות הגוף הלוחם, או התמרון.

ננסה לתרגם סמלים מופשטים אלה למושגים צבאיים ממשיים, בצורת טבלה. טבלה זו (עמ' 42-45) תנסה לשקף את התכלית של הפעלת האמצעים האלה, בכל הרמות ובכל השלבים (לפי שעה — ללא התחשבות בתנאי החימוש והטכניקה של התקופה מחד גיסא, ובתנאי הקרקע מאידך גיסא).

ג. עקרונות יסודי וכללים באורח ההגנה

לאחר שראינו מה פירושה של השלבים והאמצעים, אשר בדרך-רכב של לוחמים, לגבי התמודדותם של גופי-צבא בכל הרמות — נוכל להסיק מכך מספר עקרונות, אשר גם הם אינם מותנים בתקופה ובתנאים, והם:

- 1) התלות ההדדית וההשלמה ההדדית של שלבי התהליך ההגנתי ואמצעיו ברמות השונות. כל שלבי התהליך ההגנתי מהווים שרשרת, אשר לכל אחת מחוליותיה חשיבות שווה.

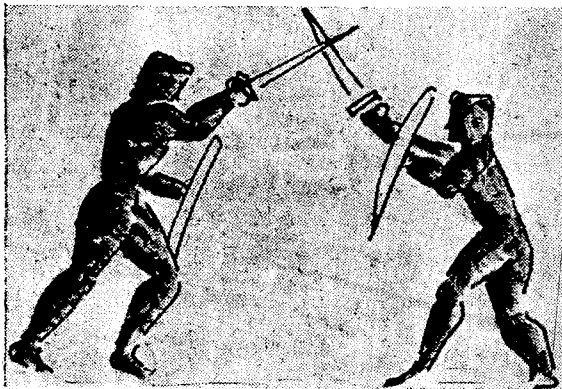
שלב ב' — הבלימה וההקריה. 3. בלימה ע"י מכה או התקפה נגדית לטחימת פרצות במערך.

ה"מגן" החזק ביותר לא יהא בו מן התועלת אם בשלב המגע, ובכל יתר השלבים, אין ה"עינים" שומרות בפני הפתעה פתאומית העלולה לעקוף אותו. בשלב היוזמה הנגדית עומד כוון-החדירה של ה"חרב" ביחס ישר לתוצאות שלבי הבלימה וההתשה. מסתבר שכל האמצעים, בכל השלבים של התהליך ההגנתי, משלימים האחד את השני ותלויים האחד בשני. ולא זו בלבד אלא אף סיכום המבצעים ברמה הנמוכה יותר מהוה את ה"מגן" — היינו, את האמצע עים הבולמים המתישים — ל"חרב" (היינו, ליוזמה הנגדית) בשלב גבוה יותר. כלומר, מבצעה של הרמה הטקטית משמשים "מגן" לרמה האופרטיבית; וכן הלאה.

ואין זו דוקא תלות של הרמה הגבוהה ברמה הנמוכה. כי לעתים עשויות פעולות בלימה התשה של הרמה האסטרטגית לאפשר יזמה לרמה האופרטיבית, וכן, הצלחה ברמה האופרטיבית עשויה לשמש את הרמה הטקטית.

ללא תוצאות הבלימה שתקדמנה לה, תוכל המכה הנגדית ברמה הטקטית להצליח רק במקרים יוצאים מן הכלל. וכן, בדרך כלל, לא יכול לחול מפנה של התקפת-נגד אופרטיבית ללא הצלחות בקרבות הגנה טקטיים. ללא הצלחה במסעי-מלחמה דפנסיביים לא יתכן שיחול המפנה במלחמה, דהיינו לא תוכל לברוא האופנסיבה-הנגדית האסטרטגית.

2) חסכון הכוחות וחכונן חזקתם. ראינו שבכל רמה ורמה מבוצע השלב האחרון והמכריע — הפסגה של התהליך ההגנתי (הפעלת "חרב-הנקם הנוצצת") — ע"י העתדה של אותה רמה. גודל העתדה, הרכבה ומיקומה, השמירה על שלמותה, לפני הפעלתה, מועד ההפעלה והאופן בו תופעל — אלה הן, איפוא,

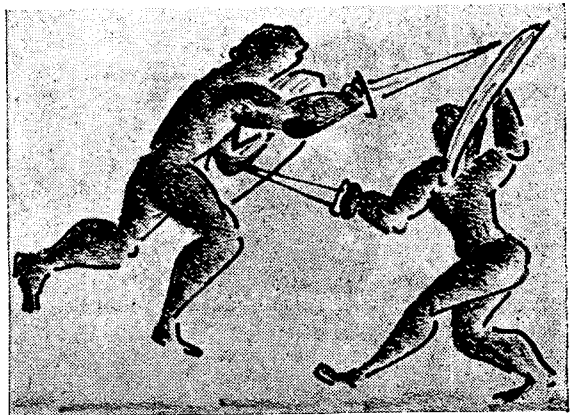
הבעיות המרכזיות לאורח ההגנתי (לא פחות מאשר לאורח התוקפני).

אולם בעיות אלה גוררות אחריהן בעיה נוספת: כיצד לחלק את הכוח בין השלבים והתפקידים השונים של התהליך ההגנתי הכללי — ומה היחס הכמותי והאיכותי שייקבע בין שלושת הדרגים המופיעים בכל גוף מתגונן באיזון רמה שהיא: הדרג המסייר והממסך; הדרג הבולם והמתיש; הדרג ליזמה נגדית או העתודה.

בתכנון שלפני הלחימה מתגלה לא פעם הנטייה להגזים לצד זה או אחר: לחזק את ה"מגן" על חשבון ה"עינים" וה"חרב" — או מצד אחר, לשים דגש יתר על ה"חרב" ולהחליש את הדרגים האחרים. בדרך כלל עומדת בעיה זאת במלוא חריפותה בשלב השני של הלחימה ההגנתית כאשר ה"מגן" — הדרג הבולם — נתון ללחץ המלא של הסתערות האויב. אזי מתייצב בפני הפיקוד בכל הרמות, הצורך בהכרעה הגורלית: באיזון מידה להורים כוח מדרג העתודה אל הדרג הבולם? וזאת, תוך כדי התחשבות בכך, שלא יפסיד את המחר על חשבון היום; שלא יצטרך לותר על היזמה הנגדית, שלא יאבד את הסיכוי לחולל מפנה. במלים אחרות: שלא יאבד את המגמה החיובית לשם זכייה בבלימה והתשה בלבד.

היכולת להשיג את מגמות אשר לשלבים של הבלימה וההתשה בכוחות מצומצמים ככל האפשר — והיכולת לשמור על העתודה ולקיימה כגורם העשוי לממש את התכלית של הלחימה ההגנתית — הנהן אבן הבוחן לגייסות, לכורסם ולאיונים; לרמת המשמעת שלהם ולרוחם. הנהן הבוחן לכשרונם של הפיקוד ולתכונותיו השכליות והנפשיות.

(3) העומק בהגנה את האורח ההגנתי מאפיינת

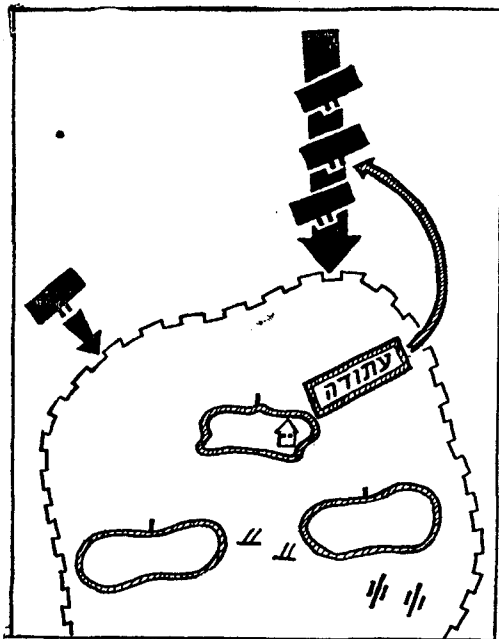
עובדת היותו תהליך ממושך. בהתקפה אפשרית, לעתים, הצלחת בזק; בהגנה — לעולם לא. לכן נכונה הגירסה כי הזמן יכול לפעול לטובת המתגונן. הגורם המבטיח זאת הנו ה"עומק" הכפול של האורח ההגנתי: בטיב המערך — ובתהליכי-זמן. ואין פירושו של דבר להחזיק בכל מחיר בכל שעל-אדמה של השטח המוגן. פירושו של דבר: לאלץ את האויב לשלם באבידות ובמאמצים בעבור כיבושו של כל שעל אדמה של השטח המוגן.

(א) הצבה גמישה של ה"מגן" לפני כל גיחה של התוקף: מיקום המערך ההגנתי הטקטי היקפה, וכן מיקומו והיקפו של המרחב ההגנתי האופרטיבי.

(ב) התנועה הזריזה של ה"רגליים": מניעה בעד הכרעה אופרטיבית ואסטרטגית כל-עוד יחסי-הכוחות לטובת התוקף.

(ג) שמירה על חדות ה"חרב": היי מנעות, בשלב הבלימה וההתשה, מלמשוך את העתודות להתמודדות; הרחקתן מטוה הפגיעה של האויב והפעלתן רק באותו מועד המבטיח את הצלחת היזמה-הנגדית.

הגורמים המאפשרים את מימוש התכונות האר-פייניות האלה של עומק ההתגוננות עשויים להיות:

שלב ב' — הבלימה וההקיה. 4. בלימה ע"י מכה נגדית או התקפה נגדית מקדימה או מקבילה

במסגרת „סוגית ההגנה“ יופיעו בחזכרות הבאות של „מערכות“ הפרקים דלקמן: —

ב. שיטות ההגנה הטקטית ואמצעיה

(שילבי התפתחות ובעיות קבע לאור הלכה ההיסטורית).

ג. שיטות ההגנה האופרטיבית ואמצעיה

(מערכות התגוננות ומסעי התגוננות).

ד. שיטות ההגנה האסטרטגית ואמצעיה

(אסטרטגיה דפנסיבית ותולדות המלחמה).

„ישיבת במקום“. התהליך ההגנתי כולו חדור גורמי תמרון בכל הרמות. התמרון יכול להתנהל קדימה, אחורה, לאגפים; הוא יכול להיעשות לשם השגת מגמות שונות: לתיקון מערך ההגנה, להבטחת נקודות מפתח, להטרדת התוקף, למניעת מהלומי תיו — ליצירת אפשרויות למכה, להתקפה ולאור פנסיבה נגדית.

אין התמרון תלוי במרחב העומד לרשות המתגונן. מרחב זה רק קובע את טוח התמרון ואת היקפו, אך לא את עצם חיוניותו בתהליך ההגנתי. לכן כפי שיוכח להלן בדוגמאות המעשיות, אין הניגודים כמו „הגנה סבילה או פעילה“, „הגנה סטטית או דינמית“, קיימים כלל ועיקר. קיימים רק מבצעים הגנתיים המבוצעים באופן נכון ותכליתי — או באופן גרוע ובלתי-יעיל.

● גורמים גיאוגרפיים — גדל הזירה או הזירות.
● גורמים טופוגרפיים ואקלימיים — מכשולים טבעיים מכבידים.
● היציבות והצפיפות של הדרגים הבולמים ברמות השונות.

● הניידות ומהירות הביצוע — הן של הדרגים האלה והן של דרגי העתודה.
כשם שסכום המבצעים בכל רמה מהווה את ה„מגן“ הכולל בידי הרמה הגבוהה יותר — כן מהווה סכום המבצעים של רמה נמוכה יותר את העומק — את רוח-הזמן, את האפשרות ליזמה הנגדית — בידי הרמה הגבוהה יותר.
4* התמרון. לא במקרה הדגשנו את שלמותו של הגוף הלוחם ואת ההשלמה אשר חלקיו השונים משלימים זה את זה ה„רגליים“ הכרחיות להפעלה יעילה של ה„מגן“, ושל ה„חרב“ כאחד.
אין טעות חמורה יותר מלזהות את ההגנה עם

ניידות	כוח אש	מצב טקטי		מרחל	אבידות	
		כוחותנו	אויב		כוחותנו	אויב

סך הכל:

התשה

שלב ג' — התשה.

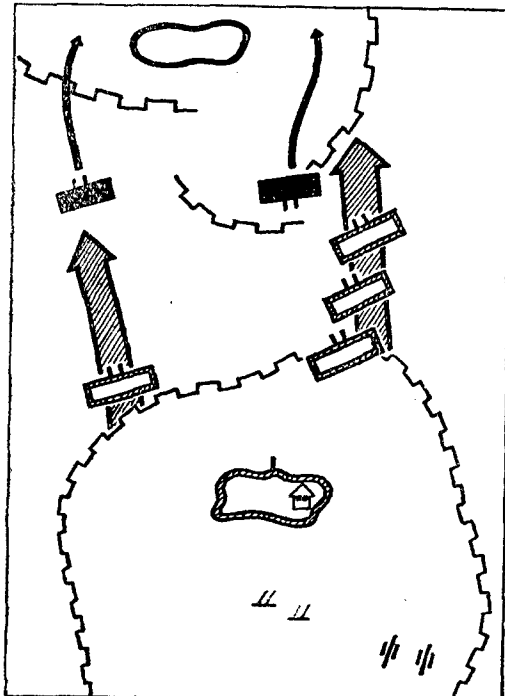
השלבים, סוגי-האמצעים וכללי-היסוד של האורח ההגנתי, שרירים וקיימים בכל תקופה. אולם הצורה בהם הם מתגשמים משתנית בהתאם לשלבי ההתפתחות ההיסטוריים של המכשיר הצבאי. כן משתנה גם אופן התאמתם של הכללים, שהם בעלי תוקף קבוע, למצבים הממשיים והמסויימים אשר בכל קרב, בכל מסע ובכל מלחמה.

בחלקים הבאים של מחקר זה, ננסה לעמוד על התפתחות הבלתי פוסקת של השיטות והאמצעים אשר לאורח ההגנתי, מחד גיסא — ועל החזרה הבלתי פוסקת של בעיות קבע שאינן משתנות, מאידך גיסא.

5) ההפתעה. עקרון הקשור בשלושת העקרונות של ההגנה — עתודה, עומק, ניידות — הוא עקרון ההפתעה. בין שאר הגירסות המוטעות על אורח ההגנה קיימת גם הגירסה המוטעים כי בצורת לחימה זו אין ערך להפתעה, בעוד שההפך הוא הנכון. מקרון זה עובר כחוט-השני דרך כל השלבים של התהליך ההגנתי; וכל סוגי-האמצעים עשויים וחייבים לשרתו. לא תיתכן הצלחה בשום תהליך הגנתי בכל רמה שהיא מבלי שיועמד התוקף בפני שרשרת של הפתעות. וזאת החל במבצעי-הכבדה-ומיסוך בלתי-צפויים, בשלב המגע — התקלות ב„מגן“, במערך העיקרי, במקום ובזמן שאינם משוערים מראש, כשהתוקף נמצא ב„ערפל“ באשר לידיעות על היקפו ועל יציבותו של מערך זה — וכלה בהפעלת העתודה (בכל הרמות).

„כל אמנות המלחמה כולה אינה אלא: הגנה מחושבת-היטב ושקולה-בדקדוק, שבקבוצתיה באה התקפה מהירה ונועזת“.

נספוליון

שלב ד' — שלב היזמה הנגדית.

ש ל כ ה ס ג ע

	המגמה	מורשת האמצעים	תעניינים	המגזן	חריגים	החרב
ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל
ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל
ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל	ל ע י ש י ע י ל ל

ש ל ב ה ב ל י מ ה ו ה ק ה י ה

ה ד ר כ	ה ר ג ר י מ	ה מ נ ג	ה ע י נ י מ	ה מ ג מ ת
<p>1. מכתוב נגד מקבילת (מקרי-מות). 2. המעלה העתודות והסקריות למכתוב נגד לסחימה פזיזות במעמד הקבוע. 3. מכתוב הסחה בנורות משנה לשם החלטה לחץ האויב בנורות המאמץ העיקרי.</p>	<p>1. המדון של פתחי ומשיכה אל מערך ההגנה הקבוע. 2. תמרון המנועת בהגנה ניידת.</p>	<p>1. מערך הגנה קבוע. 2. הגנה ניידת (מסך נייד).</p>	<p>פעולות תגפית וסיוע רגילות של אמרדיץ המסקי.</p>	<p>1. שמירה על השטח הטקטי ועל שליטתו מערך החזית בגזנות העיקרי. 2. עצירת התקדמותו של האויב — או השגת ריקת הזמן. 3. גרימת אבדות גדולות בכל האפשר לאויב. 4. הסכלן כוחות גדול על כמת שאפשר בבליעו מנמות 1 ו 3.</p>
<p>1. המעלה העתודות האוטומטיות ליות להתקפת נגד מקדימה לשם הפריעת הכנות או החי ערכות האויב. 2. התקפת נגד מקבילה לשם הפיכת ההתקפה. 3. התקפת נגד לסחימה הנכר עות המעלה. 4. התקפת הסחה בנורות משנה נה לשם החלשת לחץ האויב בנורות המאמץ העיקרי.</p>	<p>1. דילול המערך האוטומטי הקדמי לשם יצירת עומק נוסף למערך ההגנה. 2. נטייה אוטומטית לשם קר צור מערכי ההגנה ועיצובם, וכן לשם יצירת עתודות או פריסביות או אסטרטגיות. 3. נטיית אוטומטית לשם משיכת מתוכננת. 4. נטייה אוטומטית לשם פרי חזי האויב להתקדמות מסוי צליל או בלתי מוכרחת. 5. הגדעה לקראת האפק או העורף של התוקף.</p>	<p>1. מערכי ההגנה הקבועים של הכוחות לעומקם. 2. מלכתי ההגנה המוגנים ע"י כוחות מוליציוסיקורטור. 3. יאליים מקומים לעומקם. 4. מרחב-פריסביות בעורף ה-אויב. 5. בתקופתו: תשלוח האויבי (באמצעים אויביים הוגנו-מוסיים) על מרחב ההגנה — לפעולות המנעה אויביות. 6. הערכת העתודות האופי-טכניות בעומק.</p>	<p>פעולות סיוע ומדייץ רחוקות-סוה.</p>	<p>1. שמירה על נקודות המפתח של צילת הקרבות. 2. עצירת מפורשת של התקרי-מות האויב. 3. הסכלן כוחות רב ככל האפשר בהגשמת המגמות הקור-מות.</p>
<p>1. אופטימה במטרה מוגבלת באחת הוילות והפטריות במקרה של: א. חודמנות מיוחדת; ב. העדר אפשרות לחיפז את גזמת הליימת ע"י מס-ע"ר מלאמה דפסיונים מוכי-עיקים. 2. אופטימיות הסחה בנורות משנה לשם החלשת לחץ האויב בנורות המאמץ העיקרי.</p>	<p>1. במקרים מסוימים: נטייה אוטומטית נוספת — תמשך להפעלה, נוסף המרחב — תמרון הכוחות בני הוילות השונות לצד העתודה האס-טרטגית. 3. במקרים מסוימים: העתקה מקורית הכוח (העברת מר-כוחי הייצור והפחמה וכו').</p>	<p>1. שרשרת מסע-לוחמה דפ-טכניים בכל זירות המלחמה — ביבשה ובים, בתקופתו — גם באויר (חזר רגיש על סיכול התקפות אויר אויבות על מרכיבי מקורות הכוח). 2. הערכת העתודות האס-טרטגיות בעומק.</p>	<p>אמצעי מדייץ אסיר-טכניים.</p>	<p>1. מניעת הצלחה מכלת של אופטימיות האויב בכל חזי-לוחמה. 2. שמירה על מקורות הכוח של המלחמה ועל הכוחות המזוינים. 3. בניית יחידות אסטרטגיות והסכלן כשימושי. 4. הגדלה מזורזת של פוטנציאל המלחמה הכולל (מסקי, כוח-אדם, מיליציות).</p>

ש ל ב ה ה ת ש ה

ח ה ר כ	ח ר ג ל י מ	ח מ נ ג	ח ע י נ י מ	<div style="text-align: center;"> פוליאומאצעים ח מ נ מ ת </div>	ח מ נ ג ז ח מ נ ג ז
<p style="text-align: center;">ברכה הטקטית זהים המנוחות וסוגי האמצעים בשלב ההחשה עם אלה שבשלב הנלימה</p>				<ol style="list-style-type: none"> 1. גרימת אבידות כאלה בנפש ובחיינוש אשר המנוחה סר פת המישד האופטימיה האר יבת בוירה. 2. יצירה מצב אופטימי אשר יגיע את האויב לחסלק טופת מן האופטימיה בוירה (אויב באוגוף או כליחור אופטימי). 	ח מ נ ג ז ח מ נ ג ז
<p>מולומות-נגד מורכבות של ה- עמדות האופטימיות, שתפקיד המישו של האויב לקראת שלב הלימודהוגדית (בניגוד למכור נגד שתפקיד לקיים את מער ההגנה ולהקו בשלב הנלימה).</p>	<p>מנועת העמדות האופטימיות לאוריי מולומות-נגד — והל ערכות לצורך ת.</p>	<p>שרשרת של קרבות הגנה מוצי- לויס (שלפחות ברובם תושגו כל המגמות הטקטיות שפורטו לעיל בשלב הנלימה); על קרבות אלה לגרום לריחוק של חתוק במדגזי ההגנה של המתנגד.</p>	<p>פעולות סיור ומודיעין רחוקות-טוח.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. גרימתן לאויב של אבידות בנפש ובחיינוש אשר תובנה לחסלק מכל הוירות (מגמה מניר מליח) — ולשביית רצונו לחמשד המלחמה בכלל (משד רה מסטימלי). 2. פגיעה במקורות המוח של האויב (משק; כוח-אדם; מדיניות). 	ח מ נ ג ז ח מ נ ג ז
<ol style="list-style-type: none"> 1. מאמץ עיקרי חוקטני בוירה אחת, המהנה בהצלחות המא- מצים האופטימיים לחספ- סטיבים בוירות אחרות. 2. מאמץ עיקר חוקטני לשם פגיעה במקורות המוח של האויב, כים וכיבושה ובחוק- סמו; כעיקר באוי. 	<p>מכוון 'הכוונה, ביץ הוירות חדפטימיות לכל העמדות ה- אופטימיות.</p>	<p>שרשרת מסטימלחמה דפטי- בייס מוצלחוס (שלפחות ברובם תושגו המטרות האופטימיות בשלב הנלימה), אשר ירח בהם כד לחסטיק באופן מוחלש את האופטימיה האויבת ככל הוירות העיקריות.</p>	<p>אמצעי המודיעין האסטרטגי.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. גרימתן לאויב של אבידות בנפש ובחיינוש אשר תובנה לחסלק מכל הוירות (מגמה מניר מליח) — ולשביית רצונו לחמשד המלחמה בכלל (משד רה מסטימלי). 2. פגיעה במקורות המוח של האויב (משק; כוח-אדם; מדיניות). 	ח מ נ ג ז ח מ נ ג ז

ש ל ב ה ז ס ה - ה ו ג ד י ה

החרכ	הרגרים	המונן	הענינים	סוגי האמצעים המוננה	
<p>המאגן-העיקרי הממונן של חנות הטקטי כולל.</p>	<p>המרון במסגרת ניקוט זרמי אגסניה של האויב.</p>	<p>יכולת ההבטחה הנגזרת יעילה ומיידית על כל יעד שנכבש.</p>	<p>פעולות חשאיות וטורל רגילות של המודיעין הטקטי.</p>	<p>1. תקיפת האויב והשמדתו בעת שתוצאות המוצלחות של שליב הכלי-המרכזי עוד במלוא חקפון הוא טרם התארנו לחגנה יעילה — נעזרת או נעדרת.</p>	<p>התקנת מערכת</p>
<p>המאגן-העיקרי האופרטיבי ה- מתוכנן כולל.</p>	<p>1. תמרון-השמקו שימנע את ההבטחות הנגזרות של האויב. 2. תמרון לכיתור האויב הנסוג.</p>	<p>1. המשכת קודם של משלכי חגנה יעילים בכל הנזרות של חזרה שבהם לא נפתחו חוקות הנגזרת. 2. הנשחת הציר או הצירים של האופוסטה-הנגזרת עם ני מבצע-רגילות אשירים של האויב (כולל המשך כובש נוחם של מערכי-החגנה של חזרות המיליציונים אשר קומיים ושלש-אירית על מרחב השעולות.</p>	<p>הפעלת אמצעי המודיעין עין הטקטי רחוק-טווח. בחקופתנו: חיל-אויב.</p>	<p>1. בניעת האויב מקמת מערך לפסיכטי קבוע. 2. בניעת נטינה ממוננת של האויב בכניסו פעולות חגנה נעדרת. 3. טיקור חזרה מנחות לאויב מוך כדי השמדתו.</p>	<p>התקנת מערכת</p>
<p>מאגן-עיקרי אופרטיבי של כל החילות בזירות נבחרות.</p>	<p>1. התיאום בין הזירות הדפני סביבת לבין חזירות שבהן ממונלות. האופוסטה-הנגזרת. 2. תיאום בין חזירות בתל מתי נהלת האופוסטה-הנגזרת.</p>	<p>1. המשכת קודמו של מערך לפסיכטי יעיל בכל חזירות בתל לא החל בנימה הנגזרת.</p>	<p>אמצעי המודיעין האטר טרטיבי.</p>	<p>1. טיקור שחזי המדינה אשר נכבשו עיני האויב בשלבים הקודמים. 2. חזירה לחזק שש מדינתו של האויב לשם כובשו או לשם השמדת מקורות הכוח שלו.</p>	<p>התקנת מערכת</p>

התמרון הטוב

עליכן נאמר: תמרון? — כן וכן. אלא שמן הדין להזהר מ"תפיסה תמרונית".

דרושה גישה לא "תמרונית"

חובת המפקדים להמנע מלקנות לעצמם תורה של מהלכים "תמרוניים". חובת השופטים ליצור אוירה אשר בה יהיה המפקד נוטה לקבל החלטות כאילו היה בקרב של ממש. דוגמה רעה: מפקד הרוצה להפעיל הטעיה לפני ההתקפה העיקרית, במגמה למשוך לשם את העתודה של האויב. פעולה כזאת עלולה להפריע בשפיטה, על-כן עלול השופט ליעץ למפקד שלא לבצע את ההטעיה, הואיל ולאחר התחלת "הקונצרט" של ההטעיה תוכרו לבטח הפוגה כדי לברר "מה הענינים", ועד שהפוגה תגמר — השחר יעלה... אותו מפקד לא יחשוב על הטעיות נוספות במשך כל התמרון. כך עלולה להתגבש תורה של "תמרון בענינים שונים כמו ריכוז-כוח, פינוי נפגעים, פינוי שדות מוקשים ועוד.

ע"י קביעת מערכת חוקים מתאימה לשפיטה אפ"ר להפחית בהרבה את סכנות השתרשותה של "תורת-התמרון". חוקים אלה יסלקו את הרע הנעוץ בעובדה שהמפקדים הנמוכים והחיילים, "מתקלקלים" ע"י תפיסה תמרונית. חוקים כאלה ימנעו מפקד פלוגה שירצה להגיע במהירות ליעד (הרי המטרה היא "לדפוק" את "האויב"! מלורו את אנשיו לתנועה במבנים מרוכזים, בלתי נכונים, כדי להשיג מהירות. כך ימנע מהטוראי ומהמ"כ לימוד "תורה" שאינה נכונה.

הלחם על היעד!

כדי שתושג תמונה שלימה של פעולה התקפתית יש להמשיך בהסתערות על-ידי ביצוע חד-חד די של הלחימה על היעד. כלומר — כאשר עדיפותו של התוקף, שהצליח להתקרב אל היעד, נקבעת ע"י השופטים — יעזוב המגן את עמדותיו ויפונה מהמקום. לאחר זאת ימשיך התוקף וילחם על היעד, תוך מתן נתונים מצד השופטים. מי שלא ינהג כך יגרום לחייל ולמפקד הנמוך שיתרגלו לכך, שהלחימה אינה אלא תנועה מהערכות עד ליעד. הפרק העיקרי, קשה-השליטה למפקד וקשה-הביצוע לפרט לא ימצא את ביטויו.

יש מערערים על הצורך בקיום התמרונים ברציפות, בטענה שתמרונים באים על חשבון האימונים, ובעיקר על חשבון אימון-הפרט והאימון במסגרת של היחידה הקטנה¹. הבה ונבחן הנחה זו.

תמרון שנתי "גזול" מהאימונים תקופה של לא יותר מחודש ימים (כולל: הכנות לתמרון, התמרון, הסיכומים וההתארגנות שלאחריה). ליחידה סדירה הרי זה דבר בעתו: כבחינת "הסרת-האבק" או "גירוד-החלודה". רבה התועלת והברכה הצפונים בהן לאימונים והן לכוננותן של היחידות. התמרונים — הרי הם ההזדמנות היחידה כמעט לאימון המפקד עצמו בעבודת מטה בשדה, בתנאים "קרביים" ככל האפשר, בימי שלום; וכן לאימון המפקדה והשירותים המנהלתיים של היחידה או העוצבה. היכן תמצא הזדמנות טובה יותר לתרגול ואימון סיירים מאשר בתמרון דר-צדדי? היכן תמצא את האפסנאים למיניהם טרודים ועוסקים בעניני מלחמה אם לא בתמרון? או איווהי ההזדמנות הטובה ל... — אפשר לציין עוד ועוד דוגמאות. הכלל: התמרון הריהו כבחינת "במקום" למלחמה האמיתית. ומכאן באה גם הכוננות הגבוהה יותר של היחידות המתמרות — מההכנות לתמרון ומאימון המסגרות תוך מהלך התמרון. מיום שניתנת פקודת ההתראה לתמרון — עוסקות היחידות, בשידוד מערכות: "השלמת הציוד והחימוש, עדכון הפק"לים והנוהלים ושינונם לחיילים, תרגילי מפקדות, מילוי ואימון מחלקות הקשר, המודיעין וכד'.

(1) בענין זה ראה מאמרו של מיר ל. צוליקופר השביצרי ("מערכות" חוב' ע"ח, עמ' 84) — המער.

היחידות מתעסקות בשידוד מערכות ועדכון הפק"ל

„שפע“ של מבקרים, צופים, משקיפים וסתם סקרנים...

מודיעין

קורה לעתים בתמרון שמפקד שאינו יודע את מערך האויב ואת תנועותיה, מנסה לפטור את עצמו ב- „המודיעין לא בסדר!“... מיהו זה אותו „מודיעין“ שאינו עושה מלאכתו היטב?

— „מודיעין“, זה אני ואתה וכל מפקד אחר. אין לראות במונח מודיעין מין מרגלים סמויים או מתק-נים סודיים החייבים להגיד לך איפה האויב, מה מעשיו וכו'. המודיעין בשדה פירושו: עמדת התצפית, המשקפת, הסיירים, סיור המפקדים, פטרול-הסיור ושוב התצפית — ודיווחם של אלה על הנעשה. אין בנמצא „מודיעין“ החייב לעשות מלאכות אלו למעננו; כשם שאם לא נארגן את הקשר בעצמנו לא יופיע איזה „מר-קשר“ ויסדיר.

כדאי היה להדגיש בסיומו של סדר-מהלך-הקרב, שלב נוסף: „גיש“; וזאת — כדי להזכיר למפקדים העייפים מהמאמץ של התקפה וכיבוש, והטרודים בבעיות ארגון והתבססות, כי בשלב זה קיים תפקיד איסוף-הידיעות ושמירת-המגע עם האויב.

הכרת השטח חשובה במיוחד לפעולות לילה. כבר אמר קלאוזוביץ: „...אך התוקף (בלילה), שפני הקרקע אינן נהירות לו כלמגן, מסתכן בסיכונים רבים. ככל שנמעט לדעת את הסביבה ואת הכנות האויב, כן יגדלו הסיכונים הללו. על כן, במקרים רבים אין לר-אות התקפות אלו אלא כאמצעי-יאוש בלבד.“ במשפטו האחרון מגזים קלאוזוביץ, כדי להדגיש את הענין. תרגול בהתמצאות בשטחים שאינם מוכרים, ניתן להשיג ע"י תמרון של יחידות בשטחים הרחוקים ממקום הימצאן הקבוע.

דיווח

יש צבאות בהם מתיצב כל חייל בפני מפקד בכל הזדמנות ומציג את עצמו בזו הלשון: דרגה, שם, תפקיד, עיסוק (למשל — „טוראי איואן איואנוביץ, מקלען מס' 2 במחלקה השמינית, זקיף במשמרת הראשונה, לפקדתך!...“). אולי יש לשקול סיגולה

יש להמנע מכך שקביעת העדיפויות בתמרון תהפוך למתמטית בלבד. יש להקצות לגורמים של רוח-היחידה ורמת אימון-הפרט את מקומם הראוי — כדי שישפיעו באותה מידה בהם משפיעים במלחמה של ממש. לדוגמה, לא מספיק שהיריב יתקוף בריכוז אנשים גדול ביחס מסוים כדי שהמת-גונן יקבל מהשופטים פקודת נסיגה. העובדה שרוח המתגוננים איתנה, שהם יודעים על מה הם לוחמים — יש לשקול אותה (אם כי פעולה זו דורשת מן השופט מאמץ נוסף של שיקול). אף לביצוע הטכני של אימון-הפרט וההתחפרות הנכונים של היחידות בשדה (גישוש, מבנים, הבטחות וכו') יש ליחס משקל ועל מערכת השפיטה להקדיש תשומת-לב לנקודות אלו. במיוחד בשטח הררי רבה חשיבותן של פעולות, המבוצעות ע"י יחידות קטנות או בודדים. מן הדין שחשיבות זו תגיע לידי ביטוי הולם, על-אף הקושי הכרוך בחישובים.

זהירות, מבקרים!

„שפע של מבקרים — שופטים, משקיפים, צופים וסתם סקרנים — מפריע לא אחת למפקד ולעבודת המטה, מאליץ את המפקד להקדיש חלק מזמנו להס-ברות חוזרות ונשנות על תכניותיו. לעתים עלול המפקד, לפי השאלות ששאלוהו, לעשות „הערכת-מצב“ לעומת זאת, עלולים להיות מקרים של „נזיר-לתי ידיעות ותכניות לצד שכנגד, כתוצאה מביקורים אלה. ולך אחד כבר הציע „שיטה“: לשטוח בפני המבקרים תכנית אחת ולבצע תכנית אחרת, ממש כמו שכתב סון-טסו: „ע"י שינוי סידוריו החלוף תכניותיו הוא מניח את האויב בלא ידיעה מסוימת“. מובן, שאין לבטל את הביקורים והסיורים בתמרונים, שכן זוהי ההזדמנות ללימוד ולביקורת, אולם יש להשגיח השגחה מעולה על ארגונם, ולשמור על סדר ומשטר בהם. יש המביאים במסגרת המגבלות של תמרון גם את הקצב הבלתי מציאותי בו פועלים בתמ-רון — „רצים מהר מדי“. אין, לדעתי, לראות נקודה זו כמגבלה אלא כהכרח בלי-יגונה ואין סכנה בדבר, שכן בלאו הכי מפקד שיתרגל „לרוץ“ בתמרון, יאיט קצת את הקצב במלחמה². יש בזה אף מעלה: חינוך לתוקפנות מתמדת.

(2) אולם בהערכותיו המוקדמות לגבי משכר הזמן של פעולות יחידות, אם יתרגל לחישובים „מזור-זים“ מדי, ומשקלן של הערכות אלה אינו נסול חשיבות. — המערך.

של דרך זו כדי ל"אלף" לדיווח, אילוץ שיהפוך להר"גל. כי הדיווח הלכוי מסלף, לעתים, את התמונה אשר קיבל המפקד על מצב כוחותיו. מכל מקום מן הדין להקפיד יותר על נטית הדיווח³ לקורסים למפקדים בכל הרמות והחזרות לתפישת החייל בעת אימונו הבסיסי.

מנהלה

שופטי מנהלה עלולים לראות את עצמם כמצווים רק על בדיקה: האם וכיצד מולאו הטפסים, השו"ב רים והדו"חים מכל הסוגים. אם יעשו כך — יזנחו, לעתים, את בדיקת יעילות המנהלה בבעיות כגון: האם תובלת הדרג הלוחם הגיעה במועד, האם יש מים במשלט, האם יש שמיכות לאנשים, האם הארר חות הן חמות וכד'. מיותר להסביר שראיה כזו היא מוטעית וש"הטפסים" הם רק אמצעי ליעול המנהלה ואינם מהווים מטרה כשלעצמם.

מתוך אותה גישה הסוברת שבתמרון גבדקים הדברים ה"עיקריים" בלבד — עשויים גורמים שאינם עיקריים, כביכול, להיות מוזנחים. על-כן, יש ונש"כחים תוך כדי מהלך התמרונים הגורמים המנהל-תיים כמו אפסנאות ותר"פ. מידת השיכחה עלולה להגיע לכך שלא ישותפו בתפוצת האינפורמציה; לעתים אף לא יישאלו לחזות דעת בענינים מבצעיים שנתוני מנהלה קובעים לגביהם. אל יתפלא המפקד הנוהג כך — המתרכז ב"עיקר" וזנח את הצד ה"טפל" של מנהלה — למצוא נקודת איסוף פצועים הממוקמת באופן כזה שהיא גלויה לאויב ומוס"רתת לכוחותיו שלו. תשובת הרופא לתמיהתו של המפקד עלולה להיות: "איש לא אמר לי היכן האויב..." ואל יתפלא מפקד שנהג כך אם ימצא שלא בוצעה פקודתו בדבר הסעת שתיים מיחידות המשנה שלו בבת אחת למרחק רב. תשובת הקצין האחראי עלולה להיות: "אילו שאלת אותי בזמן התכנון הייתי אומר לך מיד שאין לנו רכב אלא להסעת יחידה אחת..."

3) נטית — מצב נפשי של עירנות ותשומת לב לחופעה מסוימת (Mindedness). — המ"ר.

מודיעין בשדה פרושו: עמדת תצפית, משקפת, סיריז, סיור מפקדים

תמרון נותן הזדמנות לנסות אמצעים אשר יקשה לנסותם בשאר ימות השנה. הפרדות למשל, הן אמצעי שאל השימוש בו יש להתרגל, וזאת הן מבחינת ההתרגלות לצדדים הטכניים שבה פעלתן והן מבחינת הרגלת המפקדים לרעיון של שימוש כזה. ככל שיתרבה הנסיון בפרדות בתמרונים — יעשה השימוש בהן שכיח יותר ויעיל יותר הן בתמרונים והן במציאות. יחד עם זאת יש לבקש דרכים לאמן את הגייסות בהפעלת אמצעי זה לא בתמרון בלבד, אלא אף כחלק מתכנית האימונים הרגילה.

התמרון מבליט בעיות אפסנאיות, קטנות של הרגלי, אשר בלעדי התמרון — מתרגלים אליהן וצוברים עליהן לסדר היום. התמרון מאפשר את בדיקת החגור, המימיה, הונדים האישיים, צורות השינה או שקי השינה, מנות הקרב, את בדיקת הציוד של חייל המילואים וכד'. אולם רע יעשה המפקד אשר יוניח את אלה בכל ימות השנה, ויחכה עד לבדיקתם בתמרון, כדי לתקן ולשפר את הטעון תיקון ושיפור.

התמרון בשטח ההררי

הכושר הגופני של החיילים והמפקדים, כוח הסבל שלהם ואימונם למאמץ הליכה — כל אלה חשובים לא פחות מתכניות מעולות והערכות מצב מבריקות. כי התכנית היפה ביותר עלולה להתנפץ בפעולה במסגרות, או אם תחסרנה את "רוח הגייסות". לעומת זאת — גדולים סיכוייה של יחידה להצליח (אף אם תכנית המבצע משוכללת פחות) אם היא מצוידת בערכים אלו. ושוב משל קלאוזביץ: "בענין מלחמת הרים יש להעיר, בדרך כלל, שהכל בה תלוי בכושרם של מפקדי המשנה, של הקצינים, וביחוד ברוחם של חיילינו, אין כאן צורך בכושר תמרון גדול, אלא ברוח-לוחמים ומסירות לענין בכל לב, כי כל איש ואיש נמצא פועל פעולה עצמאית אם מעט ואם הרבה". ושוב הגזים קלאוזביץ בקבעו ש"אין כאן צורך בכושר תמרון גדול". אדרבא ואדרבא — יש צורך בכושר תמרון גדול ויש לאמן את האנשים ואת המסגרות לכך, שכן ההליכה הקשה בהרים והשליטה במסגרות הם דברים הנרכשים תוך כדי אימון מתמיד ורב.

התמרון בשטח הררי יראה שוב שאין המפות מבטאות נכונה את השטח; ואפילו לא אלה המפורסות ביותר. יפה, על-כן, השימוש בצילומי אוויר במקום במפות או במשותף אתם. התמרון נותן אפשרות להתרגל לשימוש באלה.

פעילות על סמך מודיעין

כשם שעלולים להיות מקרים של אי-הפעלת המודיעין ואי איסוף ידיעות במידה מספקת — כן עלול לים להיות מקרים בהם יהיו איסוף-ידיעות טוב והערכת-מצב נכונה של המודיעין, ואולם לא יהיה להם שימוש בתכנון ובביצוע (משל, כאילו המודיעין קיים בשביל עצמו ואינו אמצעי לתכנון ולביצוע הול הקרב). יפה יעשה, איפוא, המפקד שידע להפעיל את אמצעי-האיסוף וגם להשתמש במודיעין שיובא אליו.

סגירת מעברי הגבול

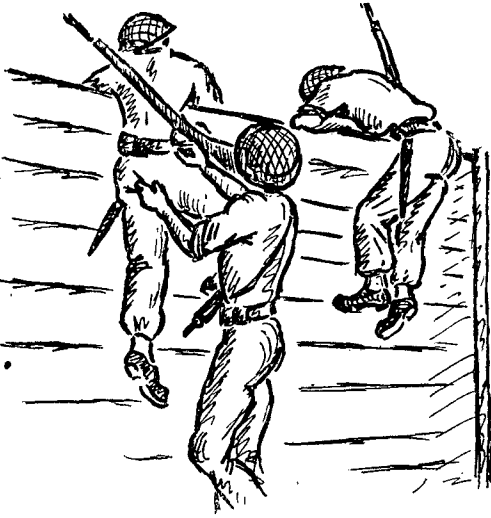
בתמרונים עלול לקרות שכלי-רכב וחיללים יתעו וימשיכו בדרכים ובכבישים אל מעבר לקוי „האויב“ ויפלו בשבי (שכן הכבישים והדרכים נסללו ברציפות עוד לפני „המלחמות“). לרוב — יהיו אלה אפסנאים, קנטינות ניידות, נוהגי פרדות וכי' — אנשים שאינם יודעים תמיד היכן החזית והיכן הגבול. ואולם, אין בעלת-תפקיד המחוסן מראש בפני תקלה כזאת; ואפילו קצין-המודיעין חייב להזהר פן יקרהו כדבר הזה. והתרופה מהי? — „ביום שתקבל את הפיקוד לידך, חסום את מעברי הגבול!“ (סון טסו).

מקום המפקד

המפקד המשתתף בתמרון חייב להכין עצמו מראש לטענות שיטענו כנגדו על המקום שיבחר בו כמוצב פיקוד. יהיו טוענים שהוא קרוב מדי לחזית (ואז „אינך מסוגל לפעול“) ואילו אחרים יבואו בטענה הפוכה — שהוא רחוק מדי (ואז „אינך יכול לשלוט במצב נכונה“). נראה לי, שאת המקום בו צריך להמצא המפקד לא יכול לקבוע איש זולתו: המפקד עצמו רק הוא עשוי לבחור את המקום הראוי.

תנועה

רבות היחידות שתתלבטנה בבעיות התנועה — ענין שבקוי חזית פעילים הריהו מחייב שימת לב

חשיבות אימון הפרט

לבעיות העלמה ואבטחה. ככל שהיחידה גדולה יותר — גדלה הבעיה ונוספת לה גם בעית השליטה והקשר. השיטה של הסתננות, אשר הסינים בקוריאה משתמשים בה רבות — מן הראוי לתת עליה את הדעת.

רוח-הגייסות והסברה

חשיבותם של רוח-גייסות ושל הסברה בעת תמרון אינה נופלת מחשיבותם בזמן מלחמה. אין זאת אומרת שיש להציף את החיילים בעלונים ובכרוזים המלאים השמצות הדדיות. אולם, ההסברה ע"י המפקדים, עת-נים יומיים המגיעים בעתם, פעולות בידור וכי' — אלה חשובים לאין ערוך. במיוחד חשוב הטיפול בשטח זה בין אנשי המילואים.

**

לסיכום — התמרון הנו בית-ספר למלחמה, הבא להציג תנאים הדומים ככל האפשר לתנאי מלחמה. על-כן עלינו לערוך תמרונים, ללמוד מהם ולמצות אותם — ולחזור ולעסוק בהם לתקופת השנה.

מודיעין וקצין המודיעין

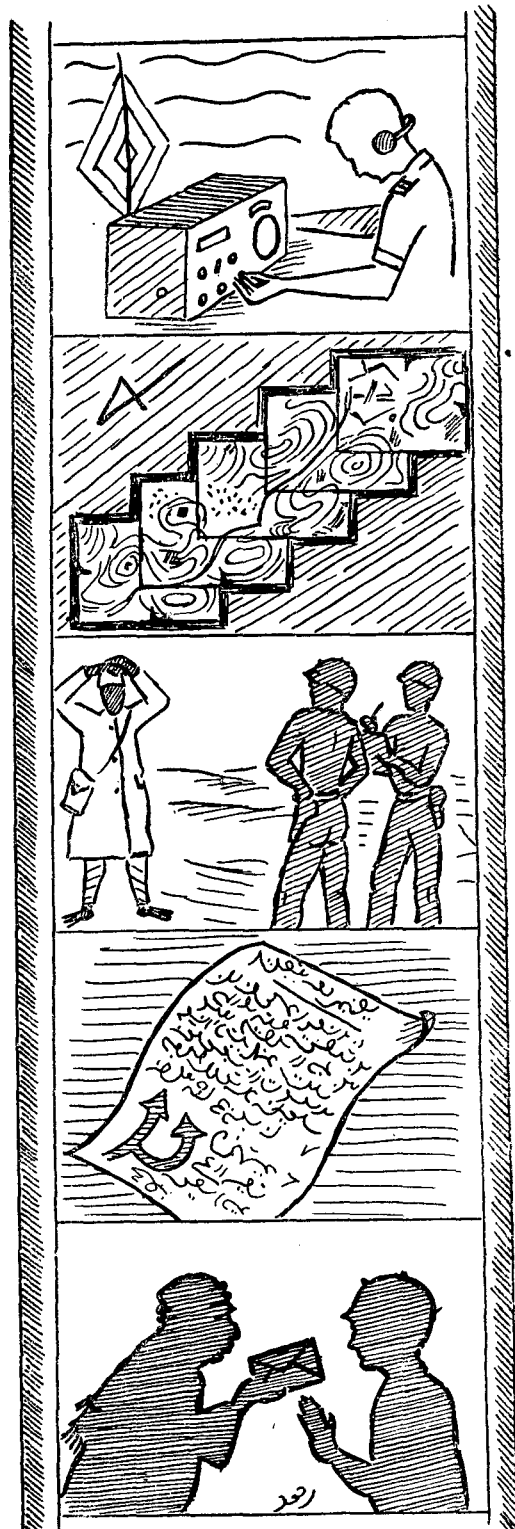
רבות נאמר כבר על חשיבות המודיעין וערכו. ואעפ"כ, פליאה היא, עד כמה נשכחים דיבורים אלה בשעת מעשה. עדויות לכך משמשות דוגמאות הסטוריות מזמנים רחוקים ואף קרובים.

אין בדעתי להוכיח במאמר זה את חשיבותו של מודיעין. אני יוצא מן ההנחה, כי חשיבותו של המודיעין במלחמה ברורה וידועה; ואם נשכחת היא לעתים, בשעת מעשה, אין שכחה זאת אלא פרי רשלנות, חפזון או לחץ הפעולות. ואעפ"כ אחזור על מספר נקודות, הנראות לי כטעונות הדגשה.

הידיעות מונחות ביסוד כל פעולה אנושית, ועל אחת כמה וכמה שהמודיעין הוא יסוד כל פעולה צבאית. באמרנו ידיעות אנו מתכוונים לחומר הגלמי, לכל עובדה הבאה לידיעתנו בכל אמצעי שהוא ובכל דרך שהיא. ידיעות יכולות, איפוא, להיות אף בלתי מדויקות, כוזבות ומטעות. באמרנו מודיעין אנו מתכוונים לידיעות, שעברו תהליך מסוים של עיבוד ונתגלו כנכונות ומאומתות. אם הידיעות הנן חומר הגלם הרי המודיעין הוא התוצר הראשוני (לעתים דורש הוא עיבוד נוסף, סיכום ואיחוי עד הפיכתו לתוצר מושלם).

איסוף הידיעות היא הפעולה המביאה את העובדות, על כל אשר קיים ומתרחש, לידיעתנו. אין להתעלם מן העובדה כי איסוף ידיעות הינו פעולה הדורשת, לעתים, זמן, הקדשת אמצעים וחשומת לב. יש והמפקד עומד בפני הברירה: לפעול מיד, באין בידו ידיעות מספיקות, אולם עם הסיכוי לנצח בזכות ההפתעה — או להשהות את הפעולה, כדי לאסוף ידיעות, אולם יחד עם זאת, לאפשר לאויב להתכונן, וכך לאבד את יתרון ההפתעה.

זכותו של כל מפקד לסכן ולהעזי בתחום שיקר ליט הגיוניים ומעשיים מספיקים. על-כן, אל נופתע אם לעתים תבוצענה פעולות ללא איסוף ידיעות מספיק, לא תמיד בא הדבר להעיד על חוסר תשומת לב לענין המודיעין; לעתים הרי זה סיכון מחושב (Calculated Risk). שומה עלינו להמנע, ככל האפשר, מפעולות מסוג זה; אולם יחד עם זאת חייבים אנו לשכלל את איסוף הידיעות ותהליך עיבודן עד

אמצעי איסוף

כדי יכולתנו לספק מודיעין, ולו גם בלתי-שלם, לצורך תכנון כל מבצע.

צבא הרוצה לתת למפקדיו לפעול במהירות וללא טרדות של עבודת מודיעין חייב להחזיר את הכרת המודיעין ותחושתו בכל רחביו. עליו להגיע להטמעת תחושת המודיעין בתודעתו של כל חייל מחייליו.

מקום המודיעין בעבודת המטה

נהגים לומר, כי המטה ניתן למפקד כדי לסייע לו במילוי תפקידיו הרבים והמסובכים. המטה מחולק למטה מתאם ולמטה מקצועי. המטה המתאם הוא זה הממלא את תפקידיו העיקריים של המפקד; ואילו קציני המטה המקצועיים ממלאים תפקידים מקצועיים-ספציפיים.

השם קצין מטה מתאם ניתן לסוג מסוים של קציני מטה, מאחר שמצד אחד הם מתאמים מספר קציני מטה מקצועיים בתחום תפקידם העיקרי — ומצד שני הם מתאמים את פעולת היחידות הכפופות למפקדיהם בתחום תפקידם זה.

תפקידי המפקד העיקריים הם:

(א) תפקידים מבצעיים (כולל תכנון המבצעים, גיהול המבצעים ואימון למבצעים) — אג"ם.

(ב) תפקידים הקשורים בטיפול בכוח אדם — אכ"א.

(ג) תפקידים הקשורים במערכת ההספקה והפיקוי — אג"א.

מבנה המטה המתאם אינו עונה על כל תפקידי המפקד העיקריים. יחסי ציבור, למשל, הם אחד מתפקידי המפקד העיקריים ואעפ"כ אינם מחייבים קצין מטה במטה המתאם.

אף תפקידי המודיעין נראים בעיני כ אחד מתפקידי המפקד העיקריים. אולם אינו סבור כי תפקידי המפקד העיקריים מחייבים ביצועם ע"י קצין מטה מתאם. אין לומר מראש אם דבר זה יעלה, או יוריד מערכו ומיכולת פעולתו של המודיעין, המותנים בעיקר ביחס המפקד לענין המודיעין.

הגדרת מעמדו של קצין המודיעין כקצין מטה עברה — ועדיין עוברת — גלגולים שונים. מהו קצין המודיעין?

קצין מטה מתאם?

קצין מטה מקצועי?

קצין-מטה מתאם עוזר?

קצין מטה אישי?

הבה ונראה מה פירוש כל אחד מהכינויים הנ"ל. לפי הגדרת תפקידיו של קצין-מטה מתאם — המתאם את הפעולות הקשורות לתחום נושא

מיוחד — אפשר לטעון כי אף קצין המודיעין הנו קצין מטה מתאם. שהרי החל מרמה מסוימת ומעלה הוא מתאם קציני מטה מקצועיים הכפופים לו: קצין פענוח צילומי אויר, קצין חקירת שבויים וקצינים אחרים לתפקידים מיוחדים. אולם, מכל-מקום, אין לראותו כקצין מטה מתאם עיקרי.

ישנם הסבורים כי הקמ"ן הנו קצין מתאם-עוזר, או עוזר לקצין-מתאם וכמהו כקצין המבצעים. אולם קיים הבדל יסודי בין שניים אלה. למעשה משמש קצין המבצעים עוזרו של קצין האג"ם, לתפקידים מסויימים ואין, כמעט, כל קשר ישיר בינו לבין המפקד. ואילו הקמ"ן — עקב חשיבות הנושא אשר הוא מטפל בו — מקיים, מגע יום-יומי, ישיר והדוק ביותר, בינו לבין המפקד.

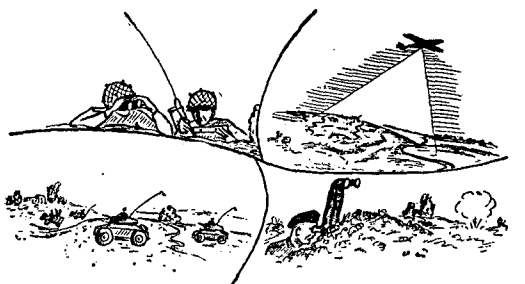
נהגו לומר כי קצין המודיעין הוא קצין מקצועי. אמנם, הגורסים כך הסתייגו והוסיפו כי אמנם הנו מקצועי, אולם אינו דומה לקצינים המקצועיים האחרים. אם רואים אנו את קצין המודיעין כקצין מקצועי, משמע ששטח פעולתו הנו מקצועי ספציפי. האמנם כן הוא?

עבודת המודיעין מורכבת משני תהליכי עבודה עיקריים:

האחד — איסוף הידיעות, שהוא בחלקו הגדול נושא לפעולה מקצועית. פעולה זו מבורצעת ע"י סיירי אויר, צלמים, חוקרי שבויים, מפענחי צלומי-אויר, סוכנים וכדומה.

השני — עיבוד הידיעות שהגות הליך מתמש בה הגיונית ואינו נושא לפעולה מקצועית. עיבוד הידיעות יכול להיעשות ע"י כל קצין בעל השכלה צבאית ברמה מתאימה. אם אנו מסתכלים על הקמ"ן כעל הקצין העוסק בפעולת איסוף-הידיעות יכולים אנו לראותו כקצין מטה מקצועי. אולם, בהסתכלנו עליו באספקלרית תהליך העיבוד איננו יכולים שלא לקבוע כי אינו קצין מקצועי.

האם הנו קצין מטה אישי של המפקד? לא ולא. קציני המטה האישיים הם אותם העוזרים האישיים

פעולת המודיעין: (א) איסוף ידיעות

המסייעים למפקד בעיקר בפיקוח על פעולות מסוימות ואינם משתתפים בתהליכי עבודת המטה. ודאי שאין לכלול את קצין המודיעין ביניהם.

בסיכום: עיקר פעולותיו של קצין המודיעין הן כפעולות קצין מטה מתאם, אף כי חלק מעבודתו הנו מקצועי. אולם מאחר שאינו קצין מטה מתאם עיקרי הריהו למעשה קצין מטה מחאם מדרגה שניה. אפשר, על-כן, לקבל את ההסברה, כי הנו קצין-מטה מתאם עזר.

הבה ונבחון את מהות עבודתו של הקמ"ן ונקבע לפיה מה מעמדו במטה ומהם קשריו עם המפקד.

תכונותיו של קצין המודיעין

בצדק נוהגים לדרוש מקציני מטה לא לויאליות פורמלית בלבד, אלא אף לויאליות רוחנית, שפירושה של זו הפיכת רצון המפקד לרצון קצין המטה ומחשבת המפקד למחשבת קצין המטה. לויאליות רוחנית זו מחייבת אף את קצין המודיעין.

תפקידו של הקמ"ן מעמידו לעתים במצב לא נעים, בהביאו בפני המפקד ידיעות והערכות העומות, לפרקים, בניגוד לקו מחשבתו של המפקד ואשר לעתים אף סותרות אותה. כיצד צריך לנהוג הקמ"ן במקרים כאלה? בטרם נענה על שאלה זו — ננסה לבחון מספר גורמים.

תפקידו הקשה של הקמ"ן מחייב בחירת קצינים בעלי תכונות מסוימות, אשר יאפשרו להם לבצע את עבודתם ביעילות. ואלו הן התכונות:

(א) כנות ונאמנות לעובדות — היכרות לעומד ולהודות אף בעובדות שאינן רצויות.

(ב) אומץ מחשבתי — לפרש משמעויות הידיעות ולהסיק מסקנות העומדות, לעתים, בניגוד להלך רוח מקובל ולמאויים גלויים או נסתרים.

(ג) עקביות והיפוכה — עקביות בניתוח הידיעות והכושר לשנות דעה בהתגלות ידיעות חדשות המחייבות זאת. היכולת להשתחרר מעקביות נוקשה, ההופכת לעקשנות נואלת.

(ד) כושר מחשבה אנליטי — היכולת לבחון ידיעות.

(ה) כושר מחשבה סינטטי — היכולת לצרף משמעויות הידיעות ולאחותן לתמונה שלמה ובעלת משמעות.

קשה ביותר למצוא קצינים, אשר יהיו מחוננים בכל חמש התכונות המפורטות לעיל. בהעדר קצינים כאלה חייבים אנו לקבוע דפוסיים ותקנות עבודה, אשר יביאו לכך כי קציני המודיעין יעשו את עבודתם לפי שלוש דרישות:

(א) נאמנות לעבודה;

(ב) ניתוח הידיעות לנוכח המשימה;

(ג) שירות המשימה ע"י איסוף בלתי-פוסק של ידיעות.

הסכנה הגדולה ביותר הרובצת לפתחו של הקמ"ן היא הנטייה „למצוא חן“ בעיני המפקד וקציני המטה האחרים, להביא להם אותן ידיעות הנעימות והמשרות את השקפותיהם: כי כיצד יסתכלו על הקמ"ן המביא ידיעות, אשר מחייבות שינוי תכניות, שהושר קע בהן עמל רב?

מתוך ראיית הסכנה הגדולה שבכך ומתוך העובדה כי אין צבא בעולם שיהיה מבודד בשפע של קצינים, המחוננים בכל התכונות האידיאליות של קצין המודיעין — עלינו לקבוע כי יש הכרח בהבטחת חופש המחשבה של קצין המודיעין.

כיצד יובטח חופש זה?

אין ספק כי חובת הלויאליות המחשבתית חלה גם על הקמ"ן. אולם חייב הקמ"ן לזכור שעליו להלחם על דעתו גם אם הנה בניגוד לרצונו — וחייב המפקד לכפותו לכך. הלויאליות המחשבתית המחייבת את הקמ"ן חלה עליו בשטחים הבאים:

(א) בהפעלת אמצעי האיסוף;

(ב) בעיבוד הידיעות;

(ג) בהפצת המודיעין מחוץ לכתלי המפקדה.

אם לגבי הפעלת אמצעי האיסוף והפצת המודיעין אין מקום לפירושי הלויאליות, הרי לגבי הלויאליות שבעיבוד הידיעות יש להדגיש מספר נקודות.

פעולת המודיעין: (ב) עיבוד הידיעות למודיעין

פעולת המודיעין: (ג) הפצת מודיעין

של הקמ"ן לדרגי ביניים של קציני מטה. טיבה של מחשבה, שקולטת היא תמיד מן הקצת שבנימות אישיות. ככל שירבו דרגי הביניים בין הקמ"ן לבין המפקד עשויה הלויאליות המחשבתית להיחפך לשעבוד המחשבה ואין אסון גדול מזה לנושא המון דיעין בפרט ולצבא כולו.

זיקתו הישירה של קצין המודיעין למפקד, זו אשר מנעה תמיד את הגדרתו כקצין מטה לפי אחת ההגדרות הנ"ל, הנה מחויבת המציאות והכרחית. זיקה ישירה זו כוללת רק את הפעולה הקשורה לתהליך עיבוד הידיעות, מאחר שהוא פרי תהליך ניתוח מחשבתי.

נשאלת לבסוף השאלה: אם כך הוא הדבר, במה מתבטא תיאום קצין המודיעין ע"י קצין האג"ם? לדעתי מתבטא תיאום זה בשלושה נושאים:

- (א) בפעולות שוטפות ושגרתיות;
- (ב) בהפעלת יחידות למשימות מודיעין;
- (ג) בפירוט הנחיות המפקד.

לעומת אלה אין קצין האג"ם מתאם את הקמ"ן הקשור לתהליך עיבוד הידיעות.

בסיכום:

בצבאות הדלים בצידה, אשר אינם יכולים לבנות את מלחמתם על עדיפות בכוחות, מהוה המודיעין נשק בעל חשיבות ממדרגה ראשונה. תפעולו הנכון של נשק זה מביא ברכה. תפעול שאינו נכון עלול להיות לרועץ.

הלויאליות המחשבתית של הקמ"ן למפקדו חלה עליו גם בשטח עיבוד הידיעות. ברם, קיימת סכנה, שהערכת הקמ"ן לא תמצא חן בעיני המפקד, שביסס את תכניותיו על הערכות אחרות. במקרה כזה עלול קמ"ן חלש אופי לסגל את הערכתו לרצון המפקד. אם יפעל כך הריהו פועל לפי לויאליות כוזבת. כי הרי רצונו של המפקד הוא תמיד לדעת את האמת ואת כל האמת על האויב, גם אם אינה נעימה לו. חובתו של הקמ"ן להיות נאמן תמיד לרצון זה של המפקד וחייב המפקד לכפות את הקמ"ן לנאמנות כזו לאמת. קיימים רגעי חולשה בהם המפקד עלול להתעלם מהאמת שבהערכת המודיעין, אולם תמיד ישאף לכפות על הקמ"ן את הלויאליות לרצונו לדעת את האמת על האויב. ומה עוד שבידי המפקד זכות ההחלטה הסופית לגבי דרך הפעולה שיבחר. לויאליות מחשבתית של הקמ"ן למפקד עשויה להיחפך פלסתר, אם יתרגמה כלויאליות מחשבתית

מתוכנה של החוברת הבאה

שריון — מול נשקיבוקע־שריון (מלחמת קורדיאה)

טקטיקה של הגנה — ס/אלוף בן

כיבוש הארץ ערב מלחמת החשמונאים — ס/אלוף גלילי

חיל הים במלחמת השחרור — ס/אלוף שור

בעיה א' להשתלמות טקטית (בסדרה לטקטיקת יחידות זעירות)

אפסניה-צנאית ולוגיסטיקה

סגן-אלוף צ. א.

הלוגיסטיקה במלחמה העתידה

מכלי-הובלה אחד למשנהו במחסני-ביניים.

ד. מושג חסכון בכוח אדם ע"י ביטול חוליות-הביניים.

יש להניח שבעתיד הקרוב יחולו שיפורים ניכרים בהליקופטר וברוטור באשר לטוה, למהירות ולכושר העמסה גם יחד. אולם נוכח ההתפתחות המהירה של האויריה והתישנותם המהירה של מטורי-סיס-שזה-עתה-גבנו ולאור העובדה שכלי טיס הם יקרים מאוד (הליקופטר הסילוני העתידי הנושא 12 טון — יעלה בערך 350.000 דולר לעומת 4 כלי רכב 3 טון כ"א, העולים בערך 9.000 דולר) ונוכח הפגרי-עות הגדולה של כלי-טיס, נבין שיכולת החזקה של מטוסי אספקה כנ"ל, מהוה בעיה כספית לגבי עמים עשירים, קל וחומר לגבי עמים שאינם שייכים ל"מזרח-הגדולים". אמנם, מאידך גיסא, אין לחלק את הטונז' הדרוש לעוצבה למספר כלי-רכב (וע"י כך נקבל מספר גדול מאוד של כלי רכב הדרוש לצרכי הספקה של העוצבה), היות וחלק מהעברת האספקה לעוצבות הלוחמות נעשה כיום ברכבת או באמצעות צינורות. לדוגמא: העברת דלק ומים, המהוים בערך 1/6 טונז' האספקה היומי של הדיביזיה. דבר זה מוזיל עוד יותר את ההובלה היבשתית ומקטין את מספר כלי הרכב הדרושים.

לצורך הבאת טייסות רבות של הליקופטרים לשטח העורפי של הדיביזיה — המצמצם לרוב לקילומטר-רים ספורים בלבד — יש צורך להבטיח שליטה מוחלטת במרחב האוירי שמעל לדיביזיה ובמסדרון האוירי אליה. באם תנאי זה לא יקוים, יושמדו מטוסים איטיים אלה על ידי "צידי האספקה" (מטוסי הירי-טה), בדיוק כפי שזה קורה לשיירות כלי-רכב — או אף בצורה יותר יעילה. ולא עוד, אלא שטייסות אלה אינן יכולות להשתמש בגורם ההסוואה — דבר הניתן לשיירות רכב. מובן שגם לגבי שיירות אויריות תתהוו בעית פקקי תנועה חמורה ביותר בשטחים קדמיים.

(תיאורי הטייסים בקוריאה, מבליטים את הקשיים

מאמרו המצויין של קולונל אורלנדו * מבליט את הנטיה של הוגי הדעות הצבאיים, להקדים את ההתפתחות הטכנית של הסיוע הלוגיסטי לפני ההתפתחות הטקטית. במאמרו זה מנבא קול' אורלנדו, שבעקבות שיטות הלחימה העתידות, יחול שינוי מכריע בשיטות הסיוע הלוגיסטי לכוחות הלוחמים ומרביתו ינתן דרך האויר באמצעות רוטורים ** והליקופטרים.

נקבל כהנחה את דעתו של קול' אורלנדו בדבר אופיה של המלחמה העתידה וכן נקבל כהנחה את מסקנותיו לגבי סיוע לוגיסטי. עתה נברר נקודות מספר שלא הובהרו במדה מספקת ע"י כותב המאמר. נדמה שכמה מחסרונותיה של שיטה המוצעת הובלעה, וע"י כך עלול הקורא להתעלם ממספר קשיים הטמורים בביצוע הצעותיו האמורות.

כל ההשגות המובאות כאן לגבי אותו מאמר מבוססות על שתי הנחות: א) שהמאמר דן במלחמה העלולה לפרוץ תוך עשרים השנים הקרובות; ב) שלא יחול מפנה מהפכני בהתפתחות האויריה.

* *

קולונל אורלנדו מביא ארבעה יתרונות חשובים לשיטת הסיוע המוצעת:

- א. השיטה החדשה מבטלת את הצורך להשתמש בצירי תחבורה יבשתיים שהנם פגיעים וכן מאפשרת סיוע מהיר לכוחות ניידים. שיטה זו משחררת את הכוחות מתלות בצירי התחבורה היבשתיים לצרכי הסיוע הלוגיסטי.
- ב. חוליות הביניים בשיטות המערך הלוגיסטי מתבטלות ומושגת פשטות-תפעול מקסימלית.
- ג. מושג חסכון ע"י מניעת העברות של ציוד

* בחינתיה הלוגיסטיות של מלחמה עתידה" מאת קול' אלברטו אורלנדו. התפרסם בצקלון מס' 4, יוני 1953 — מתוך הדו"ריהון הצבאי האיטלקי.
** כנראה מתכוון קול' אורלנדו להליקופטר-המתלה בו מוצגת הרוטור לצקלון — מעין "סל" התלוי לו מתחתיו — ומסוגל לשאת 12 טון — כגון ה-XH-17 — (ראה ילקוט "גייסות מוטסים" עמוד 190). — המ ע"ר.

עליונות אוירית, מזג אויר נאה, חסדי קשר ועבודת
מטה מורכבת, הנדרשת לביצוע שיטת-אספקה בדרך
האויר.

לאחר קבלת ההנחה, שהאמצעים האויריים יביאו
את האפסניה עד לדרגים הדיביזיוניים ולנוכח העוב-
דה שלרוב אין לקרופוס אמצעים לוגיסטיים אור-
גניים — מסתבר שלמעשה יבוטל דרג אחד או שניים
לכל היותר, והשינוי העיקרי יהיה בעובדה שצנור
האספקה יהיה אוירי במקום יבשתי. גם לפי השיטה
המוצעת תשארנה בשיטות האספקה שתיים-שלוש
חוליות יבשתיות, דוקא בחלק הקריטי — בגופים
הלוחמים — קרי: דיביזיה, רגימנט וגדוד. קושיה
זו טובה גם כלפי היתרון הרביעי שמונה הקול-
אורלנדו בשיטתו המוצעת.

* *

כל השיקולים שהובאו לעיל יפים לגבי מלחמה
בין מעצמות. באשר לעמים קטנים, השיקולים
הם אחרים לגמרי. ואלה הם:

1. אופי הלחימה

לרגל היות זירת המלחמה מצומצמת, יהיה אופי
המלחמה שונה מזה המתואר ע"י קולונל אורלנדו.
לא מקרי התנגשות הקשורים זה בזה במובן אסטרטגי
ע"י כוחות ניידים מאוד על פני מרחבים גדילים,
אלא מלחמת הגנה-התקפה כשכל צד מגן על שטח
מבלי להתחשב תמיד בערכו הטקטי. בטוחים וחזקים
יותר תהיינה מדיפעם התנגשויות נוספות, בעלות
אופי של פשיטות, במטרה להרוס את קוי האספקה
ואת מרכזיה ולהשמיד כוחות קטנים בעורף (ולא
יהיה זה חלק מתשבץ התנגשויות, במטרה להשמיד
את עיקר כוחות האויב בשטחים עורפיים שלו).
צמצום זירת המלחמה יהיה גם סכנה מתמדת של
התקפה מצד מטוסי האויב, היכולים לפטרל את שמי
הארץ ללא סכנה ניכרת (אם נניח שלשום צד אין
עדיפות אוירית מכרעת) דבר המקשה ביותר על
תנועות שיירות מטוסי-אספקה אטיים ומקל על
גילויים המהיר.

נוכח תנאי לחימה אלה, נראה ששיטת האספקה
תהיה מבוססת על מספר קטן ככל האפשר של
דרגים; ועיקר ההובלה בשטחים קדמיים תבוצע
בכלי-רכב וחליים — או וחליים למחצה — המסוגלים
לעבור שטחים קשים (באשר אינם קשורים לדרכים)
ובעלי יכולת לעסוק בהובלת לילה. במידה והמלחמה
תהיה ניידת יותר, תזרום האספקה קדימה באמצעות
שיירות אספקה בעלות ניידות גדולה שרכבן מותאם

בהם הם נתקלים בהשמדת שיירות אספקה או כלי
רכב בודדים. פגיעה בכלי רכב מסוים ממטוס המהיר
של ימינו, קשה ביותר. לאור זה יש להבין גם את
העובדה, שלמרות ההתקפות ההולכות ונשנות על
שיירות האספקה של צפון קוריאה, לא נפגעה רצינית
רשת האספקה שלהם, ומהלך הרכבת חודש יומיים
אחר חתימת הסכם שביתת הנשק).

אין להניח שאיוז מעצמה שהיא תוכל להבטיח
את השליטה המוחלטת (באם בכלל ניתן היום דבר
זה לביצוע) של מטוסים מעל פני השטח של פעולת
הדיביזיה והמסדרון, המלחמה בקוריאה הוכיחה
שהלילה הנו בן-ברית יעיל יותר לשיירות קרקע,
מאשר לשיירות אויר. וכאן חשוב לזכור שהצורך
בקוי תחבורה יבשתיים לא יבוטל לחלוטין, היות
ואף כותב המאמר מניח, שעצם העברת הכוחות
תעשה בעיקר באמצעים יבשתיים, ורק הסיוע הלור-
גיסטי ניתן באמצעות האויר. ובכן, למרות הכל,
נצטרך לקיים רשת דרכים יבשתיים, תחנות ביניים
וכל הקשור בזה, והחלל הלוגיסטי יהיה רק לגבי
אספקה בלבד.

המטרה אשר מציב קול' אורלנדו בדבר חסכון
בדרגים — מטרה רצויה היא. אולם התמונה אשר
הוא נותן מן המצב הקיים אינה שלמה. מן המאמר
אפשר להבין שהשרשרת הלוגיסטית מורכבת מדרגים
דרגים; כל דרג מעביר לדרג אחד נמוך ממנו, המפ-
רק את האספקה למחסניו; הלו שוב מעביר לדרג
נמוך ממנו באותו אופן; וכן הלאה עד שהאפסניה
מגיעה ליחידה.

למעשה אין הדבר כך והשימוש בדרגי האספקה
הנו גמיש ביותר. כיום מדלגים לפעמים על שנים-
שלושה דרגים, כשהמצב או סוג האפסניה מחייב
זאת. לדוגמא: גדוד חי"ר, מדלג לפעמים על דרג
החטיבה, הדיביזיה והקרפוס ומקבל את תחמושתו
ישר מבסיסי הארמיה. דיביזית שריון מדלגת לפע-
מים על שלושה דרגים ומקבלת את הדלק שלה ישר
מהחלק הקדמי של השטח המנהלתי העורפי.

כדוגמה לגמישות זו, אפשר להביא את שיטת
האספקה של ארמיה המתוארת באופן סכמטי במרשם
המובא בעמ' 56.

הדרגים כפי שהם קיימים בהווה, יוצרים גם מרחב
אספקה לכוחות המתמרנים ולכוחות המסייעים העור-
פיים. כוח הנע במרחב מסוים וכן יחידות מסייעות
עורפיות (תותחים כבדים, עוצבות בתנוחה וכו'),
נמצאים לפי הארגון הקיים, בטווח מתקבל על הדעת,
ומקבלים את אספקתם הדרושה אף מבלי להבטיח

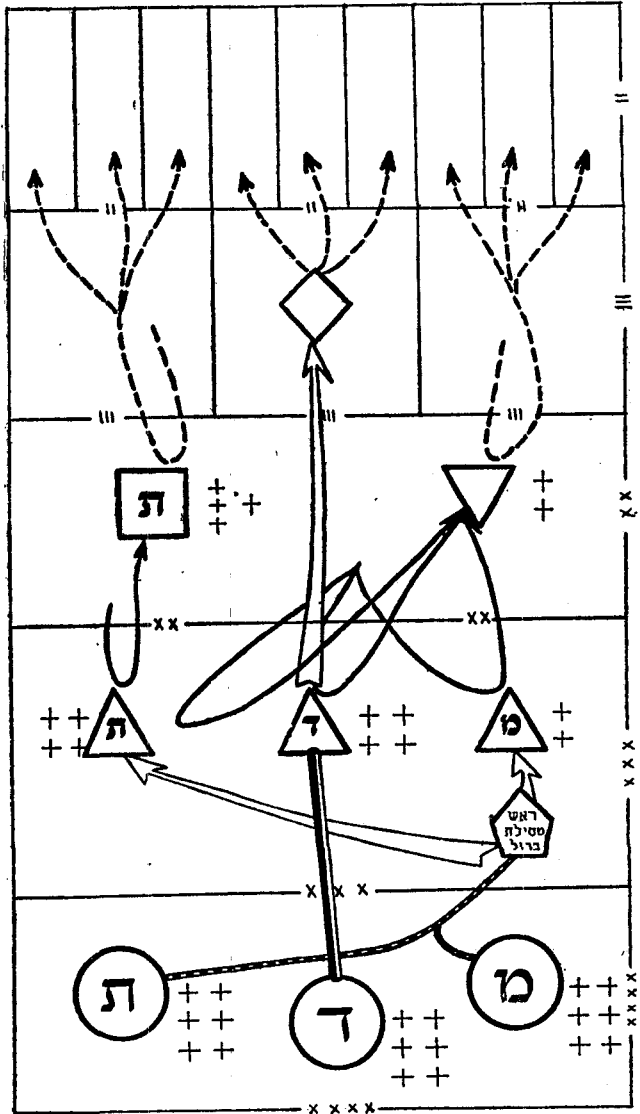
שיטת האספקה של ארמיה / סכמטי.

מקרא

- מסה"ב
- דכב ארמיה
- רכב דיביזיה
- דכב הדג'ימנט
- צנור
- מתקן ארמיה
- △ " קדמי
- מצבורים ומתקנים דיביזיוניים
- ◇ נקודות פיצול רגימנטליים
- +++ יחידות שרמים
- ▽ מרחב אחזקה בסיס קדמי משותף לשוכי אספקה דביס
- דלק
- מזון
- תחמושת

גבולות גזרה של.

- xxxxx..... ארמיה
- xxx..... קורפוס
- xx..... דיביזיה
- |||..... רגימנט
- ||..... גזוד
- |..... פלוגה

הצעת הקולונל אורלנדו לסיוע לוגיסטי

(א) שתי מערכות של "ראשי-מסילה" או "ראשי-טעינה ופריקה"; האחת — ליד הדי-ביזיות הפועלות (או עוצבות עצמאיות מקבילות); והשניה — ליד מצבורים או מחסנים גדולים אך מעטים, המפורדים בתוך האזורים מהיותר מרוחקים ומוגנים שב"מרחב הפנים".

(ב) את שתי מערכות ה"ראשים" ישרת האמצעי האווירי וקשרם יקום ע"י אמצעי הקשר האלקטרוניים.

(ג) באמצע — ישתרע ה"חלל הלוגיסטי". באשר לדיביזיות, אפשריים שני פתרונות: — לקיים את הארגון הנוכחי, אך לבטל, כמ"ב, אותן יחידות שירותים הנחוצות כיום בשביל קיום האספקה והפינוי, אשר השיטה תבטל את טעם קיומן; — לקבל לשימוש גם לצורך זה אמצעי אוירי, הקיים כבר — הוא ההליקופטר — ואם זאת לש"מור על מחסה מסוימת של כלי-רכב מנועיים למקרי חרום: דוגמת תנאים אטמוספריים כאלה המונעים בעד טיסה.

בסיסי-אספקה אלה יהיו מסוגלים להוציא מספר שלוחות כמספר עוצבות עצמאיות שתפעלנה באותו המרחב. בימי שלום ירוכזו בסיסים אלה טריטוריאליים ויפוזרו במלחמה כהבטחה בפני הפצצות. יש לקבל את עצת קול' אורלנדו, שרצוי מכל הבחינות להקים בסיסים אלה במערות או לפחות במקלטים פתוחים למחצה ומוסוים. כן ייעשה כל מאמץ לארגן את משק המדינה כך, שבכל מרחב ימצאו האמצעים החקלאיים והתעשייתיים שיסייעו לכוחות הלוחמים באותו מרחב. מבחינת צרכיהם של עמים קטנים, ניתן לסכם את צרכי הסיוע הלוגיסטי כדלקמן:

צמצום דרגי האספקה, גמישות הפעלתם, שכלול אמצעי ההובלה, הבטחת מתקנים וארגון צי-אוויר לסיוע לוגיסטי אלטרנטיבי בשעת הצורך ולמשימות מיוחדות.

מאמרו של הקול' אורלנדו מספק את הניתוח הב-היר אשר בעקבותיו ניתן להגיע למסקנות מסוימות ומיוחדות לכל עם ועם לפי צרכיו, אמצעיו והתנאים בהם הוא נתון.

לשטח — רכב חצי זחלי, רכב 4x4 — כשהן יכולות להגן על עצמן בפני כוחות הטרדה קטנים ומטוסים מנמיכי-טוס. יהיה הכרח להקים צי קטן ויעיל של מטוסי תובלה, הליקופטרים או רוטורים (שיוכלו לשמש לכמה מטרות כאחת: הפצצה, הובלה ופינוי) לצרכי הצנחה, הובלה ופנוי. צי זה יופעל לצורך מתן סיוע לוגיסטי לעוצבת ויחידות פושטות לטוחים ניכרים או ליחדות מנותקות, לצרכי פינוי רפואי דחוף, להטסת גייסות, למשימות מיוחדות בעורף האויב או כתגבורת דחופה.

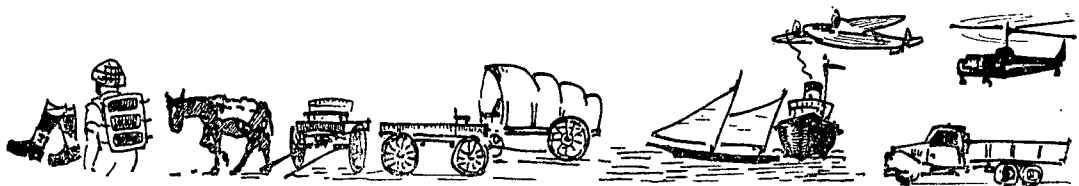
יש לקוות שינצרו אמצעי עזר להפשטת והקלת שיטת האספקה הקיימת. כאחד האמצעים אפשר לראות צינורות קלי משקל, אולי גם מתפרקים (Collapsible), הניתנים להפעלה מהירה לשם הזרמת דלק ומים עד למתקנים העורפיים של הדיביזיה. יש להניח שיחולו שינויים רבים בנשק, ציודו ומזונו של החייל. הקטנת התחמושת במשקל ובנפח, הקטנת משקל ציודו האישי של החייל ונשקו — אף הם יביאו להקלת ניכרת על רשת האספקה.

2. האפשרויות הכספיות

הגורם הכספי ימנע מעמים קטנים הקמת צי אוירי גדול לצרכי תובלה. על-כן, הצי-האווירי אשר תקים מדינה קטנה, יוחזק בעיקר למקרי חירום ולהספקת הצרכים החיוניים ביותר.

3. העדיפות האווירית

נוכח האמור לעיל ונוכח הניגוד שבין הדרישה לפיזור רשת האספקה העורפית מצד אחד ("אין מחוזי" קים את כל הביצים בסל אחד") והצורך בריכוז האמצעים בעורף לשם הבאתם למקום הקרוב ביותר לכוח המבצע את המשימה העיקרית מצד שני — נראה שיקויים ריכוז אמצעים לוגיסטיים בעורף המרחב הנמצא מול כל אפשרות פתוחה עיקרית של האויב.

תובלה בפרדות בתנאי מלחמה

„המזלזל בערך הפרדות, והמוכן לותר עליהן, נמצא לזקה בהבנת מסיבות המלחמה בהרים“.

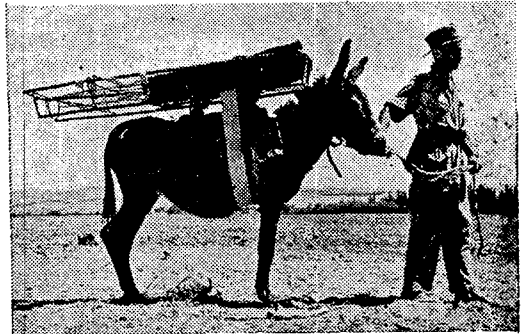
רביאלוף י. ירין
(ב„מערכות“ ע”א, עמ’ 10)

מבט במפת ישראל, ולו גם שטחי, מבלוט לעינינו את אופיו ההררי וההרירי-למחצה של שטח מדינת ישראל, כששטחי השפלה מצומצמים ומתמשכים לאורך החוף בלבד. המדובר ב־40% משטח הארץ, שהנם בחזקת שטח פער־ לה ספציפי להפעלת בהמות משא. לזאת יש להוסיף שטחי גבעות מכוסים צמחית בתה וגריזה* אשר הפעלת בהמות משא תהיה הכרחית להחזקתם. אלה מוסיפים 20% ל־40% הנזכרים, ומהיום יחד 60% משטח הארץ. מספרים אלה מעמידים את התובלה לסוגיה בפני עובדה זו, התובעת את פתרונה.

ידועות לכל מגבלות הכבישים המתוחים באזורים הר־יים העלולים בכליעת להמצא תחת הצפית אויב מן הפס־גות. ברוב המקרים אין כל אפשרות של סטייה מעליהם. נוסף לזאת רבות האפשרויות הפתוחות לפעולה עוינת לגבי התנועה בהם: פטרולים לוחמים, חבלה לסוגיה, חדירה ארוכת־טוח — לכל אלה תשמנה הדרכים האלה מטרה ממדרגה ראשונה.

המסקנה המתבקשת מהאמור לעיל היא: ה ס ר ת ה ת - נ ו ע ה מעל גבי כבישים קיימים.

יש לעשות הכל, כדי שניתן יהיה לפעול לפי עקרון זה גם באזורים הרריים, כשם שנפעל לפני באזור־השפלה. השימוש בבהמות־משא מאפשר את שאינו ניתן לביצוע

ביז השאר משמשת הפרדה גם להובלת פצוטים.

* בתה — מקום עוטה צמחי בר נמוכים, שיחים קטנים ובני־שיח. גריזה — איזור שגדלים בו שיחים ובני שיח סבוכים, שקומתם גמוכה מקומת איש.

באמצעי התובלה הממונעים: הוא מאפשר העברת הצירים לשבילים ולשטחים שאינם עבירים — לפי מושגי כלי־הרכב הממונעים. נקיטה בשיטת התובלה זו בשטח הררי, עשויה לשנות שינוי ניכר את אורח־ההגנה על עורקי התחבורה בשטחים אלה. כי צרכי ההגנה על שיירת פר־דות, הנעה ב„שבילי־עזים“ בינות ההרים, שונים לחלוטין מהתנאים ההכרחיים להגנתם של עורקי התחבורה על גבי כבישים, המסומנים על מפות האויב. הפיכת התנועה לבל־תי־לתויה בעורק מסוים ויחיד, פותחת אפשרות לניצול דרכי גישה שונים למקום אחד. דבר זה מאפשר שימוש בשבילי־גישה תוך מחזוריות; וכך ניתן יהיה להסוותם, להעלימם מן האויב ואף ליצור הטעיה.

בדרך זו נהפך שטח שלם ל„אזור־תובלה“ נרחב למדי בהיקפו, לעומת העורקים הצרים בלבד, הפתוחים לרכב הממונע.

הנקיטה בשיטה זו עדיין אינה משחררת מהחזקה עיקשת בכבישים. אולם שיטה זו נועדה להיות פתרון־חליפין בתנאי לחץ — אף בהיקפי תובלה גדולים, הן בנפח והן במשקל.

* *

סוגי התובלה, שניתן לבצעם באמצעות בהמות־משא, הם:

א. תובלה מנהלתית;

ב. תובלה מבצעית.

לצרכי תובלה מנהלתית מסוגלת פלגת נהגי פרדות להעביר 12 טון לטוח יומי של כ־30 ק”מ. בהמות משא תופעלנה לפי הקיום דלקמן:

א. בשטח שאינו עביר לכלי רכב.

ב. אם יש רצון להימנע משימוש בדרכים קיימות.

ג. כשיש הכרח בהפעלת אמצעי־תובלה שקט.

ד. כשיש צורך ברכב למטרות חיוניות חסרות־תחליפים.

תובלה מבצעית היא זו הצמודה לגדוד רגלים בתנועתו למגע וזו העוסקת בתפקידי תובלה בין דרג א לבין היעד.

בתובלה זו מקום נכבד ביותר לצרכי הפלוגה המסייעת, הוזכה למספר הגדול ביותר של בהמות לצרכיה.

פלוגה מסייעת.

א. מחלקת מק”ב. ב. מחלקת מרגמות 81 מ”מ.

בשתי המחלקות הנ”ל יהיה אופן טעינת הבהמות כזה, שבשעת דחק ניתן להפוך כל בהמה לנקודת־סיוע עצמית. לאמור: כל הפריטים והאביזרים הר־

פינוי נפגעים

נפתח בתיאור מצב מסוים שיצביע על ערך הפינוי
בבהמות:

באזור הרים המכוסים צמחית גריגה סבוכה (בגובה
100-150 ס"מ), שבביל צר ונפתל אין אפשרות של נשיאת
אלונקה מסיבות אלה:

א. שביל צר שאינו מאפשר נשיאת אלונקה ע"י 4
חיילים.

ב. עליה תלולה שיש לעבור עליה כדי להגיע לואדי
אשר בתוכו מתמשך ציר הפינוי.

ג. צמחיה דוקרנית המונעת מנושאי האלונקה לצעוד
בזרועות מושטות מטה.

השביל בו ניסו החיילים לעלות ולטפס כשהם נושאים
אלונקה בזרועותיהם המקופלות, התאים מכל הבחינות
למעבר בהמות-משא:

א. רוחב השביל נוח ביותר לבהמות.

ב. העליה אינה מתישה את כוח הבהמה.

ג. הצמחיה אינה מפריעה לבהמה בהליכתה.

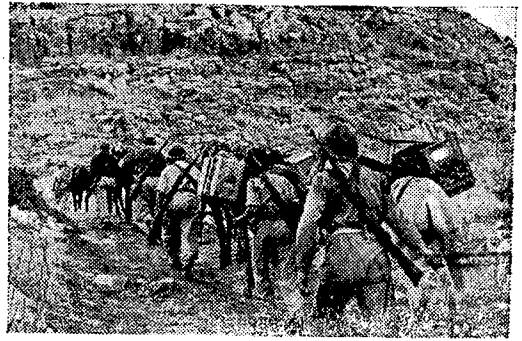
האביזר הדרוש להעברת נפגעים באמצעות בהמות הריהו
האלונקה. ניתן להטעינה על גבה של הבהמה, או משני
צדדיה — דבר המותנה בשטח, (היינו רוחב השביל) בו
מתעדים לעבור.

כאביזר נוסף נהוג „כסא הנפגעים“, הנישא משני צדדי
הבהמה, לנפגעים שפצעיהם מאפשרים העברתם בישיבה.
קיים, אמנם, קושי מסוים באמצע-פינוי זה, והוא:
תחושה של חוסר-בטחון שחשים בה כמה מן הפצועים,
חשש סמוי מקרבה לבהמה. קושי זה ניתן לסילוק ע"י
הדגמה, בפני מספר רב של חיילים, של חוסר הסיכון
במסע על גבי בהמות.

גם עם החדרת ההליקופטר לשירות חיוני זה, אינו פוסק
תפקידה של בהמת-המשא לצרכי פינוי. קטע הדרך שבין
העמדות עצמן לבין כר הנחיתה, ישמר כאזור להפעלת
בהמות. וזאת אפילו אם נתעלם מהעובדה שאף בצבאות
המשוכללים ביותר לא ימצאו, בתקופה הקרובה, אמצעי
פינוי אוירי בכמות מספקת.

• • •

צבא מתקדם ישאף תמיד לנצל כל אמצעי המתחדש
בכל שטח משטחי הציוד הצבאי. יחד-עם-זאת לא יהא נהוג
בתבונה אם ישליך מאחרי גו, באופן אבטומטי, את האמצעי
ש„נתיישן“. עוד נשארו שטחים — ומצבים — שנועדו
לבהמות-משא ובהמות-המשא נועדו להם. אל נשכח זאת!

שיירת פרדות בדרכה חזרה ממוצב

רושים להצבת כלי כלשהו, נישאים במרוכז על אותה בהמה
(כולל כמות התחמושת המינימאלית לה נזקק הצות לשם
טיוח הכלי עם הצבתו).

במרגמות, למשל, יחד עם החלקים היסודיים (קנה,
בסיס, דורגל), נישאים על אותה בהמה גם מכשירי הכיוון,
מוטות הכיוון, כלי-עבודה להכנת העמדה — וכמות הפגזים
הדרושה לטיוח הכלי.

לעומת זאת, הפעלת מרגמה הנישאת בידי חיילים-סב"ר
לים, הנושאים אותו מטען במנשא-אדם (שזו האפשרות
האחרת באזור בו הפעלת רכב אינה אפשרית) תקשה יותר.
במקרה היתקלות, למשל, נוצר פיזור ונגרמות פגיעות.
מפקד שירצה איזו להפעיל את מרגמותיו, יהא עליו לקבץ
את האנשים כדי להציב את הכלים — ולעתים עלול הוא,
נוסף לזאת, להרגיש בחסרונו של חלק כלשהו שאבד עם
אחד האנשים.

על-כן יש לעשות הכל כדי לאמן את צוותת הנשק המ-
סייע בהפעלת נשק המטען על גבי בהמות — יחד עם יחידות
הפרדים.

הדרכת מקצוע זה כמגמת משנה בבת-יספר מרכזיים
אינה נראית כדרך הרצויה, כיון שהמפקדים הלומדים שם
לא יוכלו להעביר את ידיעותיהם בשטח זה לפקודיהם
מחוסר אותם אמצעים ביחידות.

נראה כי רק בהשתלמויות של יחידות המסייעות יחד עם
יחידות פרדות, שתקפנה במרוצת הזמן את כל היחידות
הנוגעות בדבר, תושג הרמה הדרושה להפעלה תקינה של
הפלוגה המסייעת בתנאים כאלה.

מן הדין להזכיר כי תפקיד ההפעלה, מן הנמנע כי יוטל
על מפעילי הבהמות הצמודים. הוא אומר: בשעת האימון,
כבשעת פעולה, חייב הצות להימצא ליד הבהמה הנושאת
את הנשק. וזו סיבה נוספת לחשיבותו של האימון המוקדם.

הלוגיסטיקה בתנ"ך

דבר נפל בעתונות-הצבא הצרפתית, העשוי לעניין את הקורא הישראלי: בעקבות מאמרו הגדול של אפסנאי-הציר-הראשי א' דאטאן בסוגית הלוגיסטיקה (שהתפרסם ב„מערכות" חוב' ע"ט), קם קצין צרפתי, קולונל פיליבר, ופרסם ב„השקפת-האינפורמציה הצבאית" (Revue Militaire d'Information) סקירה על „התנ"ך והלוגיסטיקה". קטני-האמנה אשר יפקדו בדבר — הרי לפנינו תצלום הסיסמה אשר ניתנה בראש אותה סקירה, ואין אלא קטע מספר שמואל:

„כי כחלק הירד במלחמה וכחלק הישב על-הפלים יחדו יחלקו.”
(שמואל א' ל' כ"ד)

Car celui qui demeure aux bagages doit avoir autant de part que celui qui descend au combat et ils partageront également.
Samuel Premier Livre XXX 24

ולזהלן — קיצורה של אותה סקירה:

יש בטחון מוחלט כי אין בתנ"ך כולו כל ציון של המונח „לוגיסטיקה". אכן, התנ"ך, שהוא כולו רצוף הדים של שאון הקרבות בהם עמד העם-הנבחר, אי אפשר היה לו שלא לטפל בבעיות לוגיסטיות. אם נחפש בתנ"ך אחרי דוגמאות קדומות, ראשונות במינה, של מתן אספקה בצורה מרוכזת הרי המן הוא הוא הקדום שבסוגיה השונים של אספקה כזאת:
וַתַּעַל שָׁכֶבֶת הַטֵּל וְהָפָה עַל-פְּנֵי הַמַּדְבָּר וַיִּקְמָחֶסֶס וַיִּקְפָּר עַל-הָאָרֶץ.
(שמות ט"ז — י"ד)

ולא זו בלבד אלא שאותו מן היה אף בגדר אספקה מוצנחת.
בדרך כלל היתה אפסנאותם של העברים פשוטה למדי; בממדים רחבים נקוט היה ניצול משאבי-האספקה המקוריים — דהיינו, הביזה — כדי להבטיח את כלכלת הגייסות:
וְאֶת-צִאֲנָם וְאֶת-בְּקָרָם וְאֶת-חֲמִלֵיהֶם וְאֶת אֲשֶׁר בְּעִיר וְאֶת-אֲשֶׁר בְּשָׂדֵה לָקְחוּ.
(בראשית ל"ד — כ"ה)

רק במקרה של עבירות חמורות ביותר כלפי אלהים נוטל חרם על כל השלל ואז מצוה היתה לטבוח את הבקר ואת הצאן. כזאת נעשתה ביריחו:
וַיִּחְרְמוּ אֶת-כָּל-אֲשֶׁר בְּעִיר מֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה מִצֵּד וְעַד-יָקֵן וְעַד שׂוֹר וְשֵׂה וְחֲמֹר לְפִי חָרֵב.
(יהושע ו' — כ"א)

ואילו שלמה המלך כבר היו ממונים משלו, אשר אספו ואגרו מוונות בשבילו, ולא הניחו כי יחסר לו דבר. הם אשר סיפקו, כל אחד כמוטל עליו, את השעורים ואת התבן לסוסים במקומות בהם נמצאו הללו:
וַיִּכְלְפוּ הַנֹּצְרִים הָאֵלֶּה אֶת-הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֶת כָּל-הַתְּקָרֵב אֶל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ-שְׁלֹמֹה; אִישׁ חָדָשׁ לֹא

יַעֲדֵרוּ דָבָר. וְהַשְּׁעָרִים וְהַתְּבִינִים לְסוּסִים וְלָרֶכֶשׁ יָבֹאוּ אֶל-הַמֶּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה-שָׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ.
(מלכים א' ה' — ז"ח)

מסתבר שהאפסנאים הופיעו בישראל בימי מלך שלמה.
* * *

שירות הציד היה מלכתחילה פשוט ביותר, באין רכב ברזל בישראל:
אֵלֶּה כְּרֶכֶב וְאֵלֶּה בְּסוּסִים וְאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם-ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְכִּיר.
(תהילים כ' — ח')

הרי שקיים הרושם כי העברים נתקלו באויבים, אשר צידם עלה בהרבה על שלהם, וכיחוד במה שנוגע לרכב קרב. ליבין מלך חצור היו תשע-מאות מאלה:
וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' כִּי תִשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב-בָּרְזֶל לֹו וְהוּא לְחֵץ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֻזְקָה עֲשָׂרִים שָׁנָה.
(שופטים ד' — ג')

ואולם דבר זה לא מנע את תבוסתו בידי ברק וַיִּהְיֶה ה' אֶת-סִיסְרָא וְאֶת-כָּל הַרְּכָב וְאֶת-כָּל-הַמַּחֲנֶה לְפִי-חָרֵב לְפָנָי בְּרֶק וַיִּרַד סִיסְרָא מֵעַל הַמְּרֻקָּה וַיָּנֶס בְּרִגְלָיו.
(שופטים ד' — ט')

אף העם-הנבחר עצמו הגיע לשימוש ברכב-קרב. כך העלה אחאב מלך ישראל למרכבתו את אויבו מאו, מלך ארם:
וַיֵּצֵא אֵלָיו בֶּן-הַדָּד וַיַּעֲלֵהוּ עַל הַמְּרֻקָּה.
(מלכים א' כ' — ל"ג)

שלמה, שהיה מלך רב עצמה, השכיל להקים חיל-רכב גדול, על בתי-גשק וערי-רכב משלו. ספר מלכים א' מדבר על ערים מיוחדות לכך; דהיינו, ללא ספק, על

מקומות-ריכוז של בתי-המלאכה והמחסנים אשר לשירות-
 הציד: **וְאֵת כָּל-עֲרֵי הַמִּסְכָּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לְשִׁלְמָה וְאֵת
 עֲרֵי הַרְקָב וְאֵת עֲרֵי הַפָּרָשִׁים.** (מלכים א' ט' — ט"ט)

יש לו שלמה אלה-ארבע-מאות רכב-מלחמה:
**וַיֵּאסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי-לוֹ אֶלֶף
 וְאַרְבַּע-מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנַיִם-עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיִּנְחֵם
 בְּעֲרֵי הַרְקָב וְעַם הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם.** (מלכים א' י' — כ"ו)

בתקופת הרעות יש ונגזרה על ישראל גורת פירוק
 הנשק: **וְחָרַשׁ לֹא יִמְצָא בְּכֹל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי-אֶמְרוּ
 פְּלִשְׁתִּים פֶּן יַעֲשׂוּ הָעֲבָרִים חָרָב אוֹ חֲנִית.** (שמואל א' י"ג — ט"ט)

וכו בני ישראל ואלהים השגיח עליהם ואף הפעיל למענם
 נשק פסיכולוגי — הוא העלה באזני בני ארם שאון
 רכב וסוסים, דבר שהביאם לידי מנוסה:
**וְאֵדָנִי הַשְׁמִיעַ אֶת-מַחְנֵה אָרֶם קוֹל רֶכֶב וְקוֹל סוּס
 קוֹל חֵיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר-
 עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-מַרְכָּבֵי הַחַתִּים וְאֶת-מַלְכֵי
 מִצְרַיִם לְבֹא עָלֵינוּ. וַיִּקְוּמוּ וַיָּנֹסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ
 אֶת-אֶהֱלֵיהֶם וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חַמְרֵיהֶם הַמַּחְנֵה כַּאֲשֶׁר
 הָיָא וַיָּנֹסוּ אֶל-נַפְשָׁם.** (מלכים ב' ז' — ו"ד)

**

אשר לשירות-הבריאות: פרט להוראות ההיגייניות
 שבתנ"ך אין מוזכרים את הללו לעתים קרובות. התקנות
 החלות על הצרעת מכילות הוראות-זהירות נגד מגפות
 (ויקרא, פרקים י"ג וי"ד).

שעה שמשעה פעל לריפוי קרבנות הנחשים השרפים,
 ההיה זה מעשה של מצוה — או מעשה של שירות-
 בריאות? פשטותו של האמצעי בו נקט, פסל נחשת של
 נחש, שדי היה להביט בו כדי להרפא, מועררת את
 המחשבה כי הרופא לא מילא כאן תפקיד נכבד.

**

אשר לחיל-הקשר: יכול הוא לטעון לאותה יונה,
 ודאי יונת-דואר, אשר שילחה נח:

**וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה מֵאֵתוֹ לְרִאוֹת הַקְּלוֹ הַמַּיִם
 מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְלֹא-מָצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף-
 רַגְלָהּ וַתָּשֶׁב אֵלָיו אֶל-הַתְּבָה כִּי מַיִם עַל-פְּנֵי כָל-
 הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יְדוֹ וַיִּקְחֶהּ וַיָּבֵא אֶתָּה אֵלָיו אֶל-
 הַתְּבָה. וַיִּחַל עוֹד שְׂבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּסֹּף שִׁלַּח**

אֶת-הַיּוֹנָה מִן-הַתְּבָה. וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעַת עָרָב
 וְהָיָה עֲלֶיהָ זַיִת טָרֵף בְּפִיהָ וַיַּדַּע נֹחַ כִּי-קָלוּ הַמַּיִם
 מֵעַל הָאָרֶץ. וַיִּחַל עוֹד שְׂבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּשְׁלַח
 אֶת-הַיּוֹנָה וְלֹא-יָסְפָה שׁוּב-אֵלָיו עוֹד. (בראשית ח' — ח"י"ב)

ואולם מכשירי-הקשר הראשונים היו ודאי אותן שתי
 חצוצרות-הכסף אשר נעשו במיוחד במצות אלהים.

**וַיִּדְבַּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי
 חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא
 הָעֵדָה וּלְמִסַּע אֶת-הַמַּחְנֹת.** (במדבר י' — א"ב)

רשימת האותות המוסכמים פשוטה היתה:

● „לכינוס!" — קולות נמוכים (לא חדים) של שתי
 חצוצרות:

● „מפקדים התאספו!" — קולות נמוכים של חצוצרה
 אחת:

● „הכנה המזרחי יצא לדרך!" — קול חד:

● „הכנה הדרומי יצא לדרך!" — קול נמוך, ואחריו
 קול חד:

● „לקרב!" — שתי חצוצרות, קולות חדים.
**וַתִּקְעוּ בְּהֵן וַנוֹעְדוּ אֵלָיֶךָ כָּל-הָעֵדָה אֶל-פְּתַח
 אֹהֶל מוֹעֵד. וְאִם-בָּצַחַת יִתְקַעוּ וַנוֹעְדוּ אֵלָיֶךָ הַנְּשִׂאִים
 רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל. וַתִּקְעֶתֶם תְּרוּעָה וַנִּסְעוּ הַמַּחְנֹת
 הַחֲנִינִים קִדְמָה. וַתִּקְעֶתֶם תְּרוּעָה שְׁנִיָּת וַנִּסְעוּ הַמַּחְנֹת
 הַחֲנִינִים תִּימָנָה תְּרוּעָה יִתְקַעוּ לְמִסְעֵיהֶם. וּבִקְהֵל
 אֶת-הַקְּהָל תִּתְקַעוּ וְלֹא תְרִיעוּ. וַיִּגְי אַחֲרָיִם הַפְּהָנִים
 יִתְקַעוּ בַּחֲצוֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְדוֹרֵיכֶם.
 וְכִי-תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל-הַצָּר הַצָּר אֲתִכֶּם
 וַהֲרַעַלְתֶּם בַּחֲצוֹצְרוֹת וַנִּנְפְרְתֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם
 וַנוֹשְׁעֶתֶם מֵאִיְבֹיכֶם.**

(במדבר י' — ג"י)

אכן, אלהים הנהה את מסעו של המחנה באמצעות
 אותות חזותיים, כשעננה מכסה את אוהל-מועד (במדבר
 ט' — ט"רכ"ג).

**

נפנה לתנועה ולתובלה. הללו תופשים מקום ניכר
 בספר בראשית. הפסוק השני בסיפור היצירה קובע את
 יתרון התנועה על הזומר — מאחר שאומר הוא כי רוח ה'
 ריחפה על פני המים, אפילו בטרם נוצר האור. יש לחשוב
 שאת תחנת הזקיפים הראשונה לכיוון התנועה היוו
 הכרובים, כי:

וַיִּשְׁפֹּן מִקֶּדֶם לְגַן-עֵדֶן אֶת-הַכְּרִיבִים וְאֵת לֶחֶט
הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת-דֶּרֶךְ עֵץ-הַחַיִּים.
(בראשית ג' — כ"ד)

אותות-אש קורצים וכיוון תנועה אסור — הכל יש כאן!
ספינת-התובלה הראשונה, התיבה, היתה הישג טכני
נאה: שלוש-מאות אמה אורכה, חמישים אמה רוחבה,
שלושים אמה גובהה. אם היתה האמת בת ארבעים וחמישה
ס"מ הרי כמעט והיו אלה ממדיהן של „אניות-החופש“
(ספינות מסוג „ליברטי“ אשר נבנו בסיטונות בארה"ב
בשנות מלחמת-העולם השניה). ברם לעתים קרובות קוב-
עים את אורך האמה כחמישים וששה ס"מ — והתוצאה
מכך תהיה, ספינה שאורכה מאה ושבעים מ', רוחבה —
עשרים ושמונה מ', וגובהה — שבעה-עשר מ'.

התיבה, אשר הכלילה מדורת-חיות בשתי קומות שבין
הסיפונים (ג' דיוטות בסך-הכל), היתה ספינה נאה, אשר
צוידה יפה במוזנות (בראשית ד').
שלמה הקים וצייד ציירים, בעזרת בן בריתו חירם
מלך צור:

וַיֵּאֱמֶינִי עֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵצֵי־וָנֶזֶר אֲשֶׁר
אֶת-אֵלוֹת עַל-שְׁפַת יַם-סוּף בְּאֶרֶץ אֲדוֹם. וַיִּשְׁלַח
חִירָם בְּאֵנִי אֶת-עֶבְדָּיו אֲנָשֵׁי אֲנִיּוֹת יָדְעֵי הַיָּם עִם
עֶבְדֵי שְׁלֹמֹה.
(מלכים א' ט' — כ"רכ"ו)

אין ודאות רבה בכך כי ניתן למצוא בתנ"ך פסוק אשר
אפשר ליחסו אל מסה"ב ולניצולן הלוגיסטי. אשר למטוס,
ניתן אולי להזכיר את רכבהאש אשר העלה את אליהו
השמימה.

אם ניכנס לתחומה של סוגיית הבריתות, נמצא ציון
ראשון למלחמת-קואליציה בספר בראשית (י"ד).
אכן, אלהים הוא אשר הפעיל לראשונה הסכם לעזרה
הדדית; האם לא אמר לאברהם:
וַאֲתֹנָה כְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינָךְ וְאָרְכָה אוֹתָךְ בְּמֵאֵד
מֵאֵד.
(בראשית י"ז — ב')

בעלי לשון-הרע ירצו בודאי לראות במגדל בבל את
סבר-מולידו של מבנה שיתוף הפעולה בין בעלי-הברית
בימינו אלה (למשל — ארגון האמנה הצפון אטלנטית...)
בשביל שנוכל לסלק הזוהר-לעמיד בלתי-נעלים די לנו כי

ניזכר שכלל הוא במשאומתו להציב ליד המשתתפים קו
תורגמנים, וכן מתקן מיוחד המאפשר להקשיב באוזנית
לתרגום מידי של כל נאום.

אדרבא :: ההסכמים הדו-צדדיים בין דוד ושלמה
לבין חירם, לתכלית בניינו של בית-המקדש, דומה כי
נתנו תוצאות מצויינות בשטח של המצאת כוח-אדם —
דהינו, של טכנאים בעלי הכשרה מעולה:

וַיֹּדֶעַ לַעֲשׂוֹת בְּזָקָב וּבְכֶסֶף בְּנֻחָשׁ בְּבָרְזֵל
בְּאֲבָנִים וּבְעֵצִים בְּאֶרְזֵן בְּתַבְלָת וּבְבוֹץ וּבְבַרְמִיל
וּלְפַתֵּחַ כָּל-פְּתוּחַ וְלַחֲשֹׁב כָּל-מַתְּשֵׁבֶת.
(דברי הימים ב' ב' — י"ג)

בקשר לכך ראה גם מלכים א' ז' — י"ד ואילך.
וכן לגבי הספקת העץ מן הלבנון — הארז, הארז, הארז
והאלמוג. חירם היה אחראי להובלה בכל הנוגע להשטת
העצים עד חוף-ים ואילו שלמה דאג להעלאת העץ
לירושלים (אותו מקור עצמו מדברי-הימים). חירם, כאיש
נבון, נדבר על תשלום-מראש. הגם שגיוסו של כוח-האדם
משתהי המדינות, ושיתוף-הפעולה הכלכלי ביניהן, היו להם
תכליות של מעשר-שלום מובהקים, ניתן בכל זאת להסיק
מכך על היתרונות שבאמון הדדי, שעה שיש צורך במפעלים
לוגיסטיים משותפים של בעלי-ברית (ובענין זה ראה
בספרו של אייזנהאור „מסע צלב באירופה“).

הוצאתן-לפועל של עבודות בנין היתה תמיד מעשה
ממושך ומתנהל לאטו. שבע שנים נדרשו להקמת היכל
שלמה:

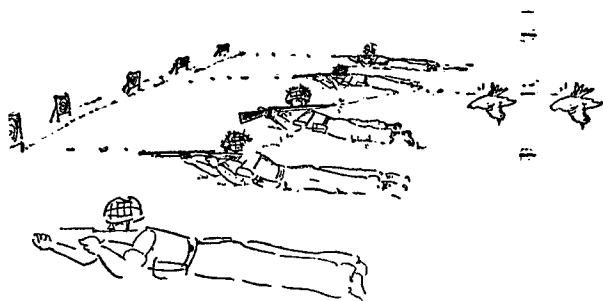
בַּשָּׁנָה הַרְבֵּעִית יָסַד בֵּית ה' בְּיָרֵחַ זָוַי וּבַשָּׁנָה
הָעֲשִׂיטָה עֲשָׂרָה בְּיָרֵחַ בּוּל הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי כָּלָה
הַבֵּית לְכָל דְּבָרָיו וּלְכָל מְשָׁפְטוֹ וַיִּבְנֶהוּ שִׁבְעַ שָׁנִים.
(מלכים א' ו' — ל"ז"ח)

וי"ג שנים — לצורך הקמת הארמון:
וְאֶת-בֵּיתוֹ בְּנָה שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה וַיְכַל
אֶת-כָּל-בֵּיתוֹ.
(מלכים א' ז' — א')

ברור שאי-אפשר לבנות תיאוריה לוגיסטית שלמה
על יסוד עיון בכתבי-הקודש. אולם אין ספק כי ביחסנו אנו
(של הצרפתים) ובני-בריתנו האנגלו-סקסים עשויה ציטטה
מן התנ"ך, שנבחרה כראוי וכוונה לשעתה, להביא עמה
הצלחה במשאומתו, או, לכל הפחות, להקל על הסברת
עניינים; ואין זה יתרון מבוטל.

תחרות רשימות

מס. 2

„הם לא יודעים לקלוע“

האם אתה סבור שזה מצבם של פיקודי?

האם ניסית לעשות את כל הדרוש כדי להעלות את רמת קליעתם?

הקורא!

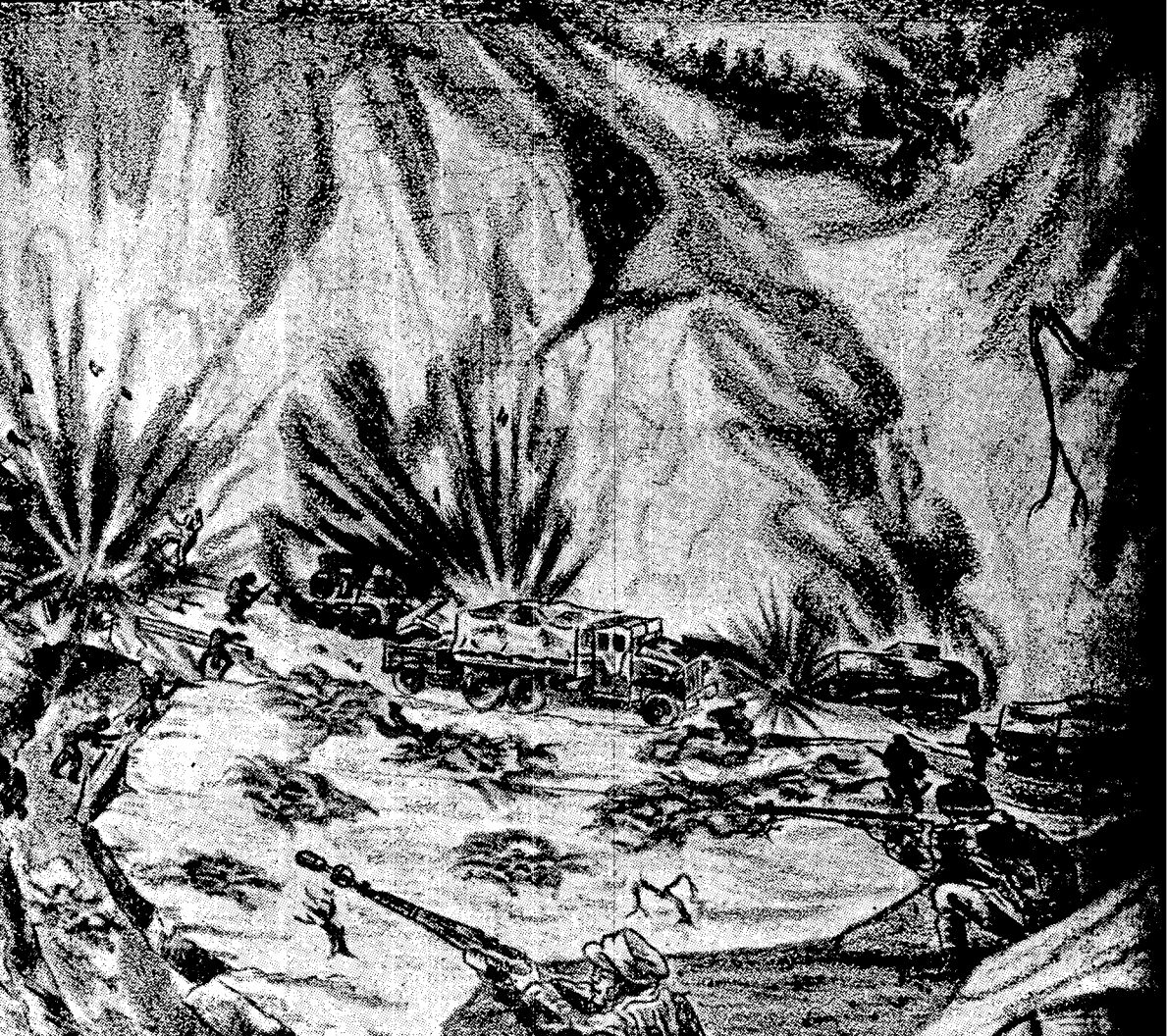
מערכת „מערכות“ מזמינה אותך לכתוב רשימה על הנושא:

„כיצד נעלה את רמת הקליעה?“

תנאי התחרות:

1. התחרות פתוחה לכל חייל בצה"ל — בשירות או סדיר או בשירות מילואים — עד דרגת סרן ועד בכלל.
2. גדלה של הרשימה — לא יותר מ-600 מילים. (ראה תוצאותיה של תחרות רשימות מס' 1 בעמ' 78).
3. הרשימה הזוכה תתפרסם באחת החוברות הקרובות.
4. הזוכה יקבל פרס: מספרי „מערכות“, לפי בחירתו, בסכום של 5 (חמש) ל"י. הפרס — גוסף לשכר-הסופרים.
5. המערכת רשאית לפרסם, לפי בחירתה, כל רשימה שתתקבל לתחרות, בתשלום שכר-סופרים.
5. לתחרות תכנסנה אותן רשימות שתגענה למערכת (ת.ד. 168, תל-אביב) עד יום 30.11.53.

מרחבים

מִיּוֹר ג'. פֶּרְאֵלִישׁ

מחור "Combat Forces Journal" ינואר, 1953

בליל ה־29 לחודש נתקבלה בגדוד ה־503 הוראה לנוער לאחור (לסגת). על רגימנט־הרגלים ה־9 הוטל לנוע בראש, לפלס את הדרך ולהחזיק ב־פאות" הפירצה שהובקעה. אותה שעה תבצענה שאר יחידות הדיביזיה את נסיגתן. אח"כ יחליף אגד־הלהימה הרגימנטלי ה־23 (אשר היה מורכב מרגימנט־הרגלים ה־23, מגדוד ארטילריית־השדה ה־15, ממספר טנקים, מיחידות הנשק האבטומטי של הארטילריה הנ"מ, ומיחידות־מסופחות אחרות) את הרגימנט ה־9 וילחום כמאסף. על יחידת טנקים בריטית היה להילחם צפונה מסאנצ'ון, בדרך־האספקה־הראשית, עד הפגישה בכוחותיה של הדיביזיה ה־2, הבאים דרומה.

משך כל ליל ה־29 היה גדוד 503 יורה בסייעו ליחידות הדיביזיוניות ונפגע, מדי־פעם, באש נשק־קל של האויב ובפצצות־מרגמה. למחרת, המשיך הגדוד לירות במשך

ה־503

מצאתי במרכז־ניהול־אש של גדוד ארטילריית־שדה ה־503 כמפקח על משימת־אש, כאשר הודיעונו כי

הסינים הקימו מחסום לרוחבה של דרך־האספקה־הראשית של הדיביזיה השנייה.

— "ומה בכך", חשבנו. "יישלחו למקום כמה טנקים ופלוגת רגלים ויחסלו את "הקוץ" המרגיז הזה תוך שעות ספורות".

זה היה בבוקר ב־20 לנובמבר 1950. הסינים פתחו באור־פנסיבה שלהם ופרצו דרך שורות הדרום־קוריאניים באגפה הימני של הדיביזיה. הם פגעו קשות ברגימנט־הרגלים ה־9 ואת המכה הרגישו גם רגימנט־הרגלים ה־23 וה־38. אף על פי כן סבר מטה־הדיביזיה שלנו כי יש אפשרות לעצור את הסינים — עד אשר נודע לו כי היחידות בשני האגפים היו בנסיגה וכי הדיביזיה השנייה כותרה.

כל היום — לרוב בסיוע למאמץ של פריצת „מחסום הדרך“. אגב אורחא: נתגלה כי מכשול זה מוחזק ע"י אויב גדול המחופר בשני צדי הדרך שמתפתל במעבר בין הרים, כ־2 מילין דרומית לעמדותינו.

מגדוד 503 נשלח קת"ק למקום המחסום כדי לבקר את האש בשביל היחידות המבקשות לפרוץ. הוא חזר קרוב לצהרי היום והסביר כי הוחלף ע"י קת"ק מגדוד

שדה אחר. ומכאן ועד לאמצע אחר-צהריים לא נתבקשנו עוד לירות למחסום.

כנראה הועילו יריותינו במקצת, כיון שבמשך כל היום הרגשנו בתנועתה המתחדשת-ונפסקת חליפות של השדרה שעברה ליד עמדותינו. עתה נודע לנו כי מפקדת הדיביזיה עברה במקום, כשבעקבותיה נעות שאר היחידות ושמפקדת הארטילריה הדיביזיונית החלה לעבור אף היא. פרוש הדבר היה כי בקרוב עמדנו אף אנו, לסגור את החנות" ולצאת לדרך הנסיגה.

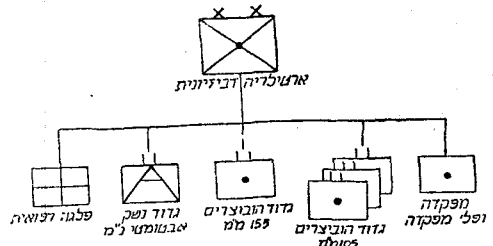
ד אגנו למה שיקרה בבוא הליל. אילו פעלנו לפי התכנית המתוית בפקודה, היה עלינו להתחיל בתנועה בעד לשטח מחסום-הדרך עם רדת החשיכה. נידונו כמה תכניות חליפין: טייס של צבא-היבשה עשוי היה לסייר ולתור אחרי דרך אחרת; ואז יכולנו לתכנן השחתתם של הציוד וההימוש הכבדים, באם יהא בכך צורך, כדי להש" תמש בדרך ההיא. או שיכולנו לתכנן ארגונו של גדוד רגלים מגדוד מהנדסי-השדה ומשני גדודי ארטילריה-שדה ולפלס לעצמנו דרך ברגל במידה שלא יימצא נתיב חליפין ודרך-האספקה-הראשית תסגר בטרם נצליח לעבור בה. כן יכולנו לשלוח קבוצת סיור ולראות אם הדרך העו" ברת את סינאנצ' עודנה פתוחה (לא ידענו כי בו ברגע היה אגד-הלחימה הרגימנטלי ה־23 — שצריך היה לשמש לנו כמאסף — נע דרומה לאורך אותה דרך מבלי לפגוש באף חייל אויב). לבסוף, יכולנו להשמיד את כל כלי-הרכב שלנו ואת שאר הציוד שאינו ניתן לטילטול-בידיים ולצאת דרך הגבעות.

לדין זה לא היו כל תוצאות — מחוץ להחלטה לפעול לפי תכנית הדיביזיה. צפיתי שעומדת להתרחש פורענות ועל-כן הכינותי את עצמי לעמוד בפניה כמיטב יכולתי. הלצתי את נעלי החדשות, נעלתי את הווג הישן ביותר — אותן נעלי-קרב הנוחות ביותר — מילאתי את כיסי בגרביים נקיים וארזתי תרמיל לשעת-הירום ובו מנות-קרב ותח" מושת נשק קל.

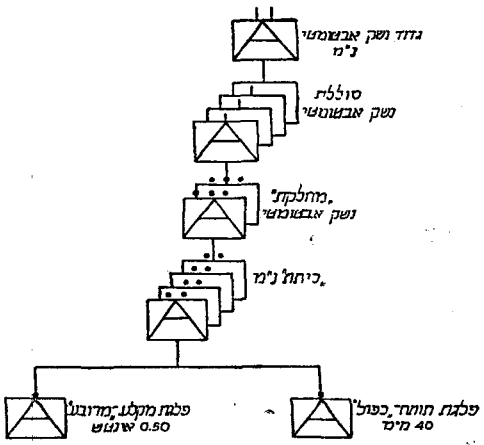
בשעות המאוחרות של צהרי אותו יום, יתכן ובשעה 1700, נפגשו בגדוד ארטילריה-השדה ה־38 וגדוד מהנדסי-השדה ה־2 בסמוך לעמדתנו כדי להמתין שם לבוא תורם להצטרף אל השדרה. פקודת סדר-המסע קבעה את מקומם אחרינו. מפקד הגדוד שלנו יצא על מנת להיעוד עם מפקדי הגדודים האלה ולשוחח עמהם.

מ מש בדמדומי הערב, משעבר על-פנינו לאיטו קצתו של גדוד-הארטילריה ה־37, פתחנו במסע הצטרפנו לשדרה. וזה היה סדר-המסע בתחומי הגדוד שלנו: סוללת ב', סוללת מפקדה, סוללת ג', וסוללת א'. בעקבותיה של סוללת א' נע גדוד ארטילריה-השדה ה־38. צות מרכז

מבנה הגוף הארטילרי (ארטילריה דיביזיונית) בידיעות רגלים של צבא ארצות הברית

כל גדוד הוביצרים (הן 105 מ"מ והן 155 מ"מ) כולל 3 סוללות בנות 6 הוביצרים כל-אחת; ובסך-הכל 18 הוביצרים בגדוד. בארטילריה הדיביזיונית ישנם איפוא, 18 הוביצרים בני 155 מ"מ, ו־54 בני 105 מ"מ. ההוביצרים נגדרים ע"י משאיות-גוררות. גדוד הנשק-האבטומטי הנגד-מטוסי כולל 4 סוללות. בכל סוללה 2 „מחלקות“ הכוללות 4 „כיתות“ כל אחת. בכל „כיתה“ פלגה אחת של תותחני-מ"מ בני 40 מ"מ — ואחת של מקלעים כבדים בני 0.50 אינש. התותחים בני 40 מ"מ הם „כפולים“ (דהיינו, 2 קנים הניתנים להפעלה בבת אחת). המקלעים הכבדים בני 0.50 אינש הם „מרובעים“ (דהיינו, 4 קנים הניתנים להפעלה בבת אחת). הגדוד מונה, איפוא, 32 כלים מכל סוג, ובפירוט 64 קנים בני 40 מ"מ ו־128 קנים בני 0.50 אינש. כל הכלים הם בעל-היסע עצמי; הגדוד קולל, איפוא, 64 כלי-רכב נושאים.

ה ע ר ה : סבלת גדוד הנ"מ אינה מראה יחידות מנהלתיות, כגון: יחידות מפקדה, רפואה, תחמושת והחזקה. ואף לא יחידות קשר ומודיעין.

יחזול-האש שלי נע בשתי משאיות, בתוך שדרתה של סוללת-המפקדה.

משעברנו מיל וחצי, בקירוב, נעצרה השדרה ולא זזה עוד. נסיתי להתקשר באלחוט עם הסמ"ד, שהיה מוליך את השדרה אך לא קיבלתי תשובה. כן נסיתי לדבר עם אחת מתחנות-האלחוט שבראש השדרה אך גם כאן עלו מאמצי בתחום. ירדתי מהמכונית. על אנשי (פרט לנהגים) פקדתי לתפוש עמדה באגפים ואילו אני עצמי פניתי לעבר ראש השדרה כדי לראות מהו שעצר אותנו.

באור שהופץ ע"י בקתה בוערת בצד הדרך השגחתי במפקד סוללת המפקדה. הוא שמע את קריאתי באלחוט לפני דקות מספר אך לא היה בידו להשיב משום שמונע הגיפ נתקלקל. הוא אמר כי סוללה ב' הותקפה כנראה משני צדיה וכמעט שחוסלה. הסתכלנו על סביבותנו והבחננו בסמל הראשון של סוללה ב' ובכמה אנשים בכלי הרכב האחרון. חקרתי את הסמל הראשון אך לא היה בידו להאיר את המצב יותר משהאירו כל-ירכב שבער במעלה הדרך.

בחנו בתשומת-לב את הדרך ואת השטח המואר בלהבו-תיה של משאית בוערת אך לא יכולנו להבחין בפעילות כל-שהיא ואף לא לשמוע כל רעש. החלטנו לנסות לנוע. הסמל הראשון של סוללת א' הגיע את מכוניתו קדימה וכל השדרה החלה מזדחלת אחרי. משהתדמנו כ-20—30 מטרים השגחנו בדמות מוצלת האצה לקראתנו במעלה הדרך ופולטת צעקות היסטריות בלתי-מובנות. זה היה החובש של הסוללה ב'.

לדבריו, הותקפה הסוללה לפתע פתאום משני צדי הדרך. נפגעו ללא תקנה הגוררים — זה הגע בראש וזה המשמש כמאסף — אשר גררו הוביצרים בני 155 מ"מ, והאויב הסתער על השדרה והרג או שבה את כל האנשים. החובש לא ידע אם נמלט עוד מישהו מלבדו. לסינים היו מקלעים; ונפלו לידיהם מטול-ירקיטות, מר-גמות וכלי-נשק אחרים. כל אלה היו מוצבים בחפירות משני צדי הדרך. לא היה כל זכר לחיל-הרגלים שלנו, אשר נועד להחזיק בדרך לצורך תנועת כוחותינו.

ד ומה כי בהתקדמות יהיה משום מעשה-איולת. הלכתי אל קצה השדרה עד אשר מצאתי את מפקד הגדוד. העמדתי אותו על המצב והוא החליט כי יש למצוא את מפקד גדוד ארטילריה-השדה ה-38 ולדון עמו על המצב. הוצעה הצעה כי נשמיד את הציוד שלנו וכי נלחם כרגלים, אך הסמ"ד של הגדוד ה-38 התנגד לכך. הוא ביקש מאת המג"ד שלו כי תנוחת אש ישירה על הגבעות שבאגף השמאלי שלנו. המג"ד הסכים לכך וההוביצרים בני 105 מ"מ החלו „נובחים“ אל תוך החשכה. מישהו הציע כי נשתף אף את נציגי גדוד-מהנדסיה-השדה

בדיונו מאחר שהיה להם נסיון קרבי של חיל-הרגלים. הצעה זו נתקבלה על דעתו של מג"ד 38 על כן הורה לי ולסמ"ד שלו כי נעבור לאורך השדרה ונחפש את המג"ד של אותו גדוד. החילונו ממלאים את פקודתו אך משהת-קדמנו מרחק-מה הטילו המרגמות הסיניות מחסום-אש בדרך שלפנינו. שמענו את קול נפץ הפצצות הראשונות על הדרך, על כן תפשונו מחסה בתעלה וחיכינו עד אשר התפוצצו כל הפצצות. קרבנו גרמה לנו אי-נוחיות. החלטנו כי כבר מאוחר מדי בשביל לצאת לחיפוש מפקד גדוד מהנדסיה-השדה לכן שנראה היה כי עוד מעט ונותר. מרגמות האויב המשיכו לירות בעצמה הולכת וגוברת. תרועות חצוצרה היו מפלחות את חשכת-הליל ובעת שחלו הפוגות באש המונחת הגיע אל אוזנינו מרחוק קול צחוקם ודיבורם של הסינים.

מג"ד 38, המג"ד שלי ואני ערכנו סיור לראש השדרה כדי לראות אם ישנה אפשרות כל-שהיא להניעה. משהגענו לקו הקידמי הבחנו בכל-ירכב שבור בפאה הימנית של הדרך ואחת מהמשאיות שלנו שנעצרה באמצע הדרך. משהגענו לכל-ירכב אלה, הגדלנו את הרוחיים בינינו, באופן שמג"ד 38 היה במרכז, בין שתי המכוניות; המג"ד שלי בצד הימני של הכביש ואני עצמי נמצאתי בפאתו השמאלית. קצחו של רכס, המקביל לכביש עד לנקודה זו, פנה לעבר הכביש; בריחוק-מה נמצאה שחת-פצצה וערוץ יבש פנה לעבר שמאל.

בעוד אנו עומדים כה מסתכלים ומאזינים, נפתחה עלינו אש מקלע משוחתת-הפצצה ורסיסים היכו במשאית, ליד ראשי. כמה חלקיקי פלדה זעירים חדרו לגשר של אפי וכדור-מקלע לחץ את סנטרי וגרם לו כויה. השתטחתי על הקרקע והתחלתי זוחל אחורנית. פגשתי במג"ד שלי שאמר לי כי מג"ד 38 מת.

בשעת נסיגתנו שמענו קולות מתחפרים ברכס שמי-מיננו. בחשבי כי היו אלה אנשינו אנו, צעקתי: „מיהו החופר שם?“ לא היתה כל תשובה. חזרתי על השאלה פעמים או שלוש אך גם זאת בלי תשובה. ואז ידענו את אשר קרה. הסינים היו במרחק 40 מטר בלבד מאתנו.

א ש"מרגמות אויב היתה קוצרת צעיר כבד. כל-ירכב התחמשת בערו באש בראש השדרה ובסופה והכביש נחסם חלקית בכמה מקומות. נראה היה כי נאלץ ללחום כאן — כשהאויב מחזיק בשטח הגישה משני צדי הכביש ושלושת גדודינו פזורים למטה בשדרה אחת ארוכה. חצוצרות צווחו על סביבותנו, שמענו קול צהלת סוסים. הצעתי כי נפעיל את ההוביצרים בני 155 מ"מ מעל לשדרה ואל תוך הסינים המתחפרים על הרכס. מפקד הגדוד קיבל את ההצעה; היתה זו הפעם האחרונה שראיתי. מפקד סוללה ג' הציב את אחד ההוביצרים שלו בעמדת

יריה ולויטננט אחד מסוללה א' פנה לאחור כדי להביא את כל ארבעת הכלים הנ"מ האבטומטיים. היו אלה שני תותחים "כפולים" בני 40 מ"מ רכובים על מרכבי סנקים קלים (M-19) שני מקלעים "מרובעים" בקליבר 0.50 אינטש על כלירכב זחליים למחצה (M-16) שלהתי כמה אנשים לאבטחתו של ההוביצר והתחלתי יורה בו מעל לשדרה אל הרכס, כשאני מכונן את הכלי אל עמודות האויב תוך כדי כינון קנה ישרי אחרי כל פגז ופגז. כשירינו את הפגז השלישי, או הרביעי, השיב האויב ממטול הרקטות ("בווקה") שנפלידו. הקלע פגע במגן הכלי שלנו, גרם נזק למנגנון ההגבהה והציוד, עבר את המגן ושסף את ראשו של התותחן מס' 1.

התקרבו ובאו כלירכב הנ"מ האבטומטי. הצבעתי על מקלע אויב במעביר-המים הווריתי לתותחן שעל ה-M-19 הראשון להנחית עליו אש. תותחני כלי הנ"מ האבטומטיים האחרים פתחו באש על עמודות האויב שלאורך הרכס. כאשר התותחנים שיתקו את המקלע שבמעביר-המים, התקרבו אליו בזהירות ומצאנו ששה סינים הרוגים ומקלע מישן, מתוצרת יפנית. לאחר מכן הסתכלתי בגופה המונחת על אם הדרך ומצאתי כי היה זה מג"ד 38. הוא היה עדיין חי. עטפוהו בשמיכות והתחלנו לחפש אמבולנס בסביבה. מיכלי תחמושת ודלק המשיכו להתפוצץ. בכליר הרכב לא ניתן למצוא מבטח. סקרתי את סביבותי וחשבתי: "אין טעם לנסות להמנע מפגיעה". התפללתי בלבי והמ-שכתי לנוע.

משלא מצאתי אמבולנס שאלתי כמה אנשים מה קרה את החובשים. מישו אמר כי אחד החובשים נפגע; האחרים היו "אי שם" ומטפלים בפצועים. חדלתי לחפש וחזרתי כדי לעזור לאנשים להניח את הקולונל לאחר מיכלי הרכב. אותו חייל שעזבתיו עם הקולונל כבר מצא מי שיעזור לו והניח את הקולונל על אחד מה-M-19.

לכתי עד אל ראש השדרה שלא וזה אף סנטימטר מהרגע שעזבתיה. נאספו שם שלושה או ארבעה קצינים צוערים ואמרתי להם להניע קדימה M-19 אחד, אחריו כמה כלירכב קלים עם פצועים ואחריהם M-16 כמה כלירכב קלים נוספים וכן הלאה עד אשר ינוע הכל. על הרובאים היה לחפות על האנפים.

זירותי את נהגו של ה-M-19 המוליך והווריתי לתותחן להשיב על כל אש אויב שמקורה ניתן לאיכון. הרובאים קיבלו הוראה לירות לכל מטרות הניתנות לגילוי ובאם לא תיראנה המטרות, לירות בכיוון גס אל הרכסים והעמדות האויבות. הוטל על כל אחד ואחד לעורר הרבה רעש. ידענו כי אי-אפשר היה עוד להתגבגב (מאחר שהאויב כבר ידע על קיומנו) ושהרעש והיריות יעודדו את רוחנו. ה-M-19 המוליך נע לאטו לארכה של הדרך. במקום

הצר, בחציית מעביר-המים כוסתה הדרך באש אויב וכליר רכב שבור עצר את השדרה. מספר צעדים מאותה נקודה נעצרה משאית ואי אפשר היה למצוא את נהגה. מתנדב אחד קפץ אל תוך המשאית כדי לעקוף את הרכב השבור אולם צרור מקלע פגע בו והוא צנח על המושב.

איני זוכר מאומה ממה שקרה זמן מה לאחר מכן. אחר כך סיפרו לי כי עליתי לתא-הנהג של המשאית והסעתיה דרך "צוארי-הבקבוק". מכל מקום, הצלחנו לנטרל כל-שהוא את אש האויב בנקודה זו כך שכ-30—40 משאיות וארבעות כלירכב של הנ"מ האבטומטיים היו נעים דרומה לאורך הדרך.

רבים היו החיילים שביצעו מעשי-גיבורה בעת הקרב העז. סמל ממחלקת המבצעים של גדוד 503 (כעת לויטננט שנתמנה לקצונה בשדה-המערכה) ניטרל מקלע אויב ע"י כך שירה בו בקרבין שלו, שכוון לאש אבטומטית. מעמדה חשופה וכך איפשר לחיילים אחרים להציל מספר פצועים. חייל אחר ממרכז-ניהול-האש של גדודנו, מוין ב"בווקה", יצא לשתק שני מקלעים שהיו "מגרפים" את השדרה אנפילדית. הוא נפצע בפעולתו זו אך הוציא את שני המקלעים מכלל פעולה.

אחרים, שזהותם לא נודעה — ואשר גבורת מעשיהם לא נתמעטה ע"י כך — הריהם מתים עתה, או נמצאים בשבי הסינים. והרי מעשהו של אחד מחיילי סוללה א', מקלע שהיה מוצב במדרון גבעה במרחק כ-40 מטר מאיתנו היה יורה אנפילדית בכליר-הרכב שלנו ובאנשים שבתעלה בצד הדרך. חייל אמיץ זה חמק בחשכה מאחורי המקלען האויב, לפת את כליר-שקו והטילו בראש אויבו. הסיני המהומם קפץ על רגליו ונעלם מעבר לקיר-הרכס כשהוא מלווה ברד כדורים של אנשינו אנו שהיו עוקבים אחר ההתרחשות, אולם החייל שלנו לא חזר עוד.

התקדמנו בקצב שבלולים וקשה היה לקיים את תנועת כליר-הרכב, היינו מקללים, מתחננים, מאיימים ולעתים אף דוחפים אותם בידים. לאחר תזוזתו של כליר-הרכב המור ליד היו האחרים נעים בעקבותיו. אולם, קרוב יותר לעורף השדרה היו כליר-הרכב נעצרים במקומות אשר בהם היתה הדרך חסומה ע"י משאיות שהתהפכו או ששקעו בבואן, סנקים שיצאו מכלל פעולה, כלי ארטילריה, או מלכודות-סנקים הנורעות לכל ארכה של הדרך. לפעמים נאלצו החיילים למשות מהבוץ כלירכב ששקעו ולהעמידם שוב על הדרך.

המשכנו לקדם את השדרה, משאפסו כוחותי טיפסתי על כליר-הרכב הסמוך ביותר ונסעתי עד אשר ההלפתי כוח. לפרקים היו האנשים ההולכים משגיחים בגיפם, או משאית עזובים, שנראו כבמצב טוב והיו מנסים להתניעם. לעתים

היתה ההצלחה מאירה להם פנים ואז יכול היה מספר גדול יותר של חיילים לנסוע.

אף על פי שהתרחקה ממקום מחסום הדרך עדיין היתה השדרה נתונה לתצפיתו של האויב ולאש מכל הסוגים הבאה מהשטח הנישא שבשני האגפים גם יחד, הרובאים — והתותחנים של כלי-הרכב הנ"מ — השיבו אש מיד וסבלו גו אבידות מעטות מקרב רצוף זה שנמשך לכל אורכו של הקטע הבא, בן 8 המילין.

כשפנינו בעיקול הדרך הגענו לפסגת גבעה המשקיפה על עיירה קטנה. ניתן היה לראות כי האויב היה מחויק בעיירה בעצמה ניכרת ונראה כי איאלו כוחות ידידותיים מהדרום היו נלחמים למען השתלט על הדרך אשר שם. קרב-האש התגעש בחימה, קליעים נותבים עפו לכל עבר. במהרה החלו יורים גם בנו. האנשים התפורו ותפשו מחפה בעוד שכלי-הרכב הסתתרו מאחורי מצוק לשם הגנה בפני אש האויב.

קראתי את הקצינים להתיעצות קצרה כדי להכריע את אשר עלינו לעשות כעת. היתה לי מפה אך לא נמצא אצ" לי כל פנס. מישהו הוציא כמה גפרורים וצייתית ובתאורה פרימיטיבית זו עיינו במפה מתחת למעיל עד אשר כבה האור. קבענו כיוון התקדמות למקרה שנצטרך לגוע בגבעות; הודענו זאת לכולם.

כאן נתעוררה הבעיה מה לעשות בפצועים שאינם יכיר לים ללכת. הנהגים נשאלו אם הם מוכנים לנסות ולהסיע את הפצועים דרך העיירה. מרביתם הביעו נכונותם לכך ובמהרה נמצאו די נהגים להובילם של כל כלי-הרכב. הפצועים המסוגלים ללכת — כ־100 חיילים ושלושה קצינים — נשאלו אם יש ברצונם לחצות את העיירה או להגיע בדרך הקצרה ביותר לסונצ'ון אשר לפי השערתנו היתה במרחק של 10 מילין (למעשה, כפי שנוכחתי לאחר מכן היה המרחק כ־20 מילין). לבסוף הוחלט לשלוח עם הפצועים משמר של שני קצינים ומספר אנשים דרך העיירה, כליזוי לנהגים. כל האחריים נועדו ללכת דרך הגבעות לסונצ'ון.

היה זה זמן רב לאחר חצות כאשר יצאנו לדרכנו. פנינו מזרחה כדי לעקוף את העיירה, כשאנו נעים במדרון לאורך פסגת גבעה מכוסה חורשה דלילה. התקדמנו במהירות המכסימלית בכפור הלילה החזק עד למאוד. רוב הזמן התקדמנו במעלה הגבעות ואני נאלצתי להשתדל ליק את ערדלי הגומי שלי מאחר שהם הקשו על ההליכה. תוך כדי ההליכה הגיע אל אוזנינו רעש המנועים של מכונית-ארטילרית הנ"מ האבטומטית. כאשר הללו נכנסו לעיירה, שמענו קרב-אש קצר ועז ולאחר מכן את קולו של מנוע מכונית אחת בלבד כשהיא אצה דרומה. הקצין

שהוליך את שדרת המכוניות סיפר אחר כך את אשר קרה אותם.

השדרה הגיעה לגשר על נחל קטן במרכז העיירה ונוכחה כי הגשר חסום ע"י M-16 אשר נעזב שם לפני כן כאשר תותח נ"ט שבר את אחד מגלגליו הקידמיים. משמאלו של הגשר היה מעבר-צדדי, וכמה חיילים תפשו עמדות-יריה בו ומסביב לגשר. הם היו „מבלים בנעימים" — כפי שתיארו זאת — בהדפם בזו אחר זו הסתערויות של סינים וצפון-קוריאניים מהבתים הסמוכים. פלגה זעיר רה זו כללה תורכים, דרום-קוריאניים, ואמריקאיים — לבנים וכושיים גם יחד. זה היה אותו קרב-אש אשר ראינוהו מהגבעה.

כאשר ה־M-19 המוליך הגיע למעבר-הצדדי פתח האויב בהסתערות מחודשת. אחד מחיילי האויב גח לצריח של ה־M-16 שעל הגשר, בקוותו, כנראה, לכוון את המקלעים המרובעים בני קליבר 50. אל תוך חיילי האו"ם. תת-קצין (Warrant Officer) כושי אחד, אשר אמר לאחר מכן כי מימיו לא זרק רמון, הטיל 2 רמונים אל תוך הצריח המרוחק ממנו כ־30 מטר והוציא מכלל פעולה הן את הצריח והן את המקלעים. תותחי אויב, המוסתרים בחשכה שמסביב, הסבו אבידות קשות לכלי-הרכב שלנו. מכונית אחת בלבד פילסה לה דרך במעבר-הצדדי, היתה זה ה־M-19 המוליך אשר בו שכב הקולונל הפצוע, מעוטף וקשור כדי שלא יקפא עד מות ולא יפול. רבים מן האנשי שים נמלטו ברגל והגיעו עדינו אך רוב הפצועים אשר לא היו מסוגלים ללכת נספו או נפלו בשבי האויב.

בינתיים עלתה הקבוצה בה נמצאתי על גבעה המשקיפה על העיירה. לפתע פתאום גפתחה עלינו אש — לפי המשוער אש ממקלעי 50. אינטש. האש ודאי שלא היתה ידידותית, אולם לא נודע לנו עד כה אם היה זה אויב או לא. האש פורתנו בשטח ומקצת האנשים תפשו מחסה בעוד שאחרים הסתלקו מיד.

ההתקדמות היתה קשה מאוד. במקומות מסוימים היה המדרון כה תלול, עד כי נאלצנו להיאחו בעצים קטנים כדי להימנע מנפילה או מגלישה בשיפוע. פעם אף נסינו לנוח קמעה אולם, הטמפרטורה היתה כה נמוכה שנוכחתי במהרה כי אנו עלולים לקפוא מקור. על כן העירותי את כולם והמשכנו בדרכנו.

בעלות השחר נמצאנו הרחק בגבעות המשקיפות על העיירה ויכולנו לראות את הנעשה שם. לא הצלחנו לראות אלא כמה מחיילי האויב, מספר אורחים, סוסים וכמה גיפים רוסיים.

המשכנו במסע שלנו. בסמוך לצהרי היום הגענו למקום המשקיף על חיבורו אל הנהר טה-דונג של נחל קטן יור

הר, כ־15 מילין ממחוז־הפצנו. התעכבנו כאן ודנו במצב. מטוס AT 6 „מוסקיטו“* של חיל־האוויר טס מעל לרא־שינו. פשטתי את הפרקה** שלי. הפכתיה לצדה הלבן ואותתי בה כדי להפנות את תשומת לבו של הטייס. המטוס הנמך טוס, חג מסביב והתרחק. מאוחר יותר, חשו לעזר־תנו מטוסיו של גדוד 503.

בעת מנוחתנו ליד צומת הנהר ראינו חיילים ההולכים בכבודת בכיוון צפון־מערב בכביש, כמה אלפי מטרים מזרחה מאתנו. נראה היה כי הם לבושים מדים אמריקאיים אולם היו רחוק מכדי שנוכל לזהותם בבירור, כך שלא עזבנו את מסתורנו עד אשר נעלמו. כשעה לאחר מכן ראינום שוב דרומית מהמקום בו גילינום לראשונה. הפעם הכרנו כי הם אמריקאיים על כן קראנו להם והכינו להם בהורשה עד אשר קרבו אלינו.

התנספות קבוצה זו אלינו הגבירה את עצמתנו עד כדי 200 איש בקירוב. ארגנו אבטחה אגפית ועורפית. מינינו סמל ראשון (רס"פ). מעתה המשכנו ללכת, דרך הרים ובקעות, אולם באופן מאורגן ומאובטח יותר. בהרנו בדרך הנוחה ביותר כדי לחסוך כוח וזמן, כשהפצועים הולכים בראש ואחריהם שאר האנשים בצמידים. לבסוף הגענו לנהר טה־דונג. האפשרות האחת להצותו הייתה לצלחו ברגל. גושי קרח צפו על פני המים וקרח קשה חישיק את גדות הנהר. אף על פי כן עברנו את הנהר ברגל, שקועים במים עד המתנים, כ־40 מטרים

* „מוסקיטו“, בחיל האוויר של ארה"ב — מטוס שתפ־קידו לבלוש אחרי מטרות־קרע ולכוון את המהלומות מן האויר.
** לבוש עליון באלסקה ובסיביר. לפעמים היה עשוי עורות. עתה, הפרקה היא חולצה ארוכה עשויה צמר ובעלת ברדס.

במים קרים. הקרקעית הסלעית של הנהל לא נתנה מעמד יציב דר־הצורך לרגלים והזרם כמעט שסחפנו.

כשהגענו לגדה השנייה, יצאנו לשדה־אורז יבש ורחב ידיים, זרוע אלומות קש־אורז. הקימונו מדורות ויבשנו את הגרבים, המכנסים והנעלים. כשאנו עסוקים כה במלאכת־היבוש, טס מעל לראשנו מטוס קל ואני הכרתי את הטייס מגדוד 503. הוא חג וסקר את השטח בחפשו, כנראה, מקום לגחות. ערכתי סיור בוק ומצאתי כי ע"י פינויים של גושי־הסלע מהתל שעל שפת הנהר נוכל להכין שדה נחיתה בשביל המטוס.

עבדנו במרץ ותוך דקות ספורות נחת המטוס כשהוא טעון שתי תיבות מנות־קרב ומיכל מ־שתיה בן 5 גלר־נים. שני הפצועים באופן חמור — דרום־קוריאני ואמרי־קאי — הועברו למטוס והטייס המריא. לאחר שעברנו מרח־קמה בא לקראתנו הטייס האחר מגדוד 503, הצניח תיבה נוספת של מנות־קרב וטס מעל ראשנו כמחפה לנו, כשהוא מוליך אותנו בדרך הנוחה ביותר.

בשעה 1700 לערך הגענו שנית אל הנהר טה־דונג. חיילים מדיביזיית־הפרשים הראשונה המתינו שם בסירה לברואנו והסיעונו הלאה. הפצועים פונו מיד בגיפים לתח־נות עזרה ראשונה.

הלכנו כ־2—3 מילין עד אל קציה של סונצ'ון ושם נאספנו ע"י משאיות.

לבסוף הגענו ליהודיתנו שלנו — או אל שארית־הפליטה מהן. במשך ימים לאחר זאת זרמו אלינו פליטי המלכות: יחידים, בנוגות ובשלשות. הם סיפרו על התנגדותן האמיצה של קבוצות קטנות שנתקפו על ידי גייסות עדיפים עד שאולה תחמושתם, או על קבוצות שנספו בתקפן עמדות אויב.

דפוסים חדשים בתכונת הג"א בבריטניה

תכנון, יחידות־ניידות, בית־ספר טקטי

צרכיה המתרחבים והולכים של הג"א בבריטניה — לנוכח האפשרויות החדשות של פגיעה באוכלוסיה הנראות באופק או נרמזות „מאחורי האופק" — הביאו לידי מאמצים לשכלול כוחות הג"א והקמת שלוחות חדשות בהם וכן להשלמת מערך בתי־הספר להכשרת מדריכים ומפקדים. על סף שנת 1953 נפתח „ביה"ס הטקטי להגנה־אזרחית", בסמוך ל„קולג'־המטה להגנה־אזרחית" הקיים מקודם. ביי"ס זה יכשיר את הקצינים אשר ירכזו את הפעולות בתוך האזורים הנפגעים או בסמוך להם. ע"י כך תקוים מעתה החוליה־התיכונה בשרשרת מוסדות הכשרה של הג"א — בין אסכולות האימונים הטכניות, שבבסיסה — לבין „קולג'־המטה" שבצמרתה, המספק את האימון לאחר־איים להנחיית הג"א ברמות הגבוהות. לחשיבות אשר נוטים לייחס אותה לכוחות הג"א ולהפעלתם אופיניים דבריו של מיניסטר הפנים הבריטי, בפתחו את בית־הספר, כי את „קולג'־המטה ואת בית־הספר הטקטי יש לראות כמפלסי הדרך לקראת ההכללה וההאחדה העתידית של ההגנה האזרחית במסגרת המשותפת של מדינות האמנה האטלנטית". מכל מקום, בריטניה עצמה רואה בה את אחת הזרועות הראשיות של כוחות המגן אשר לה.

כלב לעזרת החייל

חזקיהו וכלבו

ג. כלב שמירה

צריך להזעיק על-ידי נביחה את בעליו בכל מקרה של הימצאות אנשים זרים בשטח שניתן לשמירתו. מתאים במיוחד למשלטים ולאזורים סגורים.

ד. כלב לשמירת עמדות

תפקידו לנבוח בהתקרב זר, כשהוא קשור לעמדה.

ה. כלב מגלה מוקשים

נועד לגילוי מוקשים; יש לציין, אמנם, כי הכלב מתאים בתפקיד זה לטוחים קצרים (3-4 ק"מ) בלבד ורק ליקוש טרי. לבדיקת דרך אל אחד המשלטים אשר כוחותינו חולשים עליה ביום, אולם בלילה קיימת אפשרות לחבלני אויב להטמין בה מוקשים.

ו. כלב קשר

מסוגל לשאת פתק ולעבור ששה ק"מ בעשר דקות (דורש שני מטפלים).

ז. כלב עוקב

יכול ללכת בעקבות, להוביל לבתייהם של פושעים וגנבים ולגלות חפצים שאבדו בדרךכם. בזמן מלחמה אפשר לקבל מושג על מטרות הסיור של סיירי האויב על-ידי עיקוב אחר עקבותיהם המתגלים בשטח.

ח. כלב עזרה-ראשונה

תפקידו לגלות פצועים ולהוביל חובשים אליהם.

ערכו ותועלתו של הכלב היו ידועים בין העמים הפרימיטיביים ביותר. הם אימצוהו, אילפוהו והפכוהו לבן בית — ומאז הוא מלווה את האדם בכל רחבי תבל.

רבים הסיפורים על אומץ לבם ונאמנותם של כלבים, על מעללים שונים אשר לכלבים חלק בהם, אבל הציבור ואף אנשי-הצבא רחוקים מלדעת במדויק מה מסוגל הכלב לבצע מבחינה צבאית — וכיצד להביא את הכלב לידי כך, שיעשה את אשר אנו דורשים ממנו.

הכלבים הוכנסו לשירות-הצבאי — עם הקמת הצבאות האירופיים המודרניים — בעיקר לתפקידים של ימי שלום, החשובים לבטחון המדינה, כגון: שמירת-גבולות, מחנות, וכדומה.

במלחמת-העולם הראשונה הוכנסו הכלבים לתפקידים מלחמתיים בולטים יותר. כגון: שמירה בחזית וסיור. בשנים 1918-1939 הורחב יותר השימוש בהם, וכל משטרה החלה נעזרת ביהידי-כלבים, שעמדה תמיד על רמה גבוהה והצדיקה את קיומה. הכלבים בשירות משטרתי עבדו כעוקבים, וסייעו לעתים קרובות בתפישת פושעים. משטרת הכפרים נעזרה בהם באזורים הכפריים אשר שם הם יכולים לפתח את יכולתם הטבעית יותר מאשר באזורים בנויים ומרובי תנועה. ביהידות ג'נרמיה ובמשמרות-החופים יש תמיד מספר רב של כלבים, החוסכים כוחות-אדם בשמירת גבולות. בגרמניה הוכנסו הכלבים לתפקידי שמירת מסילת-הברזל, ובדרו"חות רשמיים התעכבו תמיד על החסכוך בכספים, שהשימוש בכלבים הביא לקופת המדינה. כלבים רבים אולפו כמובילים לעיורים והובילו בבטחון את העיורים אשר לעזרתם הופקדו ברחובות הסואנים ביותר, בתוך תנועה של מכוניות וקרוניות-החשמל.

בעת מלחמה נועד הכלב לשימושים רבים ושונים, כגון:

א. כלב סיור

נועד ללוות סיירים (או קבוצות אחרות העובדות בעיקר בשטחי-הפקר) כדי לאכן אויב אשר מתקדם ממולם או באגפם, ממרחק רב ככל האפשר; כדי להזהיר על מארב אויב ממרחק של לא פחות מ-50 מטר, (כלומר, מעבר לטווח האפקטיבי לתת-מקלע ולרימונים), לעומת-זאת, לפלגה הנמצאת במארב, יוכל להודיע על התקדמות האויב ועל כיוון התקדמותו בעוד מועד.

ב. כלב קרב

עליו לגשוך ככל האפשר ובכל הזדמנות להכניס אנדר-למוטיה, להסל התנגדותם של היילים בשוחות-שועל.

מ. כלב גורר

לנשיאת משאות בשטח הררי, לגרירת עגלות-ציוד קלות ובעיקר לסייע במתיחת חוטי טלפון.

י. כלב חבלן

הפקידו להתגנב בלילה אל מתחת לכליירכב משוריינים וטנקים של האויב בעת חנייתם. באופן אבטומטי מופעל חומר-נפץ הנישא על גבו (בעזרת מוקש מגנטי*).

אפשר לראות מסקירה קצרה זאת, עד מה רבים תפקידי הכלבים בשירותי הבטחון. יש להבדיל בין שירותי עורף לבין שירותי חזית, וחשוב לזכור שרוב התפקידים אשר הצבא מעסיק בהם את אנשיו, הם שירותי עורף, כגון: שמירת שדות-תעופה, מתקנים צבאיים, מוסדות ומחסנים סודיים, מגרשי-חניה, מסילות-ברזל, נמלים, שבויים וכד'.

כל השירותים האלו יעשו עליידי כלבים בהשגחת חיילים בודדים בהצלחה רבה יותר מאשר עליידי חיילים במספר רב. בגרמניה — אשר בה נרכש נסיון רב בעבודה עם כלבים — נהוג היה לחשוב שחייל עם כלב שקולים כנגד ארבעה חיילים בשמירה.

הכלב אינו בא במקום האדם אלא לעזרת האדם והוא מכשיר בידו האדם לביצוע תפקידים מסויימים, ככל מכשיר אחר. לכל סוג של שירות מהנ"ל מתאים גזע מסויים או גזעים מסויימים. לשמירה מתאים הכנעני (הכלב ה"ערבי") והזאב, ואילו לקרב מתאים יותר הבוקסר. לכל כלב ישנן תכונות וסגולות משלו. כדי שיעשה את מלאכתו בצורה המוצלחת ביותר, חייבים להתאים את הכלב לתפקיד המתאים לו ביותר מבחינת תכונותיו. באופן זה ניתן להמנע מכשלונות.

ערכו של הכלב בשירות הצבאי הוא כפול:

א. לבצע משימה צבאית מסוימת טוב יותר מאשר כל מכשיר אחר העומד לרשות הצבא לביצוע אותה משימה.
ב. לחסוך אנשים במידת האפשר לתפקידים אשר בהם יכול הכלב להחליף את האדם, ולסייע בידו האדם לבצע תפקידים מסויימים ביתר הצלחה מאשר אילו היה האדם מבצעם לבדו.

עזרתו של כלב בחזית ממש יעילה כל כך עד שהיו מקרים בהם כיתות או מחלקות, שהיו רגילות לפעול בשיתוף עם כלב, איבדו את הרצון הקרבי — ולעתים אף איבדו את הכרת ערך עצמם — במקרה שהאחרון נלקח

* זו היתה תשובת הרוסים לטנקים המונעים-מרחוק, שהופעלו ע"י הגרמנים בחזית המזרח (כמו בחזית צרפת).

מהם** כל חייל וכל מפקד יודע עד כמה חשובים עצבים שקטים בקו הראשון, ואין שום גורם אחר המסוגל להרגיע את האנשים ולמנוע מהם את הפחד בפני התקפת-פתע כמצויאותו של כלב מתאים בסביבתם.

משלט אשר כלבים ישמרו עליו יהיה מחוסן בפני הסתננות לתוכו. רצונם של סיירים או חבלנים להסתנן יורד, כאשר נודע להם על הימצא כלבים באותו משלט. רוב החיילים שהשתתפו בפעולות-לילה יודעים, שהפגיעות מהנשק הקל בלילה מועטות מפני חוסר האפשרות לכוון, אולם הכלב ימצא תמיד את קרבנו, אשר ברוב המקרים יעמוד חסר-אונים נגד צורה זו של התקפה. אף חבריו לא יוכלו לעזור לו, מפני שדרכו של הכלב בקרב — דרך התנועה וההתפתלות — אינה מאפשרת לחבריו של הנתקף לירות מתוך חשש פן יפגעו בחברם, או באחרים מאנשיהם, קיימים ויכוחים בין בעלי המקצוע בדבר דרכי השימוש היעילים ביותר בכלבים. אני סבור שחילוקי-דעות אלה מקומם לא בנסיון שונה, אלא בחוסר נסיון מתאים מצד רבים המטפלים במקצוע זה, בעיקר בשטח הצבאי. הדרך הטובה ביותר להשגת תוצאות טובות היא בהפעלת זוגות של כלבים, כלב קרב וכלב שמירה יחד. כלב-השמירה יגלה את האויב וכלב הקרב יחסל אותו. במשך הזמן תימצא גם השפעה הדדית: כלב-הקרב יהיה ער ודרוך יותר לנעשה בסביבתו ואילו כלב הסיוד יהיה נכון לנשוך לעתים.

הכנת שער

אפשר להרחיק לכת ואף לגדל קבוצות של כלבים יחד. בלשון הצבאית אפשר לקרוא לכך "אימון הכיתה הכלבית". בתנאי הארץ, לנוכח מגפת ההסתננות של קבוצות אנשים קטנות, הרי "כיתה" (חמישה — ששה) כזאת, תצליח ללא-ספק להסל כיתת אויב או לפחות לסכל את זממה.

אדגיש, כי מבחינה תקציבית לא יהיה נטל בהחזקת הכלבים כיון ששיירי מטבחי הצבא ערבים להכם ויספיקו לקיומם. ברור שאפשר לגדל כלבים ביתר מהירות מאשר היילים, ותקופת האימון ברוב סוגי הכלבים הקרביים אינה ארוכה מתקופת האימון של הטריון בצבאנו.

כמו כן יש להדגיש, כי קיים בארץ יסוד מצויין של כלבים גזעיים, שהוכנסו וטופחו בעיקר בידי הד"ר רודולף ורודולפינה מנצל. לזכותם יש לזקוף גם את החוג הצעיר של חובבים ומטפלים צעירים בכלבים שהם הנועדים להוות גרעין מרכזי באילוף כלבי השירות ובהכנסתם לתפקידים צבאיים.

** לפי דו"חים אמריקאיים.

באת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העליון בהתחלתו נקוק להבהרת המשאלות
 לליבון הצעות, להקשת פרכים.
 „באת-מערכות“ נוצרה עמק מקום להבטת הרעיון
 והישגיו של קהל הקוראים ואנשי-המגן. מעל באתו זו
 יוכל הקורא הער, החורג למאות הכוח המילולי אשיותיו,
 להגיב על אולטימטום אתהליטי, לערער על הנחות מקובלות
 ולהיות יוצא להצעות מחשבות ומתקנות.

הבו חמר למ"מ

(„רואים את האויב“), כדי להרגיל בהם את האנשים
 באמצעי נוסף זה.
 עד כאן ל„צקלון“. ול„מערכות“ ברצוני להודות
 על סדרת המאמרים בדבר ה„צד היוזם“ שגרמה
 לחבר הקצינים שלנו התעוררות וויכוחים רבים.
 סגן-משנה מ. ישעיהו

בשיחה שהיתה למדריכים עם אנשי „מערכות“
 בבסיס האימונים בו אני משרת, ביקשו האחרונים
 מהקוראים, ובפרט מאלה העוסקים במקצוע, להעיר —
 ולוא בקצרה — על תוכן החוברות. זאת אני עושה.
 המאמר „פלוגה רובאית כתמיכה למשמר קדמי“
 („צקלון“ מס' 5, עמ' 29) הוא מענין ביותר ורצוי
 להרבות בכגון זה במידת האפשר. עם קריאתי בו
 ראיתי לנכון להעיר כמה הערות:

ראשית — תודתנו על שמילאת אחר בקשתנו. ושנית
 — תשובה להערותיך:
 1. החל מהחוברת הבאה של „מערכות“ אנו פותחים
 בסדרת בעיות טקטיות ברמת הכיתה והמחלקה. בבעיות
 אלא ינתן פתרון לשאלתך. ה„צקלון“ מיועד, כידוע, להומר
 מתורגם בלבד ואיננו יכולים לתת בתרגום מה שאיננו
 במקור.
 2. בדרך-כלל אנו משתדלים לקרב כל מושג לרעיון
 אל הקורא העברי. לעתים לא ניתן הדבר כשמבנה היחיד
 דות. למשל, שונה מזה הנהוג אצלנו, או כשכלי-נישק
 ממלא תפקיד שונה — או אין ברירה אלא לתרגם את
 המלה הלועזית (ולא את המושג) ולפעמים אף לה
 ביאה כלשונה באותיות עבריות. במקרה זה אף המצב
 כך; המידות לא ניתנו ביחידות מטריח כתוצאה מלחץ
 זמן, ועם הקוראים שהתקשו — הסליחה.
 3. נביא, לדוגמה, שתי דרכים בהן ניתן להתגבר על
 האפשרות שאתה מציינ: (א) הפלוגה תשאיר יחידה (גדר
 לה — לפי הידיעות על האויב) במקום אשר יש לשער
 כי האויב עלול לתפסו בריחוקו עד שיגיע הגדרו. פתרון
 זה יהיה נכון בתנועה על פני טוחים קצרים (אחרת, תגמר
 במהרה אם בכל מקום תשאיר מחלקה, או אפילו כיתה);
 או כאשר ישנן ידיעות ברורות שהאויב מתכוון לתפוס
 תואי מסויים בשטח. (ב) הגדרו ישאיר בידי חלק מפלוגת
 הטנקים שניתנה לו (שתי מחלקות, למשל) ואת השאר
 יקצה לפלוגה הקדימית.
 אולם, שתי הדרכים גמירות הן סכמטיות (כמו הפתרון
 נות אשר בגוף המאמר הנדון, שאינם פתרונוה
 טקטיים במובנה המלא של המלה). הפתרון הנכון
 תלוי בפנייהשטח, בידיעות על האויב, במשך-הזמן שהוקר
 צה ליחידה לצורך מעבר הדרך הנתונה.
 4. לעצתך נשים לב.

1. כדאי, אולי, להתרכז בדרג היסודי הראשון —
 המחלקה — או לפחות, לתת הערכות-מצב מפורטות
 יותר של המ"מ; וזה כדי לפתוח פתח למחשבה
 ואפשרות להשתלמות לכל הקצינים המסיימים קורס
 קצרי-יחסית, שהנם בעלי נסיון מועט.
 2. השתדלו לתרגם את הטוחים ליחידות-המידה
 המטריות. דבר זה יעזור לעיכול מהיר של הכתוב.
 3. רעתה שאלה „מקצועית“: הכוח המאבטח
 מבטיח כלפי החזית והאגפים בטנח של 500 יארד
 לפני היחידה (הגדרו).
 נתאר לעצמנו מצב בו חלף המשמר הקדמי ועבר
 על-פני פרשת-דרכים — כגון 529 ב' — והמשיך
 בדרך. אם תמצא יחידת-פשיטה-ממונעת נועזת של
 האויב בטוח ק"מ 1 ויותר מאותה פרשת-דרכים —
 הלא יכולה היא להנחית מכה חזקה ביותר בלב הכוח
 העיקרי (הגדרו). רעתה השאלה: מי מבטיח מקומות
 כגון אלו לגוף העיקרי וכיצד?
 4. ולבסוף „עצה“: כדאי לנצל תרגילים כאלה
 וכדאי לתת בציור אותות-שדה כמו זה שניתן במאמר

המערכת

הערות למאמר: השגות בתחום ההדרכה - הכנת שעור

1. התורשה. 2. הנסיון. 3. הסביבה והרקע. הטלת תפקיד פיתוח של כל ערכי האדם על ההוראה תגרום לאבדן קנה-המידה האובייקטיבי, שהוא תנאי למחקר אמיתי.

חמשת השלבים שבהדרכה נמנים על ידי בעל המאמר בשתי צורות שונות:

נוסח א' (עמוד 37)	נוסח ב' (עמוד 40)
1. הכנה	1. מסירה א) פתיחה
2. מסירה א) פתיחה	2. מסירה ב) הסברה והצגה
3. הסברה והצגה	2. תשומה
3. תשומה	3. מבחן
4. מבחן	4. דיון וביקורת
5. דיון וביקורת (סיכום)	5. סיכום.

את ההכרעה בין שתי הנוסחאות אשאיר לבעל-המאמר.

אך מאחר שאין סתירה ממשית (מלבד בפרטים דידיקטיים קטנים) בין נוסח א' לבין חמשת שלבי ההדרכה המקובלים, לא ברור לי הצורך בניסוח שיהא שונה מזה המוכר לקוראים מספרות ההדרכה.

אסכם עתה את דעותי לגבי שני המאמרים:

לא שוכנעתי בעדיפותה של שיטת ה"נושא" (ראה הערותי למאמר שיטת ה"נושא" מול שיטת ה"היקש", במערכות" חוב' ע"ט, עמ' 62). אין בסחוק כי "שעור שהוכן היטב — יקלט היטב", מאחר שקליטה תלויה, במידה לא פחותה, בטיב המסירה של המדריך. לא נראה לי כי אפשר להכין מערכי-שיעור לפי דוגמאות קבועות מראש. יש להשאיר למדריך "יד חופשית" במסגרת המערך המוכתב ברישום השיעור. חופש פעולה זה יאפשר לו להתאים את הרישום לתנאים הספציפיים.

ערכן של הדוגמאות שמביא בעל ה"השגות" רב ביותר לשם לימוד עצמי ולשם ניצולן תוך התאמה לתנאי צה"ל. אך אין להציגן בשום פנים ואופן בתור: "כזה ראה וקדש".

בהמשך "ההשגות על ההשגות" ברצוני להעיר הפעם, לסיכומו של החלק השני של סדרת המאמרים של סגן-אלוף אליאב* בו הוא אומר: "...עיקרים אלה יש בהם... ליצור את האחידות. שהיא הכרח ואמת-מידה להתקדמות ושיפור".

בניה לרגע כי האחידות היא באמת בעלת חשיבות מרובה כל-כך, כפי שטוען זאת בעל המאמר — האמנם יש בפתרונות המוצעים על ידו, כדי ליצור את האחידות הנכספת?

אטריח את הקוראים להזכר בשני המאמרים הנודרים ולסכם לעצמם את מסקנותיו של בעל המאמר, ומצאו:

- א. בדרך כלל יש לנהוג בשיטת הנושא.
- ב. לפעמים יש לנהוג בשיטת ההקש.
- ג. יהיה צורך ב-:

- (1) 4 טפסים שונים של דו"ח אימונים — 4
 - (2) 1 טופס השתתפות באימונים — 1
 - (3) 1 טופס תכנית אימונים — 1
 - (4) 1 טופס תכנית אימונים שבועית — 1
- סה"כ 7

- ד. לפעמים יש להשתמש במערך הרוסי.
- ה. לעתים עדיף המערך הצרפתי.
- ו. לשלב מתקדם יותר יהיה צורך להשתמש במערך האמריקאי.

האם "אחידות" זו משתלמת וכדאית! ?
ועתה — למעמסה אשר מטיל הכותב על ה"הוראה". בהסבירו את המונח, קובע סגן-אלוף אליאב, כי "ההוראה" היא התהליך, אשר באמצעותו מתפתחים חיים אצל התלמיד הידיעה, האידיאות, העקרונות, הכשרונות והנסיונות.

ארשה לעצמי למנות שורת גורמים המשתתפים בפיתוח הערכים הנמנים לעיל במידה לא פחותה מן ההוראה:

* "השגות בתחום ההדרכה: הכנת השעור" מאת סגן-אלוף י' אליאב, "מערכות" חוב' ע"ח עמ' 37.

כוחו הפיזי של החייל

שלום רב לך יעקב,

מכתבי אליך פותחים, בדרך-כלל, בסיפור-מעשה, הבא להגיש מצב השורר בשטח משטחי ההדרכה בנודדי. הפעם לא אפתח בסיפור-מעשה כיון שהמצב ידוע והליקויים ברורים. הנידון: שמירת כוחו הפיזי של החייל כפרט ושמירת כוחה הפיזי של היחידה בכללה.

לעתים נתקלתי בהתנהגות של חייל, או חיילים, שגראתה לי כרשלנות, או כחוסר-רצון למלא פקודה או לבצע אימונים: קצב ההליכה איטי מדי; בקטע האחרון של ההסתערות — אין הריצה ראויה כלל לשמה; פה ושם עלול משהו לצנוח חסר-אונים תוך כדי אמירת „אין לי כוח יותר“.

במקביל לכך מצאתי תור ארוך לפני פתח המר-פאה; מצאתי אנשים המשתתפים באימונים על-אף היותם צולעים או פצועים קל; מצאתי אנשים, שלאחר עברים מסלול הסתערות, מתנשמים בכבודת והזיעה ניגרת מגופם.

מאחר שהייתי סבור כי הדבר מדאיג, בדקתי מקרים אלה, חקרתי כמה וכמה מהם — והשויתי את שני סוגי-תופעות אלו. כעת ידוע לי שאין כאן רשלנות, חוסר-רצון, או משהו בדומה לאלו. כל הסימנים העידו על-כך כי כוחו של החייל, או כוחה של היחידה, בוזבוזו בשלבים הראשונים של הפעולה — ולא גותר מהם לביצוע השלבים האחרון גים שלה. והתוצאה? כמה התעלפויות.

וזאת — כתוצאה מחוסר ההבנה השורר, לפעמים, לגבי גורם חשוב ביותר במלחמה, והוא כוח-ההתנגד-דות של החייל לתנאי השדה. הבעיה היא, איפוא, כיצד לשמור על כוחם הפיזי של החיילים — שהוא חיוני לביצוע פעולות בשדה — לבל יבוזבו בזמן ובמקום שאינם נכונים ולמטרות שאינן חיוניות. מאחר שחשיבות כוחו הפיזי של החייל אינה מוטלת בספק, מתעוררים מיד שני צרכים נוספים: (א) כושרו הגופני של החייל; (ב) שמירה על כוחו וזריזותו ותוכידי תהליך הפיתוח הנ"ל. צרכים אלה, הדרושים לכל איש צבא, דרושים, על אחת כמה וכמה, לאיש המילואים. חיילי המילואים הם אזרחים ברוב חודשי השנה. מעטים מהם עובדים עבודה פיזית קשה. ומאלה רק מקצתם עובדים בשדה.

ואילו רובם חיים בתנאים השונים תכלית שינוי מחיי-שדה. נשאלת השאלה: כיצד — בזמן הקצר המוקצה לאימונו — לעשות את האזרח (בעל-החנות, בעל-המלאכה, והסטודנט) שוב לאיש-שדה קל-תנועה וקשיח.

מסירתם של אנשי-המילואים לידי מ"כים ולידי קצינים צעירים השבים זה עתה מקורס, כדי שיוציאו האחרונים את מרצם על הראשונים בצורה בלתי מכוונת, תגרום לשבירתם של אלה תוך יום אחד.

אזהרה זו יפה לגבי קביעת מסע ליום שלם ביום האימונים הראשון של תודש האימונים השנתי. היא יפה גם לגבי ריצת-בוקר של 6 ק"מ מיד עם פתיחתו של חודש זה.

המתכנן מסע מעין זה מתכננו מתוך רצון טוב: הוא רוצה להחזיר את האזרח מיד לחיי שדה, כדי להקל את תקופת האימונים גם על האזרח וגם על עצמו. אולם, הוא שוכח שאין אדם מסוגל להליכה ממושכת ללא אימון קודם.

לעתים קורה, שגדוד מילואים מתרכז ליום או לשלושה ימים והמפקדים מתליטים שעריכת מסע היא הדרך הטובה לנצל תקופה כה קצרה. לכאורה, הפתרון הוא טוב. שני יתרונות לו: (א) החייל שוב חי ונע בשדה; (ב) החייל מכיר את ארצו. אולם זאת רק „לכאורה“. כי מסע זה, ללא אימון מוקדם, הורס את החייל תחת שיהא בונה אותו. מהו, אם-כן, הפתרון?

ככלל ראשון יש לקבוע, שאין לבנות כושר גופני בבת אחת אלא בהדרגה. בהתאם לזה הייתי מציע, ש„יום האימון החודשי“ יפוצל: מדי-שבוע תוקדש שעה אחת לאימון-גופני, ויתר השעות תרוכזנה וינתן בהן אותו האימון שבתכנית האימון השנתית.

במידה והיחידה מתרכזת לשלושה ימים — ואין אפשרות לאמן אותה אימון גופני במפוזר על-פני התודש כולו (שעות ההתעמלות בערב) — תוקדש או שעה אחת ביום להתעמלות. התעמלות זו חייבת להיות קלה ובלתי מאמצת ביותר. רצוי אף לגון שעה זאת במספר משחקים.

ביום הראשון לא יעלה טוח ריצת-הבוקר על 500

תחרות רשימות מס' 1

המשתתפים האחרים עמדו, ברובם, על אותן נקודות שברשימה הזוכה (חוץ ממשותף אחד שהיה זכאי לפרס אילו היה נושא התחרות: "כיצד ניצור מדריכים טובים?"). אולם, בדרך-כלל, הוקדשה כל רשימה לנקודה אחת בלבד, או לשתיים. נמצאה רשימה אחת אשר רובה הוקדש לשיכנוע הקורא כי "ניתן להדריך כל איש אם רק יתיחסו אליו באופן אנושי"; ורק בשלוש-ארבע שורות, בסוף הרשימה, מציע הכותב הצעה מעשית. על-כן נאמר למשתתפים בעתיד: הפתיחה (שתכלול את ניתוחו של המצב הקיים) אסור שתעלה על חמישית או רבע מהרשימה כולה.

מן הדין לשים-לב לדבריו של איש-המילואים, סגן לוי שכטר: "מדריך שאינו רוצה לראות את חניכיו עוסקים בכל דבר שבעולם חוץ מהתעניינות בשיעור, יחשוב-נא על עזרי-אימון שיסייעו בידו לקיים מתח ועירנות מתמידים".

והוא הדין בעצתו של אריה אורי ממעגן מיכאל: "הסבר את טעמי-המצוות, כגון — אנו מנקים את הנשק למען יפעל"; אנו תופשים מחסה כדי שלא נפגע".

סגן ב. רוזן מדגיש, בין היתר, את תוספת המתח והעניין אשר מוסיפות לשיעור התחרויות. כדאי למדריך לנסות להשתמש (ולראות את תוצאות הניסוי), מדי-פעם, בשיטה שמציע סגן אריה עמידרור, כשהוא מביא את הרובה כדוגמה: "אל תראה לו איך טוענים. תן לו את הרובה ואמור: עכשיו חפש את הפתח שמכניסים בו את הכדורים". תן לו לפתור את הבעיה בעצמו. רק אח"כ תסביר".

המערכת מצאה לנכון להעניק פרס-עידוד — מספרי "מערכות" בערך של 3.000 ל"י — נוסף לפרס האחד שהובטח. הזוכה בו הוא סגן עמידרור אשר ברשימתו יש ענין מיוחד. הזוכים יוכלו לקבל את הפרסים במשרדי מערכת "מערכות", רח' נחלת-בנימין 57, ת"א.

הקוראים — ובכללם אלה שגיסו כוחם בתחרות זו — מוזמנים להשתתף בתחרות מספר 2 (ראה עמוד 63).

המערכת

משני הנושאים אשר הוצגו בפני הקוראים לתחרות הרשימות ("מערכות" חוב' ע"ז) בחרו כל המשתתפים באחד: "כיצד נתאים את שיטות ההדרכה ל"חומר האנושי"? בזאת הקלו על המערכת אשר היתה צריכה לבחור רק ברשימה אחת מאלה שהגיעו. מצד שני, נשאלת השאלה, האם לא ראוי לתשומת-לב — ולטיפול — גם הנושא השני: "כיצד נקיש מנסיון תמרונים על התנהגות אפשרית של חיילנו בקרב?"

מספר המשתתפים בתחרות הגיע לעשרה. דרגור תיהם — החל בטוראי וכלה ברב-סרן. מספר המשתתפים — עשרה — מבין אלפי קוראי "מערכות", אינו מעיד על נכונות רבה ל"אחוז בעט ולהעלות מחשבות על-גבי הנייר". אכן, תופעה זו ידועה אף למורים בבתי-הספר. אנו מקוים שפרסום התוצאות של תחרות מספר 1 תראה לקוראים ש"אין השד נורא", כי "הנה קמו עשרה אנשים אמיצים — ומדוע לא אהיה אני האיש האחד-עשר?" אנו מקוים שהקורא יהפך, מדי-פעם, לכותב.

בין הרשימות שהומצאו למערכת לא נמצאה רשימה "מהפכנית", דהיינו: רשימה אשר תטען כי שיטת ההדרכה של היום, "אינה תכליתית", כי אם "מחובתנו לשנות את יחסנו מן היסוד", או משהו בדומה לכך. מסתבר, כי דעת הכותבים היא, שאת ההתגברות על התקלות יש לבקש בשיפור השיטה הקיימת, בהתאמתה ובתיקונה — ולא ב"מה-פכה", או ב"נסיונות חדשים סיטוניים".

רשימתו של רב-סרן אלחנן אורן הריהי ללא-ספק, הטובה שבמשתתפות. בקיצור ובבהירות מנתח הכותב את המצב הקיים; ומיד הוא עובר להצעות מעשיות: חלוקת החומר לשלבים קצרים, אשר כל אחד מהם מהה שלימות; גמישות בקביעת המסגרת המאמנת; הגדלת חלקן של ההצרות והתרגול באימונים. בזכות הקיצור, הבהירות והמעשיות זכתה הרשימה במקום הראשון.

אכן, מעלות נוספות לה: כתיבתה נאה ושוטפת — ועריכתה יפה. אולם, לא אלה שקבעו את בחירתה. המערכת תהא נכונה לשפר את סגנונה וצורתה של כל רשימה אשר מצד תוכנה תהיה ראויה למקום ראשון. על-כן, מי שאינו "בעל סגנון" — אל פחד! המערכת תעמד לעזרתו.

כיצד נתאים את שיטות-ההדרכה לחומר האנושי?

שלב יתוכנן כאחדות מתודית. לפיכך יחלקו המקצועות לחלקים מותאמים למגמת השלב. להלן השלבים, כשמקצוע הרובה משמש הדגמה:

הרובה	השלב
לימוד הקליעה (לא התחשבות בגורמי הש"דה: טנה, תנועה, רוח) — וסיכומו במטוח 30 מ'. פני שהושגו.	1. הוי"המחנה (עברית, משטר, אימון-גופני). ב"סיכומו — מסע המבטא גיבוש היחידה וחיסון-גור פני שהושגו.
קליעה בשדה, מטחים (200—100 מטר).	2. חי"שדה — מחנאות, שדאות (תנועה הסתר).
מתן-האש, אימון-מת-קדם.	3. לחימת הפרט — שדאות.
יריות-שדה, מבחני-האי-מון, מטח-מיון.	4. סיכום — בשדה, "סדרת ניידות" (מסעות וחד-ניות, אימון בשטחים שר-נים), במחנה — חזרות ובחנים.

לסיכום: יש לקבוע "תחנות" קרובות בתכנית, של ביי-בינים מושלמים אשר כל אחד מהם מושלם בפני עצמו.

מסגרות

להקניית כשירות דרושים: הסבר, הצגה, תרגול ובחן. האם חייב מדריך אחד לבצע כל אלה? נזכור שהמ"כ, העומד בקו הראשון ב"חזית-ההדרכה", קרוץ מאותו חומר שקורצו חניכיו. חלוקת תפקידים תקל על המדריכים, ולחניכים תוגש הדרכה "טעימה ומגוונת".

במה מתקשה המ"כ?

בעיקר בהסבר, וביכולת לבחון ולהעריך. לכן יאורגן השעור כך:

- הסבר — מחלקתי, עם המ"מ (או הסמל);
- הצגה — המ"כים מצייגים, המ"מ מסביר;
- תרגול — בכתות;
- בחן (או תרגול מסכם) — מחלקתי. רצוי לערוך את הבחן כתחרות בין-כיתתית. השיטה המרצעת לעיל מתאימה למרבית השיעורים, בכל המקצועות. לסיכום: תשמש המחלקה — מסגרת ההדרכה!

תזונת-האדם נקבעת לפי כושר העיכול וכדומה לכך נקבעת ההדרכה לפי כושר הקליטה.

וכושר הקליטה תלוי בשתיים:

רצון ("ענין", "התלהבות", "מתח").

יכולת, ומגבלותיה: חוסר-השכלה, קשיי-השפה, כושר-גופני מוגבל (שאינו בא מחולשת הגוף, אלא מאי-גמישותו).
ב"הגנה", שבה גדלו "מדריכי-המדריכים" לצה"ל כיום, נבנתה ההדרכה לצרכי גור מיוחד במינו — הן ברצונו (התנדבות, הכרה), והן ביכולתו (השכלה תיכונית או מקצועית, חוסן גופני).

שירות-החובה, ומקורות כוח-האדם החד-שימי, חוללו "שינוי ערכי". אולם פרט לקשיי-השפה, זימות בעיותינו לאלה הניצבות בפני צבאות אחרים. אצלנו מושפע ה"רצון" מתלישותם של לא מעטים מן הטירונים, אשר טרם נקלטו בארץ ובעם. ואילו שם קיימת הרתיעה משירות בריחוק מהמולדת (קפריסין, טואק), ומסכנות החזית (הדר-סיק, קוריאה); ישנן גם ארצות רחבות-ידיים אשר בהן השירות בחלק האחד של המדינה כמוהו כניתוק מהמולדת לילידי החלק האחר.

המתדיקה הצבאית בעולם כולו שואפת להתגבר על מגבלות הרצון והיכולת, ומצליחה גם לנוכח קשיים חמורים משלנו (הצבא הבריטי בהודו, צבא סין העממית). נסיון זולתנו עשוי להועיל לנו. מהי הדרך?

בעית טיפוח הרצון חורגת ממסגרת ההדרכה. איכן — בפתרונה מתמצה יעד המפקד בעיצוב יחידתו, כדברי ראש-הממשלה על וינגייט:

"מפקד צבאי הוא איש יהודע להלחיב את חייליו, ולעורר בהם אמון ומסירות בלי גבול למפקדם באשר ישלחם."

נתעכב על פיתוח היכולת וטיפוחה, וניחד דברינו על תכנון ההדרכה, מסגרתה ושיטת ההקניה. תכנון

בצאתך למסע, תתאים מרחקים, קצב וחניות ליכולת הצעידה של אנשיך. את האימון יש לדרג, ניתן, לשלבים קצרים, כדי להמחיש לחניכים את התקדמותם צעד צעד. לדוגמה — אימון הטירון יתחלק לארבעה שלבים, בני כארבעה שבועות. כל

קדם הוליכו מצביאי ישראל עובדי־אדמה שבאו
 „מאחרי הצאן” — לקרב. איך הדריכו־ם?
 גדעון: „ממני תראו וכן תעשו”. אביר
 מלך, להבדיל: „מה ראיתם עשיתי —
 מהרו עשו כמוני”.

לפעול לומדים מפעילות. לכן — יש ליצור
 תנאים לפעילות. הנך מלמד זריקת רימון?
 ספק רימוני אימון (רכו אותם מכל המחלקות!).
 משקלות, אפילו אבנים שקולות, ותן לחניכים לזרוק.
 יהיה המורד לשיעור: כמה רימונים זרק כל איש
 למטרה במשך השיעור? בקלות יוכל מי־כ לשלוט
 במחצית כיתה הזורקת יחד, ולתרגל — זהו מלאכת
 המ״כים.

ולסיכום: הסבר „קצר וקולע” (לאוזן, ולעין!) :
 „100% הצגה; והעיקר — זמן מכסימלי, לתר-
 גול מכסימלי, למספר המכסימלי.
 כש„הלכות” אלה בוצעו למעשה, ב„דומר”
 הקיים ובמ״כים שצמחו מתוכם — הוכח שאפשר
 לעצבו ל„כוח־אדם”, במלא משמעות שתי
 המלים.

ההדרכה הצבאית מלמדת לפעול. הידיעות
 נלמדות לצורך הפעולה. לכן — „אמור מעט
 ועשה הרבה”; ובשגור נוסח: פעל מעט —
 והפעל הרבה!

אכן, ההסבר נוטע רצון. אבל כיצד ל„אמר
 מעט”? דבר בשפה פשוטה, מובנת לחניכים!
 ניתן למצוא בחוברות ניסוח כזה: „מטרת השיעור
 — להקנות לחייל צורות תנועה בשדה”. נכון; אבל
 האם מובנים הדברים? ואולי יהיה מובן יותר לחני-
 כים הניסוח: „בשיעור זה נלמד לנוע בשדה כך
 שהאויב לא יראה אותנו; וכך שאם נתגלה — לא
 יוכל לפגוע בנו.”

נזכור: „אין דומה שמיעה לראיה”. אכן,
 קולע הפתגם הסיני: „תמונה אחת — אלף מלים”
 נדבר בשפה מוחשית, ונמנע מלהשתמש
 ב„זרגון צבאי”. למשל: הביטוי „להשחיל” יהיה
 ברור לחניכים מהביטוי „לאנפלד באש”!
 כדי להשיג יכולת — שכנע בהצגה בימי

כוחו הפיזי של החייל

סוף מעמוד 76

המסע על מסמרים המתגלים פתאום הורסים את
 רגלי החייל.
 אין לדגול באימונים בשיטת ה„נאגלות” לפי
 הסיסמה: „זה אשר מעביר את אנשיו יותר נאגלות
 (באימון הכיתה, המחלקה וכד’) הוא המדריך הטוב”.
 אמנם, נכון שחלק מהתורה הצבאית נכנס דרך
 הרגליים למוח, אלא שיש לעשות הכל במידה. תשומת
 לב רבה יש להקדיש לדברים חיוניים — כגון הסואה
 נכונה, תפיסה נכונה של עמדה וניצול יעיל של פגיו-
 השטח — יותר מאשר ל„הספק” רב (8 פעמים
 בבוקר) בביצוע תרגיל כיתה בהתקפה שלב ג’.

שלך מדריכך־לשעבר

מטר, ביום השני — על 1000 מטר וביום השלישי
 יש שוב לרדת ל־500—600 מטר. כאשר יצאו האנשים
 לחודש ימים של אימונים מרוכזים, אפשר יהיה
 בהדרגה להגיע גם לריצת 6 ק״מ בבוקר.
 בדרך כלל יש לבנות את התכנית באופן שהמאמץ
 הנדרש מהחייל יעלה בהדרגה ויגיע לשיאו בשבוע
 השלישי של האימונים — וירד שוב בשבוע הרביעי.
 כאשר לשמירת רגליהם של אנשים במסע, קיימים
 האמצעים הבדוקים: בדיקת הרגליים, שיש לבצעה
 לפני המסע; בדיקת התאמתן של הנעליים ושל־מותן
 של הגרביים ותיקונן הנכון; ונוסף לכך: יש לקחת
 למסע סדן קטן, פטיש ואיזמל, כדי להתגבר תוך כדי

חידושי נשק ומכניקה

מענה נ"ם למטוסי סילוני?

המתקרבת וקובע לאן בדיוק יש לכונן את התותח בכדי שהפגז הנורה ממנו בכל רגע נתון יפגוש את המטרה בקו תנועתה וישמידנה. היורה בתותח יכול להיות מפעיל המחשב או מפעיל המכ"ם.

מערכת הכלי בכללותה — התורח, המכ"ם והמחשב — מוצבת על מרכוב אחד, והיא גרורה ע"י רכב גורר. משקלה — 10 טון; וממדיה, במצב הסעה: 7,600 מטר אורכה, 2,450 מ' רוחבה ו-2,150 מ' גובהה. היא ניתנת להובלה במטוס.

התחמושת מוגשת אבטומטית אל תוך התותח באמצעות מתקנים טרעניים ותוחבים. מתוך שתי מחסניות מופעלות חשמל המכילות 11 פגז כל אחת.

המכ"ם „מטאטא" את מלוא רוחב השמים אבטומטית מדי 40 שניה וביכולתו להבחין במטוס (מטוסים) בתחום רדיוס של 25 ק"מ. את הידיעות אשר ריכוז הוא מעביר אל תוך מחשב חשמלי-מכני אשר אבטומטית מחשב ומסמן את טווחה, מהירותה וכיוון-תנועתה של המטרה

צבא ארה"ב הכניס לשימוש את הכלי-ארטילרי הראשון שלו המכוון בשלמות באמצעים אלקטרוניים; הוא יאפן מטוס-אויב, ויניע קנהו בעקבותיו באמצעות המכ"ם — וכי-זנוג, וכן הירי שלו אל המטוסים הטסים בגובה מועט או בינוני, יהיו אבטומטיים.

לתותח קוטר של 75 מ"מ וביכולתו לירות מדי דקה 45 פגזי חז"מ, בני 12 וחצי ליטראות (52/3 ק"ג) ובעלי מרעום קורבה.

בפיתוחו של תותח זה הוחל עוד בשלהי מלחמת העולם השנייה. מאז העבר דרך מבחנים מקיפים וממרושכים ונעקרו ממבנהו, בזה אחר זה, נקודות תורפה וליקויים לרוב. עד כה הפעל הוא בשימוש ע"י יחידות אימונים, אולם לא בפעולות קרב. עד כמה מורכבים מבנהו ואבני-זריו ניתן לראות מן העובדה כי אנשי האחזקה והטיפול הממונים עליו מקבלים מאת הצבא האמריקאי קורס הכנה מיוחד בן 37 שבועות, שהוא בין הארוכים שבמשככי האימון הניתנים ע"י אותו צבא.

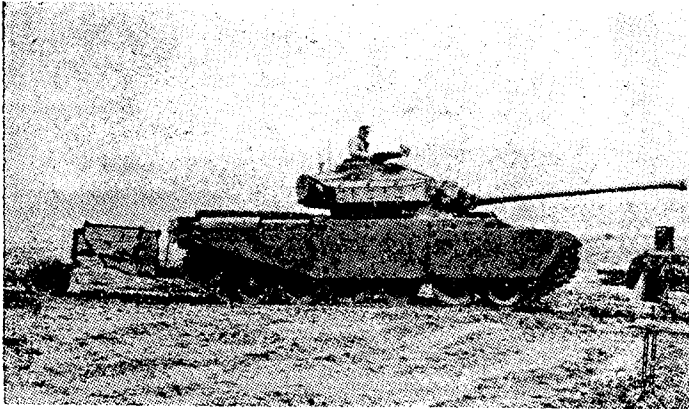
בתותח זה יש לראות את ה„מלה האחרונה" של הארטילריה הנגד מטוסית ה„תותחית" במדינות המערב — בתחרות הטכנית שביניה לבין כלים רקטיים לסוגיהם, הערלים בגרם-המעלות של כוחות נגד מטוסיים, הן בארה"ב והן בבריטניה (וכנראה גם בצרפת).

מיכל דלק גרור לטנק

תחבולה בריטית לצרף עצמה וטוח יחדיו: טנק צנטריון, בגלגול חדש, נושא תותח בן 20 ליטר ראות (פגז), שכובד שריונו גורע מכמות הדלק הנשאת אתו; חובר אליו מיכל גרור, ובו כ־900 ליטר דלק נוסף. הדבר מכפיל את טוחו של הטנק — עד ל־250 ק"מ על פני כבישים, וכ־130 ק"מ בחציית שטחים.

ברומה למטוסי הקרב המשתמרים במיכלי העזר ניתן גם כאן "לינוק" את הדלק שבמיכל בשלב המסע אל איזור המשימה — ולסלק את המיכל בהתרוקנו. דבר המחזיר לטנק מלוא כושר תימרונו.

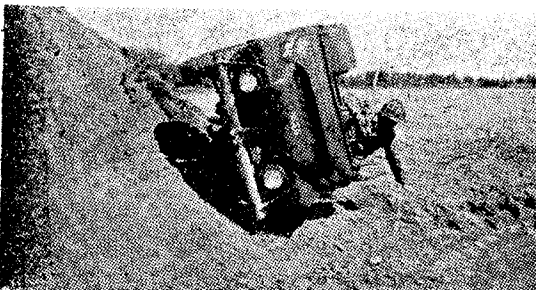
במקום בו לא יעבור ג'יפ...

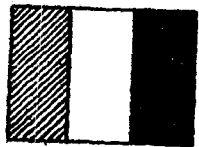

„צבא הצי (מרינס) של ארה"ב, הנוקק תכופות לפעולה בשטחים קשים ביותר, פיתח מכונית־זוטא אשר כושר־המעבר שלה עולה על זה של הג'יפ, כשל הג'יפ — על זה של משאית רגילה. לעומת 1.1/4 טון לערך של משקל הג'יפ, הרי משקלו של ה־"MIGHTY MITE" הנו כ־680 ק"ג בלבד. אורכו 2,54 מטר והמרחק בין צירי הגלגלים הקדמי והאחורי הוא 1,63 מטר. המנוע הקטן מקורר האויר, הוא בן 44 כוחות סוס, והטיפול בו קל ופשוט. כל אביזרי העזר מרוכזים תחת מחסה־המנוע הכרסתן, והם נמצאים בגובה מספיק בכדי שניתן יהיה לרכב הננס לנוע במים עד כדי עומק של 1,77 מטר.

סוד הצלחת הרכב היא התמסורת החדשה המאפשרת לנהוג בכל אחד מהגלגלים באופן נפרד מהנהיגה בכל אחד מהגלגלים האחרים. המסגרת העשויה צינורות משמשת כצינור ההפלטה והמשתק בעת ובעונה אחת, באופן שאין קיימת בעית החלפת מערכת ההפלטה. רוב נקודות החיבור שברכב משומנות בתמידות בכדי להפחית בעיות ההחזקה.

המכונית מסוגלת לשאת 1/4 טון מטען. אחד הצילומים מראה את כושרה להתגבר על מכשולים. בשני רואים אותה כמעט־מתהפכת תוך הקפת פינה בסיום מסע לאורכו של מדרון תלול. בשלישית מתגברת המכונית על סדרה של אדני מכשול.

כינוסה ותמרונה של דיביזית מילואים צרפתית

בן-לילה הגיעה מצבתה של דיביזית-הרגלים ה-29 (אשר מנתה לפני כן קרוב ל-500 איש), עד למעלה מ-19,000 איש. דבר זה הושג על ידי גיוס „ורטיקאלי“ („אנכי“) של אנשי מילואים מכל השנ-תונים ומכל החילות. לאחר מבצע-התארגנות מהיר ולאחר 10 ימים של הסתגלות מחודשת, היתה הדיביזיה — לפי תיאורה של במה-צבאית-צרפתית — למכשיר שהפיקוד שלט בו שליטה תקינה, וניתן היה בהחלט להשתמש בו לתכלית צבאית. הצלחתם של המתודים שנקטו באה לידי גילוי ומפגן במהלך התמרונים אשר בהם נבעלה תקופת-התאמנות זו. הכינוי שניתן להם היה: תרגיל „מימון“.

תרגיל זה שהיה בנוי על פעולה מצד אחד בלבד (חד-צדדי) כשלעומתו מפעילים אויב מסומן (שלדי או מדומה). מטרתו הי: (1) לבצע את ריכוזה-מוחדש ועריכתה, של הדיביזיה שנמצאה פזורה על-פני שטח נרחב, כמעט 300 ק"מ רחבו, בחבל אשר (לפי נתוני התמרון) שרצו בו חבורות-גיריליה וצנחנים אויבים לרוב; (2) ולהטילה להתקפה נגד „ראש-גשר“ אויב אשר זה אך הוקם בחוף הים-התיכון.

מתחילת יום ה-20 במאָרס ועד לסוף ליל ה-20, 21, בוצעה תנועתם של שלושה רגימנטים-רגלים מוגברים (במקור הצרפתי: „קיבוצים-טקטיים“, ביטוי למושג המקביל ל„צות-קרב רגימנטלי“ האמריקאי). אלה יצאו כלאחד מאזור: אזור נים במערב, סרזיוס בדרום-מזרח וניצה במזרח. כן בוצעה אותו זמן תנועתו של רגימנט השריון, שחנה קודם באר-ראנג' שבצפון-מערבו של המרחב-הדיביזיוני. ארבעת הרגימנטים נעו במגמות-מתכנסות (היינו, יצאו מנקודות-מוצא רחוקות זו מזו לאזור הת-רכות אחד, או לפחות להיערכות בסמוך זה לזה) בכיוון אל האזור של בריניול-דראגיניאן.

תנועות אלו בוצעו בתוך שטחים הנתונים במצב של אי-בטחון, אשר בהם נאלצו היחידות, בכמה הודמניות, לערוך קרב ואף להזקק לסיוע אווירי,

לצבא המושתת באחוז ניכר על חטיבות מילואים מאורגנות-בתמידות, כצבא הגנה לישראל, יש ענין בנסיגות מקבילים של כוחות-מילואים בארצות אחרות, שעה שהללו מתכנסים, בהיקף של עוצבות שלמות, לצורך תוספת-התאמנות שנתית (או דו-שנתית). לביצוע תמרון באותו גושא טקטי שבא חזרו, ענין נוסף נדע לידיעות על כינוסה, באביב 1953, של דיביזית-הרגלים ה-29 הצרפתית (דיביזית-„מילואים למחצה“): משום שזוהי עוצבה חדשה, אשר רק מתחילה להתגבש, לעצב יחידותיה ולטפח ביניהן את שיתוף-הפעולה וה„הכירות“, שהם הם היסוד לקיומה ופעולה של עוצבה לוחמת, בשעה שחיקרא לשידות מלא.

כינוסה-ההתאמנות נפתח בגיוסם של אנשי-מילוי-איים, ככל הדרגות, השייכים לדיביזיה. אלה כונסו בחנייות-צבא מסוימות שבגליל-הצבאי ה-9; דהיינו, פחות או יותר בחבל פרוֹבֶאנס שבדרום-מזרח של צרפת. הסמוך לחופי הים-התיכון. תקופת ההת-אמנות לה נקראו נקבעה מ-11 במאָרס ועד 23 בו.

בשל היתקלויות ביחידות-אויב ממונעות שהועלו-
בחוף או בפלוגות שהוצנחו.

ניתן לראות כי תפיסתו של תמרון זה הושפעה
לא מעט מנסיגה של הפלישה האחרונה מעבר הים
אשר נערכה בחופה הדרום-מזרחי של צרפת. היה
זה מבצע „דראגון“, ב־15 באוגוסט 1944, עת עלו
הכוחות של ארה״ב ושל צרפת-הלוחמת בחוף מורה
פרובנס, בין פרזיוס להיאָר. אלא שעתה היתה כונת
התמרון להכשיר את הגייסות למילוי התפקיד
הנגדי: בלימת פולשים והטלתם הימה.

בימים 21 ו־22 במארס, הופעלה בשלמותה הדי-
ביזיה — אשר נערכה מחדש במרחב סאן־מאכסימן—
בריניול, דראַגיניאן—לה־ליוק — במשימה של חיסול
„ראש־הגשר“ האויב, על ידי מבצעי־התקפה במג-
מות־מתכנסות, בכיוון הכללי אל היאָר. מגמה זו של
התמרון העידה על אופן־ראיתה של המפקדה את
אפשרויות הפלישה בחוף. היא לא החשיבה, כנראה,
את הסיכוי לכך כי הסתערות מעבר לים תיפתח על
ידי תפיסת נמל בנוי ומפותח (במקרה זה: נמל
טולון — בסיסהצי של צרפת בחוף הים־התיכון

— הנמצא כ־15 ק״מ ממערב להיאָר); כי אם סברה
שעלול לחזור אורח הפלישה אותו נקטו ב־1944:
העלאת גייסות בחופים הפתוחים, ובנמלי־דיג ועירים,
באמצעות ספינות־הפלישה המיוחדות למיניהן. אחת
המסיבות המענינות כאן מבחינה אופרטיבית היא זו
שהרגימנט המוגבר שאזור חנייתו ההתחלי היה בפר-
זיוס ובסביבתה, בחוף הים, לא הונע לאורך החוף
דרום־מערבה, כדי לדחוק את „ראש־הגשר“ מאגפו
המזרחי („הימני“) — כ־אם הועבר לתוך הארץ
פנימה, בכדי להשתלב שם במערך הדיביזיה
שרוכזה ברמה שמצפון לרכס הגבעות הסמוך
לחוף, ומשם שולחה כלפי חזיתו של „ראש־
הגשר“. נראה, ש„לקח גורמנדיה“ — דהיינו, הסכנה
שבפירור הכוחות־המגינים על ידי ערי-
כתם קרוב מדי אל החוף, ובקו נרחב ודליל
מדי — השאיר אחריו משקע מוחשי מאוד באופן
המחשבה האופרטיבית של המפקדות. על כך מעידה
בעצם גם תנוחתן ההתחלית, עוד „מימי השלום“,
של היחידות העיקריות של הדיביזיה, משלושת הר-
גימנטים־הרגליים נמצאו שנים (באזור ניצה,
ובאזור פרזיוס) סמוכים לחוף, ורק השלישי
(באזור נים — מערבה לנהר הרונה) —
מרוחק מהחוף כ־50 ק״מ. אבל, רגימנט-
השריון, שהוא־הוא המהה את כוח התנופה העי-
קרי למבצעי התקפת־הנגד וה„דחיקה הימה“, חנה

באוראנג' המרוחקת כ־100 ק״מ, מרחק־כביש, מן
החוף הקרוב ביותר. דבר זה נעשה מתוך ההערכה
הכללית הידועה כי על עתודה ניידת כזאת להמצא
במרחק־מה מאחרי החזית באם רוצים שניתן יהיה
לכונה באופן חופשי אל אותה גורה בה יתגלה
הצורך המכריע בכך, לפי שיקולי המפקדה.

בשלב האחרון של התרגיל — התקפות־החיסול
כלפי „ראש־הגשר“ — ניתנה הודמנות בלתי־אמצ-
עית של אימון טקטי מציאותי לגייסות. בשלב זה
נתאפשרה הרגלתם של אנשי סגל־הפיקוד ושל הנגי-
רות גם יחד, הן באורח־ההתקפה הלילי והן בנהוג
שיתוף־פעולה חיל־רגלים—טנקים — סיוע־מ־האוויר.
ב־23 במרס חל אותו אקורד־מסיים אשר בלעדיו
כמעט ולא ייתכן תמרון ניכר בצבא צרפת. בהתאם
למסרתו בת־הדורות: המסדר הכללי של הדיביזיה
ומצעד הגיגי. היחידות נתכנסו בשטח שדה־התעופה
של לה־ליוק ** בנוכחות מזכיר־המדינה לעניני צבא,
ראש המטה הכללי, מפקד הגליל־הצבאי ה־9, מפקדי-
צי גבוהים ועוד; וכרבבת צופים הסתכלו במצעד.
בראש המצעד נעו הטנקים הקלים של הרגימנט

* יש להביא בחשבון כי באותו מרחב של דרום־מורה
צרפת ייתכן מאוד וחונים גם גופי צבא אחרים, בנוסף
על דיביזיות „מילואים־למחצה“ זו. עצם תנועת הידיעות
ודאי שנבעה לא במעט גם משיקולי צפיפות האוכלו-
סיה ומאפשרויותיו של גיוס מהיר ככל האפשר. אולם בקוץ
הכלליים, הרי שהמערך הנ״ל משקף גם תפיסה אופרטיבית
מסוימת — במידה שהמדובר הוא בפלישות מעבר־הים
(כי הרי לאותו מרחב־דיביזיוני גם גבול יבשתי
ממורה).

** הנמצא באותו אזור, של רמה שטוחה יחסית, אשר
שימש לריכוז הדיביזיה, לביצוע התקפת־הנגד שלה.

ה-20 הטנקים הכבדים של רגימנט ה"שרינים" ה-11 ("קירסירים") — לפי כינויו המסורתי עוד מימי חיל הפרשים). בעקבות השריון עברו שלוש יחידות הרגלים המהוות את עיקר הדיביזיה; ה"חציברי" גדה"ה-6 של קלעים אלפיינים (כנראה — היחידה החונה סביב ניצה, באזור הספר ההררי של ה"אלפים החופיים"), הרגימנטים ה-4 וה-8 של "חיל הרגלים הקולוניאלי" — כל אחד כשדגלו ותזמרתו לפניו. כאן מתגלית המגמה לשמירת מסורת היחידות בצבא צרפת המחודש. הקלעים האלפיינים — שבדרך כלל היו תמיד מכוונים, יותר מחיל הרגלים הרגיל, לפעולה גדודיים עם עצמאית — שומרים על הכינוי "חציבריגדה" לגוף המאחד בתוכו ג' גדודים. בדיביזיה המורכבת ברובה אנשי מילואים נוהגים בכל זאת לשמור על שמותיהם ומסורתם של שני רגימנטים של חיל הרגלים הקולוניאלי, בעל המסורת של שירות ארוך זמן שהיה בבחינת משלוח יד; כנראה — מתוך אירצון לותר על זכרונות עברם ומסורתם הלוחמת של הרגימנטים נודעיים. אחרי חיל הרגלים עברו יחידות התובלה והקשר, גדוד רפואי, הארטילריה הדיביזיונית ופלוגת בדק. מצעדה של הדיביזיה עלפני נקודת ההצעדה נמשך שעה וחצי: "אלפי אנשים וציודם נעו בסדר למופת

לקול תרועות ההמונים" — לפי תיאורו של עיתון צבא צרפתי. עם סיום המצעד הצבאי הגדול, נתקיימה שיחה בעקבות התמרון. בשיחה זו, ציין מזכיר המדינה ה"לעניני צבא כי "דיביזיות הרגלים ה-29 לא הוקר מה אלא לפני שלושה חדשים". והנה "היא גויסה גיוס מלחמה מלא תוך עשרה ימים". דבר זה שיקף, לדברי המיניסטר, את רצונם הטוב ואת רוחם של אנשי המילואים. עם זאת נתגלו בתהליך הגיוס כמה וכמה דברים הטעונים סקירה מחדש ותיקון. בייחוד במה שנוגע להצבת האנשים ול"אחזקת" הציוד. תמרונים מקבילים נקבעו גם לדיביזיות אחרות שיסודן אנשי מילואים לדיביזיות הרגלים ה-21 שבאלג'יריה (בקיץ 1953) ולדיביזיות הרגלים ה-19 שבמזרח בראטאן (בספטמבר 1953). אכן, עם כל הבעות הסיפוק, היה סיכומו של המיניסטר כי עוצבה דיביזיות הרגלים ה-29 זקוקה בכל זאת לשבועות אחדים בשביל שהכל בה "ידפוק" באופן מושלם. ועוד הערה מאלפת היתה בפיו: כי "מחיר ציודה של עוצבת רגלים הנו 100 מיליארד פרנק, דהיינו כ-280 מיליון דולרים. בעוצבה בעלת ציוד משורין — כ-140 מיליארד פרנק (כ-400 מיליון דולרים). ועל כן חשוב כי ידוע נדע שריכוז עצום זה נמסר לידיים טובות".

תמורות בחיל האויר של פקיסטן

עצמה. בפקיסטן, הכריעו כנראה את הכף שיקור לים אחרים: בראשית ספטמבר 1953 נודע כי פקיסטן רכשה 40 מטוסי קרב מן הטיפוס "מטאור" מתוצרת בריטניה, ובנוסף הוא כי מחירו של כל אחד ממטוסי קרב אלה כ-80,000 ליש"ש (דהיינו כ-225,000 דולרים) כל מטוס. יתכן כי השפיע כאן בטחון היתר של קציני חיל האויר הפקיסטנים באשר לטיבו של מטוס הסיי לון הבריטי לעומת הצרפתי. יתכן גם כי פעלו השכרנות של רציפות בהדרכה, במסורת ואף באינפורמציה שבשיתוף בחידושים הטכניים. מכל מקום נראה כי חיל האויר הפקיסטני יוסיף גם בעתיד להתפתח על בסיס הטכניקה, הציוד, ההדרכה (ועד כה, מבחינה מקצועית על כל פנים, גם הפיקוד) הבריטיים. על ה"ירוש"ה הצנועה למדי, מהמקור של הודו מאוחדת עליה השלום, בה התחיל חיל האויר הפקיסטני (סוף בעמוד 87)

שני חילות האויר ה"אחים" (לפחות — במוצאם). זה של הודו וזה של פאקיסטן, עלו עתה כנראה על דרכי התפתחות נפרדים ומתרחקים לא רק מבחינת מעמדם הארגוני הנפרד אלא אף בהרכבם הטכני ובמקור יניקתם באשר למטוסים ולציוד. הודו חזרה לייטה לא מוזמן לבסס את חיל האויר שלה על מטוסי סילון חדשים מתוצרת — צרפת; וכנראה רכשה כבר כשבעים ממטוסי הקרב הסילוניים אשר צרפת החלה מיצרת אותם עתה בקנה מידה מתרחב והולך. החלטה זו של הודו יתכן ונבעה, פרט לשאר גורמים, גם מהשגי ההזולה אליהם הגיע חיל האויר הצרפתי במאמציו לפתח סוגי מטוס שיהיו לא רק חדישים וכשרים לשימוש כי אם גם בעלי מחיר כזה, אשר יאפשר למדינה צרפת לשאת בעול חיל האויר ניכר מבלי לכרוע תחתיו. אין ספק, שחינויות שיקור לים אלה לגבי הודו, אינה פחותה מאשר לגבי צרפת

פנים אל פנים

את ההוי המתרקם בה, ובינה לבין המתיישבים; אתה רואה אותה בלחימתה על היישוב, ובהגנתה עליו.

שתי פעולות עיקריות המתוארות בספר — ומהיות המחבר מעונין בעיקר בצד האנושי אין תימה שבביצוע שתיהן יש משום כשלון, במידה זו או אחרת — והן ההתקפה על תל-אריש במבואות יפו (במסגרת מבצע "חמץ"), ופריצת השיירה לגת הנצורה דרך פלוג'ה. אילו היו תיאורים אלה מלווים מפות, יכלו לשמש פרקי לימוד חשובים ביותר, אפילו מבחינה טקטית.

בהתקפה על תל-אריש מפעיל המפקד — זו לו הפעם הראשונה — כוח בעצמת גדוד; כאן מופעלים לראשונה גם תותחים בני 20 (ולא 25) מ"מ, אשר אך זה הגיעו ארצה; לכידת המקום בידי כוחותינו נועדה לא רק לסגור את טבעת המצור על יפו, כי אם לשמש גם פתח לכניעתה. שורה של תקלות בלתי צפויות משבשות את התכנית: התותחים פותחים באש בטרם זמן ויתרון ההפתעה — אבד; השמדת האויב בלילה ע"י תותחים אלה — שאינם מטוחחים מראש — לא הושגה; אחד ממפקדי הפלוגות מכויב; ולאחר כיבוש התל-עולה בעית העמידה בפני התקפת-נגד, וכשהמפקד מבקש להגביר את הכוח המחזיק בתל ושולח אליו יחידות נוספות — הריהו מרבה בכך את ה"מטרות" לאש האויב, מרבה אבידות; מאידך-גיסא — גילווי גבוהה של מ"כ וקומץ לוחמים שהתלכדו סביבו, המתבצרים במחצבה ועוצרים בעד הסתערות הערבים — אין הם משנים, אמנם, את גורל המערכה, אך הם מחפים על נסיגת חבריהם לאחר שמהם נשארים שנים שלושה בלבד.

ההכנות ליציאת השיירה לגת הנצורה נמשכות זמן רב; הגאווה למראה השיירה, שכולה אומרת כוח: משורינים, נשק; הסיפוק בהיות המחסומים מפוננים, בזה אחר זה, ללא התנגדות; ההבחנה המדוימה שטעו בדרך, ושעליהם להסתובב על עקבותיהם בכביש הצר; שביב התקוה על שהצליחו להסתובב, ולהפיל חללים בכנופיה המנסה לאגפם; ולבסוף — ההכרה הטרגית: מבין אנשי הכנופיה קם אחד ובידו גופיה, והם מכירים בו אחד מאנשי הגדוד, מאנשי מחלקת החסימה, אשר יצאה מגת לסייע להם, כמו ידיהם הרגו את חבריהם.

אך לעתים רחוקות תמצא בה יים את כל האלמנטים של הטרגדיה היונית הקלסית, כבמאורע זה. הטעות

כל מי שמצוי אצל ספרות מלחמת-הקוממיות ציפה להופעת ספרו הראשון של אבא קובנר על המלחמה. במשך השנים, שחלפו מאז, מסרו לו מפקדים לעשרות עדויות על פעולות שהשתתפו בהן. כל אנשי גבעתי ידעו שבהדר הקטן בעין-החורש נעשית מלאכה גדולה. עתה מונח לפנינו הכרך הראשון מבין השלושה העומדים להופיע, הפותח בפרוץ המאורעות ומביא אותנו עד לערב הפלישה. קשה לשייך ספר זה לסוג ספרותי מסוים. יש בו מן הרומן, מן הרפורטג'ה ואף מן הפובליציסטיקה; ואילו כולו — אינו משתייך אף לאחד מן השלושה.

האלמנט החשוב שבספר הוא ללא ספק זה של הרפורט-ט'ה, בפרט זו המתייחסת לקרבות מסוימים; וזאת, עד כדי כך שהיה זה מועיל לחייב מפקדים צעירים — אלה שלא לקחו חבל במלחמה — לקראו. הודות לעבודת נמלים שעשה המחבר, קמה לעינינו שורה שלמה של פעולות. אלה קמות לא רק על האמת הטקטית שלהן כ-אם, קודם-כל, על האמת האנושית של תנאי מלחמה — אמת אשר שום תמרון אינו מצליח לשחזרה.

הנה: בראשית המלחמה, עוד בהיות ההנחייה המב-צעית, "לפגוע באשמים", יוצאת חוליה לפעולת תגמול; אנחנו רואים את מפקד הפעולה מתלבט, "לפעול או לא לפעול"; לבסוף פגע בבנו של ערבי, "טוב", משלנו, והנה: פעולת תגמול על סלמה, הפעם — עצמה גדולה יותר; המחלקות טועות בדרך (הדרך שצפו עליה מלמעלה, ביום, כה שונה בלכתך בה למטה, בלילה); המפקד מאבד את המגע עם המחלקות — ואתה הש משמעותו של כשלון — בפעולה ראשונה. ושוב: מכונית עמוסת נשק אצה לעזרת כפר-אוריה הנצור; הבריטים עוצרים אותה, מחרימים את הנשק; והרי אזלת-היד והוסר-האונים, השנאה והחרפה בפני, "סכין בגב" הננעץ ע"י הגורם השלישי. ושוב: יש גם בריטים, "טובים", ולעתים אין אנחנו יודעים לגמול לאלה כגמולם. גם זה מתואר בספר.

מקום רב ניתן להגנת כפר-אוריה, זה הכפר הנידח אשר חזקה עליו, שמדי פרוע פרעות בארץ בין ראשוני הנפגעים יהיה. אתה רואה את המחלקה המפיחה היים בכפר הבודד,

* פנים אל פנים, מאת אבא קובנר הוצאת "ספרית הפועלים", תשי"ג — 1953.

במבוא לספר נאמר, שהמעשים המתוארים — אמת, ואילו הדמויות — ילד־רוחו של המחבר, זוהי משימה קשה בכלל, וכאשר מדובר במפקדים — על אחת כמה וכמה. שכן אישיותו של המפקד היא אחד הגורמים המעצ־בים את המבצע, ולא ייתכן לתאר מפקד מטיפוס מסוים כשהוא מבצע פעולה, שאינה הולמת את אופיו ונסיותו. תיאור פעולה צבאית לאמיתה מחייב במידה רבה את תיאור מפקדה כהיותו. יתר־על־כן, מסופקני אם בכל המקרים עשה המחבר מאמץ כן לעצב דמויות משלו. הרושם המתקבל הוא, שנקט ברגיל בדרך של תיאור דמויות חיות. דרך זו נוחה יותר, אך היא גם מטילה אחריות רבה, חיילי גבעתי, ורבים אחרים, יכירו ללא כל קושי רבות מן הנפשות הפועלות בספר, החל במפקדים וכלה אף בטוראים. בין אם נתכון לכך המחבר ובין אם לא נתכון לכך — רבים מן הקוראים מייחסים את הדמויות לאנשים חיים, אנשים קיימים של ממש. רק אנשי גבעתי עצמם — יתר־על־כן, רק משתתפי המבצעים המתוארים — יוכלו לדון, אם עמד המחבר באחריות שדבר זה מטיל עליו. מכל־מקום, כאשר המדובר בגבור העלילה, בחיילי גבעתי, גם כשמתוארות חולשותיהם נעשה נסיון להבינם, — יחס יאה כלפי גבור של כל עלילה, אך לא כן כשהמדובר באלה שלא זכו להשתייך לחטיבה.

וכאן אני מגיע לחלק ה"פובליציסטי" של הספר, ואומר שנית: אילו היו הדמויות דמויותיו של המחבר — החר־רשת. אולם הקורא המעורה, ולוא רק במקצת, בחיים הציבוריים בארץ — מכיר את הדמויות המשתתפות בישיבה בה נברא מבצע "נחשון". הוא יודע כי אלה נולדו זמן רב בטרם בא אבא קובנר לתאר. ומה הטעם לתאר מפקד גדוד ב"נחשון" — שלא מאנשי גבעתי — כשעיקר התיאור: חיבתו של המפקד לביטוי "טינופות" לגבי אנשיו? נראה שאותם תיאורים, אשר מתאר הסופר, אינם באים אלא להגניב את דעותיו (אגב היטפלות לפרטים קטנים) לתוך ציור של מסתכל, כביכול, אך להלחם בנשקו של פובליציסטן, ולהסתתר מאחורי מגינו של נובליסטן — לא יאה, בפרט לאיש צבא. אכן, זו דרכם של קריקטוריס־טים מאז ומתמיד: טול פרט כל־שהוא, הגזם אותו והגזם אותו — ויהיה למגוחך.

ואין הכונה בדברים אלה להגן על אותם שנסתלפה דמותם בספר, אלא לשמור על כבודם של גיבורי הספר — אנשי גבעתי — לבל יתכבדו בקלוגו של זולתם. האם כבודו של גבעתי, או כבוד חטיבתו, מחייבים המעטת דמות הזולת, עד כדי הצגתה כקריקטורה? נהפוך הוא. דמותו של גבעתי האיש — גם קודם שנכתב ספרו של אבא קובנר — היתה מקובלת ונערצת בהגנה ובצה"ל

הטרגית Hamartia היריות בחברך שלך (אדיפוס הורג את אביו, נושא את אמו לאשה), ההכרה בטעות שאירעה — Anagnorisi הצעקה של המ"מ הפצוע, רצחתם את אנשי" (אדיפוס מנקר את עיניו). והאירוניה הטרגית: אתה, הקורא, חש את העתיד לקרות, כאשר אתה שומע שמכשיר־הקשר של מחלקת החסימה איננו פועל והם יוצאים בלעדיו; כאשר אתה רואה את השיירה טועה בדרך; מפקד השיירה אינו יודע כל זאת; הוא קרבן לטעות הטרגית. אכן היה זה מאורע טרגי במלחמת הקוממיות, והמחבר תיארו כדאי.

דמויות מפקדים עוברות לעיניך: הם בשר־ודם. הם מתאכזבים, מקוים, טועים, מעיזים — נכשלים ואוזרים עו, או נכשלים ומטים לנפול.

ועל כולם, גבעתי, זה שגלוקה כאחד מלכי ישראל הקדק־מונים מ"עם הצאן" לפקד על החטיבה ההולכת ומוקמת. הוא אינו מרבה להופיע בספר, אך הוא בפי כל. מקום שהוא בא אליו, הוא עושה את המעשה המכריע. על טיבו אתה עומד מתוך יומנו, שמשום־מה קוראת בו מוכירתו בהיותה בתורנות־לילה. לביטוי — אמת היסטורית. הקושי בהעברת אנשים מפיקוד העיר לפיקוד החטיבה; הקושי בביצוע תכנית אימונים מסודרת תוך לחץ של "כיבוי שרפות", של צרכים מידיים שאינם טובלים דיחוי; חשדנותם של מפק־דים במקום כלפי אחד זה מקרוב בא.

פשהו מנסינו האיש של המחבר אתה חש בתאור דמויותיהם של הפרטיננים המצטרפים לחטיבה; יהיה מה שיאיה חלקם בקרב. — הם אינם "משלנו", אינם מה־"הברה־בריש־סגולה, הם עומדים מן החוץ (וטוב עשה המחבר שלא סיים פרשה זו בהאפ־אנגד זול); דו־שיח בין חייל יליד הארץ לבין פרטיון; ההכרה השכלית של הצבר שיש לטייע לחברו להתבטא, להתאזר בסבל־גוח ולשמע — ולעומתה הנטייה הרגשית לקוצר־הרוח, ללגלוג על עליג השפתיים — ציור משכנע בפשטותו, אולם נראה שהתיאור המפורט של פעילות פרטיננים יהודיים ביערות רוסייה, אף כי כדאי וכדאי שייכתב, לא כאן מקומו.

* * *

על חלק הרומן "הטהור" שבספר אין להאריך בדיבור. בעלי טקצוע מיטיבים בודאי לדעת מכותב שורות אלו אם ההצעות לחיי המשפחה — וחיי ה"לא־כל־כך־משפחה" — של איתי הן חלק אינטגרלי של כל ספר מלחמתי. אולם יש מקום לסברה, כי ערכו של הספר לא היה נפגם מהעדרו, שכן גיבורו הוא לא איתי, ובכלל לא יחיד זה או אחר, כי אם חטיבה בהגנה ובצה"ל. יש כאן כאלו חריגה מן הנושא, על־כ־פנים, תיאור דברים שאינם תנאי להבנת העלילה.

לין ובתוצאה הכללית של גורמי חברה, תעמולה נרחבת, חינוך ויחסים בינלאומיים. הסקירה המפורטת מסתיימת בפרק המסכם את ההתפתחות בשנים האחרונות, עד לראשיתה של הפיכת נגיב. לאנשי המזרחנות שבשירותים מדיניים וצבאיים ושבמחקר אקדמי — ספר רב חשיבות וענין.

א. א.

האין עקבות לעמידה על הנפש ?

מונח לפנינו הקובץ "ידע" מס' 10. הקובץ יצא לאור בעריכת הדר' יו"ט לוינסקי, בהוצאת החברה הישראליה לפולקלור "ידע", בסיוע משרד החינוך והתרבות. הקובץ הגדול — 96 עמודים כפול-טורים — וגדוש חומר פולקלורי (58 מאמרים ורשימות כתובים על 50 משתתפים). מדוריו: ידע, אורח-חיים, ביד הלשון, מפי העם, מלמדים, יד ושם, זמר עם (עם תוינגינה), שירת חולין — כולל תמונות לרוב.

נשאלת השאלה: האמנם אין זכר להתגוננות יהודית, לעמידה על הנפש בפני צר ואויב, לגבורה של יחידים ושל ציבור? האם, למשל, אבדנם של יאנוש קורצ'אק ומאתיים חניכיו — שהובלו כצאן לטבח — הוא גושא יחיד לפולקלור ממלחמת העולם השנייה? האם לא היו מבני-עמנו, במשך הדורות, גילויים של אקטיביות בעתות מלחמה?

* מכירה הראשית: חברת ידע, ת.ד. 314, רח' לילינבלום 23, ת.א. מ' א' ברייזא, רח' שיינקן 49, ת.א.

כדמות מפקד למופת; וחטיבת גבעתי — שמה הולך לפניו. הצגת פיקוד גבוה יותר, ופיקוד מקביל בכמה חטיבות אחרות כקריקטורות — אינו מוסיף, כי אם גורע. כאילו בידעין או שלא בידעין נתערבבה כאן, ב"סנד" ציה" הגדולה — ליצור תעודה הראויה לתקופה היסטורית — "סנדציה" קטנה, קטנונית.

אך, כאמור, תופסות פרשות אלו חלק לא עיקרי בספר. ואילו עיקרו — בהצגת חטיבה, צמיחתה, לבטיה, פעילותה. לא חטיבה המיוצגת בכמה "דיגלוגים" במפת-מצב, כי אם חטיבה מורכבת מבני-אדם חיים ונושמים, לא טובים ביותר ולא רעים ביותר — החיים והפועלים בשעה גדולה. אם לגבורו זה יהיה המחבר נאמן בכרכים הבאים, אכן, יזכה להציל מתהום הנשיה קטע של עבר מפואר.

נתן אלרום.

פרלמנטים וסיעות במצרים

ספר זה, שהנו עבודת חלץ בשטח זה, ואשר בוצעה ע"י מזרחן ישראלי, עשוי לעורר ענין רב בקרב המתעניינים בהתפתחותו המדינית והחברתית של המזרח הקרוב.

אותם קוראי "מערכות" שהלך מחשבתם נתון לא מעט להערכתם של גורמי הכוח במדינת המזרח ימצאו ענין מיוחד בחלקו השני של הספר. חלק זה המוקדש למפלגות דן באופן מפורט בהשפעות הגומ-

* מאת ד"ר יעקב מ. לנדאו, הוצאת "החברה המזרחית הישראלית", תל-אביב, תשי"ג. (212 עמוד).
Parliaments and Parties in Egypt

תמורות בחיל האוויר של פקיסטן

(סוף מעמוד 84)

הם יימסרו תוך 3 חודשים. בשביל לראות את הקף התפתחותו של חיל-האוויר הפקיסטני, אשר בריטניה הסכימה לתמוך בו, מן הראוי אולי להשוותו להקציבותיה המקבילות למדינות ערב. בראשית ספטמבר, עם הטסת 3 מטוסי סילון מטיפוס "נמפייר" (ושני מטוסי קרב "פיורי") לבגדד, הושלמה מסירתם של מטוסי הסיילון שהוקצו לחיל-האוויר של עיראק (שהיא, בדומה לפקיסטן, שכנתה של פרס המוסערת) — עשרה מטוסי "נמפייר". עתה החלה מסירת הקצבה דומה של מטוסי "נמפייר" לחיל-האוויר של לבנון.

טני, מספיקו עד כה להוסיף 84 מטוסי-קרב מן הטיפוס "פיורי", 36 מפציצים-קלים מטיפוס "התוקף" ("אטאקר"), 24 מטוסי-קרב דר-מושבים "טמפסט", 22 מטוסי-הובלה צבאיים "בריטטול" — פרייטר", 61 מפציצי "הליפכס", ועתה, כאמור, מתנספים על אלה מטוסי-הקרב הסילוניים.

ארבעים מטוסי המטאור (שמחירם הכולל עולה על 3 מיליון ל"ש) עומדים להמסר לפקיסטן בקצב של 3 מטוסים מדי שבועים, אשר יוטסו אל תעודתם ע"י טייסים בריטיים של מפעלי "גלוסטר". דהיינו,

ל א נ א
ה ג נ ה
ל י ש נ א ל

ע ל ב ל ש ו ר ו ת י ו

ש א ב ר כ ה
ל ש נ ה ח ה ר ש ה

”המשביר המרכזי”

חקבוץ המאוחד

על
חבריו, ישוביו, מפעליו, ומוסדותיו

★

מאחל לחיילי צה"ל
ביבשה. בים ובאוויר

★

שנת התעצמות ושלום
שנת העמקת הברית בין כוחות הבטחון וההתיישבות החלוצית

לממשלת ישראל
לצבא הגנה לישראל
לוחיקי ההגנה

שיאו ברבה לשנה החדשה

מירון את גולדברג

אימפורט - אקספורט וקומיסיון
לתוצרת חקלאית

ערה"ש תשי"ד
ח'לאביב

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד

בע"מ

חיפה

תל-אביב

טרקטורים ומנועים דיזל

CATERPILLAR TRATCOR CO.

דחפורים, סקרייפרים, מוטור
גריידרים ומכונות להסעת עפר

מברכת את לקוחותיה בשנת שפע ובטחון

לצה"ל על שרותיו

אל חברי ההגנה הותיקים
לכל העומדים
על משמר בטחון המדינה

ברכת שנה טובה ומאושרת

שנת פיתוח ובטחון

זחליל

לצבא הגנה לישראל על שרותיו

שמ ברכה

לשנה החדשה

ספעלי

ארטיק
בע"מ

בת"ם / מלפון 50 - ת.ד. 40

לממשלת ישראל על משרדיה

לצ.ה.ל. על שרותיו

שאו ברכה

לשנה החדשה

„אוצר-החייל“

ערה"ש תשי"ד, תל-אביב

סולל בונה בע"מ

המרכז הקבילני

של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בישראל

מוציא לפועל

**עבודות בנין, סלילת כבישים
ועבודות צבוריות אחרות**

הבעלים המוהלים של המפעלים הבאים:

כור" חברה חרשח ומלאכה בע"מ.

החברה המתאמת את מפעלי החרשת של סולל בונה בע"מ
בתי יציקה **וולקן** בע"מ, חיפה

חמת - מפעל מתכת - נחלת יצחק

מפעלי זכוכית ארצישראליים **-פניציה** בע"מ, חיפה

חסרי בנין כלליים **-חבך** בע"מ, נחלת יהדה

-חרסה - מפעלי קרמיקה, חיפה

תעשיית אבן וסיד חיפה

-אבן בע"מ, תעשיית אבן ושיש מלאכותי

מפעלי מלם פורמלוד ארצישראליים **-נשר** בע"מ, (בעלות חלקית)

המגפר בע"מ, חיפה (בעלות חלקית)

חרות בע"מ, ספקים, קבלנים ויצרנים של חסרי אינספלציה, ת"א, חיפה, ירושלים

סוכנויות **-וולקן** - סוכנים להפצת מוצרי פירמות בריסיות.

הרכבה וייצור חלקים של תוצרתן

עגן בע"מ, חיפה - בניה ותקון סירות, שרות סירות-מנוע בנסל חיפה

החברה לשכון עממי בע"מ תל-אביב

חברת **בוני חיפה בע"מ** חיפה

קרקעות **חיפה בע"מ** חיפה

חברות שכון

ל צ ב א ה ג נ ה ל י ש ר א ל

ברכתנו לשנה החדשה

ר ב כ ה ו א ר ל

בית חרושת למקלטי רדיו

תל-אביב, רחוב כ"ג יורדי הסירה 3

המשרד: תל-אביב, העליה 3, טל' 2512

המחנה:

רחוב ראש-פינה ע"י שיינקין

הכתובת לטלגרמות: רואימפורט

בנימי רזניק בע"מ

יכואנים וסרמונאים לתכונות וחלבונים

תעשיית תערוכת
"פרוכית ער"
טחנת גריסה

ל.צ.ה.ל.

ברכתנו בטחון ובנין

ל. ג ל י ק מ ז בע"מ

המרי בנין מכל הסוגים

לצבא הגנה לישראל

לשנה החדשה

ברכתנו

פטרולגז בע"מ

ההנהלה ועובדיה

ערה"ש תשי"ד

תל-אביב

לצבא הגנה לישראל על שרותיו
ולעומדים על משמר הבטחון של ישראל

שא עז ואיל

חברה לבטוח **„סהר“**

ערה"ש תשי"ד

ברכת שנה טובה

לצ.ה.ל. על כל שרותו
לידיען ולקוחותינו

„אורדן“
מפעלי מתכת בע"מ

תל-אביב @ נתניה

לצ.ה.ל. על כל שרותיו

שא ברכה
לשנה החדשה

צינקוארפיה
רינדזונסקי

ערה"ש תשי"ד

א. את מלכוב בע"מ

קבלני בנין ועבודות ציבוריות

ירושלים. רחוב בן יהודה 23 מלפון 3163

ברכה ליום העצמאות

תעשית אבן וסיד

בערבון מוגבל

ח י פ ה

חבת דאר 563

טלפון 4691

ה ס נ י פ י ם :

י ר ו ש ל י ם

רחוב בנייהודה 4

טלפון 2273

ת ל א ב י ב

רחוב מונמפיורי 21

טלפון 4528

הספקת אבן בנין. חצץ. דבש וזיפזיפיים

ה ס י ד

הכי משובח

ב א ר ן

תוצרת
"כלי-חשמל"
יפו-ת"א

"שילוב"

אגודה שתופית למפעלים כלכליים
של אגודות הצרכנים במושבות בע"מ

תל-אביב שכוני יצחק (אבו כביר)

חברה עזר
"המניב"

אגודה שתופית לגדולי מספוא וירקות בע"מ

•• אלקור ••

חברה לתעשיות מקררים השמליים בע"מ
(מיסודם של "הארגז" ו"אמפא")

יצרנים של:

אמקור — מקררים השמליים
אמקור — מקררי ספיגה דה-לוקס
בחשמל או נפט

אארון (ישראל) בע"מ

יצרנים של:

רדיו אמרון — פילקו
מקלטי רדיו — רדיו פטפון

אנפא בע"מ

המפיצים היחידים של:

מקררי אמקור — פילקו
רדיו אמרון — פילקו
סוכני צמחי גנרל (ישראל)
בע"מ

מיטב ברכותינו

לשנה החדשה

לממשלת ישראל ומוסדותיה, לצ.ה.ל. ולצבור בארץ כולו

O.K. SCRIPS NEW-YORK

ונציגיה בארץ חברת "בחירה" מתנות לישראל בע"מ

החברה הבאה לעורך ולהקלחך
לחגים כבכל ימות השנה

מברכות בברכת שנה טובה ומבורכת •

שנת יצירה ובטחון

שנת ברכה והצלחה

את ממשלת ישראל על מוסדותיה

את צבא הגנה לישראל על כל שרותיו

ואת כל אחינו בני ישראל בארץ ובתפוצות

O. K. SCRIPS NEW-YORK

120 LIBERTY STR.

בחירה מתנות לישראל בע"מ

תל אביב	ירושלים	חיפה	פתח תקוה	באר שבע
רח' הגשר 13	רח' המלך דוד 2	רח' אליהו הנביא 1	רח' סליר 15	רח' ק.ק.ל. 42
רח' אלנבי 15				

תנובה

- **מאגדת** על יסודות קואופרטיביים 400 ישובים חקלאים ומאות משקים בודדים בכל אזורי הארץ לשוק תוצרת חקלאית ותעשיית מזון.
- **משווקת** חלב שתיה, חמאה, גבינה רכה שמנה וכחוסה, גבינות, משומרות, לכן קפיר, לבניה, חלב מעורב, ירקות, תפוחי-אדמה, פירות, ביצים, עופות, דגים, עגלים וטלאים, דבש, ריבות, שימורים, כיבושים, מציצה-הדר, ומציצי-פירות, מים מינרליים, קורנפלוור, פודינגים, מוצרי מתקה, ביסקוויטים, פרחים ושתילי טבק.
- **מחלקות עירוניות ואזוריות**: בבית הלל, דגניה, חיפה, ירושלים, כפר מל"ל, רחובות, תל-אביב, תל-יוסף.
- **מחסנים סיועיים ומחלקות בכל הערים והמושבות הגדולות**: למכירת תוצרת חקלאית למיניה; למיון ביצים; להבחלה ואסום במחסני קרור של בננות ופירות אחרים; להספקת חמרי אריזה למשקים.
- **מחלקות לרכוש תוצרת חקלאית ומחסני אריזה**: — בכל אזורי הארץ.
- **מפעל החלב בבתי-הספר**: — הספקת תוצרת חלב לבתי-הספר בכל הארץ.
- **מפעלי ייצור**: — פרייתנובה — תעשיית תוצרת לואי מפרי הדר ותוצרת חקלאית שונה — רחובות; תעשיית גבינות משומרות — תל-יוסף; "צוף" — רמת-גן; "זית" — בית כבישה לזיתים ומחלקה לתעשיית שמורים — תל-יוסף; מחלקה לאריות דבש — גבעתיים; "נוגין" — תעשיית שמורי דגים, נוהיים; ביח"ר להכנת מכסאות לבקבוקי חלב, בני-ברק.
- **חברות עזר**: — הספקה וציוד בע"מ; לים בע"מ (השתתפות חלקית); אשיות בע"מ (השתתף חלקית).
- **סוכנות כללית למכירת תוצרת שמורים ומיצים של בתי הרושת**: "אשד", "גלעם", "גת", "גן-שמואל", "כברי", "מתוק", "רימון", "דמה", "שמר", "שדג".
- **הנויות "כדיבו", מזוננים וסוכנויות, תחנות חלב, חנויות ירקות ופירות של "תנובה"**: — בכל הערים והמושבות.

משרד ראשי: תנובה מרכז שחופי לאגודות חקלאיות בישראל בע"מ, תל-אביב
 בית "תנובה" רח' יהודה הלוי 17, ת. ד. 265, טלפון 2126, 5655.
 תנובה אקספורט — בית בנק הפועלים, רח' מונטיפיורי 21, ת.ד. 607, טל. 2943.
 ירושלים — בית "תנובה", שכ' גאולה, טל. 2842-2832.
 תל-אביב — בית "תנובה", וולפסון 54, ת.ד. 282, טל. 4451-4.
 משרדים מחוזיים: — חיפה — שוק "תלפיות", הדר הכרמל, ת.ד. 969, טל. 4371-4.

תנובה משווקת כ-70% מכלל תוצרת המשק החקלאי העברי המעורב

חרות בע"מ

חיפה תל-אביב ירושלים

טניפים: באר שבע, חדרה, עפולה, טבריה

הוצאה לפועל של עבודות
 אינסטלציה שונות

בכתי מסחרנו מבחר גדול-של
 חמרי אינסטלציה ומוצרי זכוכית

לצה.ל. על שרותיו
 ולחברינו מותיקי הגנה
 ללקוחותינו ולכל ידידנו

ב ר כ ת
 שנה טובה
 לשנה החדשה

הנהלת
„עשת-לפיד-זחל“

ערה"ש תשי"ד, תל-אביב

מ א י ר

חברה להשקעות בע"מ
תל-אביב

שדרות רוטשילד 6 • ת.ד. 1188

טלפון 5038

כתבת טלגרפית: מאירקו ת"א, ישראל

חברה א"י ליבוא חגרי בנין בע"מ

אימפורטרים

לכל מיני עצים, דיקסים, פחים וברזל

תל-אביב, ת.ד. 813, טל. 62640

משרד: רחוב יהודה הלוי 42

חיפה, ת.ד. 253, טל. 4971

משרד: רחוב הנפל 26

מ. כדורי ושות'

קבלנים לבנין

חיפה, רחוב הרצל 26 — טלפון 2348

חברה בריטית ועבר-ימית לבטוח בע"מ

תל-אביב, רחוב אלנבי 108 • טלפון 62046

כל עסקי בטוח

מאחלת

שנה טובה ומבורכת

מוציאים לפועל

בניני תעשיה

בניני סגורים

• שיכונים •

השנה

שנה טובה
לכל מבוטחינו
ולכל בית ישראל

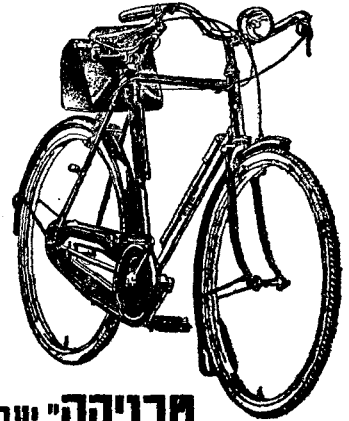
השנה

חברת הפטוח הגדולה בישראל

אופני הפלדה, ראל"

שבצליהם נהנים מהרכיבה עליהם
 לכל מטרה: בשעות העבודה או
 בעת החופשה. אופני "ראל"
 מקצרים בידי מומחים בבית החרוץ
 שת המשוכלל והגדול במינו
 בעולם כולו.

הסוכנים
 היחידים
 לישראל

"סניקה" יעקב בוקשמי

רח' רמב"ם 22 • תל-אביב • טלפון 3216

« רהודה »

חברה לבטוח בע"מ

החברה הותיקה בארץ

המשרד הראשי: תל-אביב רח' אלנבי 120

לממשלת ישראל
לצה"ל על כל חילותיו
לותיקי ההגנה

שאו ברכה לשנה החדשה

א. סולומון, י. סובוצקי ושות"פ

קבלנים

ערה"ש תשי"ד
חיפה

צ. ארליך

קבלני ממשלת י
יבואן — יבואן

מכתכות
לתעשיה כבדה
ולבנין

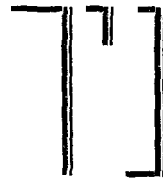
מחסנים:

תל-אביב: דרך שלמה 47, טל' 8-1386

חיפה: מפרץ טלפון 7349

לצה"ל על כל שרותיו

שאו ברכה לשנה החדשה

בע"א

לממשלת ישראל על מוסדותיה
לצבא - הגנה - לישראל

שאו ברכה לשנה החדשה

„החברה הא"ל לקרור והספקה בע"א"

דרך פ"ת 4, ת"א

ערה"ש תשי"ד, תל-אביב

לממשלת ישראל
לצבא הגנה לישראל
לוחיקי ההגנה

שאו ברכה לשנה החדשה

תעשית שמנים וסבון

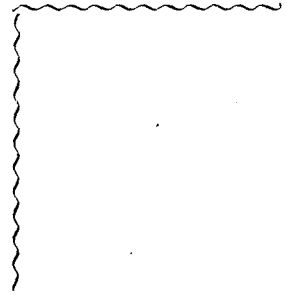
העץ הזית

חיים ליבוביץ ובניו בע"מ
תל-אביב, רחוב זבולון 10
טלפון 5776 ת.ד. 1282

תהא תשי"ד

יצוקה

על בסיס איתן

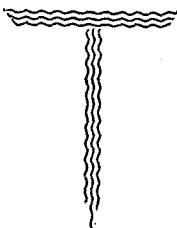
בתי יצוקה

וולקן

בע"מ חיפה

לצה"ל

שאו ברכה
לשנה החדשה
עזראיל

אליעז

חיפה

לעם ישראל
למדינת ישראל
ולצבא הגנה לישראל

שנת

שיגשוג

ובטחון

טנא בע"מ

המגפר בע"מ בית חרושת למוצרי גומי

המשרד הראשי ובית החרושת:

מפרץ חיפה ■ ת.ד. חיפה 1335 ■ טלפון 7218

טניפים:

תל-אביב, רח' הגליל 9, מול תחנת האוטובוסים המרכזית ■ חיפה, רחוב אלנבי 14, טלפון 2195

נעלי התעמלות — נעלי בית — נעלי רחוב — צנורות גומי וצנורות פלסטיקה — סוליות ועקבים מגומי — חלקי מכוניות — מוצרי אבזניט — סרטים נעים — ציוד טכני — חרוש צמיתים

נציג, פורד"בישראל

חברות מסונפות

- חברת בית הדרך בע"מ — בית המשרדים הגדול בתל-אביב
- חברה להספקת הנדסית בע"מ — ציוד למוסכים ובתי-מלאכה, הספקה ומכונות
- ישראל בע"מ — חברה ישראלית-בלגית להספקת מכונות ומכשירים, המפיצים של „סיקומוס" ונציגים של חברי פבריסל בלגיה
- אמלם בע"מ — חברה ישראלית-שבדית בע"מ
- כנס בע"מ — חברה להשקעות ולבנק בע"מ
- בעלי מניות של
- מגן-צ'טווד בע"מ — תעשיית מרכבים למכוניות, קופות-פלדה משוריינות, רהיטי פלדה וכו'
- אלקטרה בע"מ — קינור, אודיו והנדסה חשמלית, נציגי „וסטינגהוז בע"מ"
- אביזר בע"מ — חברה לתעשיית חלקי מכוניות

חברת גרב

רמת-גן / טלפון 7217
בית חרושת לגרבים

גרבי-נילון, גרבי צמר וצ"א

ברזלית מפעלי מתכת בע"מ

תל-אביב — תבת דאר 56 — מברקים: ברזלית, תל-אביב

משרד למכירות: תל-אביב — רחוב רמח"ל 1 — טלפון 3015

משרד וביהח"ד: פתח-תקוה — טלפון: פתח-תקוה 245

יצרנים של

חוט ברזל מתוח / חוט ברזל מיושר / חוט ברזל מלובן
חוט ברזל מגולבן / חוט להלחמה אוטוגנית / חוט לכריכה
מסמרים לבנק / מסמרים מיוחדים / מסמרות / חוט דוקר /
רקמת פלדה